

SOCIALKONTORET

Socialtjänstrapport 2023

Socialnämnden i Norrtälje kommun

INNEHÅLL

Inledning	11
1. Bakgrund, syfte och metod m.m.....	12
Bakgrund	12
Syfte	12
Metod.....	13
Avgränsningar	13
Allmänt om socialnämndens statistik	13
Utmaningar under arbetet med rapporten	13
2. Socialnämnden i Norrtälje kommun	14
Uppgifter enligt reglemente	14
Styrande dokument antagna av socialnämnden	15
Utvecklingsmöjligheter	15
3. Avtalssamverkan och överenskommelser.....	15
Avtalssamverkan	15
Avtal med Södra Roslagens miljö- och hälsoskyddsnämnd - SRMH	16
Avtal med Socialjour Nordost	16
Avtal med Stockholms stad om en ingång till socialtjänsten i Stockholms län	16
Utvecklingsmöjligheter	16
Överlåtelse av uppgifter som inte innefattar myndighetsutövning	17
Samverkansöverenskommelser	17
Socialnämndens ansvar och möjligheter	17
Samordningsförbundet Roslagen.....	17
Bemanning myndighetsgemensamma samverkansteamet	18
Projekt Lumena	18
Överenskommelse mellan KSON och socialnämnden gällande vuxna med samsjuklighet.....	19
Överenskommelse mellan KSON och socialnämnden gällande barn och unga	19
Överenskommelse mellan parterna i Samskyddsteam Norrtälje	19
Överenskommelser mellan Arbetsförmedlingen och socialnämnden	20
Samverkansavtal med KSON och Tiohundra Mini Maria	20
Samverkansavtal med Kvinnojouren Snäckan.....	20
Samverkansavtal FoU-Nordost	21
Avtal om Origo Resurscentrum hedersrelaterat förtryck och våld i Stockholms län .	21
Nationella nätverket kommunsamverkan	22
Samverkansöverenskommelser med Storsthlm.....	22

Överenskommelse om utökat hemstodsprogram program	25
Utvecklingsmöjligheter	25
Idéburet offentligt partnerskap – IOP	26
IOP brottsofferjouren och socialnämnden	27
IOP Stockholms Stadsmission och socialnämnden	27
Utvecklingsmöjligheter	28
4. Övergripande principer, mål och regler för socialtjänsten.....	28
Principer och mål för socialtjänsten.....	28
Barnkonventionen och barnets bästa.....	29
Barnkonventionen.....	29
Barnets bästa och barnets rätt att komma till tals	30
Socialnämndens arbete med att säkerställa barnrättsperspektivet i verksamheten .	30
Förslag till ny socialtjänstlag.....	31
Arbete inom socialnämnden med att förbereda införandet	31
Socialnämndens ansvar för att delta i samhällsplaneringen	31
Socialnämndens ansvar	31
Socialnämndens arbete.....	31
Förslag om socialnämndens samverkan i samhällsplaneringen.....	32
Socialnämndens ansvar för att genomföra förebyggande arbete samt tillhandahålla allmänt inriktade insatser.....	32
Socialnämndens skyldigheter.....	32
Socialnämndens arbete.....	32
Förslag om förtydligande av det förebyggande perspektivet	32
Socialnämndens ansvar att utreda och bedöma enskildas behov	33
Socialnämndens ansvar att utreda enskildas behov	33
Förslag om att kunna bevilja enskilda bistånd utan utredning	33
Socialnämndens ansvar gällande insatser till enskilda	34
Generellt ansvar	34
Krav på planering av insatser för att säkerställa behovet hos invånare.....	34
Lagkrav på tid från beslut om insats till verkställighet	35
Ej verkställda beslut om insatser och särskild avgift	35
Uppföljning av insatser	36
Socialnämndens arbete med uppföljning av insatser.....	37
Förslag för att möjliggöra en hållbar socialtjänst	37
Utvecklingsmöjligheter	37
Ej biståndsbedömda insatser – Service	38
Utvecklingsmöjligheter	39

Avgifter för insatser	39
Socialnämndens möjligheter att ta ut avgifter	39
Socialnämndens avgifter för insatser enligt SoL	40
Utvecklingsmöjligheter	40
5. Demografi och socioekonomi	41
Befolkning och befolkningsprognos.....	41
Socioekonomi	42
Utvecklingsmöjligheter	45
6. Barn och unga	46
Socialnämndens ansvar för barn och unga.....	46
Krav på överenskommelse med regionen om barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.....	47
Förebyggande arbete inom socialnämndens verksamhet för barn och unga och deras familjer	47
Informationsinsatser	47
Samverkan med polisen	48
Mini Maria	48
Projekt tillsammans med BVC	48
Aktualiseringar barn och unga.....	48
Barn- och ungdomsutredningar enligt socialtjänstlagen	50
Socialnämndens skyldighet enligt socialtjänstlagen att inleda och bedriva utredning skyndsamt samt att avsluta utredning inom fyra månader	51
Utredningstider	51
Socialnämndens arbete med barn- och ungdomsutredningar	53
Individbaserad systematisk uppföljning av utredningar.....	55
Individuella öppenvårdsinsatser för barn och unga.....	57
Socialnämndens skyldigheter.....	57
Nationella riktlinjer för behandling av ungdomar med alkohol- eller narkotikaproblem	57
Öppenvårdsinsatser i egen regi	58
Unga Norrtälje i centrum [UNIC].....	59
Statistik totalt antal insatser barn och unga 2022 och 2023	59
Statistik öppenvårdsinsatser i egen regi, BARN och unga	60
Öppenvårdsinsatser som utförs av uppdragstagare	60
Strukturerad extern öppenvård, barn och unga	62
Utvecklingsmöjligheter	63
Vård med placering utanför egna hemmet.....	63
Socialnämndens ansvar	63

Överväganden och omprövningar	64
Socialnämndens verksamhet placerade barn och unga	64
Metoder	66
Utvecklingsmöjligheter	67
Socialnämndens ansvar inom familjerätten	67
Adoption	68
Faderskap.....	69
Vårdnad, boende och umgänge	70
Förebyggande verksamhet inom familjerätten	71
Verksamhet som bedrivs på uppdrag av tingsrätten.....	75
Utvecklingsmöjligheter	76
7. Ekonomiskt bistånd	77
Socialnämndens ansvar	77
Arbetet med försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd inom socialnämnden	78
Metoder	79
Individuella insatser för att nå egen försörjning.....	79
Egna medel	79
Lumena-projektet.....	80
Utvecklingsmöjligheter	80
Beskrivning av målgruppen	81
Förebyggande arbete	83
Aktualiseringar	83
Beslutsorsaker.....	84
Utbetalningar	87
Biståndstider	87
Avslut av ärenden.....	88
Återaktualiseringar.....	89
Framställan Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten	89
Felaktiga utbetalningar (FUT), återkrav och bidragsbrott.....	90
Socialnämndens ansvar	90
Socialnämndens verksamhet	91
Utvecklingsmöjligheter	91
8. Skadligt bruk och beroende.....	92
Socialtjänstens ansvar	92
Krav på överenskommelse med regionen.....	92
Beskrivning av målgruppen	93

Förebyggande arbete	93
Aktualiseringar	93
Utredningar	96
Individbaserad systematisk uppföljning av verksamheten	98
Metoder	98
Nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk och beroende - Stöd för styrning och ledning – Socialstyrelsen 2019.....	98
Öppenvårdsinsatser i egen regi	99
CRA	99
MI – Motiverande samtal	99
Återfallsprevention	99
Previct.....	100
Program för spelberoende.....	100
AMC – sysselsättning	100
Boendestöd	100
Insatser vård och placering utanför egna hemmet.....	100
Socialnämndens ansvar	100
Utvecklingsmöjligheter	100
Samsjuklighetsutredningen – SOU 2021:93 och 2023:5	101
9. Brottsförebyggande arbete, stöd till brottsoffer och barn och unga som begår brott..	102
Kommunens ansvar för brottsförebyggande arbete generellt.....	102
Socialnämndens ansvar för brottsoffer	102
Socialnämndens ansvar för barn och unga som begår brott	103
Förebyggande arbete	105
Om statistiken.....	105
Beskrivning av målgruppen	105
Aktualiseringar	105
Utvecklingsmöjligheter	106
10. Våld i nära relation	106
Socialnämndens ansvar vid våld i nära relation.....	106
Socialnämndens ansvar för våldsutövare	107
Förebyggande arbete	107
Aktualiseringar	108
Utredningar.....	109
Insatser	110
Stödsamtal.....	110
Placering i jourlägenhet.....	110

Skyddat boende.....	111
Utvecklingsmöjligheter	111
Nya bestämmelser om Stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende	112
Socialnämndens arbete med att förbereda inför den nya lagen	112
11. Stöd till anhöriga.....	113
Socialnämndens ansvar	113
Utvecklingsmöjligheter	113
12. Bistånd i form av boende och hemlöshet	113
Samhällets ansvar för bostadsförsörjning	113
Socialtjänstens ansvar att förebygga och motverka hemlöshet.....	113
Rätt till bistånd för boende.....	114
Riktlinjer för boende och riktlinjer för Bostad först.....	115
Målgrupp och Antal hemlösa.....	115
Antal individer som erhållit ekonomiskt bistånd för tillfälligt boende	115
Förebyggande och uppsökande verksamhet hemlöshet	115
Insatser	116
Bostad Först Socialnämnden fattade 2023-06-07 om att införa Bostad först. Bostad först erbjuds till personer i långvarig hemlöshet med psykosocial problematik och som har behov av stöd i egen bostad. Idén bakom Bostad först är att individen ska bo kvar i sin bostad och att bostad ska vara utgångspunkten i en eventuell livsförändring.	116
Akutboende	116
Utvecklingsmöjligheter	116
13. Privata utförare av socialtjänstinsatser placering utom egna hemmet	117
Socialnämndens ansvar	117
Boendeinsatser enligt socialtjänstlagen	117
HVB	117
Stödboende	117
Skyddat boende.....	117
Upphandlingar av HVB och stödboenden för barn och unga.....	117
Upphandling av HVB för vuxna	118
Upphandling Skyddade boenden	119
Uppföljning av avtal	119
Utvecklingsmöjligheter	119
14. Uppdragstagare.....	120
Socialnämndens ansvar	120
Utbildning och stöd till dem som vårdar barn på uppdrag av socialnämnden.....	120
Beskrivning av verksamhet för uppdragstagare barn och unga.....	121

Typ av uppdragstagare	121
Rekrytering av uppdragstagare	121
Utredning av uppdragstagare	122
Utbildning till familjehem	122
Samverkan	123
Metoder	123
Antal uppdragstagare	123
Utvecklingsmöjligheter	123
Förslag för att stärka kvaliteten i vården när barn och unga placeras i familjehem, jourhem, stödboende och HVB	124
15. Budget- och skuldrådgivning	125
Socialnämndens ansvar	125
Beskrivning av verksamhet	125
Antal ärenden	125
Avslut av ärende	125
16. Socialnämndens ansvar för nyanlända	125
Socialnämndens ansvar	125
Beskrivning av målgrupper	126
Asylsökande	126
Kvotflyktingar	127
Samverkansmöten	127
Lokal överenskommelsemöten (LÖK-möten)	127
Beskrivning av verksamhet - Integrationsprocess	127
Aktualiseringar	128
Utvecklingsmöjligheter	128
17. Dödsboförvaltning, dödsboanmälan och gravsättning	128
Socialtjänstens ansvar	128
Statistik förvaltning dödsbo och dödsboanmälningar	128
Utvecklingsmöjligheter	129
18. Förvaltningsgemensamma verksamheter	129
Arkivet	129
Socialnämndens ansvar	129
Beskrivning av arkivet	130
Digital personakt	131
Utmaningar	131
Utvecklingsmöjligheter	131
Registratur	131

Socialnämndens ansvar	131
Beskrivning av registraturen	132
Utvecklingsmöjligheter	132
Nämndsekretariat	132
Socialtjänstens ansvar	132
Beskrivning av nämndsekretariat	132
Utvecklingsmöjligheter	133
Ekonomi- och verksamhetsstyrning	133
Socialnämndens ansvar	133
Beskrivning verksamhet mål och budget.....	133
Beskrivning av den löpande hanteringen av ekonomi.....	133
Utvecklingsmöjligheter	134
Internkontroll.....	134
Beskrivning av verksamhet	134
Utvecklingsmöjligheter	134
Begäran om att få ta del av allmänna handlingar.....	134
Socialnämndens ansvar	134
Avseende avgift för kopior av allmänna handlingar	135
Beskrivning av verksamheten	135
Utvecklingsmöjligheter	135
Uppgiftsskyldighet enligt lag och förordning.....	136
Socialnämndens ansvar	136
Beskrivning av verksamhet	136
Utvecklingsmöjligheter	136
Begäran om att få tillgång till personuppgifter – registerutdrag enligt GDPR	136
Socialnämndens ansvar	136
Beskrivning av verksamhet	137
Utvecklingsmöjligheter	137
Stiftelsemedel	137
Socialnämndens ansvar	137
Beskrivning av verksamhet	137
Utvecklingsmöjligheter	137
Återsökning av statsbidrag från Migrationsverket	137
Socialnämndens ansvar	137
Beskrivning av verksamhet	138
Utvecklingsmöjligheter	138

Socialförvaltningens reception	138
Socialtjänstens ansvar	138
Beskrivning av verksamhet	138
Utvecklingsmöjligheter	138
Säkerhet	138
Systematiskt säkerhetsarbete	138
Operativ säkerhet	139
Risk- och sårbarhetsanalys	140
Kontinuitetsplanering	140
Informationssäkerhet och dataskydd.....	140
Välfärdsbrott	141
Systemförvaltning och digitalisering.....	142
Systemförvaltning	142
Verksamhetssystemet för handläggning av klientärenden	142
Digitalisering	143
Socialförvaltningens medarbetare	144
Sjukfrånvaro och personalomsättning	145
Utvecklingsmöjligheter	145
Konsulter	146
Åtgärder som vidtas.....	146
Kompetensutveckling och stöd.....	146
Socialnämndens lokaler	147
Diamanten	147
Rodret.....	147
Hantverkargatan	147
AMC.....	147
Utvecklingsmöjligheter	147
19. Förkortningar	148

INLEDNING

I november 2022 gav jag avdelningschef för stöd och utveckling i uppdrag att upprätta en kvalitetsberättelse för socialnämnden. Det var emellertid inte möjligt att upprätta en kvalitetsberättelse för 2022 då underlag för detta saknades.

Uppdraget är en del av socialnämndens systematiska kvalitetsarbete och nödvändigt för att kunna arbeta vidare med att säkra kvaliteten i verksamheten.

Under arbetets gång blev det tydligt att socialförvaltningen till stora delar lyckas uppfylla det breda och viktiga uppdrag som åligger oss. Det blev också tydligt att ett fakta- och kunskapsbaserat underlag behövde sammanställas där socialnämndens verksamhet beskrivs utifrån vilket uppdrag socialnämnden har enligt reglemente, vilka lagar och regler som styr verksamheten samt hur väl socialnämnden uppfyller dessa.

Med anledning av det har avdelningen för stöd och utveckling tagit fram denna socialtjänstrapport i samverkan med förvaltningens chefer.

Jag är oerhört stolt över allt gott arbete som utförs i förvaltningens alla verksamheter och denna socialtjänstrapport lägger en gedigen grund för förvaltningens fortsatta kvalitetsarbete och för planering inför framtiden.

Vi får aldrig glömma att kvalitetsarbetet är en integrerad del av det dagliga arbetet. Vi har kommit en lång bit på väg och behöver fortsätta att arbeta med systematik i alla delar.

April 2024

Mats Ståhl Elgström

Socialdirektör

1. BAKGRUND, SYFTE OCH METOD M.M.

BAKGRUND

I Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete SOSFS 2011:9 rekommenderar Socialstyrelsen att socialnämnden upprättar en kvalitetsberättelse varje år. Kvalitetsberättelsen ska ge en samlad bild av hur socialnämnden har arbetat med att utveckla och säkra kvaliteten i verksamheten under året som gått, vilka åtgärder som vidtagits samt vilket resultat som uppnåtts. Kvalitetsberättelsen ska visa vilket fokus socialnämnden har haft i kvalitetsarbetet under det senaste året och vilka områden förvaltningen har identifierat som prioriterade för kommande år.

För att möjliggöra framtagandet av en kvalitetsberättelse behöver ett fakta- och kunskapsbaserat underlag sammanställas där socialnämndens verksamhet beskrivs utifrån vilket uppdrag socialnämnden har enligt reglemente, vilka lagar och regler som styr verksamheten samt hur väl socialnämnden uppfyller dessa. Med anledning av det har socialförvaltningen tagit fram en socialtjänstrapport.

Kvalitet definieras i 2 kap. 1 § SOSFS 2011:9 som att verksamheten uppfyller de krav och mål som gäller för verksamheten enligt lagar och föreskrifter om socialtjänst och beslut som har meddelats med stöd av sådana föreskrifter. För att kunna definiera vad som är kvalitet i en verksamhet utifrån Socialstyrelsens definition behöver varje verksamhet beskrivas för att därefter fastställa vilka lagar, regler och föreskrifter som gäller för den verksamheten.

Arbetet med att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet ska slutligen dokumenteras enligt 7 kap. 1 § SOSFS 2011:9. Dokumentationskravet omfattar alla delar av det systematiska kvalitetsarbetet, såväl ledningssystemets grundläggande uppbyggnad som det systematiska förbättringsarbetet.

SYFTE

Syftet med socialtjänstrapporten är att beskriva tillståndet i och utvecklingen inom socialnämnden per den sista december 2023. Rapporten beskriver genomgående vilka skyldigheter socialnämnden har enligt lagar inom olika verksamhetsområden och på vilket sätt socialnämnden uppfyller dessa skyldigheter. Vidare beskrivs vilka nationella rekommendationer från Socialstyrelsen som finns för insatser per verksamhetsområde och socialnämndens arbete utifrån dessa. Slutligen presenteras statistik för verksamhetsområdet samt pågående lagstiftningsarbeten som kan påverka socialnämndens arbete.

Under varje område beskrivs dessutom vilka utmaningar och utvecklingsområden som socialförvaltningen bedömer att socialnämnden har.

Rapporten är tänkt att utgöra underlag för socialnämndens kvalitetsberättelse, beslut om socialtjänsten i kommunen och beslut om mål- och budget för socialnämnden.

Ambitionen var från början att ha fokus på individ och den process individen går igenom i kontakten med förvaltningen. Vi har dock inte lyckats nå den ambitionen fullt ut.

METOD

Rapporten har tagits fram genom granskning av styrdokument, lagar och föreskrifter, inhämtande av befintlig statistik samt inhämtande av beskrivningar av verksamheten från verksamhetsansvariga.

AVGRÄNSNINGAR

Rapporten beskriver inte den del av socialnämndens verksamhet som avser tillstånd och tillsyn enligt följande lagar:

- alkohollagen (2010:1622),
- lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter,
- lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter,
- lag (2009:730) om handel med vissa receptfria läkemedel, lag (1982:636) om anordnande av visst automatspel.

Uppgifterna enligt dessa lagar har socialnämnden genom avtalssamverkan överlåtit till Södra Roslagens miljö- och hälsoskyddsnämnd.

ALLMÄNT OM SOCIALNÄMNDENS STATISTIK

När det gäller statistik inom socialnämndens verksamhet har det under en lång tid varit stora utmaningar. Utmaningarna har dels handlat om brister i systematiken vid framtagande av statistik i förvaltningen, dels om rent systemtekniska frågor. Detta har lett till brister i kvalitetssäkringen av statistiken. Det rör bland annat att statistikkopplingar i verksamhetssystemet inte lagts in korrekt, att resurstilldelningar ligger dubbelt eller att hushåll/insatser inte avslutats korrekt. Detta har föranlett att all information inte kommit med i statistikkörningar eller att information kommit med flera gånger. Arbetet med att rätta till detta är påbörjat men är omfattande och tidskrävande. Arbetet omfattar både konkreta rättningar i systemet samt utbildning av personal för att handhavandefel inte ska uppstå.

Ytterligare en utmaning gällande statistik har varit att samma statistik tagits fram av olika personer och redovisats vid olika sammanhang, men med olika resultat. Bakomliggande orsaker till detta beror dels på att resultaten av statistikinhämtningar påverkas av inhämtarens behörighet i systemet, dels att inte samma dataurval gjorts vid de olika sökningarna. Detta är problematiskt och skapar osäkerhet gällande hur tillförlitlig statistiken är och därmed resultatet. Även här har ett arbete påbörjats som syftar till att all statistik ska inhämtas på samma sätt och med samma behörighet varje gång och publiceras på ett och samma ställe, där de som behöver statistik för diverse redovisningar kan hämta informationen.

UTMANINGAR UNDER ARBETET MED RAPPORTEN

Socialförvaltningen har uppmärksammat att det i några delar av verksamheten har varit svårt att definiera vad det är för typ av verksamhet som bedrivs och därmed vilka lagar och föreskrifter som är tillämpliga på verksamheten. Bland annat gäller det verksamheten kring bostäder och arbetsmarknadsinsatser. Det finns ett behov av att kartlägga verksamheternas processer för att därefter kvalitetssäkra dessa.

2. SOCIALNÄMNDEN I NORRTÄLJE KOMMUN

UPPGIFTER ENLIGT REGLEMENTE

Enligt reglemente för socialnämnden fullgör socialnämnden kommunens uppgifter inom socialtjänsten enligt följande lagar:

- socialtjänstlagen (2001:453) - SoL,
- lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga - LVU,
- lag (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall - LVM,
- lag (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare - LuL,
- lag (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård,
- lag (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten,
- lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. och
- lag (1949:381) Föräldrabalken - FB.

Socialnämnden är vidare kommunens arbetslöshetsnämnd enligt lag (1944:475) om arbetslöshetsnämnd. Enligt 2 § har en arbetslöshetsnämnd till uppgift att vidtaga eller på annat sätt främja kommunala åtgärder för att förebygga arbetslöshet eller minska verkningarna av arbetslöshet och enligt 3 § åligger arbetslöshetsnämnd särskilt att handlägga frågor om kommuns hjälpverksamhet vid arbetslöshet, samarbeta med myndigheter och enskilda vilkas verksamhet rör sysselsättningsfrågor samt omedelbart underrätta Arbetsförmedlingen om arbetskonflikt som påverkar hjälpverksamhet inom kommunen.

Socialnämnden ansvarar vidare för kommunala skyldigheter enligt begravningslag (1990:1144) samt övrig lagstiftning där socialnämnden anges vara ansvarig, utom de uppgifter inom socialtjänsten som avser äldreomsorg och service till personer med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar.

Socialnämndens verksamhet styrs således framför allt av SoL, LVU, LVM, FB, kommunallagen (2017:725) – KL, förvaltningslagen (2017:900) – FL, offentlighet- och sekretesslagen (2009:400) – OSL, EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG - allmän dataskyddsförordning och lag (2001:454) och förordning (2001:637) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten.

Vidare styrs verksamheten av föreskrifter och allmänna råd från Socialstyrelsen och Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd.

STYRANDE DOKUMENT ANTAGNA AV SOCIALNÄMNDEN

Socialnämnden har antagit följande styrdokument för verksamheten:

- Socialnämndens delegationsordning, reviderad 2024-03-14 § 56,
- Riktlinjer för personuppgiftsbehandling inom Socialnämnden i Norrtälje kommun, reviderade 2022-08-18 § 89,
- Socialnämndens riktlinjer för ekonomiskt bistånd, reviderade 2022-03-31 § 105,
- Riktlinjer för bistånd till boende inom socialnämndens ansvarsområde, beslutade 2021-10-21 § 106,
- Socialnämndens riktlinjer för distansdeltagande i nämnd, beslutade 2020-11-12 § 127, reviderade genom ordförandebeslut 2020-12-15.
- Socialnämndens riktlinjer för Bostad först, beslutade 2023-11-30 § 190.
- Socialnämndens riktlinjer för digitala underskrifter, beslutade 2023-11-30 § 188.
- Socialnämndens riktlinjer för ersättningskanning, beslutade 2023-11-30 § 188.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Socialförvaltningen bedömer att det behöver tas fram och implementeras processer som säkerställer en systematisk översyn och vid behov revidering av styrande dokument.

Under våren 2024 planeras en genomgång av socialnämndens riktlinjer. Samtliga riktlinjer ska ses över och vid behov revideras. Socialförvaltningen har också identifierat behov av ytterligare riktlinjer för olika delar av verksamheten. Till exempel avseende skadligt bruk och beroende samt Arbetsmarknadscenter. Socialförvaltningen arbetar med att ta fram förslag på riktlinjer för de verksamheter där behovet finns.

3. AVTALSSAMVERKAN OCH ÖVERENSKOMMELSER

AVTALSSAMVERKAN

Enligt 9 kap. 37 § kommunallagen (2017:725) – KL får en kommun ingå avtal om att någon av dess uppgifter helt eller delvis ska utföras av en annan kommun. Kommunen får då också inom ramen för avtalssamverkan uppdra åt en anställd i den andra kommunen att besluta på kommunens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden. Samma regler gäller för regioner. Kommunala företag omfattas emellertid inte av bestämmelsen. Som huvudregel är det inte en uppgift för en kommun eller en region att utföra uppgifter åt andra kommuner eller andra regioner. Bestämmelsen innehåller ett undantag från den s.k. lokaliseringprincipen som annars råder, dvs. det krav på anknytning till kommunens eller landstingets/regionens område eller dess medlemmar som annars gäller enligt kommunallagen. Det är endast själva utförandet av uppgiften som överläts, kommunen behåller huvudmannskapet för verksamheten som sådan vilket innebär att nämnden är ansvarig för de uppgifter som samverkan rör och är fortsatt ansvarig för att verksamheten bedrivs enligt lag och fullmäktiges riktlinjer och ansvar gentemot fullmäktige för brister i den verksamhet som samverkan avser. Nämnden har också kvar ansvaret för den interna kontrollen och revisionsansvaret. Bestämmelsen innebär inte heller något undantag från kravet på att tillämpa lagen (2016:1145) om offentlig upphandling. De uppgifter som socialnämnden har överlåtit genom

avtalssamverkan är emellertid uppgifter som avser myndighetsutövning eller har nära samband med myndighetsutövning. Enligt 2 kap. 5 § SoL får socialnämnden inte överlåta uppgifter som innefattar myndighetsutövning till enskilda. Det innebär att sådana uppgifter kan överlåtas till annan kommun utan att reglerna i LOU beaktas.

Nedan följer en genomgång av de uppgifter som socialnämnden genom avtalssamverkan har överlåtit.

AVTAL MED SÖDRA ROSLAGENS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMND - SRMH

Socialnämnden har sedan 2012-01-01 genom avtalssamverkan överlåtit till SRMH i Täby, att utföra socialnämndens uppgifter enligt alkohollagen (2010:1622), lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter, lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter och lag (2009:730) om handel med vissa receptfria läkemedel. Avtalet reviderades senast 2022-11-24 och började gälla 2023-01-01, § 146 SN 2022-762. Avtalet gäller tillsvidare. Parterna har en ömsesidig rätt att säga upp avtalet löpande. Vid uppsägning upphör avtalet att gälla den 31 december året efter det kalenderår då uppsägning sker.

AVTAL MED SOCIALJOUR NORDOST

Socialnämnden ingår sedan 2011-11-17 i socialjour Nordost. Vallentuna kommun är huvudman för jouden. Genom avtalet har socialnämnden överlåtit socialtjänstuppgifter till jouden. Syftet med en gemensam socialjour är att invånarna i de medverkande kommunerna ska tillhandahållas det stöd de behöver inom ramen för socialtjänstens verksamhetsområde på tider då socialförvaltningarna har stängt. Jourens arbetsuppgifter är handhavande av akut socialt arbete. I arbetsuppgifterna ingår myndighetsutövning, handläggning, rådgivning, konsultation samt kris- och stödsamtal. Socialnämnden har också beslutat om extern delegation till medarbetarna vid jouden. Avtalet reviderades senast 2021-10-21, § 105, SN 2021-834. Avtalet gäller från och med 2021-11-16 till 2025-12-31. Avtalade kommuner ska sex månader innan avtalstidens slut behandla en förlängning. Uppsägningstiden är tolv (12) månader.

Avtalet med socialjouren följs upp genom att socialjouren årligen redovisar verksamhetsberättelse och resultat på socialnämnden. Avtalets innehåll styrs av socialcheferna inom Nordost.

AVTAL MED STOCKHOLMS STAD OM EN INGÅNG TILL SOCIALTJÄNSTEN I STOCKHOLMS LÄN

Socialnämnden har sedan 2023-12-19 avtalssamverkan med Stockholms stad om en ingång till Socialtjänsten i Stockholms län. Syftet med samverkansavtalet är att säkerställa att barn och unga som riskerar att fara illa i samband med gängrelaterad brottslighet inom Stockholms län får det stöd och hjälp som de behöver oavsett i vilken samverkande kommun som barnet eller den unge är boende i. Avtalet ingicks 2023-12-19, § 20, SN 2023-1462, och gäller till och med 2024-12-31, med en automatisk förlängning om tolv (12) månader om det inte sägs upp tre (3) månader innan.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Som angetts ovan har socialnämnden fortfarande ansvaret för den verksamhet som överlåtit till annan genom avtalssamverkan. Socialförvaltningen anser att socialnämnden

behöver fastställa hur ansvaret för att följa upp hur verksamhet som ingår i avtalssamverkan ska fullgöras. Framför allt behöver det utses ansvariga inom socialförvaltningen för uppföljning, styrning och kontroll av verksamheten. I det ligger att ha en systematik i diarieföring, uppföljning av avtalen samt en organisation inom förvaltningen som möjliggör socialnämnden att ta det ansvar som åligger dem.

ÖVERLÅTELSE AV UPPGIFTER SOM INTE INNEFATTAR MYNDIGHETSUTÖVNING

Enligt 2 kap. 5 § SoL får socialnämnden sluta avtal med en enskild person om att utföra nämndens uppgifter inom socialtjänsten. Gällande uppgifter som innefattar myndighetsutövning får dessa endast överlämnas till annan kommun enligt reglerna om avtalssamverkan i 9 kap. 37 § KL (se ovan).

När socialnämnden överlåter uppgifter till enskilda aktörer krävs att nämnden följer reglerna om offentlig upphandling i lag (2016:1145) om offentlig upphandling – LOU.

Hur socialnämnden arbetar med att säkerställa efterlevnad av LOU beskrivs mer utförligt under avsnittet om privata utförare av socialtjänstinsatser samt under respektive insats där socialnämnden anlitar privata utförare (placering utom egna hemmet och extern öppenvård).

SAMVERKANSÖVERENSKOMMELSER

SOCIALNÄMNDENS ANSVAR OCH MÖJLIGHETER

Enligt 4 kap. 5 § SOSFS 2011:9 ska den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS identifiera de processer enligt 2 § där samverkan behövs för att säkra kvaliteten på de insatser som ges i verksamheten. Det ska framgå av processerna och rutinerna hur samverkan ska bedrivas i den egna verksamheten. Det ska genom processerna och rutinerna även säkerställas att samverkan möjliggörs med andra verksamheter inom socialtjänsten eller med verksamheter enligt LSS och med vårdgivare, myndigheter, föreningar och andra organisationer.

Enligt 2 kap. 6 § SoL får kommunen träffa överenskommelse med regionen, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen om att, inom ramen för socialtjänstens uppgifter, samverka i syfte att uppnå en effektivare användning av tillgängliga resurser. Kommunen ska bidra till finansieringen av sådan verksamhet som bedrivs i samverkan.

Enligt 5 kap. 1 a § SoL ska socialnämnden i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs. I fråga om utlämnande av uppgifter gäller de begränsningar som följer av 15 kap. denna lag och av offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Nämnden ska aktivt verka för att samverkan kommer till stånd.

SAMORDNINGSFÖRBUNDET ROSLAGEN

Samordningsförbundet Roslagen är ett förbund mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Region Stockholms och kommunerna Danderyd, Norrtälje, Täby, Vallentuna, Vaxholm och Österåker. KSON ingår som adjungerande medlem. Förbundet verkar med stöd av Lagen om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser (FINSAM 2003:1210). Förbundet har inga egna inkomster och är ingen egen arbetsgivare utan

bedriver sin verksamhet med hjälp medlemsavgifter och personalbemanning från medlemmarna. Norrtälje kommun ansökte och upptogs i förbundet 2019 efter att kommunfullmäktige godkänt förbundsordningen (KF § 163, dnr 2018-907). Norrtälje har 2024 en medlemsavgift på 330 tkr.

BEMANNING MYNDIGHETSGEMENSAMMA SAMVERKANSTEAMET

Socialnämnden ingick 2023-03-13 ett avtal avseende representation i det myndighetsgemensamma samverkansteamet, (SN 2023-343). Uppdragsgivare är Samordningsförbundet Roslagen och Socialförvaltningen i Norrtälje kommun är uppdragstagare. Genom avtalet har socialnämnden åtagit sig att bemanna Samordningsförbundets insats Myndighetsgemensamma Samverkansteamet med personal upp till 20 % av en heltidsanställning. Aktuellt avtal (SN 2024-294) gäller från och med 2024-01-01 till och med 2025-12-31, varefter det upphör att gälla såvida inte parterna kommer överens om förlängning.

PROJEKT LUMENA

Inom ramen för projekt Lumena uppdrar Samordningsförbundet Roslagen åt Arbetsmarknadscenter Norrtälje kommun (AMC) att tillhandahålla förrehabiliterande aktivitet i en befintlig verksamhet med uppgifter som är anpassade utifrån deltagarens förutsättningar. Målgruppen för projektet är individer som står långt ifrån arbetsmarknaden och som inte kan ta del av ordinarie arbetslivsinriktade insatser.

Arbetsmarknadscenter bemannar projektet med två arbetscoacher. Förrehabiliterande arbetsaktivitet innebär att en person systematiskt tränar sin fysiska, psykiska eller sociala funktions- och arbetsförmåga. Det innebär vidare att personen deltar i en arbetsliknande aktivitet på en arbetsplats under handledning från en anställd hos uppdragstagaren.

Deltagaren ska, utifrån sina förutsättningar, få en möjlighet att utveckla sin arbetsförmåga med stöd. Syftet med den förrehabiliterande aktiviteten är att tillhandahålla deltagaren en möjlighet till anpassad återgång till arbetslivet genom att få arbetslivserfarenhet under mycket anpassade former. Men även att ge ett säkrare underlag för deltagarens fortsatta planering mot arbete. Uppdragsgivaren Samordningsförbundet Roslagen, har rätt, men ingen skyldighet, att avropa tjänsten i den omfattning som uppdragsgivaren har behov av den.

AMC, uppdragstagaren, ersätts med 1 000 kronor (SEK) exklusive mervärdeskatt per utförd vecka och deltagare i enlighet med upprättad aktivitetsplan. Efter att deltagaren uppvisat närvaro i aktiviteten under 3 månad kan uppdragstagaren fakturera uppdragsgivaren en engångssumma om 5000 kr för att täcka kostnader för utomhusaktivitet, exempelvis arbetskläder och arbetsskydd. Ersättningen är densamma oavsett hur många timmar i veckan deltagaren är placerad hos uppdragstagaren. Ersättningen inkluderar uppdragstagarens samtliga kostnader för utförandet av tjänsten och inkluderar därför även kostnader för lokal, administration, etc. Ersättningen är fast under hela avtalsperioden inklusive eventuella förlängningar. Överenskommelsen ingicks 2023-08-02, (SN 2023-998), och gäller tills den sägs upp. Varje part äger rätt att säga upp avtalet och uppsägningstiden uppgår till en (1) månad.

ÖVERENSKOMMELSE MELLAN KSON OCH SOCIALNÄMNDEN GÄLLANDE VUXNA MED SAMSJUKLIGHET

Socialnämnden har en samverkansöverenskommelse med KSON som syftar till att det för den enskilde ska sakna betydelse att det är olika förvaltningar som ansvarar för insatserna. Samverkan omfattar personer från 18 år med samsjuklighetsproblematik, som har behov av gemensamma insatser från KSON och socialnämnden. Samverkan omfattar främst personer som är aktuella inom båda förvaltningarna. Överenskommelsen ingicks 2023-05-31 (SN 2023-715), och gäller tills vidare.

ÖVERENSKOMMELSE MELLAN KSON OCH SOCIALNÄMNDEN GÄLLANDE BARN OCH UNGA

Socialnämnden har en samverkansöverenskommelse med KSON som syftar till att KSON och Socialnämndens barn- och ungdomsavdelning (BoU), numera avdelningen för barn och vuxna, ska ha en tidig och kontinuerlig samverkan när det gäller barn och ungdomar i åldern 0-20 år med funktionsnedsättningar. Syftet är att de så långt det är möjligt ska kunna växa upp tillsammans med sina familjer. Hemmet är basen och insatser kan ges så att föräldrar kompenseras i det merarbete som barnets funktionsnedsättning medför och som går utöver normalt föräldraansvar. Barn som trots olika stödåtgärder inte kan bo hemma hos föräldrarna till följd av sitt funktionshinder kan ha rätt till boende i familjehem eller bostad med särskild service. Innan sådan insats kan komma i fråga behöver dock andra mindre ingripande insatser ha bedömts som otillräckliga. Därav är det av stor vikt att förvaltningarna har tidig samverkan i form av möten för Samordnad Individuell Planering (SIP) med tillhörande planer samt avstämningar. Överenskommelsen ingicks 2020-07-06 (SN 2020-577). Överenskommelsen är nu under revidering och beräknas vara klar under 2024.

ÖVERENSKOMMELSE MELLAN PARTERNA I SAMSKYDDSTEAM NORRTÄLJE

Socialnämnden har en samverkansöverenskommelse med Polismyndigheten område Stockholm nord, Åklagarmyndigheten Norrorts åklagarkammare i Stockholm och Hälso- och sjukvården - Tiohundra AB (Tiohundra AB Barn, ungdom, familj, psykiatri, habilitering (BUFPH), Barn- och ungdomsmedicinsk mottagning (BUMM)) i Samskyddsteam i Norrtälje. Syftet med överenskommelsen är att:

- Barn som blivit utsatta för brott i form av våld eller övergrepp bör utredas på ett och samma ställe i barnanpassade lokaler.
- Barn ska inte behöva upprepa sin berättelse för olika myndighetsrepresentanter vid olika tillfällen.
- Fler ärenden lagförs.
- Barn och anhöriga på plats bör kunna erbjudas krisstöd och behandling.
- Det omgående görs en risk- och skyddsbedömning gällande barnet.
- Barnets bästa ska vara i fokus under processen.
- Barnet ska få information om åtgärder som berör hen, samt få tillfälle att uttrycka sina synpunkter och önskemål i den utsträckning och på det sätt som hens mognad medger.
- Respektive verksamhet verkar för att korta ner sina handläggningstider.
- Förundersökningen ska vara avslutad och beslut fattat i åtalsfrågan så snart det kan ske. För utredningen gäller lagstadgade frister.

- Genomföra gemensam kompetensutveckling.
- Utveckla samverkan mellan parterna i utredningar gällande misstanke om att barn utsatts för brott.

Överenskommelsen, (SN 2023-664), gäller från och med 2023-01-01 och till och med 2024-01-01. Om inget annat sägs förlängs överenskommelsen med ett år i sänder.

ÖVERENSKOMMELSER MELLAN ARBETSFÖRMEDLINGEN OCH SOCIALNÄMNDEN

Socialnämnden har en lokal samverkansrutin med Arbetsförmedlingen Nordöstra Stockholm. Syftet med den är att samverka kring individer som är inskrivna hos Arbetsförmedlingen och socialnämnden. Överenskommelsen, samverkansrutinen (SN 2022-379), ingicks 2022-02-21 och gäller tills vidare. I den lokala samverkansrutinen är angivet att särskild överenskommelse om platser för Offentligt Skyddat Arbete (OSA) bör tecknas mellan parterna. Offentligt Skyddat Arbete (OSA) är en anställning i rehabiliterande syfte som på sikt ska leda till ett arbete på den öppna arbetsmarknaden. Målgruppen är arbetslösa med socialmedicinskt arbetshinder, personer med långvarig psykisk sjukdom och arbetslösa som omfattas av LSS (Lagen om stöd och service till funktionshindrad (1993:387)). I och med den överenskommelsen ska socialnämnden ställa upp till 10 OSA-platser till Arbetsförmedlingens förfogande så att dessa kan erbjudas till målgruppen. Överenskommelsen ingicks 2023-06-01, (SN 2023-674), och gäller tills vidare.

SAMVERKANSAVTAL MED KSON OCH TIOHUNDRA MINI MARIA

Socialnämnden har ett samverkansavtal med KSON samt TioHundra Verksamhetsområde Barn Ungdom Familj Psykiatri och Habilitering (BUFPH), som på uppdrag av KSON ansvarar för den lokala hälso- och sjukvården inom beroendevården, för barn och ungdomar upp till 20 år. Målgruppen för samverkansavtalet är:

- Barn och ungdomar upp till 20 år med begynnande eller pågående missbruk av alkohol, narkotika och/eller läkemedel/tabletter.
- Vårdnadshavare och närstående med önskemål om råd och stöd när det gäller barn och ungdomar.

Syftet med avtalet är att erbjuda målgruppen sammanhållna insatser från socialförvaltningen och TioHundra BUFPH. Syftet är vidare att genom ett gemensamt förebyggande arbete av hög kvalitet minska missbruket bland målgruppen i Norrtälje.

Samverkansavtalet, (SN 2023-121), gäller från 2023-01-01 och till 2025-12-31 med möjlighet till två års förlängning.

SAMVERKANSAVTAL MED KVINNOJOURN SNÄCKAN

Socialnämnden och Kvinnojouren Snäckan har sedan många år ett etablerat samarbete för stöd och hjälp till kvinnor och deras barn. I Kvinnojouren Snäckan ingår även Tjejjouren sedan 2020, som vänder sig till alla som identifierar sig som tjejer. Syftet med överenskommelsen är att försöka minska antalet våldsutsatta samt erbjuda våldsutsatta kvinnor och deras barn lättillgängliga insatser. Gällande målgruppen våldsutsatta samt barn som upplevt våld har kommunen ett långtgående ansvar för att tillgodose dessa

kommuninvånarens behov av stöd och skydd, vilket regleras i socialtjänstlagen (2001:453) SoL. Samordningen av insatser för målgruppen ansvarar kommunen för men för att uppnå ett gott resultat behöver kommunen och den ideella sektorn gemensamt verka för en hållbar och god relation. Överenskommelsen, (SN 2023-391), reviderades senast 2022-01-01 och gäller till och med 2024-12-31. Avtalet omfattar verksamhetsstöd om 250 tkr/år. Uppföljning av avtalet kommer att ske under 2024 och anpassas utifrån den nya lagstiftningen som trädde i kraft 2024-04-01 gällande skyddat boende.

SAMVERKANSAVTAL FOU-NORDOST

Mellan kommunerna Danderyd, Norrtälje, Täby och Österåker, städerna Lidingö och Vaxholm och Region Stockholm har avtal träffats om samverkan beträffande forsknings- och utvecklingsverksamhet inom socialtjänst och hälso- och sjukvård genom FoU Nordost. Norrtälje kommun omfattas inte av FoU Nordosts samtliga ansvarsområden. Norrtälje kommun deltar i utvecklingsfrågor rörande individ- och familjeomsorg. Region Stockholm deltar i utvecklingsfrågor rörande vård och omsorg av äldre personer. Avtalet (SN 2015-80) gäller från och med 2015-01-01 och tills vidare. Avtalet kan närsomhelst på året sägas upp, senast 12 månader innan uppsägningen ska träda i kraft. Ett tilläggsavtal mellan parterna tecknades 2019 (SN 2019-786).

FoU Nordosts verksamhet leds av en styrgrupp bestående av förvaltningschefer från deltagande kommuner och en representant för Region Stockholm. Huvudman för verksamheten är Danderyds kommun. Enhetens tre organisatoriska inriktningar; individ- och familjeomsorg, funktionsnedsättning och äldre, har olika budgetförutsättningar. Utöver grundfinansiering kan FoU Nordost även söka medel vid utlysningar från statliga myndigheter och andra externa finansiärer för exempelvis projekt eller metodutveckling.

FoU Nordost utgör, genom praktisknära forsknings- och utvecklingsinsatser, en resurs för utveckling och utvärdering inom socialtjänsten och närliggande hälso- och sjukvård.

AVTAL OM ORIGO RESURSCENTRUM HEDERSRELATERAT FÖRTRYCK OCH VÅLD I STOCKHOLMS LÄN

Avtalet reglerar villkor och förutsättningar för samverkan mellan Stockholms stad genom socialnämnden, anslutna kommuner i Stockholms län, Region Stockholm och Polismyndigheten region Stockholm avseende drift av Origo resurscentrum mot hedersrelaterat förtryck och våld i Stockholms län. Origo ska tillsammans med avtalsparterna verka för att ta fram och vidareutveckla en modell för samarbete mellan myndigheter i frågor som rör hedersrelaterat förtryck och våld.

Stockholms stad är värd för Origos verksamhet och den drivs inom ramen för Stockholms stad och dess organisation. Stockholms stad är formellt ansvarig för verksamheten och samtliga parter är samverkansansvariga och har möjligheter till insyn i och påverkan på verksamheten. Origos verksamhet är inte individrelaterad annat än genom information och rådgivning. Verksamheten ersätter inte ordinarie myndigheters lagstadgade myndighetsansvar.

Origos huvudsakliga målgrupper och mål är:

1. Flickor/unga kvinnor och pojkar/unga män mellan 13-26 år som utsätts för hedersrelaterat förtryck och våld. Målet är att denna målgrupp ska ha kunskap

- om sina rättigheter och leva ett liv utan förtryck och våld. Det uppnås genom att erbjuda stöd och rådgivning till ungdomarna.
2. Yrkesverksamma inom polis, socialtjänst, skol- och fritidsverksamhet, hälso- och sjukvård samt frivilliga aktörer som möter och arbetar med utsatta som lever i en hederskontext. Målet är att denna målgrupp ska ha hög kompetens inom området. Det uppnås genom att erbjuda konsultativt stöd och vägledning för målgruppen.
 3. Vidare är Origos mål att samverka mellan myndigheter och frivilliga aktörer fungerar för att ge stöd till målgrupp 1. Det uppnås genom att underlätta och stödja samverkan mellan Stockholms stad genom socialnämnden, anslutna kommuner, Region Stockholm och Polismyndigheten region Stockholm samt att utveckla gemensamma arbetsätt och metoder.

Origo består av en fysisk del och en virtuell del [Origo Stockholm - Origo](#) som erbjuder vägledning till målgrupp 1 och konsultativt stöd till målgrupp 2 ovan.

Den totala budgeten för Origo resurscentrums verksamhet uppgår till 6 mkr/år (6 000 000 kr) där 5 mkr/år (5 000 000 kr) är kostnaden för fysiskt hus (personal och övriga driftskostnader) och 1 mkr/år (1 000 000 kr) är kostnaden för förvaltning av det virtuella huset (licenskostnad, uppgradering, personal). Region Stockholm respektive Polismyndigheten region Stockholm svarar vardera för 25 % av verksamhetens kostnader. Anslutna kommuner svarar för resterande 50 % av verksamhetens kostnader, enligt en fördelning mellan kommunerna utifrån invånarantalet. Kostnaden för Norrtälje kommun uppgick från start till 1,34 % av de 50 %, dvs 80 678 kr/år. Den ersättning parterna är skyldiga är fast under det första verksamhetsåret (2016), därefter ska justering av ersättningarna ske i enlighet med SCB:s definitiva arbetskostnadsindex för tjänstemän (SNI 2007 näringsgren Q) med basmånad oktober 2015 och jämförelsemånad oktober 2016.

Avtalet, (SN 2024-242), gällde från 2016-01-01 och till och med 2020-12-31. Avtalet förlängs med fem år för de parter som inte senast 2019-12-31 säger upp avtalet. Nuvarande förlängning av avtalet gäller till och med 2025-12-31. För det fall socialnämnden vill säga upp avtalet behöver en uppsägning ske senast 2024-12-31.

NATIONELLA NÄTVERKET KOMMUNSAMVERKAN

Nationella nätverket kommunsamverkan grundades 2008 och har som syfte att underlätta för kommuner att samverka i ärenden där det finns en allvarlig hotbild. Målgruppen som är aktuell för kommunsamverkan inom ramen för nätverket är personer över 18 år utsatta för våld av närstående. Många gånger rör det sig om hedersrelaterat våld och förtryck. Eventuella barn och andra närstående till den våldsutsatta omfattas också i målgruppen för nätverkets insatser. Socialnämnden ingår sedan 2021 i den nationella kommunsamverkan, (SN 2021-1145). Det kostar inget att vara medlem i den nationella kommunsamverkan och Socialnämnden kan närsomhelst välja att gå ur nätverket.

SAMVERKANSÖVERENSKOMMELSER MED STORSTHLM

Storsthlm är ett kommunförbund som ägs och styrs av de 26 kommunerna i Stockholms län. I Storsthlm's uppdrag ingår att stötta kommunerna i arbetet med att ta fram länsövergripande överenskommelser mellan kommunerna eller mellan kommunerna och andra parter inom olika samverkansområden där God och nära vård och omsorg är ett av

samverkansområdena. Det är Storsthlm's styrelse, eller annan gruppering som styrelsen utsett, som fattar beslut om en överenskommelse ska tas fram. Kommunerna tar självständigt beslut om att anta överenskommelsen i egen process.

Huvudöverenskommelse om samverkan kring hälsa, vård och omsorg (HÖK)

Kommunernas och regionernas ansvar och uppgifter är till stor del lagstyrda. För huvudmännen finns också en lagstadgad skyldighet att samarbeta när den enskilde är i behov av insatser från både kommun och region. För att underlätta insatser där både kommuner och regionen är inblandade, finns ett stort antal länsövergripande överenskommelser för samverkan kring hälsa, vård och omsorg. Som komplement till dessa har Storsthlm och Region Stockholm tagit fram en huvudöverenskommelse, för att främja samverkan och skapa förutsättningar för att huvudmännen ska kunna erbjuda sammanhållna och samordnade insatser på bästa sätt. Denna huvudöverenskommelse ger parterna en tydlig utgångspunkt och gemensamma principer för hur samverkan ska bedrivas och följas upp på olika nivåer mellan tjänstemän och politiker.

Överenskommelsen bygger till stor del vidare på de arbetssätt och samverkansformer som hittills fungerat väl. Den skapar samtidigt förutsättningar för fortsatt utveckling och förändring av samverkan mellan parterna. Till huvudöverenskommelsen finns en riktlinje som kan ändras i takt med att arbetssätten utvecklas. Gällande riktlinje publiceras på www.storsthlm.se. Då huvudöverenskommelsen gäller både KSON och Socialnämnden har Kommunstyrelsen fattat beslut om att anta huvudöverenskommelsen, (KS 2021-1911) (återfinns även i SN 2021-1051), Huvudöverenskommelsen började gälla 2022-07-01 och gäller tillsvidare. Överenskommelsen kan sägas upp med en uppsägningstid om tjugofyra (24) månader. Om en kommun säger upp överenskommelsen behöver övriga parter ta ställning till och överenskommelsen ska fortsätta gälla för resterande parter.

Överenskommelse mellan kommunerna i Stockholms län om ärendeansvar för personer i personer i hemlöshet

Det är den kommun som en person bor och vistas i som är ansvarig för att ge stöd till personen enligt socialtjänstlagen (SoL). När det gäller en person i hemlöshet, som inte är stadigvarande bosatt någonstans, kan det ibland uppstå svårigheter kring var personen ska söka stöd. I Stockholms län finns det många personer och familjer som saknar stadigvarande boende och flyttar mellan kommunerna i länet. Detta gör att det ibland uppstår skilda meningar mellan kommunerna gällande vilken kommun som har ansvar för att tillhandahålla stöd till personen. Det kan leda till att personer hamnar i kläm eller inte får rätt stöd i tid. För att underlätta för kommunerna att komma överens och sätta personens behov i fokus finns denna överenskommelse som en praktisk vägledning. Socialnämnden har fattat beslut om att anta den reviderade överenskommelsen, (SN § 46, SN 2019-1081). Överenskommelsen började gälla 2020-09-01 och gäller till dess att överenskommelsen sägs upp eller omförhandlas.

Regional överenskommelse om samverkan kring barn och ungdomar i behov av särskilt stöd (BUS)

Kommunförbundet Storsthlm och Region Stockholm har ingått en regional överenskommelse med syfte att utveckla former för samverkan kring barn och ungdomar i behov av särskilt stöd (BUS). BUS – överenskommelsen syftar till att tydliggöra ansvaret och att beskriva gemensamma utgångspunkter och samverkansstrukturer för att barn i behov av särskilt stöd ska få de insatser de behöver och har rätt till. Överenskommelsen riktar sig huvudsakligen till ledningen inom kommunernas och regionens förvaltningar och

verksamheter. BUS-överenskommelsen ska tillsammans med andra riktlinjer och överenskommelser stödja det lokala gemensamma arbetet mellan kommunens och regionens verksamheter. Varje huvudman är här skyldig att följa lagstiftningen och att samverka så att inget barn blir utan det stöd som barnet har rätt till. Överenskommelsen reviderades 2012 och parterna ingick då en överenskommelse om fortsatt samverkan. För Norrtälje kommuns räkning fattade Kommunfullmäktige 2012-09-24 beslut om att anta överenskommelsen, (KF § 143, KS 2012-914), och överenskommelsen gäller till dess att den sägs upp eller omförhandlas

Lokal överenskommelse mellan KSON, barn- och skolnämnden, utbildningsnämnden och socialnämnden gällande barn och ungdomar i behov av särskilt stöd (BUS)

En lokal BUS-överenskommelse avseende lokal samverkan rörande barn och unga i behov av särskilt stöd (BUS) i Norrtälje kommun har tecknats mellan KSON, Barn- och skolnämnden, Utbildningsnämnden och Socialnämnden. Syftet med överenskommelsen är att tydliggöra ansvarsfördelningen och ansvarstagande för att;

- 1) Samverka kring att barn och ungdomar folkbokförda i Norrtälje kommun i behov av särskilt stöd, och deras anhöriga, för de insatser de behöver och har rätt till.
- 2) På bästa sätt ta tillvara kommunens resurser och kompetenser så att barn och unga får sina rättigheter och behov tillgodosedda.
- 3) Möjliggöra långsiktigt hållbara lösningar för barnet och att rätt insats ges till rätt person vid rätt tidpunkt.

Lokal överenskommelse tecknades initialt 2009-12-18 och har därefter reviderats 2012 respektive 2014 och nu senast 2021-03-18, (SN 2021-62), och gäller tillsvidare. Revidering av överenskommelsen pågår och beräknas vara klar under våren.

Regional överenskommelse om samverkan kring hälso-, sjuk- och tandvård för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet

Enligt 5 kap. 1 d § SoL ska kommunen ingå en överenskommelse med regionen om ett samarbete i fråga om barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet. Överenskommelse om tillgång till hälso-, sjuk- och tandvård för barn och unga som placeras utanför det egna hemmet, (SN 2022-91), antogs av kommunstyrelsen 2022-06-07, (KS 2021-1121). Om det är möjligt bör organisationer som företräder dessa barn och unga eller deras närstående ges möjlighet att lämna synpunkter på innehållet i överenskommelsen (läs om denna överenskommelse under Barn och unga nedan).

Regional överenskommelse om utskrivning från slutna hälso- och sjukvård i Stockholms län

Den 1 januari 2018 trädde lagen (2017:612) om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård i kraft. Målgruppen är personer i alla åldrar som efter utskrivning från slutna hälso- och sjukvård behöver insatser från socialtjänsten, den kommunalt finansierade hälso- och sjukvården eller den landstingsfinansierade öppna vården. Storsthms styrelse beslutade den 13 juni 2019 att rekommendera kommunerna att anta Regional överenskommelse om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård i Stockholms län. Överenskommelsen är en övergripande, vägledande ramöverenskommelse som utgår från en gemensam målbild. Syfte- och målskrivningar

ska fungera som ett stöd för berörda aktörer i den praktiska tillämpningen. Parterna är överens om följande övergripande målformuleringar:

- Arbetet med utskrivningsprocessen är en del i den samordnade vård och omsorgen.
- Ingen ska behöva vara kvar på sjukhus när hen inte behöver det.
- Den som behöver ska få sjukhusvård så länge hen behöver det.
- Region och kommun samordnar insatser på alla nivåer med den enskilde i fokus.

Av överenskommelsen framgår att respektive part förbinder sig att uppdra till sina berörda verksamheter att samverka lokalt kring utskrivningsprocessen. I den lokala samverkan ska rutiner finnas för hur komplexa frågeställningar och ärenden hanteras.

Då överenskommelsen gäller både KSON och Socialnämnden har Kommunstyrelsen fattat beslut om att anta överenskommelsen, KS (2019-897) (återfinns även i SN 2019-817). Överenskommelsen börjar tidigast att gälla från 2020-01-01 eller därefter från parternas beslut i respektive ansvarig nämnd och tills vidare. Överenskommelsen kan sägas upp med en uppsägningstid om tolv (12) månader. Om någon part säger upp överenskommelsen upphör den att gälla för samtliga parter efter uppsägningstiden.

Regional överenskommelse om samverkan kring personer med missbruk/beroende inklusive spel med pengar

Enligt 5 kap. 9 a § SoL ska kommunen ingå en överenskommelse med regionen om ett samarbete i fråga om personer som missbrukar alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel, dopningsmedel eller spel om pengar. Norrtälje socialnämnd fattade 2016-12-15 beslut om att anta "Samverkan kring personer med missbruk/beroende", § 130 SN 2016-389. Därtill kom en tilläggsöverenskommelse "Samverkan kring personer med missbruk/beroende av spel med pengar" som kommunstyrelsen antog 2019-09-16, § 116, (KS 2019-847). Om det är möjligt bör organisationer som företräder dessa personer eller deras närstående ges möjlighet att lämna synpunkter på innehållet i överenskommelsen (läs mer om överenskommelsen med regionen under Skadligt bruk och beroende nedan i denna rapport).

ÖVERENSKOMMELSE OM UTÖKAT HEMSTÖDSPROGRAM PROGRAM

Socialnämndens öppenvård har, tillsammans med BVC i Hallstavik och KSON startat ett projekt där man erbjuder alla familjer med nyfött barn ett hembesök. Hembesöken sker vid fem tillfällen under barnets första 18 månader i livet. Syftet är att tidigt identifiera familjer i behov av stöd och att arbeta främjande.

Parterna har påbörjat en skriftlig samverkansöverenskommelse som gäller under projektiden. Bakgrunden till överenskommelsen är att skapa en tydlighet i vad som förväntas av respektive part samt ansvarsfördelning. Överenskommelsen väntas vara klar i mars 2024.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Socialförvaltningen anser att socialnämnden behöver fastställa hur ansvaret för att följa upp hur verksamhet som ingår i avtalssamverkan ska fullgöras. Framför allt behöver det utses ansvariga inom socialförvaltningen för uppföljning, styrning och kontroll av verksamheten. I det ligger att ha en systematik i diarieföring, uppföljning av avtalen samt

en organisation inom förvaltningen som möjliggör socialnämnden att ta det ansvar som åligger dem.

Det finns också ett behov av snabbare beslutsgång inom ramen för BUS-samarbetet när arbetsgruppen inom ramen för den lokala samverkan lyfter ärenden. Under 2023 har verksamheten haft flera barn som lyfts av arbetsgrupp och som styrgrupp inte har kunnat hantera skyndsamt pga. fel sammansättning av professioner. Styrgruppen har inte heller kunnat arbeta tillräckligt kontinuerligt då möten prioriteras bort av en del förvaltningar utifrån resursbrist.

Ett undantag är hanteringen av samverkansavtalet med Kvinnojouren Snäckan som har följts upp regelbundet.

Utöver ovanstående finns det också utvecklingsmöjligheter gällande den lokala BUS-överenskommelse avseende lokal samverkan rörande barn och unga i behov av särskilt stöd (BUS). Det finns ett behov av snabbare beslutsgång när arbetsgruppen lyfter ärenden. Under 2023 har verksamheten haft flera barn som lyfts av arbetsgrupp och som styrgrupp inte har kunnat hantera skyndsamt pga. fel sammansättning av professioner. Styrgruppen har inte heller kunnat arbeta tillräckligt kontinuerligt då möten prioriteras bort av en del förvaltningar utifrån resursbrist.

IDÉBURET OFFENTLIGT PARTNERSKAP – IOP

Ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) är en överenskommelse om samverkan mellan offentlig och idéburen sektor i syfte att uppnå ett visst allmännyttigt samhällligt mål. Ett IOP måste vara förenligt med upphandlings- och statsstödsreglerna. Det innebär att en överenskommelse om ett IOP inte får utgöra en otillåten direktupphandling eller ett otillåtet statsstöd. Idéburna organisationer besitter ofta särskild kunskap som är viktig för att möta förändringar och problem i samhället. Det är därför viktigt att offentlig verksamhet samverkar med den idéburna sektorn för att få ta del av den kunskapen. Ett sätt att samverka är genom ett så kallat idéburet offentligt partnerskap (IOP). Det är en form av samverkan mellan offentlig och idéburen verksamhet.

Samverkan handlar ofta om att tillsammans lösa ett samhällsproblem, där den idéburna organisationen och den offentliga verksamheten båda bidrar med erfarenhet och kunskap. Begreppet lanserades 2010 av organisationen Forum – idéburna organisationer med social inriktning. Numera finns det en mängd varianter av hur man har använt IOP och av hur omfattande dessa samarbeten är. Ibland liknar de mer kommersiella avtal och ibland har de karaktären av bidrag.

Ett IOP kan användas för att möjliggöra en samverkan mellan offentliga och idéburna aktörer. Om det kan konstateras att samarbetet inte omfattas av krav på upphandling eller av en tillämpning av statsstödsreglerna, kan de krav som lyfts fram för ett IOP i korthet sammanfattas så här:

- Partnerskapet ska bygga på ett gemensamt samverkansbehov där båda parter har ett gemensamt engagemang och ansvar för att uppnå det gemensamt formulerade målet. Det ska råda en ömsesidig samverkansrelation som bygger på tillit med syftet att uppnå ett visst samhällligt mål, och inte på ett kommersiellt avtal.

- Målet eller målen som ska uppnås ska vara allmännyttiga, och en utgångspunkt är att det inte ska finnas några färdiga lösningar eller tjänster som kan köpas.
- Båda parter ska bidra med resurser till verksamheten. Det behöver inte handla om pengar utan den idéburna parten kan exempelvis bidra med ideellt arbete och den offentliga parten med lokaler eller administrativa resurser.

Ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) saknar idag en rättslig definition. Samverkansformen aktualiseras normalt i en situation där upphandlingsreglerna inte är tillämpliga.¹

IOP BROTTSOFFERJOURN OCH SOCIALNÄMNDEN

Socialnämnden har ett avtal om idéburet offentligt partnerskap (IOP) med Brottsofferjouren Stockholm-Gotland. Syftet med partnerskapet är att Norrtälje kommuns invånare genom förebyggande arbete och insatser får det stöd och den hjälp de behöver för att känna sig trygga. Partnerskapet ska ge utrymme för kunskapsöverföring inom området med mål att nå behov och önskemål som kommunens invånare har. IOP-avtalet, (SN 2021-1206), gäller från och med 2022-01-01 till och med 2024-12-31. Avtalet förlängs automatiskt med ytterligare en period om tre år om inte avtalet sägs upp senast 12 månader innan avtalsperioden löpt ut. Avtalet omfattar verksamhetsstöd om 70 tkr/år. En första uppföljning av avtalet har gjorts.

IOP STOCKHOLMS STADSMISSION OCH SOCIALNÄMNDEN

Socialnämnden har ett avtal om idéburet offentligt partnerskap (IOP) med Stockholms Stadsmission. Syftet med detta partnerskap är att erbjuda akut och långsiktigt stöd till personer inom Norrtälje kommun som av olika anledningar lever eller befinner sig i socialt utanförskap på grund av psykisk ohälsa, missbruk eller isolering. Genom att erbjuda en öppen mötesplats, basbehovsstöd, gruppverksamhet och ombudskap i sociala rättigheter är partnerskapet avsett att bidra till att ge människor verktyg att identifiera sina behov och få till en långsiktig förändring. Därtill syftar partnerskapet till utväxling av kunskap samt utveckling av metoder i parternas gemensamma arbete mot socialt utanförskap. IOP-avtalet, (SN 2023-1341), gäller från och med 2021-09-15 till och med 2024-09-14. Överenskommelsen kan sägas upp av båda parter med sex månaders uppsägningstid. Stockholms Stadsmissionen ersattes år 1 med 3 172 000 kr, år 2 med 3 267 000 och år 3 med 3 365 000 kr. Stadsmissionen fakturerar Norrtälje kommun löpande varje månad och den totala ersättningen per år delades på 12 månader. Därtill upplåter Norrtälje kommun ändamålsenliga lokaler för verksamheten där det gick att bedriva en öppen verksamhet med möjligheter att äta, duscha och vila i inomhusmiljö. Under VT 2023 har mötesplats varit stängd vid flera tillfällen, Stockholms stadsmission har i september 2023 inte lämnat skriftlig redogörelse om hur finansiering har disponerats eller redovisat återberättelse i enlighet med överenskommelsen. Med anledning av det fattade socialnämnden beslut om uppsägning av överenskommelsen 2023-11-30, (§183, SN 2023-1341), och avtalet slutar att gälla 2024-05-31. Socialnämnden fattade 2023-11-30, (§183, SN 2023-1341), även beslut att uppdraga åt socialförvaltningen att starta öppen mötesplats i egen regi. Den öppna mötesplatsen ska erbjuda akut och långsiktigt stöd till personer i Norrtälje kommun

¹ [Idéburet offentligt partnerskap \(IOP\) måste vara förenligt med upphandlings- och statsstödsreglerna | Upphandlingsmyndigheten](#)

som befinner sig i socialt utanförskap på grund av psykisk ohälsa, missbruk och/eller isolering.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Många kommuner har antagit policy och riktlinjer för hur kommunen ska arbeta med IOP. Norrtälje kommun har inte gjort det vilket socialförvaltningen ser är en förutsättning för att arbetet med IOP i kommunen ska bli enhetligt.

4. ÖVERGRIPANDE PRINCIPER, MÅL OCH REGLER FÖR SOCIALTJÄNSTEN

PRINCIPER OCH MÅL FÖR SOCIALTJÄNSTEN

Enligt den s.k. portalparagrafen i 1 kap. 1 § SoL ska samhällets socialtjänst på demokratins och solidaritetens grund främja människornas

- ekonomiska trygghet och sociala trygghet,
- jämlikhet i levnadsvillkor,
- aktiva deltagande i samhällslivet.

Socialtjänsten ska under hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupperns egna resurser. Verksamheten ska bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet.

I 3 kap. 1 § SoL anges de övergripande målen med socialtjänsten. Där anges att det hör till socialnämndens uppgifter att

- göra sig väl förtrogen med levnadsförhållandena i kommunen,
- medverka i samhällsplaneringen och i samarbete med andra samhällsorgan, organisationer, föreningar och enskilda främja goda miljöer i kommunen,
- informera om socialtjänsten i kommunen,
- genom uppsökande verksamhet och på annat sätt främja förutsättningarna för goda levnadsförhållanden,
- svara för omsorg och service, upplysningar, råd, stöd och vård, ekonomisk hjälp och annat bistånd till familjer och enskilda som behöver det.

De övergripande målen kompletterades i 1980 års socialtjänstlag med underordnade mål för socialtjänstens s.k. huvudfunktioner. Eftersom de övergripande målen var allmänt hållna kom de underordnade målen att bli viktiga för att konkretisera socialtjänstens ansvar och uppgifter. Huvudfunktionerna delades in i följande typer av insatser:

Strukturinriktade insatser (insatser på samhällsnivå), som syftar till en god samhällsmiljö. Hit räknas socialnämndens medverkan i samhällsplaneringen och insatser som riktar sig till alla i en population. Det kan också vara uppsökande verksamhet, samhällsarbete eller

att socialtjänsten lokaliserar delar av sin verksamhet på familjecentraler, ungdomsmottagningar eller öppna förskolan.

Allmänt inriktade insatser (insatser på gruppnivå), varmed menas generellt utformade sociala insatser som riktar sig till grupper och individer som vistas i riskmiljöer eller bedöms tillhöra någon riskgrupp. Det kan vara ungdomar i ett visst bostadsområde, barn till föräldrar med psykisk ohälsa eller äldre med svagt socialt nätverk. Insatserna kan till exempel vara råd och stöd, olika typer av gruppverksamheter eller riktade informationsinsatser.

Individuellt inriktade insatser (insatser på individnivå), som avser sociala tjänster direkt anpassade till den enskilde individens behov. Det kan vara tidiga insatser och särskilt stöd till barn som uppvisar problembeteenden eller till föräldrar som har svårt att klara sin föräldraroll. Det kan också handla om återfallsprevention när det gäller brottslighet eller missbruks- och beroendeproblematik.

BARNKONVENTIONEN OCH BARNETS BÄSTA²

BARNKONVENTIONEN

Syftet med FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) är att stärka barnets rättigheter genom att tydliggöra att barn är rättighetsbärare. De rättigheter barn har enligt barnkonventionen är en del av de mänskliga rättigheter som under lång tid har fastställts i olika internationella överenskommelser. Sverige ratificerade barnkonventionen 1990. Barnrättighetsutredningen konstaterade emellertid i sitt betänkande "Barnkonventionen blir svensk lag" (SOU 2016:19) att barnkonventionen inte fått tillräckligt genomslag i rättstillämpningen på de kartlagda områdena och att det fanns tydliga brister i förhållande till barnets rättigheter enligt konventionen. Med anledning av det tillsattes en ny utredning för att göra en kartläggning av hur svensk lagstiftning och praxis överensstämmer med rättigheterna i barnkonventionen. I utredningens betänkande "Barnkonventionen och svensk rätt" (SOU 2020:63) görs bedömningen att svensk lagstiftning och praxis till allra största delen stämmer överens med barnkonventionen. Utredningen ansåg dock att svensk lagstiftning och praxis på ett 30-tal punkter inte stämmer överens med innebörden av artiklarna 1–42 i barnkonventionen. Sedan den 1 januari 2020 gäller artiklarna 1–42 i barnkonventionen som lag i Sverige.

Barnkonventionen innehåller 54 artiklar, varav 41 är så kallade sakartiklar som slår fast vilka rättigheter varje barn ska ha.

Fyra av artiklarna i barnkonventionen utgör så kallade grundprinciper. Dessa principer är:

- Förbud mot diskriminering (artikel 2)
- Barnets bästa (artikel 3)
- Barnets rätt till liv och utveckling (artikel 6)
- Barnets rätt att uttrycka sina åsikter (artikel 12)

² Socialstyrelsen, Handläggning och dokumentation, www.socialstyrelsen.se 2021, s. 42-46.

BARNETS BÄSTA OCH BARNETS RÄTT ATT KOMMA TILL TALS

Vid åtgärder som rör barn ska barnets bästa särskilt beaktas. Det framgår av 1 kap. 2 § första stycket SoL. I barnkonventionens artikel 3 beskrivs det som att det i alla åtgärder som rör barn i första hand ska beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. När det gäller beslut eller andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser för barn så framgår det av andra stycket i samma paragraf att vad som är bäst för barnet ska vara avgörande. När det gäller beslut enligt LVU, ska vad som är bäst för barnet respektive den unge vara avgörande (1 § sista stycket LVU). I de här delarna går bestämmelserna om barnets bästa i SoL och LVU längre än barnkonventionen genom att stadga att barnets bästa ska vara avgörande.

Bestämmelserna om barnets bästa i SoL och LVU har i sin tur en nära koppling till bestämmelserna om barns rätt att få relevant information och komma till tals i SoL och LVU.

Principen om barnets bästa kan sägas bestå av tre delar;

- en materiell rättighet
- en grundläggande rättslig tolkningsprincip
- ett tillvägagångssätt.

Att det är en materiell rättighet innebär en rätt för barnet att få sitt bästa bedömt i beslut som gäller barnet. Att barnets bästa är en rättslig tolkningsprincip innebär att om en rättsregel är öppen för fler än en tolkning ska den tolkning som mest verkningsfullt tillgodoser barnets bästa ha företräde. Att barnets bästa är ett tillvägagångssätt innebär att beslut som påverkar barn behöver föregås av en utvärdering av eventuella positiva eller negativa konsekvenser för barnet eller barnen. Den som fattar beslutet behöver också motivera vad barnets bästa bedöms vara, hur prövningen har genomförts och hur barnets bästa har bedömts gentemot andra intressen.

Vad som är barnets bästa definieras inte i vare sig barnkonventionen, SoL, LSS eller LVU. Vad som är barnets bästa får bedömas i varje enskild situation och för det individuella barnet. Principen om barnets bästa måste ses som ett tillvägagångssätt i varje beslutsprocess där barn är berörda. Varje beslut som rör ett eller flera barn bör innehålla en motivering där det bl.a. bör framgå vilka aspekter som beslutsfattaren ansett vara relevanta i bedömningen av barnets bästa.

SOCIALNÄMNDENS ARBETE MED ATT SÄKERSTÄLLA BARNRÄTTSPERSPEKTIVET I VERKSAMHETEN

Socialförvaltningen har gjort ett förarbete för att synliggöra barnrättsperspektivet i alla nämndens beslut. Emellertid ser socialförvaltningen att det är ett fortsatt utvecklingsområde för såväl socialförvaltningen som för övriga förvaltningar i kommunen. Bland annat behöver den kommungemensamma mallen för tjänsteutlåtande kompletteras med rubriken om barnkonsekvensanalys för att säkerställa att detta genomförs där det behövs. Utöver detta pågår arbetet med att säkerställa barnrättsperspektivet alla verksamheter i förvaltningen. Det behöver tydliggöras att det ska framgå av dokumentationen att barnrättsperspektivet har beaktats och hur det har beaktats i alla ärenden där barn berörs.

FÖRSLAG TILL NY SOCIALTJÄNSTLAG

I utredningen *Hållbar socialtjänst (SOU 2020:47) - en ny socialtjänstlag*, föreslås en genomgripande perspektivförskjutning inom socialtjänsten mot en socialtjänst som bidrar till social hållbarhet med individen i fokus och som med ett förebyggande perspektiv ger människor lika möjligheter och rättigheter. De större förslagen som utredningen presenterar i betänkandet handlar om en förebyggande och lätt tillgänglig socialtjänst, om övergripande planering och planering av insatser, en kunskapsbaserad socialtjänst och om möjligheten att tillhandahålla insatser utan föregående behovsprövning. Enligt besked från regeringen ska förslag till ny socialtjänstlag presenteras under 2024.

Regeringen meddelade 2024-02-01 att regeringen och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har ingått en överenskommelse med syftet att skapa långsiktighet och goda planeringsförutsättningar för kommuner och andra berörda aktörer inför införandet av en ny socialtjänstlag. Vidare meddelades att Socialstyrelsen får i uppdrag att fördela 200 miljoner kronor i statsbidrag till kommuner under 2024 för att stödja kommunerna i omställningen till en långsiktigt hållbar, mer förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst. Kommunerna får använda medel till att genomföra läges- och behovsanalyser och planering inför den nya socialtjänstlagen. SKR och Socialstyrelsen ska ge stöd till kommunerna i arbetet. Socialstyrelsen ska med utgångspunkt i kommunernas behov också planera för och förbereda nationella kompetenshöjande insatser för att stödja kommunerna i omställningen och genomförandet av den nya socialtjänstlagen.

ARBETE INOM SOCIALNÄMNDEN MED ATT FÖRBEREDA INFÖRANDET

Arbetet med att förbereda socialnämnden inför en ny socialtjänstlag har redan påbörjats i förvaltningen. Bland annat har en samverkansgrupp för en hållbar och sammanhållen socialtjänst i Norrtälje kommun startat där socialnämnden, trygg i Norrtälje kommun och KSON är representerade.

Vissa delar i utredningens förslag beskrivs ytterligare i rapporten.

SOCIALNÄMNDENS ANSVAR FÖR ATT DELTA I SAMHÄLLSPLANERINGEN

SOCIALNÄMNDENS ANSVAR

Enligt 3 kap. 1 § och 3 kap. 2 § SoL har socialnämnden en skyldighet att medverka i samhällsplaneringen och i samarbete med andra samhällsorgan, föreningar och enskilda främja goda miljöer i kommunen. Socialnämndens medverkan i samhällsplaneringen ska bygga på nämndens sociala erfarenheter och särskilt syfta till att påverka utformningen av nya och äldre bostadsområden i kommunen.

SOCIALNÄMNDENS ARBETE

Socialnämnden har under 2023 yttrat sig om förslag till ny fördjupning av översiktsplanen för Norrtälje kommun (SN 2023-04-27, § 80, dnr. 23-372). Socialnämnden angav bl.a. följande i yttrandet: Den fördjupade översiktsplanen behöver kompletteras med en utförligare social konsekvensanalys. Bland annat behöver den sociala konsekvensanalysen utvecklas avseende bostäder med ett resonemang kring hur blandningen av bostadstyper påverkar den sociala miljön och riktningen för social

hållbarhet i kommunen. I detta avseende kan nämnas att det i utredningen Hållbar socialtjänst – ny socialtjänstlag (SOU 2020:47) föreslås att de sociala aspekterna i samhällsplaneringen och socialnämndens deltagande i samhällsplaneringen ska stärkas. Socialförvaltningen anser att socialnämndens deltagande i kommunens planeringsprocesser behöver tydliggöras och formaliseras. Processerna behöver också säkerställa att socialnämnden medverkar i ett tidigare skede.

Kommunfullmäktige antog Riktlinjer för bostadsförsörjning Norrtälje kommun 2023-12-18 (KF § 225, KS 2017-469). Socialnämnden deltog i arbetet med framtagandet genom att en representant från socialförvaltningen ingick i en referensgrupp.

FÖRSLAG OM SOCIALNÄMNDENS SAMVERKAN I SAMHÄLLSPANERINGEN

I förslag till ny socialtjänstlag konstateras att bestämmelsen om socialnämndens medverkan i samhällsplaneringen inte säkerställer att social sakkunskap och underlag tillförs samhällsplaneringen. Utredningen föreslår därför att det införs nya bestämmelser i plan- och bygglagen (2010:900) om de sociala aspekterna i planläggningen samt att översiktsplaner ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den sociala miljön (SOU 2020:47).

SOCIALNÄMNDENS ANSVAR FÖR ATT GENOMFÖRA FÖREBYGGANDE ARBETE SAMT TILLHANDAHÅLLA ALLMÄNT INRIKTADE INSATSER

SOCIALNÄMNDENS SKYLDIGHETER

Socialnämnden har ett ansvar enligt 3 kap. 1 § SoL för att göra sig väl förtrogen med levnadsförhållandena i kommunen, att medverka i samhällsplaneringen, informera om socialtjänsten i kommunen samt genom uppsökande verksamhet och på annat sätt främja förutsättningarna för goda levnadsförhållanden. Ansvaret är generellt och inte avgränsat till någon viss målgrupp. Dock har socialnämnden ett särskilt ansvar för förebyggande insatser till barn och unga samt personer med skadligt bruk eller beroende.

SOCIALNÄMNDENS ARBETE

Under respektive verksamhetsområde i denna rapport beskrivs vilka skyldigheter socialnämnden har samt vilka förebyggande åtgärder och insatser som socialnämnden erbjuder idag.

FÖRSLAG OM FÖRTYDLIGANDE AV DET FÖREBYGGANDE PERSPEKTIVET

Utredningen En hållbar socialtjänst bedömer att socialtjänsten behöver lägga större fokus på det förebyggande arbetet. Tidiga och förebyggande insatser kan bidra till att tidpunkten för mer ingripande vård- och omsorgsinsatser skjuts fram eller i bästa fall förhindras. Utredningen understryker vikten av att socialtjänsten har ett förebyggande perspektiv och arbetar förebyggande oavsett om det handlar om övergripande strukturella insatser, i samverkan med andra, kommunens planering, insatser till grupper eller insatser till enskilda. Utredningen föreslår att det ska införas i socialtjänstlagen att socialtjänsten ska ha ett förebyggande perspektiv. Målet är att perspektivet ska genomsyra hela socialtjänstens verksamhetsområde och på samtliga nivåer; samhälls-,

grupp-, och individnivå och tillämpas av beslutsfattare och yrkesverksamma inom alla socialtjänstens verksamheter (SOU 2020:47).

SOCIALNÄMNDENS ANSVAR ATT UTREDA OCH BEDÖMA ENSKILDAS BEHOV

SOCIALNÄMNDENS ANSVAR ATT UTREDA ENSKILDAS BEHOV

Enligt 11 kap. 1 § SoL ska socialnämnden utan dröjsmål inleda utredning av det som inkommer till nämnden genom anmälan, ansökan eller på något annat sätt och som kan föranleda någon åtgärd av nämnden. När en ansökan kommer in är socialnämnden skyldig att inleda utredning och avsluta den med ett beslut. Detsamma gäller när det inkommer uppdrag om yttrande från annan myndighet till vilken nämnden har en skyldighet att yttra sig. Det gäller till exempel inom familjerätten. När det inkommer en anmälan till socialnämnden ska däremot en bedömning göras om utredning ska inledas eller inte, en s.k. förhandsbedömning. För att socialnämnden ska kunna inleda utredning krävs som regel samtycke från den enskilde. När det gäller barn och unga har nämnden ett långtgående utredningsansvar och får därför inleda utredning mot vårdnadshavares och den unges (om över 15 år) vilja om det behövs för att utreda om nämnden behöver ingripa till ett barns skydd eller stöd. När det gäller vuxna får socialnämnden endast inleda utredning mot den enskildes vilja om det kan finnas skäl att bereda någon tvångsvård enligt LVM.

När socialnämnden har inlett en utredning ska bestämmelserna i förvaltningslagen tillämpas. Det innebär bland annat att det finns krav på att de som är parter i ärendet ska beredas partsinsyn, att beslutsunderlag ska kommuniceras med parterna inför ett beslut samt att nämnden måste avsluta utredningen med ett beslut. Om beslutet går parten emot har parten rätt att överklaga beslutet. Enligt 11 kap. 9 § SoL har en enskild part också rätt att få företrädare inför nämnden. Utöver reglerna i socialtjänstlagen och förvaltningslagen gällande handläggning och dokumentation har Socialstyrelsen utfärdat föreskrifter och allmänna råd som också är styrande för nämndens handläggning och dokumentation (SOSFS 2014:5).

Under respektive verksamhetsområde i denna rapport beskrivs vilka särskilda krav som ställs på socialnämndens utredningar.

FÖRSLAG OM ATT KUNNA BEVILJA ENSKILDA BISTÅND UTAN UTREDNING

Utredningen Hållbar socialtjänst anser att dagens regelverk inte är tillräckligt flexibelt då det lämnar mycket litet utrymme att tillhandahålla insatser på något annat sätt än efter utredning och behovsprövning. För att nå enskilda som annars är svåra att nå måste socialtjänsten kunna erbjuda insatser på ett sätt som ur den enskildes perspektiv är attraktivt och tillgängligt. Inom flera verksamheter är det dessutom viktigt att socialtjänsten når den enskilde just när han eller hon är motiverad att ta emot hjälp. Det gäller inte minst grupper som är svåra att nå, till exempel barn och unga som utsätts för våld eller hedersförtryck, kvinnor som utsätts för mäns våld liksom män som slår kvinnor. Många kommuner vill vid sidan av myndighetsutövningen även kunna erbjuda insatser på ett mer lättillgängligt sätt än i dag. Drivkraften är huvudsakligen att skapa en effektivare organisation med ökad tillgänglighet och självbestämmande samt att kunna fokusera mer på förebyggande och stödjande arbete. Enskilda ska kunna få vissa insatser utan att först

bli föremål för utredning och bedömning. För att åstadkomma detta behöver socialnämnderna, enligt utredningens bedömning, kunna tillhandahålla insatser även utan behovsprövning. Det är inte möjligt i dag. Utredningen föreslår därför en befogenhet som innebär att socialnämnden kan besluta att en eller flera insatser ska tillhandahållas utan föregående individuell behovsprövning. Vissa insatser undantas dock, bland annat kontaktperson, kontaktfamilj och vård i familjehem (SOU 2020:47).

SOCIALNÄMNDENS ANSVAR GÄLLANDE INSATSER TILL ENSKILDA

GENERELLT ANSVAR

Socialnämnden har enligt 3 kap. 1 § SoL en skyldighet att svara för omsorg och service, upplysningar, råd, stöd och vård, ekonomisk hjälp och annat bistånd till familjer och enskilda som behöver det.

Under respektive verksamhetsområde i denna rapport beskrivs vilka insatser socialnämnden är skyldig att erbjuda samt vilka insatser som socialnämnden erbjuder idag. Nedan följer en beskrivning av vilka skyldigheter nämnden har generellt gällande individuella insatser till enskilda, dels efter utredning och beslut enligt 4 kap. 1 § och 4 kap. 2 § SoL, dels utan utredning och beslut.

KRAV PÅ PLANERING AV INSATSER FÖR ATT SÄKERSTÄLLA BEHOVET HOS INVÅNARE

Kommunen har idag en skyldighet att planera sina insatser för äldre och för personer med fysiska och psykiska funktionshinder vilket ligger inom KSON:s verksamhetsområde.

I förslag till ny socialtjänstlag föreslås att det ska införas en skyldighet för kommunerna att planera för alla insatser inom socialtjänsten.

I denna planering ska kommunerna enligt förslaget särskilt beakta behovet av tidiga och förebyggande insatser. Härigenom markeras det förebyggande perspektiv som enligt förslaget ska finnas inom socialtjänsten. Vidare föreslås en bestämmelse om att verksamheten ska bedrivas i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet och att hela verksamheten systematiskt och fortlöpande ska följas upp, utvecklas och säkras (SOU 2020:47).

Socialnämndens arbete med planering av insatser

Socialförvaltningen ser ett behov av att utveckla arbetet med planering av insatser för att möta invånarnas behov. Ett exempel är att i dagsläget möjliggör inte verksamhetssystemet uppföljning och analys av öppenvårdsverksamheten. Vid beslut om insats för barn och unga inom den interna öppenvården registreras biståndet som "intern öppenvård", ingen resurstilldelning görs vilket leder till att det inte går att se inflödet till de olika typerna av insatser och därmed inte heller vilka behov invånarna har. Det medför svårigheter att planera och resurstilldela de olika delarna inom öppenvården. Utöver detta registreras idag inte heller insatsorsak, måluppfyllelse och avslutsorsak när en insats avslutas och därför kan socialnämnden inte analysera individers måluppfyllelse och insatsers effekt, vare sig på individ- eller gruppnivå.

Även inom öppenvårdsinsatser för vuxna med skadligt bruk och beroende finns svårigheter gällande verksamhetsuppföljning. Inom öppenvården för personer med

skadligt bruk och beroende registreras beslut om öppenvårdsinsats som "intern öppenvårdsinsats", förutom boendestöd och case-manager som registreras som egen insatstyp. Vid den individbaserade systematiska uppföljningen som genomfördes på enheten skadligt bruk och beroende under hösten 2023 framkom det att insatser kan bytas inom ramen för individuppföljning av en insats och den nya insatsen föranses ej av en ny utredning och inte heller av ett nytt beslut. Det går då inte att följa ett ärende och de förändringar som sker gällande insats. Detta påverkar uppföljning av varaktighet på insatser, både för vuxna och för barn då ett grundbeslut för insats kan ligga öppet under flera år.

Socialstyrelsen och SKR:s nätverk för kunskapsstyrning rekommenderar socialtjänstverksamheter att arbeta med metoden Individbaserad systematisk uppföljning, ISU, för att skapa lokal kunskap om invånarnas behov samt för att få beprövad erfarenhet av insatser som bedrivs. Socialnämnden har inte beslutat om att följa öppenvårdens insatser enligt ISU, eller någon annan insats heller. Idag föranses de individbaserade systematiska uppföljningarna oftast av en lex Sarah utredning där det blir en åtgärd.

Extern öppenvård har ökat på grund av att nämndens öppenvård i egen regi inte kunnat tillgodose behovet av insatser, exempelvis intensiv hemmabehandling. Vidare har det även rört sig om familjer som inte talar svenska och där insatsen krävt språkkompetens. Extern öppenvård anlitas även för externt skolplacerade barn/unga. Utredningsenheten ser en ökning av ärenden med komplex problematik vilka kräver mer intensiva öppenvårdsinsatser i hemmet hos familjen. Omfattningen på en intensiv familjebehandlande insats för att exempelvis undvika att barn placeras utanför hemmet är ca 20-40 timmar i månaden, där behandlare träffar familjen 2-3 gånger i veckan, något som vår interna öppenvård har svårt att tillgodose. Många gånger kräver dessa insatser även två behandlare.

LAGKRAV PÅ TID FRÅN BESLUT OM INSATS TILL VERKSTÄLLIGHET

Beslut om insats enligt 4 kap. 1 § SoL gäller omedelbart. Detta innebär att insatserna ska verkställas direkt och det oavsett vilken insats det är fråga om (SOU 2020:47 s. 457).

När det gäller beslut om insats enligt 4 kap. 2 § SoL finns inte några regler om när beslutet ska verkställas, vilket innebär att socialnämnden i riktlinjer kan ange inom vilken tid insatsen ska verkställas. Socialnämnden har idag inte beslutat om sådana riktlinjer.

Under våren 2024 ska socialförvaltningen lägga fram förslag på riktlinjer till nämnden om verkställighet av insatser.

EJ VERKSTÄLLDA BESLUT OM INSATSER OCH SÄRSKILD AVGIFT

Socialnämnden har enligt 16 kap. 6 f-i §§ SoL en skyldighet att rapportera till Inspektionen för vård och omsorg när ett beslut om insats enligt 4 kap. 1 § SoL inte har verkställts inom tre månader. Denna tid utgör inte den tid som socialnämnden har på sig att verkställa insatsen, utan utgör endast en gräns för när beslutet ska rapporteras till IVO. Rapportering ska även ske till kommunfullmäktige och till kommunens revisorer.

Om socialnämnden inte inom skälig tid tillhandahåller en insats enligt 4 kap. 1 § SoL till den som är berättigad till det ska Inspektionen för vård och omsorg (IVO) ålägga kommunen att betala en särskild avgift (16 kap. 6 a § SoL). Vad som är skälig tid för verkställighet har inte angetts i lagen och får bestämmas genom en bedömning i det

enskilda fallet. Dåvarande Regeringsrätten har uttalat följande avseende begreppet: Socialnämndens beslut om rätt till bistånd gäller omedelbart. Den beslutade insatsen ska därför i princip tillhandahållas utan fördröjning. Ett visst dröjsmål måste dock accepteras när det gäller tillhandahållande av en permanentbostad (se t.ex. RÅ 2007 ref. 36), (RÅ 2010 ref. 81).

Ej verkställda beslut rapporteras till IVO varje kvartal. Under 2022 rapporterade socialnämnden fyra ej verkställda beslut. Fram till kvartal 3 2023 rapporterades två ej verkställda beslut. I samband med en avvikelse upptäcktes att framtagandet av ej verkställda beslut inte genomförts på ett korrekt sätt och att flera beslut som ej verkställts inte kommit fram i sökningen. På grund av detta gjordes ytterligare en rapportering till IVO i december 2023, där besluten söktes fram med ett annat tillvägagångssätt. Sökningen avsåg beslut fattade från och med december 2021. Totalt rapporterades 30 ej verkställda beslut som alltså inte tidigare kommit med i sökningarna vid rapportering.

Socialnämnden anmälde den felaktiga rapporteringen av ej verkställda beslut som en påtaglig risk för allvarligt missförhållande till IVO. De åtgärder som har vidtagits är att i samråd med leverantör upprätta en tydlig rutin för hur statistik om ej verkställda beslut ska tas fram. Vidare kommer enhetschefer att med stöd av bevakningar i verksamhetssystemet ansvara för att göra egenkontroll över vilka beslut som verkställs direkt och vilka som inte gör det.

UPPFÖLJNING AV INSATSER

Bestämmelsen om god kvalitet i 3 kap. 3 § SoL ställer krav på uppföljning och utvärdering av de insatser som görs.³ Även om det är någon annan än socialnämnden som ansvarar för utförande av insatsen har nämnden fortfarande ansvar för att den enskilde får den beviljade insatsen och att den är av god kvalitet. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete ställer också krav på att den som bedriver socialtjänst ska planera, leda, kontrollera, följa upp, utvärdera och förbättra verksamheten (3 kap. 2 § SOSFS 2011:9).

Enligt 3 kap. 6 c § SoL ska socialnämnden kontinuerligt följa hur insatserna kontaktperson, kontaktfamilj och särskilt kvalificerad kontaktperson genomförs när dessa har beviljats barn och unga. Enligt 5 kap. 9 a § SoL ska socialnämnden i samförstånd med den som får insats för skadligt bruk eller beroende planera hjälpen och vården och noga bevaka att planen följs. När det gäller insatser i form av placering utanför det egna hemmet finns särskilda regler för uppföljning i SoL och LVU. Vidare har Socialstyrelsen utfärdat föreskrifter och allmänna råd med särskilda krav på uppföljningen.

Om individbaserad systematisk uppföljning – ISU

Individbaserad systematisk uppföljning handlar om att beskriva och mäta arbetet med enskilda brukare och sammanställa informationen på gruppnivå i syfte att utveckla och förbättra verksamhetens kvalitet. ISU skapar lokal kunskap om olika delar av arbetet såsom exempelvis brukarnas behov, vilka insatser som erbjuds och genomförs, resultat och hur olika brukargrupper upplever insatserna. På så vis möjliggör ISU för socialnämnden att arbeta utifrån bästa tillgängliga kunskap. Vidare ger ISU verksamheten möjlighet att synliggöra sitt arbete, pröva sina uppfattningar om det och

³ Prop. 1997/98:113 s. 92 och 119.

utveckla arbetet i önskad riktning. En utvecklingsmöjlighet som identifierats i arbetet med ISU är att använda metoden systematiskt inom förvaltningen för att följa upp insatser och verksamheternas resultat på en aggregerad nivå. Hittills har förvaltningen använt ISU som en åtgärd kopplad till avvikelser.

SOCIALNÄMNDENS ARBETE MED UPPFÖLJNING AV INSATSER

Socialnämndens uppföljning på individnivå

Socialnämnden följer upp alla biståndsbedömda insatser på individnivå för barn och unga genom regelbunden uppföljning. Gällande barn och unga följs uppsatta mål upp enligt BBIC med tillhörande mallar och dokument. I varje insats ska det finnas en upprättad genomförandeplan som beskriver planeringen av genomförandet av insatsen, målen och aktiviteter inom ramen för insatsen. Denna följs upp vid uppföljningarna som socialsekreteraren ansvarar för.

Socialnämndens uppföljning på gruppnivå

I dagsläget genomförs ingen systematisk uppföljning på gruppnivå och därav kvalitetssäkras inte insatserna som erbjuds invånarna.

FÖRSLAG FÖR ATT MÖJLIGGÖRA EN HÅLLBAR SOCIALTJÄNST

I utredningen Hållbar socialtjänst ges ett antal förslag för att stärka kvaliteten inom socialtjänsten och för att socialtjänsten ska vara kunskapsbaserad. Bland annat anges uppföljning som en nödvändig förutsättning för att säkerställa god kvalitet och en förutsättning för att få underlag till kunskaps- och verksamhetsutveckling. Utredningen föreslår att Socialstyrelsen ska få i uppdrag att ta fram ett förslag på hur myndigheten kan utveckla stödet till kommuner för en systematisk uppföljning, som en del i arbetet med att säkerställa och utveckla kvaliteten i verksamheten. Ytterligare förslag från utredningen är att det ska införas en helt ny socialtjänstregisterdatalag. Utredningen anger i denna del att ett viktigt underlag för en kunskapsbaserad socialtjänst är bästa möjliga kunskap i form av data. Data kan användas som underlag för beslut som är av betydelse för enskilda individer i behov av insatser inom socialtjänsten, men är också betydelsefull för beslut om socialtjänstens inriktning och planering på nationell nivå. Utredningen anser att kommunerna är i behov av nationellt stöd för att utveckla en kunskapsbaserad socialtjänst (SOU 2020:47).

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Socialförvaltningen ser behov av att utveckla arbetet med att följa upp de insatser som ges invånarna på aggregerad nivå för att använda det som underlag i verksamhetsplanering. För att utveckla och rikta insatser rätt behöver socialförvaltningen löpande och systematiskt utvärdera insatserna, förslagsvis genom ISU. Beslut behöver fattas om vilka verksamhetsområden och insatser som ska följas upp genom ISU och bestämma vilka indikatorer som ska användas så att det går att jämföra resultat från år till år. Socialförvaltningen har även behov av IT-lösningar som möjliggör systematik och sammanställning av det insamlade materialet.

I dagsläget kan den interna öppenvården inte tillgodose invånarnas behov. Socialförvaltningen bedömer att socialnämnden behöver fatta ett inriktningsbeslut för öppenvården och tillsätta resurser utifrån beslutet. Kostnaderna för extern öppenvård

ökar då den interna öppenvården inte har förutsättningar för att tillgodose invånarnas behov och behov av verksamhetsutveckling. Samtidigt ska socialtjänsten börja planera för den nya socialtjänstlagen som antas träda i kraft under 2025, vilken innebär ett större fokus på förebyggande och tidiga insatser.

Ytterligare ett utvecklingsbehov är verksamhetssystemet som socialförvaltningen använder sig av idag. Utförarmodulen kan enklast beskrivas som ett rent dokumentationssystem och är inte anpassat för förändring- och behandlingsarbete. Ett utvecklingsområde är att införskaffa ett verksamhetssystem som är anpassat för öppenvårdsverksamhet med funktioner som stödjer målbaserad behandling, interventionsplanering, uppföljning i individärenden samt på gruppnivå för att möjliggöra verksamhetsuppföljning och verksamhetsplanering.

Utöver ovanstående utvecklingsområden ser socialförvaltningen även behov av att utveckla arbetet med målformuleringar i uppdragen till den interna öppenvården. Invånarna behöver bli mer delaktiga i att formulera sina mål med insatserna och målen behöver vara tydliga, uppnåeliga och mätbara i den utsträckning det är möjligt. På sikt bidrar ett sådant arbete till att följa upp verksamheten och skapa lokal kunskap om vilka metoder och insatser socialförvaltningen behöver för att tillgodose invånarnas behov och därmed synliggöra kompetenshöjande insatser som matchar invånarnas behov.

EJ BISTÅNDSBEDÖMDA INSATSER – SERVICE

Kommunerna har enligt kommunallagen (2017:725) (KL), befogenhet att utföra olika uppgifter; den s.k. allmänna kompetensen. En angelägenhet måste enligt 2 kap. 1 § KL vara av allmänt intresse för att falla inom ramen för kommunens allmänna kompetens. Allmänintresset ska också ha anknytning till kommunens område eller dess medlemmar (lokaliseringsprincipen). I kravet på allmänintresse ligger i princip ett förbud mot att ge understöd till enskilda kommunmedlemmar. Sådant stöd betraktas inte som en angelägenhet av allmänt intresse. Understöd till enskilda får bara ges i form av generella insatser. För att kunna lämna individuellt anpassade insatser krävs stöd i speciallag. Kommunerna måste även beakta likställighetsprincipen. Likställighetsprincipen innebär enligt 2 kap. 3 § KL att en kommun ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat. Utöver den allmänna kompetensen får kommunerna utföra uppgifter inom ramen för sin specialreglerade kompetens, dvs. sådan kompetens som följer av speciallag. Socialtjänstlagen är ett exempel på sådan speciallag.

Av 3 kap. 1 § SoL följer att socialnämnden ska svara för omsorg och service, upplysningar, råd, stöd och vård, ekonomisk hjälp och annat bistånd till familjer och enskilda som behöver det. Bestämmelsen ger socialnämnden stöd för att arbeta förebyggande med allmänna insatser som kan inriktas på olika sätt. Socialnämnden får således erbjuda allmänna insatser till enskilda i form av service. Service bygger på att den enskilde söker upp den verksamhet som han eller hon vill ta del av, även om det kan ske efter rekommendation.

Service är inte individanpassad och föregås inte heller av någon behovsprövning (utredning). För att insatser ska anses vara service ska de vara allmänt inriktade och generellt utformade, öppna och tillgängliga för alla. Service är ofta en del i socialtjänstens förebyggande arbete.

Under respektive verksamhetsområde anges vilka förebyggande insatser socialnämnden erbjuder utan biståndsbeslut både på gruppnivå och till enskilda.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Socialförvaltningen bedömer att socialnämnden behöver fastställa riktlinjer för samtliga insatser som ska ges till enskilda utan biståndsbedömning och beslut. Detta för att det ska bli tydligt för invånare vad som krävs för att kunna få en viss insats samt säkerställa att invånare behandlas lika.

AVGIFTER FÖR INSATSER

SOCIALNÄMNDENS MÖJLIGHETER ATT TA UT AVGIFTER

Huvudregeln inom socialtjänsten är enligt 8 kap. 1 § SoL att stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär inte medför kostnadsansvar för den enskilde vårdtagaren. Kommunen får dock enligt 8 kap. 1 § SoL, utom beträffande barn, ta ut ersättning för uppehållet av den som på grund av missbruk av alkohol, narkotika eller därmed jämförbara medel får vård eller behandling i ett hem för vård eller boende eller i ett familjehem. Regeringen meddelar föreskrifter om den högsta ersättning som får tas ut för varje dag. För andra stöd- och hjälpinsatser får kommunen ta ut skälig ersättning.

Vidare får kommunen enligt 8 kap. 1 § SoL ta ut avgifter av föräldrarna när ett barn genom socialnämndens försorg får vård i ett annat hem än det egna. Föräldrarna är då skyldiga att i skälig utsträckning bidra till kommunens kostnader enligt grunder som regeringen föreskriver.

I 6 kap. 1 § SoL har regeringen fastställt att den ersättning för uppehälle som kommunen får ta ut vid stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär enligt 8 kap. 1 § SoL får uppgå till högst 80 kronor per dag. När det gäller avgifter för föräldrar till placerade barn ska avgiften enligt 6 kap. 2 § SoL bestämmas efter samma grunder som om det gällde att bestämma betalningsskyldighet för var och en av dem reglerna om beräkning av underhållsstöd i SFB. Det belopp som var och en av föräldrarna ska bidra med får dock inte överstiga vad som för varje tid motsvarar underhållsstödsbeloppet enligt SFB.

Kommunen får enligt grunder som kommunen bestämmer ta ut skäliga avgifter som inte överstiger kommunens självkostnader i följande fall:

1. familjerådgivning,
2. verksamhet för barn och unga enligt 5 kap. 1 § som inte är stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär,
3. föräldrautbildning inför adoption,
4. hemtjänst,
5. dagverksamhet,
6. bostad i sådant särskilt boende som avses i 5 kap. 5 § andra och tredje styckena eller 7 § tredje stycket och som inte omfattas av 12 kap. jordabalken, och
7. annan liknande social tjänst.

Socialnämnden ska fatta beslut om avgiften utifrån beslut i kommunfullmäktige.

Om den enskilde inte frivilligt betalar en beslutad avgift måste socialnämnden enligt reglerna om återkrav i 9 kap. 3 § SoL väcka talan hos förvaltningsrätten inom tre år från det att kommunens kostnader uppkom. Talan om ersättning får inte bifallas, om den ersättningskyldige genom att återbetala kostnaden eller en del av denna kan antas bli ur stånd att klara sin försörjning eller sin dagliga livsföring i övrigt eller annars synnerliga skäl talar mot bifall till ersättningsanspråket.

Enligt 18 kap. 2 § Ärvdabalken har kommunen rätt till ersättning för kostnader för provisorisk dödsboförvaltning.

Enligt 5 kap. 2 § begravningslag har kommunen också rätt till ersättning från dödsbo för kostnader som uppstår i samband med gravsättning.

Vidare har kommunen rätt att ta ut avgifter för tillsyn och tillstånd enligt bl.a. alkohollagen och tobakslagen.

SOCIALNÄMNDENS AVGIFTER FÖR INSATSER ENLIGT SOL

Idag tar socialnämnden ut avgifter enligt 8 kap. 1 § SoL för vuxna i form av egenavgifter av dem som vårdas för skadligt bruk eller beroende samt från föräldrar vars barn är placerade. Avgifterna regleras i socialtjänstförordningen varför något beslut från kommunfullmäktige inte bedöms nödvändigt avseende dessa. Vidare tar socialnämnden ut avgifter i enlighet med beslut från kommunfullmäktige i följande verksamheter:

- Dödsboförvaltning enligt beslut om timtaxa.
- Familjerådgivning enligt beslut från kommunfullmäktige. För 2023 var kostnaden 325 kronor och för 2024 333 kronor.
- Tillstånd och tillsyn i verksamheter enligt alkohollagen, tobakslagen m.m.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Socialförvaltningen ser ett behov av att kommunstyrelsen samordnar arbetet med avgifter och hanteringen av avgifter och kravhanteringen i kommunen. I det behöver det beaktas att de avgifter som socialnämnden kan ta ut kräver en särskild hantering avseende uteblivna betalningar samt återkrav.

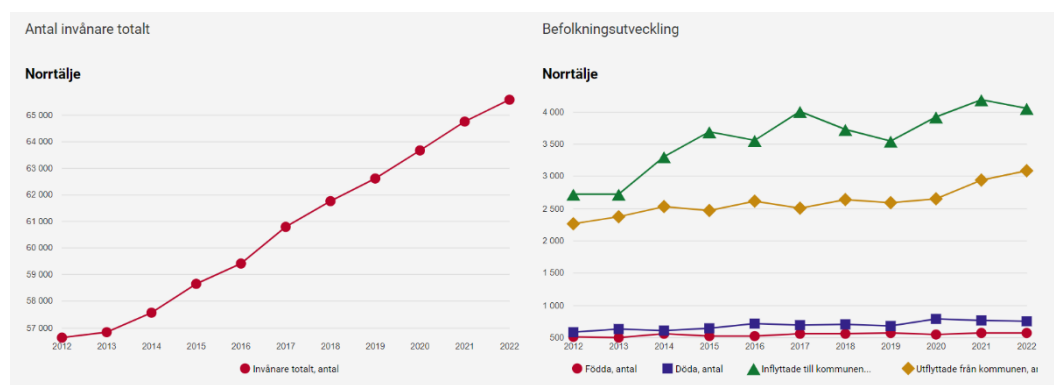
5. DEMOGRAFI OCH SOCIOEKONOMI

BEFOLKNING OCH BEFOLKNINGSPROGNOS

Antalet invånare i Norrtälje kommun ökar kontinuerligt. Det är fler människor som flyttar in till kommunen än som flyttar från kommunen.

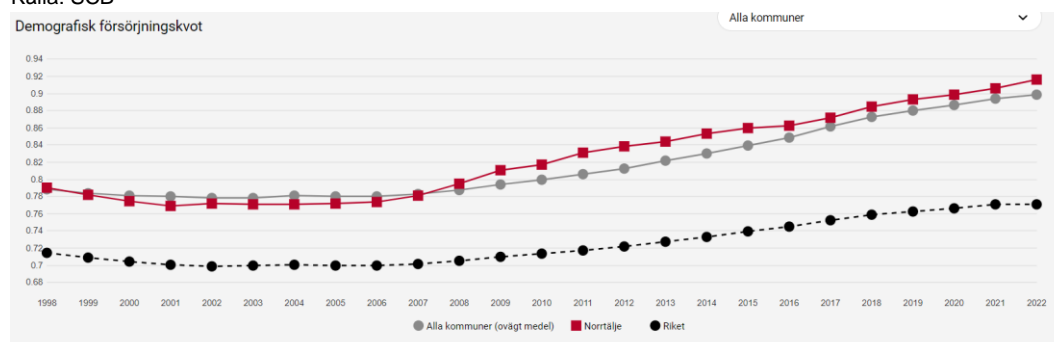
Figur 5.1 - Befolkningsmängd och befolkningsutveckling 2012-2022.

Källa: SCB

Figur 5.2 - Demografisk försörjningskvot.

Källa: SCB

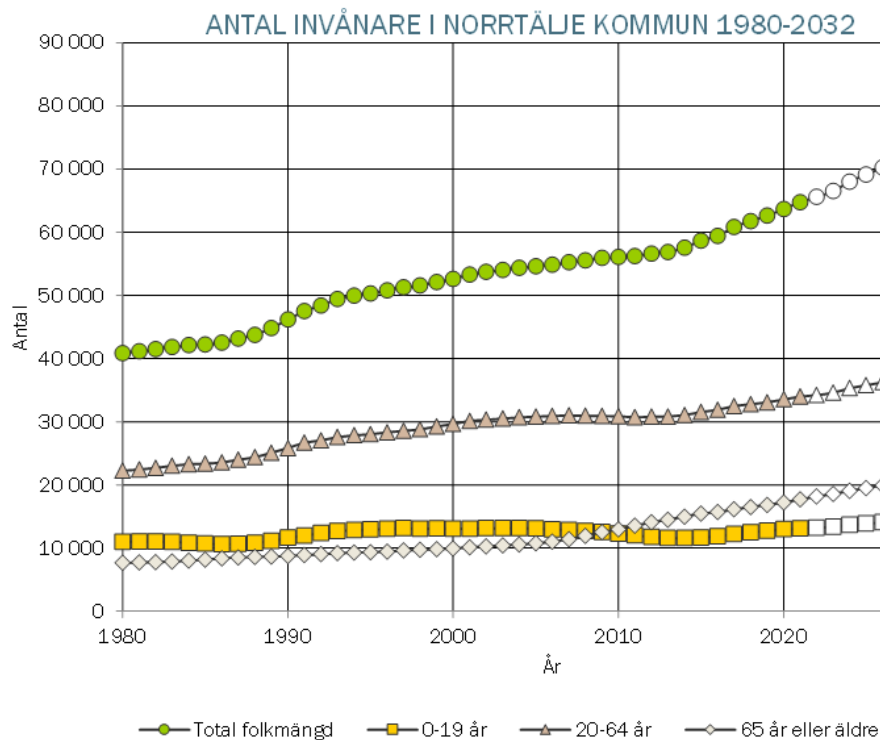

Kommentar

Den demografiska försörjningskvoten beräknas som summan av antal personer 0-19 år och antalet personer 65 år och äldre dividerat med antal personer 20-64 år. Ett värde över 1 innebär att gruppen äldre och yngre är större än den i arbetsför ålder. 2022 hade Norrtälje kommun ett värde på 0,52.

Figur 5.3 - Befolkningsprognos fram till 2032.

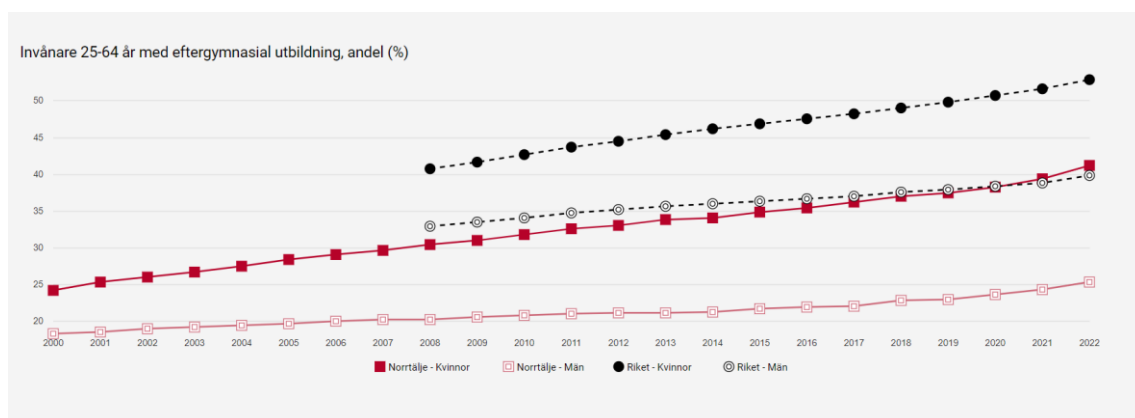
Källa: Statisticon

Kommentar

Befolkningsprognosen visar att invånarantalet kommer att öka de kommande 10 åren med cirka 15 000.

SOCIOEKONOMI**Figur 5.4 - Andel invånare 25-64 år med eftergymnasial utbildning.**

Källa: SCB

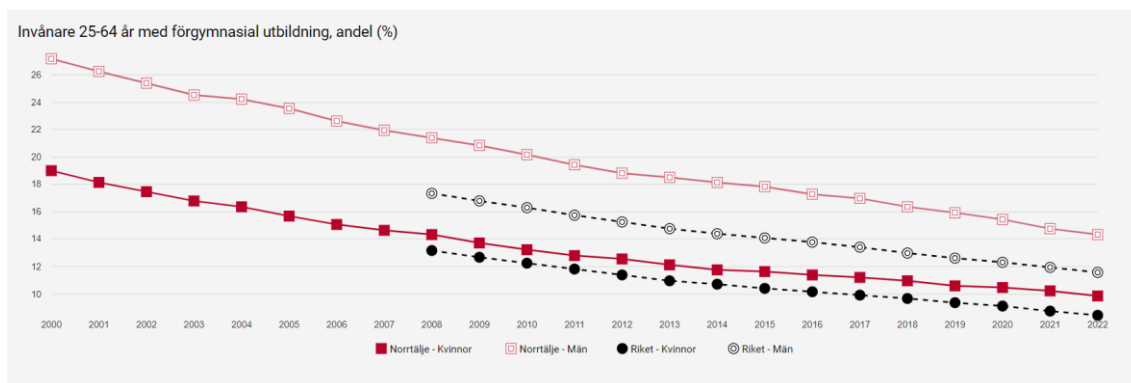
Kommentar

Statistiken visar att Norrtälje kommun har en låg andel personer i arbetsför ålder med eftergymnasial utbildning i jämförelse med riket samt att andelen män i arbetsför ålder

med eftergymnasial utbildning är särskilt låg både i jämförelse med män i riket och med kvinnor i kommunen och i riket.

Figur 5.5 - Andel invånare 25-64 år med förgymnasial utbildning.

Källa: SCB

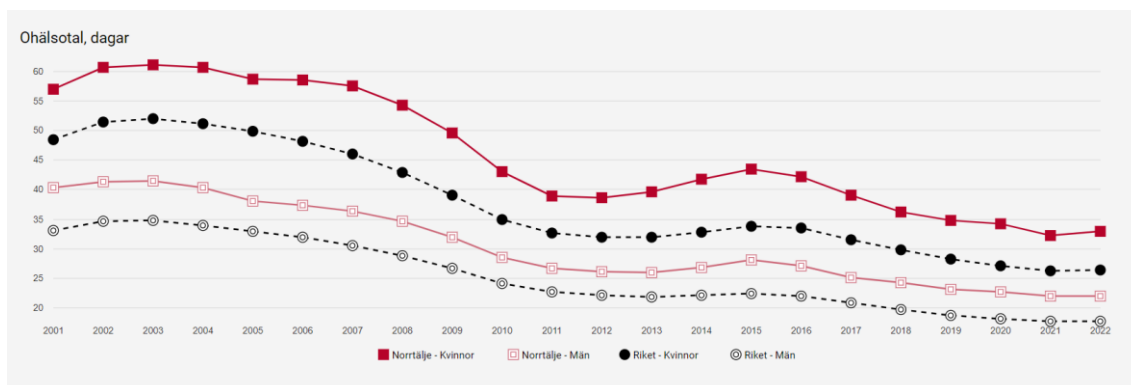

Kommentar

Statistiken visar att Norrtälje kommun i stort följer trenden i riket avseende personer i arbetsför ålder med förgymnasial utbildning. Både män och kvinnor i Norrtälje kommun ligger något över riket.

Figur 5.6 - Ohälsotal.

Källa: Försäkringskassan

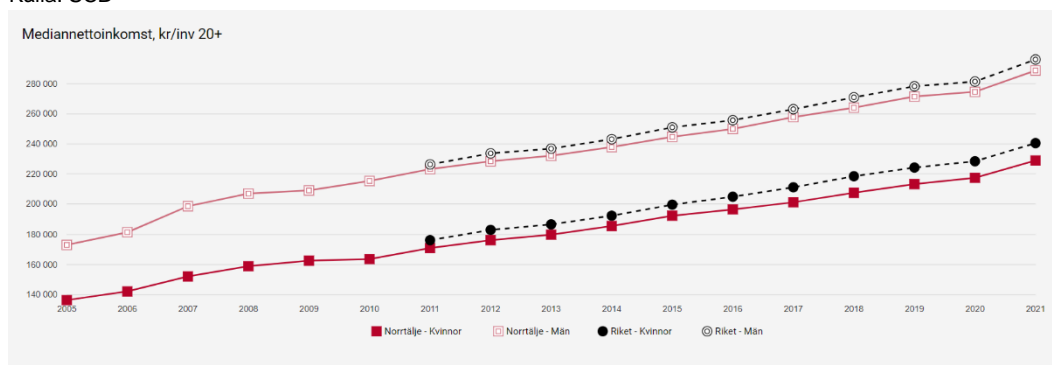

Kommentar

Ohälsotalen visar ett mått på utbetalda dagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning, aktivitets- och sjukersättning. Ohälsotalet beräknas genom att summa dagar med ersättning divideras med befolkningen i åldern 16-64 år. Både kvinnor och män i Norrtälje kommun ligger över riket i ohälsotal och kvinnor i särskilt hög grad.

Figur 5.7 - Mediannettoinkomst

Källa: SCB

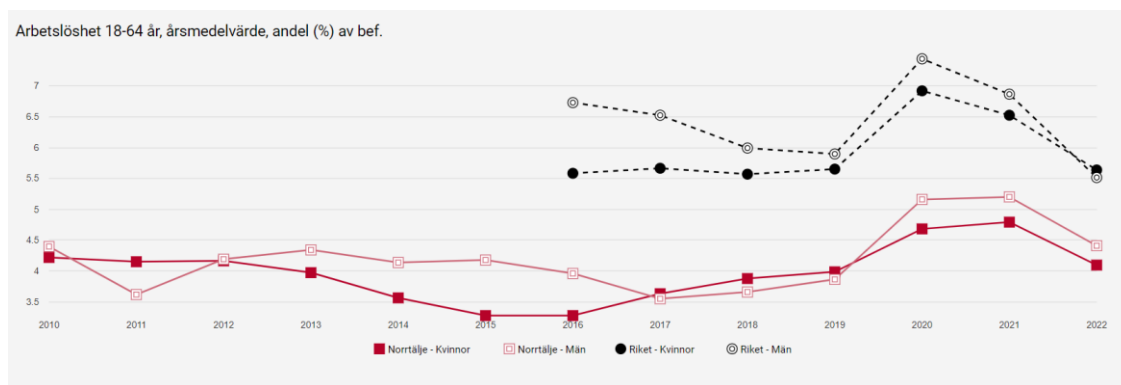
Kommentar

Mediannettoinkomsten är summan av alla skattepliktiga och skattefria inkomster som förvärvs- och kapitalinkomster och transfereringar minus skatt och övriga negativa transfer. Inkomsten är beräknad per individ. Inkomster som riktar sig till hela hushållet, som ekonomiskt bistånd och bostadsstöd, har i förekommande fall delats upp på de vuxna i hushållet dividerat med personer som var folkbokförda både den 1 januari och den 31 december, och som tillhörde en familj med disponibel inkomst skild från noll kronor.

Norrtälje kommun ligger i nivå med riket avseende mediannettoinkomst. I Norrtälje kommun liksom i övriga riket tjänar kvinnor mindre än män.

Figur 5.8 - Arbetslöshet

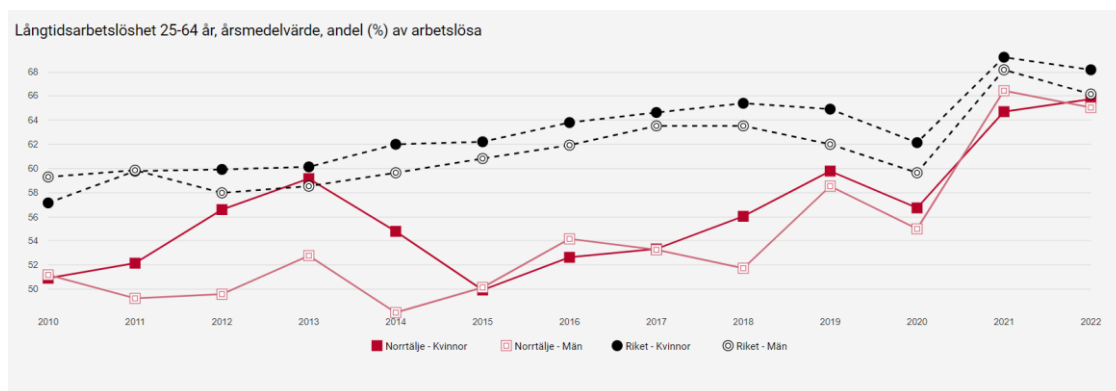
Källa: SCB

Kommentar

Statistiken visar antal invånare som är öppet arbetslösa eller i program med aktivitetsstöd dividerat med antalet invånare 18-64 år. Arbetslösheten i Norrtälje kommun är lägre än i övriga riket.

Figur 5.9 - Långtidsarbetslöshet

Källa: Arbetsförmedlingen

Kommentar

Statistiken visar andel personer som varit öppet arbetslösa eller i program med aktivitetsstöd i minst sex månader dividerat med antal invånare 25-64 år den 31/12 varje år.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Socialförvaltningen ser att socialnämnden i betydligt högre utsträckning behöver använda sig av statistiken ovan för att planera verksamheten. Varje år tas en befolkningsprognos fram inom Norrtälje kommun och socialnämnden behöver bli bättre på att använda det framtagna underlaget i sin planering av verksamheten.

6. BARN OCH UNGA

SOCIALNÄMNDENS ANSVAR FÖR BARN OCH UNGA

Socialnämndens specifika ansvar när det gäller barn och unga regleras i 5 kap. 1 § SoL och innebär att socialnämnden ska

1. verka för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden,
2. i nära samarbete med hemmen främja en allsidig personlighetsutveckling och en gynnsam fysisk och social utveckling hos barn och unga,
3. bedriva uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete för att förhindra att barn och unga far illa,
4. aktivt arbeta för att förebygga och motverka missbruk bland barn och unga av alkoholhaltiga drycker, andra berusningsmedel eller beroendeframkallande medel samt dopningsmedel,
5. aktivt arbeta för att förebygga och motverka missbruk av spel om pengar bland barn och unga,
6. tillsammans med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs, uppmärksamma och verka för att barn och unga inte vistas i miljöer som är skadliga för dem,
7. med särskild uppmärksamhet följa utvecklingen hos barn och unga som har visat tecken till en ogynnsam utveckling,
8. i nära samarbete med hemmen sörja för att barn och unga som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd som de behöver och, om barnets eller den unges bästa motiverar det, vård och fostran utanför det egna hemmet,
9. i sin omsorg om barn och unga tillgodose det särskilda behov av stöd och hjälp som kan finnas sedan ett mål eller ärende om vårdnad, boende, umgänge eller adoption har avgjorts,
10. i sin omsorg om barn och unga tillgodose det särskilda behov av stöd och hjälp som kan finnas sedan vård och fostran utanför det egna hemmet upphört eller sedan verkställighet av sluten ungdomsvård enligt [lagen \(1998:603\)](#) om verkställighet av sluten ungdomsvård upphört.

Socialnämnden har en mycket långtgående skyldighet att ta emot och utreda anmälningar om oro för barn och unga. När en sådan anmälan inkommer ska socialnämnden genast göra en bedömning av om barnet eller den unge är i behov av omedelbart skydd. Därefter ska socialnämnden fatta beslut om utredning ska inledas eller inte. Denna bedömning ska göras inom fjorton dagar från det att anmälan inkom.

När det gäller barn, som kan vara i behov av skydd eller stöd har nämnden ett långtgående utredningsansvar. Om nämnden får kännedom om något som kan innebära att nämnden kan behöva ingripa till ett barns skydd eller stöd kan en utredning

genomföras oavsett barnets eller vårdnadshavarens inställning. Vid en utredning av om socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd eller stöd får nämnden enligt 11 kap. 2 § SoL bedriva utredning utan samtycke och konsultera sakkunniga samt i övrigt ta de kontakter som behövs. Utredningen ska bedrivas skyndsamt och vara slutförd senast inom fyra månader.

Insatser från socialnämnden syftar till att den enskilde ska tillförsäkras en skälig levnadsnivå och ges möjligheter till att leva ett självständigt liv (4 kap. 1 § tredje stycket SoL). Vilka insatser nämnden kan erbjuda diskuteras ofta under utredningstiden tillsammans med barnet och vårdnadshavarna. I många fall kommer nämnden, barnet och vårdnadshavarna gemensamt fram till vilka insatser som behövs. Ibland kan en insats riktas direkt till barnet, och i andra situationer kan en insats erbjudas till vårdnadshavarna för att komma barnet till del. Stöd till yngre barn går ofta via deras vårdnadshavare, så att vårdnadshavarna kan förbättra situationen för barnet. För att en insats ska kunna beviljas med stöd av SoL förutsätts att den enskilde samtycker till insatsen. Om det kan antas att behövlig vård inte kan ges till barnet med samtycke från barnet och/eller vårdnadshavarna behöver nämnden överväga att ansöka till förvaltningsrätten om vård enligt LVU. Sådan vård ska beslutas om det på grund av fysisk eller psykisk misshandel, otillbörligt utnyttjande, brister i omsorgen eller något annat förhållande i hemmet finns en påtaglig risk för att barnets hälsa eller utveckling skadas eller om barnet utsätter sin hälsa eller utveckling för en påtaglig risk att skadas genom missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende (se 1-4 §§ LVU).

KRAV PÅ ÖVERENSKOMMELSE MED REGIONEN OM BARN OCH UNGA SOM VÅRDAS UTANFÖR DET EGNA HEMMET

Enligt 5 kap. 1 d § SoL ska kommunen ingå en överenskommelse med regionen om ett samarbete i fråga om barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet. Överenskommelse om tillgång till hälso-, sjuk- och tandvård för barn och unga som placeras utanför det egna hemmet, (SN 2022-91), antogs av kommunstyrelsen 2022-06-07, KS 2021-1121. Överenskommelsen gäller från det att alla parter antagit den och sedan gäller den tills vidare. Överenskommelsen kan sägas upp med en uppsägningstid om 12 månader. Om en part säger upp överenskommelsen gäller uppsägningen endast den parten och överenskommelsen fortsätter att gälla för övriga parter. Syftet med överenskommelsen är att säkerställa att barn och unga som placeras utanför det egna hemmet ska ha tillgång till hälso-, sjuk- och tandvård på samma villkor som andra barn och unga. Målgruppen för överenskommelsen är alla barn (0-17 år) och unga (18-20 år) som vårdas utanför det egna hemmet med stöd av SoL och LVU.

FÖREBYGGANDE ARBETE INOM SOCIALNÄMNDENS VERKSAMHET FÖR BARN OCH UNGA OCH DERAS FAMILJER

INFORMATIONSSINSATSER

Det utåtriktade arbetet har under året varit omfattande. Socialnämnden har under 2023 utbildat ett flertal skolor, förskolor, fritidsgårdar, polisen, sjukvården samt andra aktörer i hur anmälningsskyldigheten för barn och unga ser ut, hur de anmäler samt vad de ska anmäla. Vidare har socialnämnden deltagit i föräldramöten och föräldrastödsgrupper och informerat om detta. Det finns också representanter från socialnämnden i samtliga av de kommunala områdesgrupperna, i flera samverkansforum såsom samverkan kring LUL

(lag om unga lagöverträdare), problematisk skolfrånvaro, mottagningsnätverk och hälsofrämjande arbete. Det har också gjorts en satsning tillsammans med ungdomspolisen, fältassistenter och socialnämnden i syfte att arbeta tidigt med ungdomar som befinner sig i riskzon.

SAMVERKAN MED POLISEN

I början av 2024 har socialnämnden utökat samverkan med Polisen i Norrtälje. En dag i veckan är en socialsekreterare på polisstationen för att öka kunskapen om varandras verksamheter, hantera gemensamma ärenden samt lära känna varandra. Under dessa dagar åker också socialsekreterare tillsammans med Polisen och genomför orosamtal hemma hos ungdomar. Dessa samtal görs för att tidigt identifiera unga som är i behov av stöd från socialtjänsten.

Sedan december 2023 har två ungdomsbehandlare anställts på socialnämndens öppenvård, vilka främst ska arbeta med barn och unga och erbjuda tidigare stöd för att undvika akuta placeringar.

MINI MARIA

Mini Maria erbjuder idag tre samtal för råd, stöd och hälsosamtal när den unge eller dess vårdnadshavare på eget initiativ kontaktar mottagningen.

PROJEKT TILLSAMMANS MED BVC

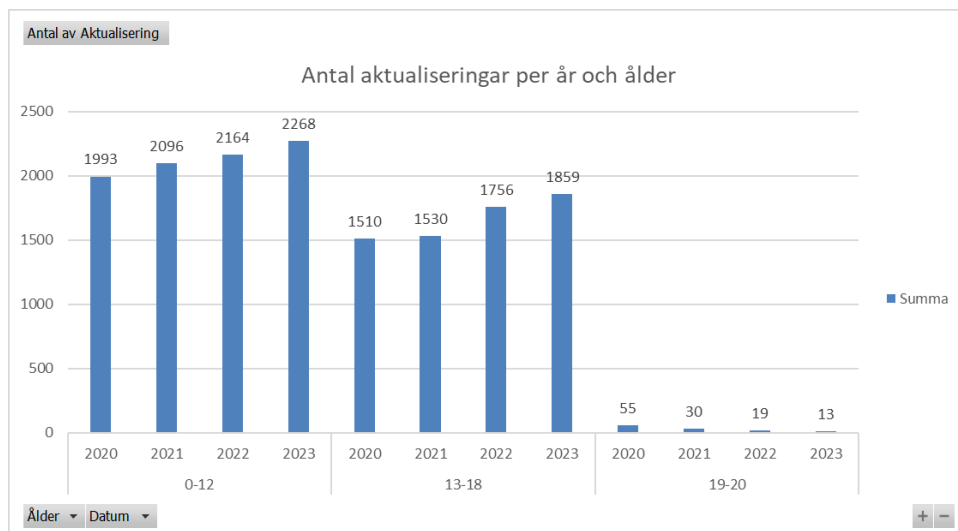
Under hösten 2023 påbörjades ett projekt "utökat hembesöksprogram" tillsammans med BVC. Programmet innefattar samtliga barn i Hallstavik och drivs som ett pilotprojekt under två år. Medarbetare från öppenvården deltar i samverkan med BVC i totalt fem hembesök under barnets första 18 månader i syfte att tidigt identifiera familjer i behov av stöd samt överbrygga misstro mot socialtjänsten.

AKTUALISERINGAR BARN OCH UNGA

Inflödet av aktualiseringar har under 2023 varit högt, under senare delen av året hade socialnämnden ett enormt högt inflöde. Socialnämnden uppmärksammar att ärenden blir allt mer komplexa och tidskrävande vilket leder till att socialsekreterare från olika enheter behöver samverka och hjälpa varandra för att hantera ärendebelastningen. Trots ett högt inflöde har socialnämnden i stor utsträckning slutfört förhandsbedömningarna inom den lagstadgade tidsgränsen om 14 dagar, uppskattningsvis 96 % (rapporterat i internkontrollrapport för 2023).

Figur 6.1 - Antal aktualiseringar per år och ålder (ej unika individer)

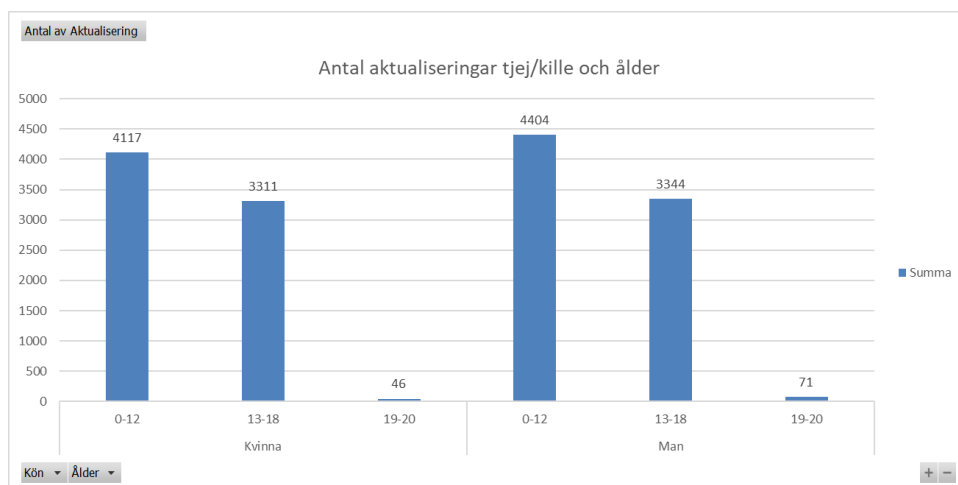
Källa: Lifecare

Kommentar

Under åren 2020-2023 har antalet aktualiseringar i ålderskategorierna 0-12 samt 13-18 stadigt ökat.

Figur 6.2 - Antal aktualiseringar fördelat på kön och ålder totalt 2020-2023

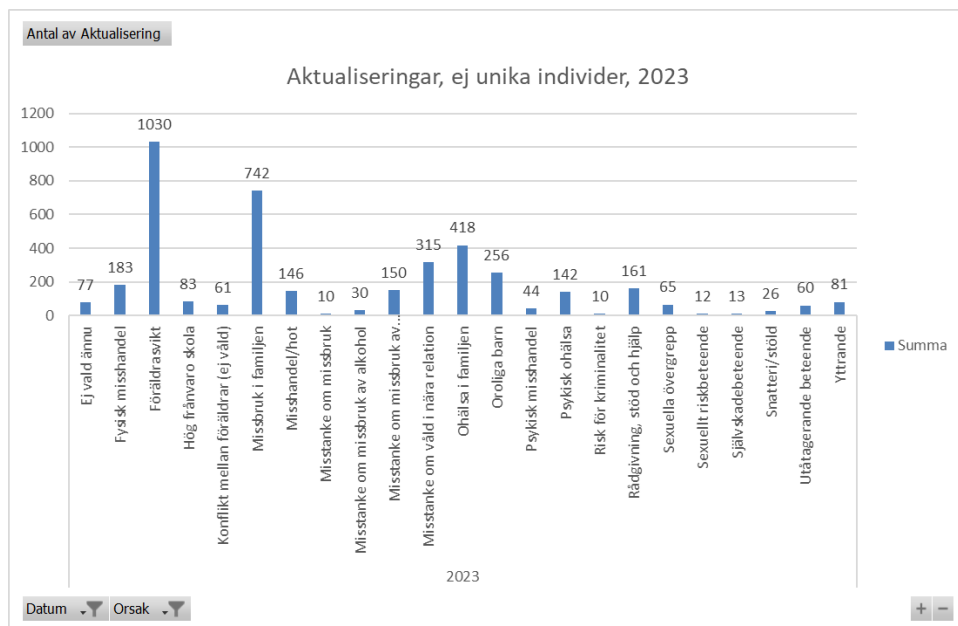
Källa: Lifecare

Kommentar

Statistiken visar att det är något fler killar än tjejer som aktualiserats.

Figur 6.3 - Aktualiseringsorsaker 2023 ej unika individer

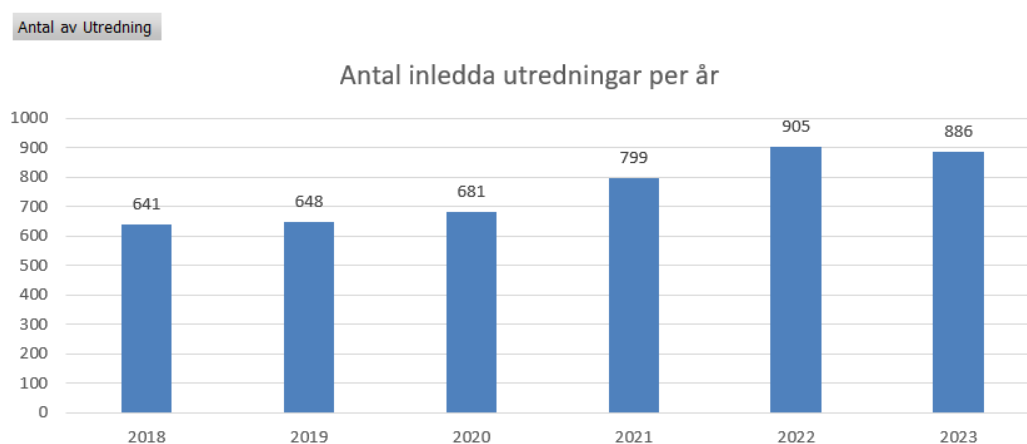
Källa: Lifecare

Kommentar

Statistiken visar att föräldrasvikt, misbruk i familjen och ohälsa i familjen är de vanligaste aktualiseringsorsakerna under 2023.

BARN- OCH UNGDOMSUTREDNINGAR ENLIGT SOCIALTJÄNSTLAGEN**Figur 6.4 - Antal inledda utredningar**

Källa: Lifecare

Kommentar

Antal inledda utredningar har ökat sedan 2018 med en liten nedgång mellan 2022 och 2023.

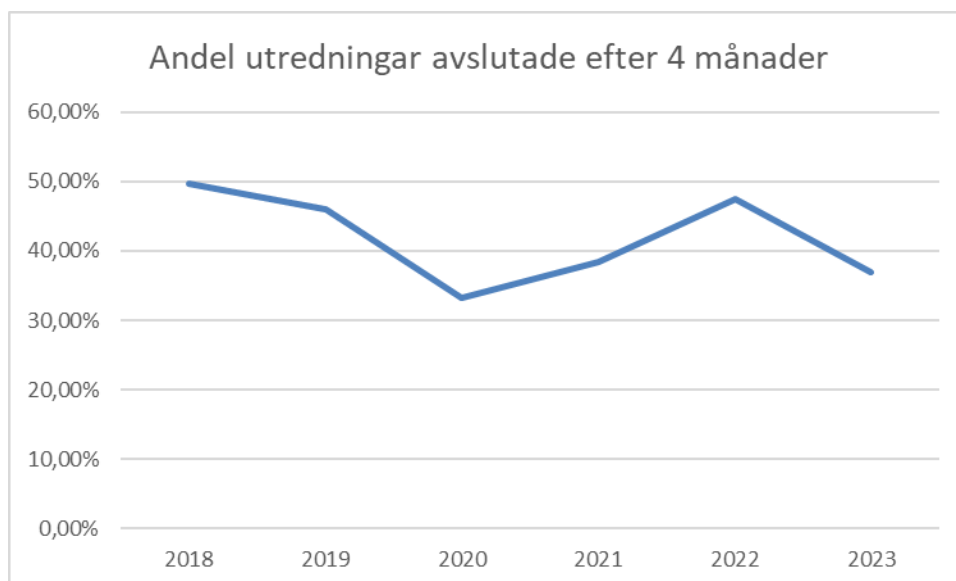
SOCIALNÄMNDENS SKYLDIGHET ENLIGT SOCIALTJÄNSTLAGEN ATT INLEDA OCH BEDRIVA UTREDNING SKYNDSAMT SAMT ATT AVSLUTA UTREDNING INOM FYRA MÅNADER

Enligt 11 kap. 1 a § SoL ska socialnämnden fatta beslut om utredning ska inledas eller inte inom 14 dagar från det att en anmälan om oro inkommit. En utredning om barns behov av skydd eller stöd ska bedrivas skyndsamt och vara avslutad **senast** inom fyra månader (11 kap. 2 § SoL).

UTREDNINGSTIDER

Figur 6.5 - Andel utredningar som inte avslutats inom fyra månader under åren 2018-2023

Källa: Lifecare

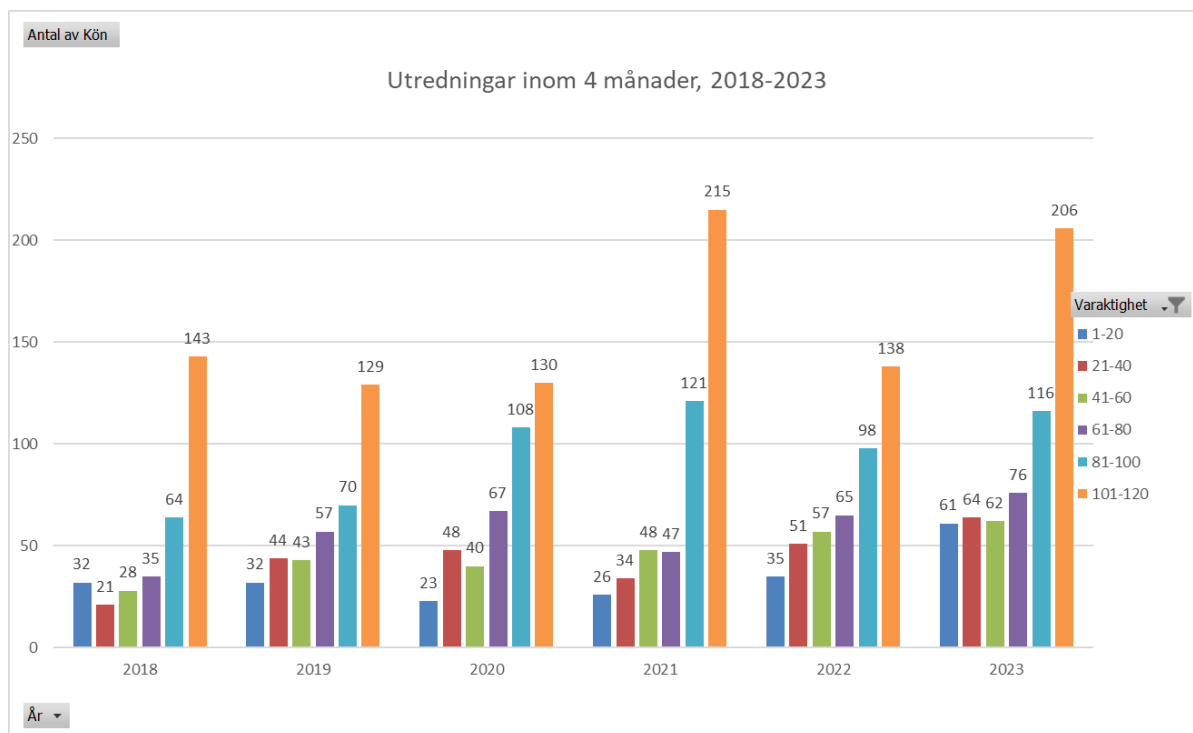

Kommentar

Statistiken visar att socialnämnden under aktuell tidsperiod legat högt avseende utredningar som inte avslutas inom den lagstadgade tiden. Under åren 2018-2020 ökade andelen utredningar som avslutats inom den lagstadgade tiden om fyra månader. Under 2020-2022 minskade emellertid andelen och under 2023 avslutades nästan 40 % av alla utredningar för sent.

Figur 6.6 - Antal utredningar som avslutats inom fyra månader uppdelat i dagsintervaller under åren 2018-2023

Källa: Lifecare

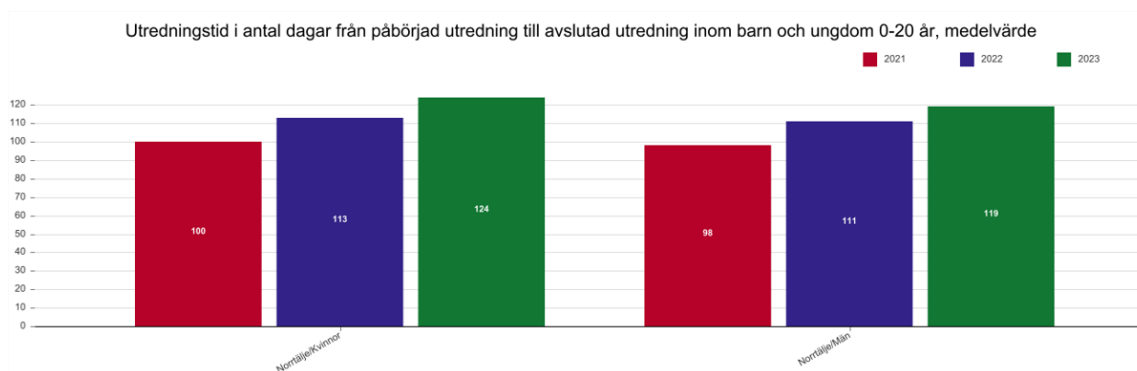

Kommentar

Statistiken ovan visar dels att antalet utredningar har ökat under mätperioden, dels att socialnämnden under hela mätperioden avslutar majoriteten av alla utredningar inom tidsintervallet 101-120 dagar, dvs. nära den lagstadgade maxtiden för utredningar.

Figur 6.7 - Medelvärde utredningstid

Källa: Kolada

Kommentar

Statistiken visar att medelvärdet avseende utredningstider ökat under mätperioden. Vidare visar statistiken att utredningstiden för kvinnor under 2023 låg över den lagstadgade tiden och för män nära den lagstadgade maxtiden.

SOCIALNÄMNDENS ARBETE MED BARN- OCH UNGDOMSUTREDNINGAR

Socialnämnden uppmärksammade under slutet av 2021 att nämnden inte uppfyllde kraven på att utan dröjsmål inleda utredning, att socialnämnden ej bedriver utredningar skyndsamt samt i hög grad inte färdigställer utredningar inom fyra månader. Det framkom att socialnämnden under hösten 2020 och hela 2021 haft mellan 30-93 barn väntandes i kö för att kunna tilldelas handläggare. Det konstaterades att ökningen av antalet ärenden inte var temporär samt att de åtgärder som vidtagits dittills inte varit tillräckliga för att åtgärda situationen. De åtgärder som vidtagits sedan dess är:

1. Funktionen gruppleddare har tillsatts inom enheten med ansvar för att handleda socialsekreterare i ärenden vilket har bidragit till snabbare och tydligare bedömningar.
2. Utredningsplaner ska upprättas i samtliga ärenden vilket har inneburit att utredningar har kunnat begränsas i omfattning.
3. Utbildning har genomförts för att minska omfattning av dokumentation i ärenden.
4. Rutinerna kring när utredning ska inledas och bedrivs mot den enskildes samtycke samt att utredning ska avslutas när frågeställningarna i utredningsplanen är besvarade har förtydligats.
5. Bemanningen har utökats med två årsarbetare
6. En rutin har upprättats avseende ärenden i kön där det förekommer misstanke om våld mot barn för att i dessa ärenden genomföra kontinuerliga skyddsbedömningar.

I januari 2022 hade utredningsenheten 93 ärenden som inte kunde delas ut till handläggare. Socialnämnden genomförde en utredning enligt lex Sarah och anmälde det allvarliga missförhållandet till IVO. IVO genomförde under hösten 2021 en tillsyn av socialnämnden bland annat i syfte att följa upp de många lex Sarah-anmälningar rörande barn och unga som nämnden lämnat till IVO under 2021. IVO avslutade ärendet 2022-02-04 med att påtala bristen att nämnden visar passivitet när den inte genomför utredningsåtgärder på 1,5-3 månader vid inledda barnutredningar.

Socialnämnden beslutade den 10 februari 2022 (SN § 21, d.nr 22-155) att ge socialförvaltningen i uppdrag att genomföra en fördjupad konsekvensanalys med förslag till åtgärder för att säkerställa att socialnämnden uppfyller lagkrav gällande utredningar av barn och ungas behov av skydd och stöd samt kostnadsåtgång för dessa åtgärder. Den fördjupade konsekvensanalysen redovisades på nämnden den 7 april 2022. Samma dag gav socialdirektören socialförvaltningen i uppdrag att ta fram en åtgärdsplan för att komma till rätta med ärendekön av barn- och ungdomsutredningar.

Socialnämndens ordförande beslutade den 11 maj att föreslå kommunstyrelsen anta finansiering om 4 582 400 kronor för att inom ramen av ett projekt kunna genomföra nedanstående åtgärder för att komma till rätta med ärendekön på barn- och ungdomsutredningar:

- Att med hjälp av tillfälliga resurser arbeta bort utredningskön som senast till projektets avslut.
- Införa ett cyklistiskt och teambaserat arbetssätt (Mölnaldsmodellen).
- Vidareutveckla utredningsmetodikerna.

Projektet skulle inledas 2022-06-01 och avslutas 2023-01-31. Kommunstyrelsens ordförande beslutade den 18 maj 2022 att medge genomförande av åtgärderna samt att finansiera kostnaderna (KS 2022-722).

Vid socialnämndens sammanträde den 30 mars 2023 redovisades slutrapport för projektet (SN 23-362 och 22-155). Resultatet av projektet visade att rutiner hade fastställts, att utredningskön hade minskat, att fler socialsekreterare hade rekryterats och att majoriteten av utredningarna hade fördelats enligt Mölnaldsmodellen. Vidare angavs att utvecklingsarbete gällande handläggning och utredningsförfarande pågår på utredningsenheten. Förslag från projektet på fortsatta åtgärder var:

- Fortsätt arbeta enligt de rutiner som är upprättade för Mölnaldsmodellen för Norrtälje och arbeta utifrån de som är möjliga när förutsättningar finns.
- Fortsatt rekrytering så att utredargrupperna blir fulltaliga. Om konsulter anlitas, låt dem ingå i tillgänglighetsveckorna så att även de kan ta utredningar enligt Mölnaldsmodellen, oavsett om de delvis arbetar på distans eller fysiskt på plats.
- Fortsatt arbete för att främja medarbetarnas psykiska arbetsmiljö. Titta på om uppsägningar ökar/minskar när Mölnaldsmodellen är helt implementerad och följ sjukskrivningsstatistiken på de berörda enheterna som ett mått på arbetsmiljö. Analysera resultaten av arbetsmiljösamtalerna på gruppnivå. Vad behöver medarbetarna för att må bra på arbetet?

Enligt effektutvärderingen som genomfördes under januari 2024 framkom att utredningsenheten har haft fortsatt svårt att rekrytera fulltaliga arbetsgrupper, vilket har påverkat möjligheterna att arbeta fullt ut i enlighet med Mölnaldsmodellen.

Utredningsenheten har under 2023 haft flertalet vakanta tjänster och svårt att rekrytera socialsekreterare. En period var det 14 ½ årsarbetare i tjänst av 24. Enheten har behövt anlita flera konsulter under året för att kunna hantera mängden av ärenden. Under både våren och hösten 2023 var det ett högt inflöde av ärenden och flertalet akuta ärenden som ledde till att nämnden ansökte om vård enligt LVU. Detta medförde en hög arbetsbelastning vilket resulterade i att antalet utredningar som gick över tid ökade under juni och juli. Vid samtliga utredningar som riskerar att gå över de lagstadgade fyra månaderna görs en medveten prioritering med gruppleddare och enhetschef. Enheten har under året justerat rutinerna och modellen för att anpassa verksamheten till rådande förhållanden. En utredningskö har dock bestått och det har funnits svårigheter att dela ut utredningar i takt med att de inleds. Det har även lett till att det inte har gått att hålla fyra månaders utredningstid i alla utredningar. Sedan projektets början, och även efter avslutat projekt, har enheten haft konsulter inne för att stötta upp i arbetet att fördela utredningar. Under hösten 2023 har enheten arbetat med arbetsmiljön och enhetschef säger att de har sett positiva resultat från det arbetet. Antalet utredningar som inte kunnat delas ut till socialsekreterare har varierat kraftigt under året beroende på inflöde och vad enheten har haft för resurser. Familjer har fått vänta mellan en vecka och upp till en och en halv månad på att få en handläggare. Vid årsskiftet 2023/2024 var det 70 ärenden som ej var utdelade till handläggare.

Enhetschef har fortsatt rekryteringsprocessen och från och med februari 2024 kommer 21 av de 24 tillsvidare tjänsterna vara tillsatta. Med anledning av detta bedöms förutsättningarna för full implementering av Mölndalsmodellen under 2024 som goda.

INDIVIDBASERAD SYSTEMATISK UPPFÖLJNING AV UTREDNINGAR

Under våren 2023 genomförde socialförvaltningen en individbaserad systematisk uppföljning av samtliga utredningar som avslutades i februari 2023 (SN 2024-262). Syftet med uppföljningen var att undersöka eventuella gemensamma indikatorer i de ärenden där utredningen har överskridit fyra månader samt att ge åtgärdsförslag för att komma till rätta med utredningstiderna. Nedan följer några av de indikatorer som identifierades.

Varaktighet påverkades av aktualiseringsorsak

Uppföljningen visade bland annat att varaktigheten på utredningarna påverkades av vilken aktualiseringsorsak de hade. Aktualiseringsorsakerna ohälsa i familjen, sexuella övergrepp, fysisk misshandel, psykisk ohälsa och annan brottslighet hade ett medelvärde över de lagstadgade 4 månaderna.

Figur 6.8 - Medelvärde varaktighet

Källa: Lifecare

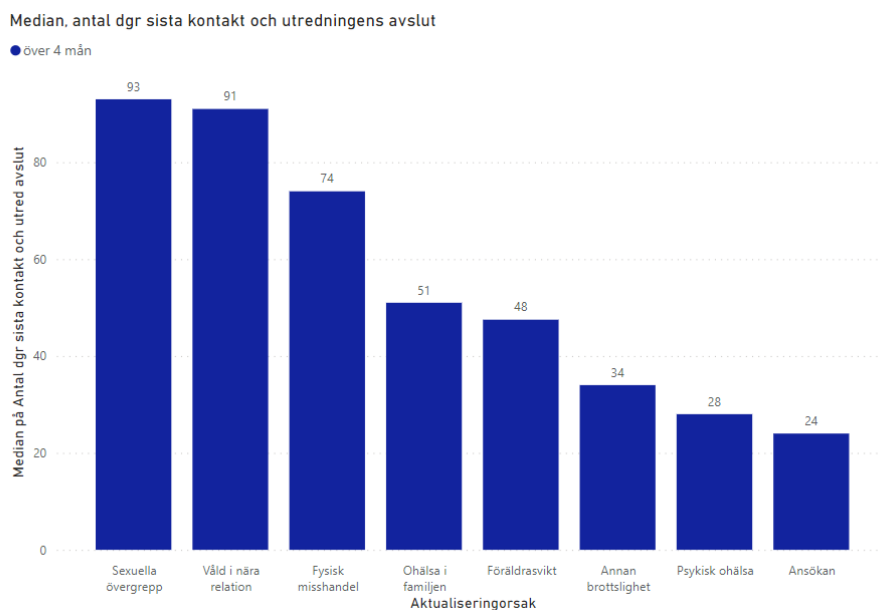

Tid från sista utredningskontakt till avslut av utredning

En av indikatorerna som följdes upp var antal dagar mellan den sista utredningskontakten och utredningens avslut. Uppföljningen visade att det för de flesta aktualiseringsorsaker med lång varaktighet också tog lång tid från sista utredningskontakten till det att utredningen avslutades, för vissa aktualiseringsorsaker omfattade den tiden 90 dagar av den totala utredningstiden.

Figur 6.9 - Median, antal dagar sista kontakt och utredningens avslut, över 4 månader

Källa: Lifecare

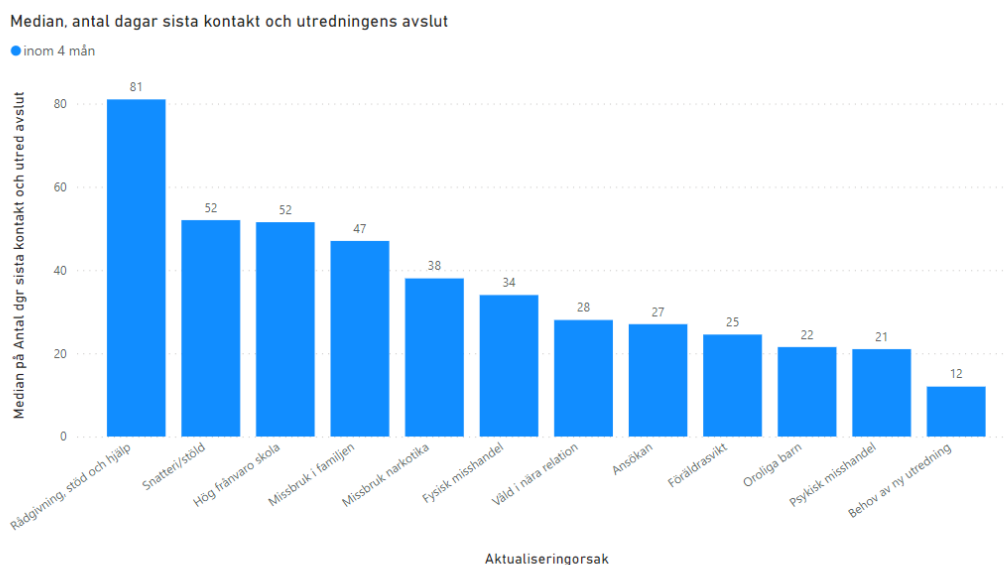

Generellt långa utredningstider

Samtidigt visade uppföljningen att också de aktualiseringsorsaker där utredningen inte gått över fyra månader, hade tagit lång tid att avsluta. Att möjliggöra för socialsekreterare att avsluta sina utredningar blev därför ett viktigt åtgärdsförslag som uppföljningen kom fram till, eftersom det skulle kunna ge kortare utredningstider generellt, både i de fall där utredningstiden har hållits och i de fall där utredningstiden överstigit fyra månader.

Figur 6.10 - Median, antal dagar sista kontakt och utredningens avslut, inom 4 månader

Källa: Lifecare

INDIVIDUELLA ÖPPENVÅRDSINSATSER FÖR BARN OCH UNGA

SOCIALNÄMNDENS SKYLDIGHETER

Insatser inom socialtjänsten ska enligt 3 kap. 3 § SoL vara av god kvalitet och kvaliteten i verksamheten ska systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras. Socialnämndens insatser för den enskilde ska enligt 3 kap. 5 § utformas och genomföras tillsammans med honom eller henne och vid behov i samverkan med andra samhällsorgan och med organisationer och andra föreningar.

Enligt 3 kap. 6 a § SoL ansvarar socialnämnden för att det finns tillgång till öppna insatser för att kunna möta barns, ungas och vårdnadshavares olika behov. Socialnämnden får enligt 3 kap. 6 b § utse en särskild person (kontaktperson) eller en familj (kontaktfamilj) med uppgift att hjälpa den enskilde och hans eller hennes närmaste i personliga angelägenheter, om den enskilde begär eller samtycker till det. Om en person som inte har fyllt 21 år har behov av särskilt stöd och särskild vägledning för att motverka en risk för missbruk av beroendeframkallande medel, för brottslig verksamhet eller för något annat socialt nedbrytande beteende, får nämnden utse en särskilt kvalificerad kontaktperson för den unge om denne begär eller samtycker till det.

Vidare ansvarar socialnämnden enligt 5 kap. 1 § p. 8 för att i nära samarbete med hemmen sörja för att barn och unga som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd som de behöver och, om barnets eller den unges bästa motiverar det, vård och fostran utanför det egna hemmet. Enligt 6 kap. 1 § SoL ska socialnämnden sörja för att den som behöver vårdas eller bo i ett annat hem än det egna tas emot i ett familjehem, hem för vård eller boende eller i ett stödboende för barn och unga i åldern 16-20 år.

Varje kommun ansvarar enligt 6 kap. 2 § SoL för att det finns tillgång till familjehem, hem för vård eller boende och stödboenden. Statens institutionsstyrelse – SiS, är enligt 6 kap. 3 § SoL ansvarig för att tillgodose behovet av särskilda ungdomshem för vård av unga som enligt 3 § LVU behöver stå under särskilt noggrann tillsyn.

NATIONELLA RIKTLINJER FÖR BEHANDLING AV UNGDOMAR MED ALKOHOL- ELLER NARKOTIKAPROBLEM

Enligt Socialstyrelsens nationella riktlinjer för vård och stöd vid alkohol- eller narkotikaproblem kan ungdomar behöva särskilda interventioner som är utarbetade för ungdomar och deras förutsättningar. Socialstyrelsen ger rekommendationer om interventioner som bygger på motivationstekniker (till exempel motiverande samtal eller MET) eller på en kombination av detta och KBT, men även rekommenderas behandling baserad på familjeterapi där hela eller delar av familjen involveras.

I de nationella riktlinjerna för vård och stöd vid alkohol- eller narkotikaproblem till unga anger Socialstyrelsen att socialtjänst och hälso- och sjukvård bör erbjuda ungdomar med alkohol- eller narkotikaproblem psykosocial behandling i form av kort intervention – ett till två motiverande samtal, eller MET, MET i kombination med KBT, eller A-CRA eller ACC. Avgörande för rekommendationen är att åtgärderna har god effekt på andelen som använder alkohol eller narkotika.

Enligt Socialstyrelsens rekommendation bör hälso- och sjukvården och socialtjänsten även erbjuda ungdomar med alkohol- eller narkotikaproblem, familjebehandling i form av FFT eller MDFT. Enligt Socialstyrelsens rekommendation kan hälso- och sjukvården och socialtjänsten även erbjuda BSFT eller multisystemisk terapi.

ÖPPENVÅRDSINSATSER I EGEN REGI

Socialtjänstens Öppenvård arbetar främst med biståndsbedömda insatser och erbjuder familjebehandling i form av FFT (funktionell familjeterapi) och anknytningsbaserad familjebehandling. När det gäller barn och unga med problematisk skolfrånvaro finns det en upparbetad samverkan med skolan och dess elevhälsa. Öppenvården arbetar även med metoden tryggare barn som är riktad till barn som utsatts för våld eller där det finns risk för våld samt trappan-samtal för de barn som bevittnat eller upplevt våld inom familjen.

Sedan hösten 2023 kan Öppenvården erbjuda repulse, vilket är en metod som är riktad för barn med svårigheter i förhållande till sin ålder att reglera känslor och impuls kontroll, förmåga till problemlösning och med ett behov av att utveckla sina sociala färdigheter.

Inom ramen för Öppenvården finns även Mini Maria, vilket förordnas genom ett samverkansavtal mellan socialtjänsten och kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje (KSON). Mini Maria vänder sig till barn och unga som har eller riskerar att utveckla skadligt bruk och beroende. Mini Maria erbjuder stöd i form av samtal, familjebehandling, drogtest, hälsosamtal och läkarkontakt. Det finns en nära samverkan med barn- och ungdomspsykiatri (BUP) i Norrtälje som syftar till att stödja barn och unga med samsjuklighet.

Mini Maria och polisen har i januari 2024 påbörjat ett närmare samarbete inom ramen för orosamtal, där socialtjänsten tillsammans med polisen utför ett hembesök hos den unge och kan erbjuda ett första besök på Mini Maria mottagningen dagen efter hembesöket. Detta i syfte att tidigt kunna erbjuda barn och unga där det finns en oro för skadligt bruk och beroende.

Öppenvården ansvarar även för att hålla i barn- och föräldragrupper, vilka är icke biståndsbedömda.

- Erstabarngrupp (som vänder sig till barn som lever i familjer där någon är beroende av alkohol eller droger).
- BIFF (barn i föräldrars fokus) vilken är en föräldrautbildning som riktar sig till föräldrar som vill ge barnet/barnen bra förutsättningar till att hantera föräldrarnas separation
- Hanna och Theo (samtalsmaterial för barn i familjerättslig konflikt)

Hanna och Theo samt BIFF genomförs i samarbete med Familjerätten.

I januari 2024 startade projektet med utökat hemprogram i samarbete mellan socialtjänstens öppenvård och barnavårdscentralen (BVC) i Hallstavik. Syftet med projektet är att tidigt informera om vilket stöd familjen kan få vid behov samt arbeta uppsökande med nyblivna föräldrar genom hembesök av socialtjänsten tillsammans med BVC. Syftet är också att skapa ett förtroende för svenska myndigheter och öka sannolikheten att familjerna tar emot stöd och hjälp. Projektet kommer att pågå under åren 2024-2025.

Öppenvården arbetar även med unga och vuxna som utövar våld eller utsatts för våld i nära relationer i form av stödsamtal utifrån samtalsmodellen *samtal om frihet* och manscentrums samtalsmodell som riktar sig till våldsutövare. Anhörigstöd till våldsutsattas anhöriga erbjuds som en icke biståndsbedömd insats. Stöd riktade till våldsutsatta ges även i gruppform. Behandlarna erbjuder även andra professionella stöd och råd i form av bland annat kunskapshöjande föreläsningar.

Inom ramen för skadligt bruk och beroende, riktade till unga vuxna och vuxna, erbjuder öppenvården motiverande samtal (MI), återfallsprevention (både i grupp och enskilt), spelbehandling (både i grupp och enskilt), community reinforcement approach (CRA) samt boendestöd. Dessa insatser är biståndsbedömda.

UNGA NORRTÄLJE I CENTRUM [UNIC]

UNIC (tidigare K8) är en mötesplats för ungdomar mellan 16-24 år som varken studerar eller arbetar. Ungdomarna kan vända sig till UNIC för att få råd och stöd, men även att bli lotsade till rätt aktör. Stödet kan bland annat bestå av stöttning mot utbildning, praktik, arbete, men även stöttning mot vårdkontakter, kontakt med KSON med mera.

Verksamheten är ett samarbete mellan socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen. Enheten för förändring och integration har huvudansvaret för verksamheten och bidrar med en samordnare/socialsekreterare. Arbetsmarknadscenter bidrar med en ungdomscoach. Utbildningsförvaltningen bidrar med en studie- och yrkesvägledare och en utbildningskonsulent, båda från det kommunala aktivitetsansvaret.

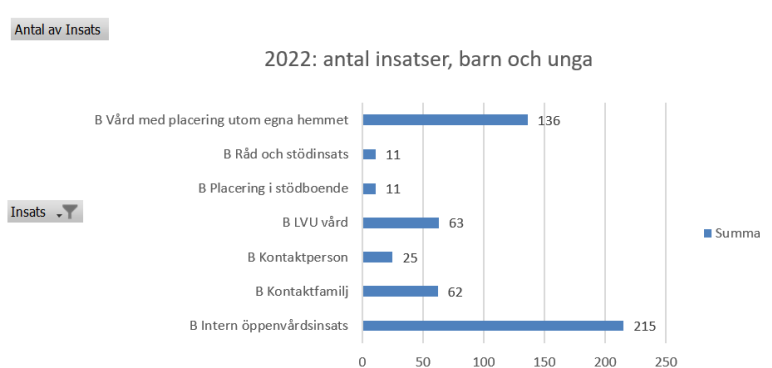
Ungdomarna kan vara aktuella för försörjningsstöd, men behöver inte vara det. För att få insats av coach från AMC görs en biståndsprövning och därefter beslut om insats.

Under 2023 bokades 401 fysiska besök på UNIC med någon av de fyra yrkeskategorierna, varav 146 var med samordnare/socialsekreterare, och 239 var med coach. Av dessa genomfördes 292 fysiska besök, vilket ger en närvarofrekvens på 72,8%. Under 2024 kommer även digitala- och telefonmöten att börja mätas.

STATISTIK TOTALT ANTAL INSATSER BARN OCH UNGA 2022 OCH 2023

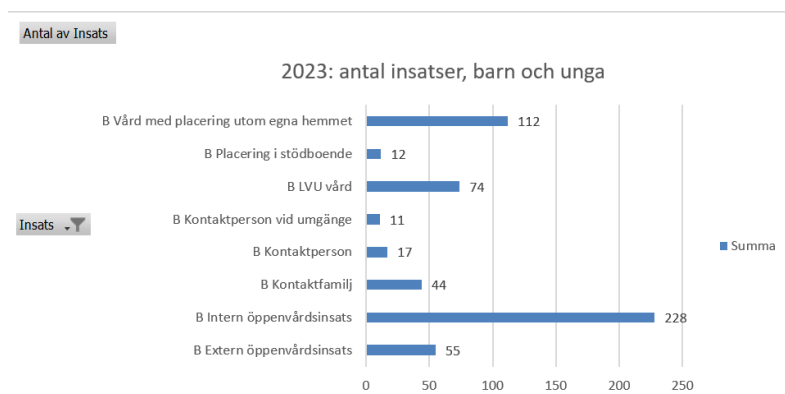
Figur 6.11 - Totalt antal insatser barn och unga 2022

Källa: Lifecare

Figur 6.12 - Totalt antal insatser barn och unga 2023

Källa: Lifecare

STATISTIK ÖPPENVÅRDSINSATSER I EGEN REGI, BARN OCH UNGA

På grund av att socialnämnden inte har specificerat vilken insats inom öppenvårdsverksamheten den enskilde beviljas i verksamhetssystemet är det inte möjligt att ta fram statistik avseende olika typer av insatser. Denna brist medför att målet för verksamheten inte går att följa eller utvärderas.

Under 2022 hade öppenvården barn och unga 215 aktuella ärenden och under 2023 var det 228 aktuella ärenden.

ÖPPENVÅRDSINSATSER SOM UTFÖRS AV UPPDRAGSTAGARE

Särskilt kvalificerad kontaktperson

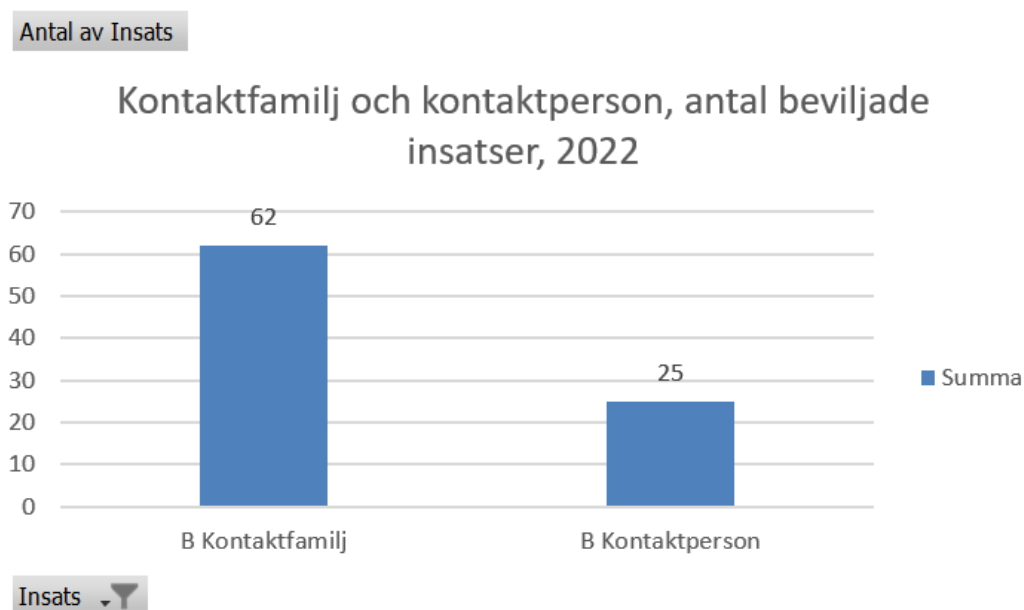
Om en person som inte har fyllt 21 år har behov av särskilt stöd och särskild vägledning för att motverka en risk för missbruk av beroendeframkallande medel, för brottslig verksamhet eller för något annat socialt nedbrytande beteende, får nämnden enligt 3 kap. 6 b § 2 st. SoL utse en särskilt kvalificerad kontaktperson för den unge om denne begär eller samtycker till det.

Kontaktperson och kontaktfamilj

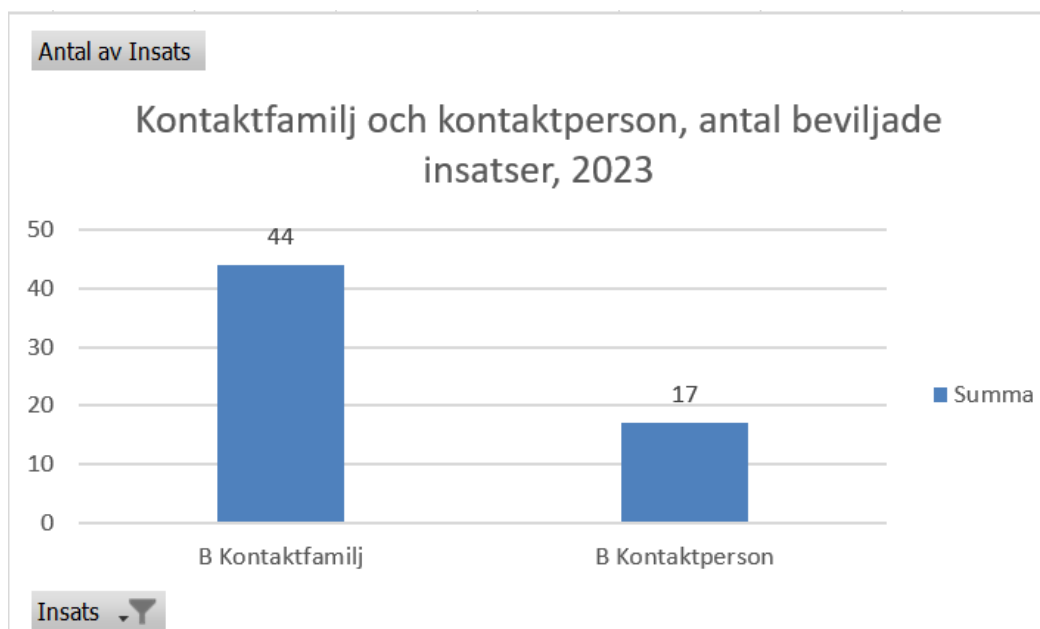
Enligt 3 kap. 6 b § 1 st. SoL får socialnämnden utse en särskild person (kontaktperson) eller en familj (kontaktfamilj) med uppgift att hjälpa den enskilde och hans eller hennes närmaste i personliga angelägenheter, om den enskilde begär eller samtycker till det.

Figur 6.13 - Antal beviljade insatser kontaktperson och kontaktfamilj 2022

Källa: Lifecare

Figur 6.14 - Antal beviljade insatser kontaktperson och kontaktfamilj 2023

Källa: Lifecare

Kommentar

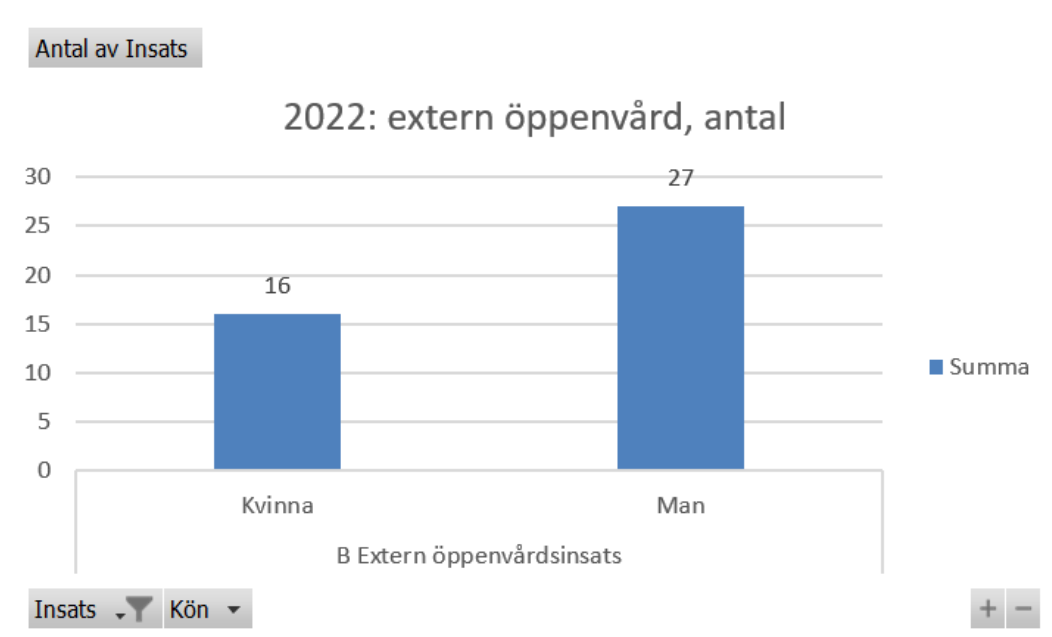
Statistiken visar att det är färre barn och unga som har beviljats insatsen kontaktfamilj och kontaktperson under 2023 än under 2022.

STRUKTURERAD EXTERN ÖPPENVÅRD, BARN OCH UNGA

Under 2024 kommer socialnämnden behöva genomföra en upphandling av strukturerad öppenvård för barn och unga. Med strukturerad öppenvård avses verksamhet där den unge är inskriven och vistas under en hel dag eller del av dag. Verksamheten innehåller förutom vård och behandling även bland annat sysselsättning/utbildning, social träning, fritidsaktiviteter samt familj- och nätverksinriktade kontakter.

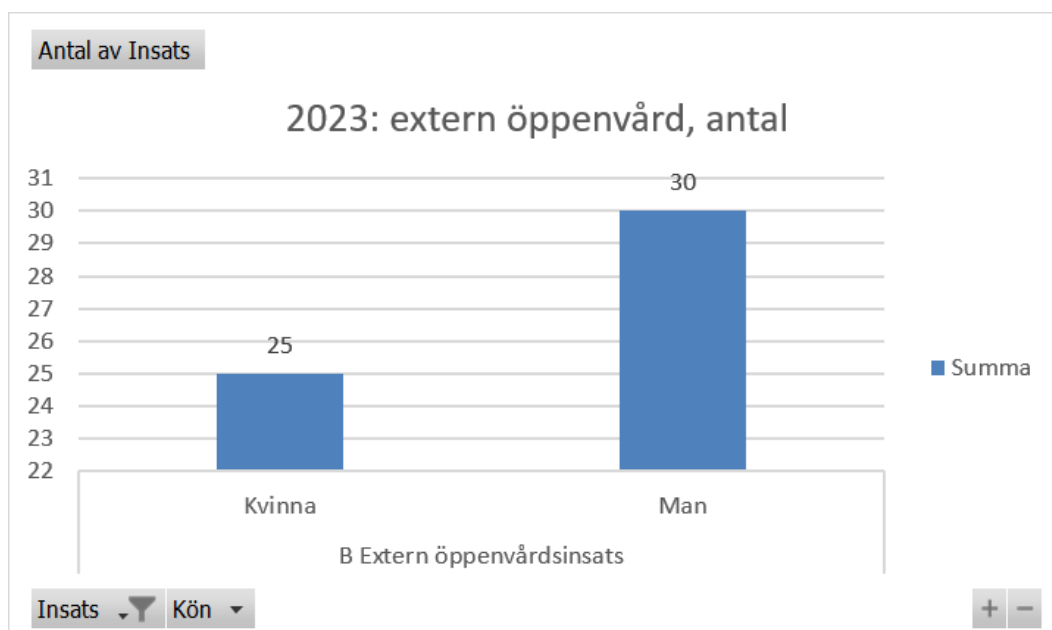
Figur 6.15 - Antal individer som beviljats insats i extern öppenvård 2022

Källa: Lifecare

Figur 6.16 - Antal individer som beviljats insats i extern öppenvård 2023

Källa: Lifecare

Kommentar

Statistiken visar att antalet individer som beviljats insats i extern öppenvård har ökat något under tidsperioden.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Socialförvaltningen har uppmärksammat att det saknas riktlinjer för öppenvårdens verksamhet. Bristen på styrande dokument medför svårigheter, dels när det gäller planering och resurssättning av öppenvårdens verksamhet, dels när det gäller uppföljning av insatser både såväl på individnivå som gruppnivå. Under 2024 har förvaltningen för avsikt att göra ett förslag till socialnämnden på riktlinjer för verksamheten.

VÅRD MED PLACERING UTANFÖR EGNA HEMMET

SOCIALNÄMNDENS ANSVAR

När ett barn vårdas utanför det egna hemmet ska socialnämnden säkerställa att barnet får god vård och vården bör utformas så att den främjar den enskildes samhörighet med anhöriga och andra närstående samt kontakt med hemmiljön (6 kap. 1 § SoL).

Socialnämnden har utöver detta långtgående skyldigheter för att säkerställa kvaliteten i vården för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet. Bland annat ska socialnämnden alltid i första hand överväga om barnet kan tas emot av någon anhörig eller annan närstående, s.k. nätverkshem (6 kap. 5 § SoL). Socialnämnden får inte placera ett barn i ett jourhem- eller familjehem utan att förhållandena i det enskilda hemmet och förutsättningarna för vård i hemmet är utredda av socialnämnden (familjehemsutredning) (6 kap. 6 § SoL). Socialnämnden ska enligt 6 kap. 7 § SoL i fråga om de barn som vårdas i ett familjehem, jourhem, annat enskilt hem, stödboende eller hem för vård eller boende

- 1 medverka till att de får god vård och fostran och i övrigt gynnsamma uppväxtförhållanden,
- 2 verka för att de får lämplig utbildning,
- 3 verka för att de får den hälso- och sjukvård som de behöver,
- 4 lämna vårdnadshavarna och föräldrarna råd, stöd och annan hjälp som de behöver.

Enligt 6 kap. 7 b § SoL ska socialnämnden noga följa vården av de barn och unga som vårdas i ett familjehem, jourhem, stödboende eller hem för vård eller boende främst genom regelbundna personliga besök i det hem där barnet eller den unge vistas, enskilda samtal med barnet eller den unge, samtal med den eller dem som tagit emot barnet eller den unge i sitt hem, och samtal med vårdnadshavarna. Socialnämnden ska särskilt uppmärksamma barnets eller den unges hälsa, utveckling, sociala beteende, skolgång samt relationer till anhöriga och andra närstående.

Vid placering av barn och unga ska det finnas en av socialnämnden särskilt utsedd socialsekreterare som ansvarar för kontakterna med barnet eller den unge och socialsekreteraren ska besöka barnet eller den unge regelbundet i den omfattning som är lämplig utifrån barnets eller den unges behov och önskemål (6 kap. 7 c § SoL).

ÖVERVÄGANDEN OCH OMPRÖVNINGAR

När ett barn placeras utanför det egna hemmet med samtycke från vårdnadshavarna sker placeringen med stöd av socialtjänstlagen. Socialnämnden ska då minst en gång var sjätte månad överväga om vården fortfarande behövs och hur vården bör inriktas och utformas (6 kap. 8 § SoL). Om vårdnadshavare eller den unge (över 15 år) begär att vården ska upphöra är socialnämnden skyldig att överväga om det finns skäl att ansöka om flyttningsförbud enligt 24 § LVU (6 kap. 8 a § SoL). Flyttningsförbud innebär ett förbud för vårdnadshavaren att ta barnet från familjehemmet och beslutas av förvaltningsrätten efter ansökan av socialnämnden om det finns en påtaglig risk för att den unges hälsa eller utveckling skadas om han eller hon skiljs från hemmet.

När ett barn har varit placerat i samma familjehem i två år från det att placeringen verkställdes, ska socialnämnden enligt 6 kap. 8 b § SoL särskilt överväga om det finns skäl att ansöka om överflyttning av vården till familjehemsföräldrarna enligt 6 kap. 8 § föräldrabalken. Därefter ska frågan övervägas årligen.

När ett barn vårdas utanför det egna hemmet med stöd av 2 § LVU (brister i omsorgen) ska socialnämnden minst en gång var sjätte månad överväga om vård enligt LVU fortfarande behövs och hur vården bör inriktas och utformas. Om den unge vårdas med stöd av 3 § LVU (eget beteende) ska socialnämnden inom sex månader från dagen för verkställighet av vårdbeslutet pröva om vård med stöd av lagen ska upphöra. Det innebär att socialnämnden ska inleda utredning och fatta ett formellt beslut.

När ett barn vårdas med stöd av LVU får nämnden enligt 14 § LVU besluta hur den unges umgänge med vårdnadshavare och med föräldrar som har umgängesrätt reglerad genom en dom eller beslut av domstol eller genom avtal ska utövas (umgängesbegränsning). Vidare får socialnämnden besluta att den unges vistelseort inte ska röjas för föräldrar eller vårdnadshavare (beslut om hemlighållande av vistelseort).

Den 1 april 2024 trädde nya bestämmelser i kraft för att stärka rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende (2023/20:31). Dels regleras skyddat boende i socialtjänstlagen som en boendeinsats till den som behöver stöd och skydd till följd av hot, våld eller andra övergrepp. Barn som följer med en vårdnadshavare till ett skyddat boende ska bedömas och beviljas insatsen individuellt, och socialnämnden ska ansvara för att tillgodose barnets behov av stöd- och hjälpinsatser. När det finns samtycke från båda vårdnadshavarna ska barnet beviljas insatsen med stöd av socialtjänstlagen. Saknas samtycke från den vårdnadshavare som barnet inte placeras tillsammans med, kan socialnämnden, efter ansökan hos förvaltningsrätten, bevilja barnet en insats i form av skyddat boende med stöd av en ny lag, lag (2024:79) om placering av barn i skyddat boende. Beslut om en sådan insats kan även fattas omedelbart av socialnämnden och ska underställas förvaltningsrätten.

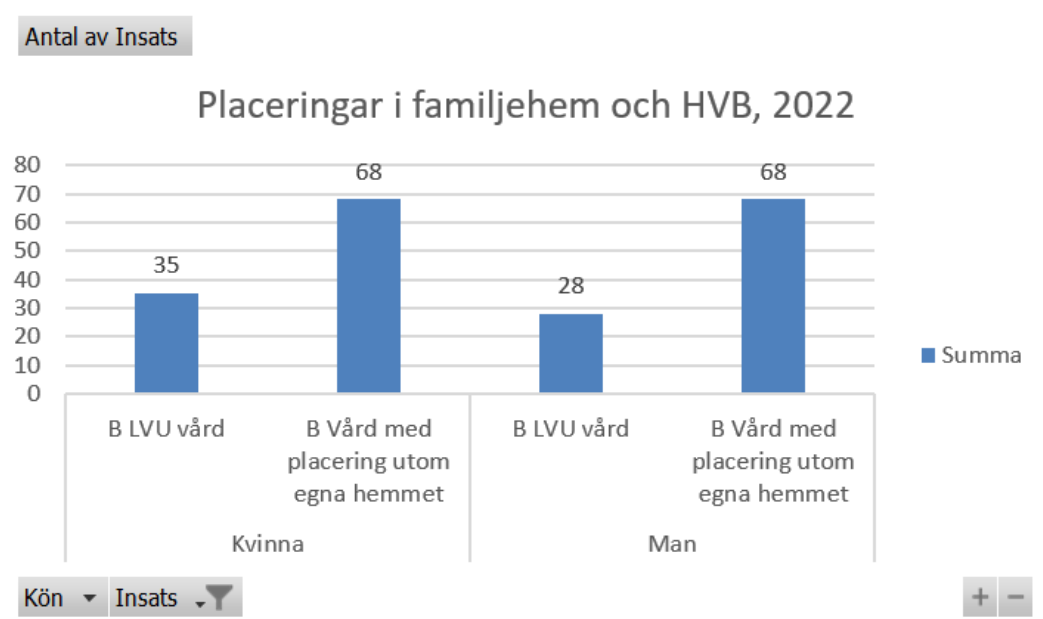
SOCIALNÄMNDENS VERKSAMHET PLACERADE BARN OCH UNGA

Socialnämnden följer upp alla de barn som beviljas placering utom det egna hemmet i form av boende i jourhem, familjehem, HVB eller stödboende. Vidare handleder socialnämnden familjehemmen en gång i månaden genom att familjehemssekreterare medverkar vid uppföljningsbesök och hembesök samt genom att samtala med familjehemmen om något uppstår i vardagen.

Under 2023 har ett stort arbete genomförts med att utveckla dokumentationen av vårdplaner och genomförandeplaner.

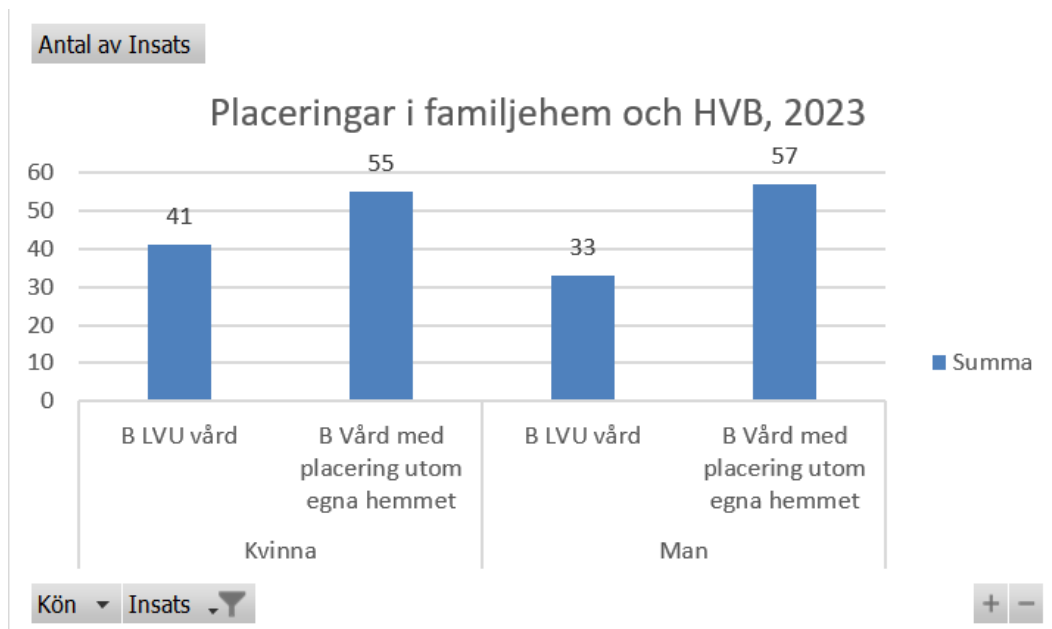
Figur 6.17 - Insatser i form av placering i familjehem och HVB barn och unga (SoL och LVU) 2022

Källa: Lifecare

Figur 6.18 - Insatser i form av placering i familjehem och HVB barn och unga (SoL och LVU) 2023

Källa: Lifecare

Kommentar

Statistiken visar att antal barn och unga (både tjejer och killar) som placerats utom egna hemmet med stöd av LVU har ökat under tidsperioden.

METODER

Signs of safety

Under året har en arbetsgrupp med fokus på metoden Signs of safety åter startat efter att ha legat vilande. Denna grupp kommer att arbeta med fortsatt implementering och utbildning i syfte att öka kunskap och hålla metoden levande.

Socialnämnden utgår ifrån Signs of Safetys förhållningssätt i arbetet med barn och unga vilket är en erfarenhetsbaserad riskbedömningsmodell som utgår från kliniskt socialt arbete. Förhållningssättet utgår ifrån lösningsfokus där samarbetsalliansen mellan socialsekreteraren och familjen är en central förutsättning och där man utforskar och tar hjälp av familjens nätverk. I Signs of Safety arbetar socialsekreteraren tillsammans med familjen för att skapa en riskanalys som syftar till att på ett tydligt sätt konkretisera vad som är oron och därefter utveckla och stärka det som redan fungerar inom familjen. Till skillnad från hur det tidigare har sett ut inom socialtjänstens utredningsarbete då mycket handlat om de problem och risker som finns, går förhållningssättet ut på att identifiera styrkor och resurser hos individer och stärka dem att kunna skapa positiva förändringar i sin situation på egen hand eller med hjälp av sitt nätverk.

Signs of Safetys lösningsfokuserade förhållningssätt är centralt i metoden. Arbetet utifrån Signs of Safety utgår vidare ifrån samarbetsalliansen mellan familjen och socialsekreteraren där familjen är experter på sin situation och där socialsekreteraren utifrån sin profession bedömer riskerna kontra styrkorna/skyddet som finns för barnet i hans situation. Förhållningssättet präglas av just samarbete och transparens mellan socialsekreteraren och familjen.

En central del av förhållningssättet är säkerhetsplanering för högriskärenden, som förenklat innebär att socialsekreteraren arbetar intensivt tillsammans med familjen och nätverket runt familjen för att göra en tydlig planering för barnets fortsatta skydd och säkerhet.

Barns behov i centrum – BBIC

Barns behov i centrum, BBIC, beskriver ett arbetssätt för socialtjänstens barn- och ungdomsvård. Det innehåller en struktur för handläggning, genomförande och uppföljning av myndighetsutövningen och genomförandet av insatser. Målet med arbetssättet BBIC är att barnet ska vara i fokus och få tillgång till det stöd och skydd som de har behov av för att kunna växa upp under trygga förhållanden. BBIC är anpassat efter socialtjänstens regelverk och kompletterar de krav som ställs på handläggning och dokumentation i socialtjänsten utifrån lagstiftning, föreskrifter och allmänna råd.

Utgångspunkten i BBIC är sju grundprinciper som ska ligga till grund för socialtjänstens arbete med barn och unga. De bygger på en värdegrund, teori och methodsyn utifrån aktuell forskning, lagstiftning och praxis.

Arbetet med BBIC ska:

- utgå från barnets rättigheter
- låta barnets bästa vara avgörande
- sträva efter likvärdiga möjligheter för varje barn
- göra barnet och föräldrarna delaktiga
- ske i samverkan med andra professioner och verksamheter motverka svårigheter och förstärka resurser

- ha ett helhetsperspektiv på barnet och dess situation.

BBIC-triangeln är en modell för att utreda och följa upp de behov ett barn har. I centrum av triangeln finns barnets behov. Genom att väga samman triangelns tre sidor – se till barnets utveckling i relation till föräldrarnas förmåga i den familj och miljö de befinner sig i – görs en bedömning av vad som är barnets behov.

Genom att använda BBIC kan socialnämnden säkerställa att arbetet utgår från det unika barnets situation, håller en hög kvalitet och bedrivs rättssäkerhet.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Vad behöver vi utveckla gällande verksamhet, processer, rutiner, statistik?

Socialförvaltningen har under 2023 sett en ökning av antal barn som har behövt omplacerats. En anledning till detta kan vara att socialsekreterare, efter pandemin, bytt ut vissa uppföljningsbesök från fysiska till digitala. För att fullt ut kunna möta barnen är det angeläget att socialnämnden har resurser för att genomföra fysiska besök hos barnen. Socialförvaltningen har också uppmärksammat att vårdnadshavare, barn och ungdomar har en betydligt mer komplex problematik med psykisk ohälsa. Det är vidare en utmaning att hitta lämpliga HVB för ungdomar med eget beteende som inte ligger i närheten av Norrtälje. Antalet platser på HVB-hem har också minskat och en anledning kan vara att bristerna på platser på SiS för de mest utsatta ungdomarna leder till att dessa behöver placeras på vanliga HVB.

SOCIALNÄMNDENS ANSVAR INOM FAMILJERÄTTEN

Genom föräldrabalken (1949:381) – FB, har socialnämnden ett flertal skyldigheter. Bland annat har nämnden en skyldighet att på uppdrag av tingsrätten utreda och avge yttranden i mål och ärenden om vårdnad, boende och umgänge om barn. Socialnämnden ska också vid behov utreda och ansöka om särskilt förordnad vårdnadshavare och tillfällig vårdnadshavare för barn.

Tingsrätten kan också förordna socialnämnden att utreda närståendeadoption, namnbyte och att verkställa dom/beslut om umgänge med umgängesstöd.

Vidare har socialnämnden ansvar för att utreda och fastställa föräldraskap och för att genomföra utredningar om medgivande inför adoption efter ansökan från invånare enligt SoL samt vara delaktiga i processen inför och under adoptionen samt ansvara för uppföljningar efter att barnet ankommit.

Enligt 3 kap. 1 § SoL p. 9 ska socialnämnden i sin omsorg om barn och unga tillgodose det särskilda behov av stöd och hjälp som kan finnas sedan ett mål eller ärende om vårdnad, boende, umgänge eller adoption har avgjorts – socialnämnden ska alltså följa upp barnets situation.

Socialnämnden har vidare enligt 5 kap. 3 § SoL ansvar för att säkerställa att föräldrar kan erbjudas samarbetssamtal under sakkunnig ledning i syfte att nå enighet i frågor som gäller vårdnad, boende, umgänge och frågor som gäller barnets försörjning samt att föräldrar får hjälp att träffa avtal om boende och umgänge. Socialnämnden ska också sörja för att familjerådgivning, genom kommunens försorg eller annars, genom lämplig yrkesmässig rådgivare kan erbjudas dem som begär det.

Slutligen ska socialnämnden enligt 5 kap. 3 a § SoL sörja för att föräldrar som inte är överens i frågor om vårdnad, boende eller umgänge kan erbjudas informationssamtal under sakkunnig ledning inför en tingsrättsprocess. Regler om informationssamtal finns i lagen (2021:530) om informationssamtal. Deltagande i informationssamtal är som huvudregel en nödvändig förutsättning för att en domstol ska få ta upp yrkanden avseende sådana frågor till prövning när föräldrarna inte är överens.

Utredningstider för utredningar om vårdnad, boende och umgänge är 4 månader enligt 6 kap. 19 § 3 st. FB.

Utredningar om faderskap ska bedrivas skyndsamt och vara avslutade inom 1 år, i annat fall tas till nämnd om det finns skäl att fortsätta utredningen även efter ett år.

Övriga utredningar ska bedrivas skyndsamt.

ADOPTION

Allmänt om adoption

Ett adoptivbarn har samma juridiska rättigheter som ett biologiskt barn. Vid en adoption upphör de rättsliga banden till arv mellan den adopterade och de biologiska föräldrarna. Adoptivbarnet ärver och ärvs i stället av adoptivföräldrarna och deras släktingar. En adoption kan bara upphöra om den som adopterats blir adopterad på nytt.

Adoption enligt 6 kap. 12 § SoL

Vid internationella adoptioner, dvs av ett barn med hemvist utomlands, krävs medgivande från socialnämnden enligt 6 kap 12 § SoL. Socialnämnden ska vid ett sådant medgivande ställa särskilda krav på den eller de som vill adoptera främst att de som ska adoptera ska kunna företräda det okända barnet oavsett vilka utmaningar som kan dyka upp i samband med adoptionen och efter att adoptionen genomförts.

Socialnämnden ansvarar för medgivandeutredning samt för insatsen Avvaktar Barnbesked, dvs. processen som följer efter att ett medgivande har givits och adoptanterna kontaktat en adoptionsorganisation. Barnbesked är giltigt i tre år. Då adoptanterna fått ett barnbesked meddelas detta till familjerätten. Då barnet ankommer till Sverige ansvarar socialnämnden för uppföljningar av hur barnet har det genom att inom 14 dagar efter ankomst till Sverige göra ett hembesök hos familjen. Därefter följer uppföljning enligt givarlandets regler, vilket varierar men i ungefär fem år från det att barnet ankommit till Sverige.

Föräldrautbildning internationell adoption

Socialnämnden har avtal, SN 2019-174, med Stockholms stad och Dufvnäs gällande föräldrautbildning inför adoption vilket ska genomföras av sökanden inför/under en medgivandeutredning och intyg på genomförd utbildning ska kunna ges in till utredande familjerättssekreterare. Stöd ges även till adoptivföräldrar inför adoption och fram tills dess att adoptivbarnet fyller 10 år. Uppföljning av detta saknas.

Adoption enligt 4:14 FB

Adoptioner som sker inom Sverige benämns som nationell adoption och för detta krävs ett beslut från tingsrätten. En ansökan får göras av den eller de som vill adoptera. Som huvudregel krävs att den förälder som är vårdnadshavare samtycker till adoptionen. De flesta adoptioner inom Sverige handlar om närståendeadoption, det vill säga en adoption av en makes barn eller ett barn man är släkt med. Det kan också handla om en adoption

av ett barn som tas om hand av familjehemsföräldrar. En adoption får betydelse bland annat för rätten att ärva, vårdnaden om barnet och skyldigheten att betala underhåll. Ett barn får bara adopteras om det bedöms vara lämpligt efter omständigheterna och det är barnets bästa som ska ges betydelse. Vid bedömning om en adoption är lämplig tas hänsyn till om barnet har behov av adoption och om den som söker är lämplig. Barnets åsikter om adoption har mer betydelse ju äldre och mognare barnet är. Ett barn som fyllt tolv år får som huvudregel bara adopteras om denne samtycker till adoption. En adoption får inte ske mot betalning. Därför får en adoption inte godkännas om det från någons sida getts eller utlovats ersättning eller avtalats om underhåll eller bidrag för barnet. Tingsrätten förordnar socialnämnden (familjerätten) i uppdrag att genomföra en adoptionsutredning.

Tabell 6.1 – Adoptionsärenden 2022-2023

Källa: Lifecare

Ärende	2022	2023
Medgivande enligt 6:12 FB öppnade	1	5
Medgivande enligt 6:12 FB aktuella	2	6
Adoption uppföljning aktuella	3	3
Adoption enligt 4:14 FB öppnade	6	7
Adoption enligt 4:14 FB aktuella	6	7

FADERSKAP

Faderskapsärenden av komplex handläggning ökar utifrån att fler utlandsfödda kommer till Sverige där fastställt faderskap i hemlandet inte godkänns i Sverige alternativt att det inte finns en fader registrerad. Anledningen till att ett fastställt faderskap inte alltid godkänns i Sverige är att ursprungsländernas lagstiftning ofta skiljer sig åt från den svenska. Handläggningen av faderskapsärenden inkluderar därför oftare rättsgenetiska undersökningar, kontakter med ambassader, ombud, advokater och tingsrättsprocesser för att fastställa alternativt lägga ned en utredning om faderskap.

Behovet av tolk närvarande i stort sett i alla ärenden gör att mötena tar längre tid då faderskap är juridiskt svårt att förstå.

VÅRDNAD, BOENDE OCH UMGÄNGE

Nedan följer en redogörelse för vilka typer av uppdrag som socialnämnden genomför på uppdrag av tingsrätten.

Upplysning enligt 6 kap. 20 § FB

Snabbupplysningen syftar till att tingsrätten ska få ett underlag för att kunna fatta interimistiska beslut där respektive parts inställning till frågan framgår, samt att föra fram barnens inställning då socialnämnden är den som för fram barnets röst samt ger barnet information.

Snabbupplysningar kräver idag fler kontakter av familjerättssekreterare då tingsrätterna begär in mer underlag inför den första muntliga förberedande förhandlingen. Tidigare, innan 2022, var familjerättens uppgift att höra respektive förälder och barn, samt redovisa socialregisterutdrag och eventuella polisregisterutdrag. Idag framgår i förordnanden från tingsrätterna att de också önskar att familjerätten inhämtar referenssamtal med förskola/skola, hälso-/sjukvård, socialsekreterare, och i vissa fall från familjehemsföräldrar. I allt fler ärenden är en av parterna och barn placerade på skyddade boenden vilket medför en mer komplicerad handläggning i form av att ta reda på uppgifter till part, kontakter som behöver ske via ombud, resor till andra socialkontor eller alternativa arrangemang kring hur samtal kan ske digitalt på lämplig plats som inte röjer var den skyddade befinner sig. Tid för kommunikering av utsagor ökar i och med skyddade uppgifter.

Upplysning enligt 6 kap. 19 § 2 st. FB

Genomförs på samma sätt som snabbupplysning. Skillnaden är att tingsrätten med stöd av det underlag som inkommer vid en snabbupplysning enligt 6 kap. 20 § FB kan fatta ett interimistiskt beslut i fråga om vårdnad, boende och umgänge.

Utredning vårdnad/boende/umgänge enligt 6 kap. 19 § 3 st. FB

Vårdnad, boende och umgangesutredningar är idag mer komplexa än tidigare utifrån att det i stort sett alltid finns uppgifter kring att det förekommit hot och våld. Vidare befinner sig den ena parten ibland på skyddat boende med barnen vilket försvårar och komplicerar kontakten med part och barn. Ett större säkerhetsarrangemang behöver göras vilket tar tid liksom att samtal får äga rum på andra socialtjänster för att inte röja uppgifter. Tidigare ansågs det oftast tillräckligt med två utredningssamtal. Utifrån den komplexitet som idag förekommer blir utredningssamtalen fler, generellt sett tre, för att på ett fullbordigt sätt kunna utreda barnets bästa då det förekommer missbruk, psykisk ohälsa, diagnoser, hot, våld hos en eller hos båda föräldrarna. Dessa frågor är av vikt att utreda och det ska sedan 2021 finnas med en riskbedömning kring ovan nämnda delar i utredningen samt en barnkonsekvensanalys där analys görs kring konsekvenserna för barnet vid ovan nämnda delar.

Utifrån att Barnkonventionen blev lag genomförs generellt sett idag ytterligare ett barnsamtal i varje utredning. Utifrån den ökade komplexiteten i ärendena krävs också att fler kontakter tas kring barn och föräldrar. Det tar länge tid att till exempel motivera och arbeta för att samtycke fås för att kunna ta kontakt med hälso- och sjukvård, polis, andra myndigheter etc. Familjerätten kan också se en ökning av att en förälder inte längre är bosatt i kommunen vilket medför längre resor för hembesök. Ibland, beroende av vad tingsrätten förordnar om, kan detta ske av den kommun där föräldern är bosatt, dock är det inget vi råder över.

I de flesta avslutade utredningarna kallas familjerättssekreterare som vittne under huvudförhandling, vilket medför tid att läsa in sig på ärendet samt tid i tingsrätten. Ofta behövs en stunds återhämtning efter vittnesförhör då de befinner sig i en utsatt och pressad situation.

Tolk behövs i allt fler ärenden vilket medför att utredningssamtal tar längre tid, ca 30 minuter längre per samtal.

Tabell 6.2 – Ärenden vårdnad, boende och umgänge 2022-2023

Källa: Lifecare

Ärende	2022	2023
Utredning vårdnad, boende, umgänge enligt 6:19 3 st FB öppnade	47	52
Utredning vårdnad, boende, umgänge enligt 6:19 3 st FB aktuella	65	77
Upplysning enligt 6:19 2 st FB öppnade	19	13
Upplysning enligt 6:19 2 st FB aktuella	19	17
Snabbupplysning enligt 6:20 FB öppnade	91	76
Snabbupplysning enligt 6:20 FB aktuella	97	89
Avtal vårdnad, boende, umgänge öppnade	28	35
Avtal vårdnad, boende, umgänge aktuella	31	41

FÖREBYGGANDE VERKSAMHET INOM FAMILJERÄTTEN

Uppföljning efter att dom vunnit laga kraft

Sedan 2020 genomför familjerätten detta. Alla föräldrar och barn som har varit aktuella inom utredning vårdnad, boende och umgänge aktualiseras tre månader efter att domen vunnit laga kraft och erbjuds ett uppföljningssamtal inom tre till sex månader. Samtalet syftar till att följa upp hur det blivit för barnet, samt att ge råd och stöd kring eventuella behov av ytterligare stöd. Vidare kan uppföljningssamtalet resultera i att det initieras samarbetsamtal utifrån domen. Det är cirka tre timmar per dom i vårdnad, boende och umgängesärenden som avsetts för denna verksamhet.

Tabell 6.3 – Ärenden uppföljning efter dom 2022 och 2023

Källa: Lifecare

Ärende	2022	2023
Uppföljning efter dom enligt 5:1 SoL, öppnade	33	34
Uppföljning efter dom enligt 5:1 SoL, aktuella	38	49

Barn i föräldrars fokus – BIFF

Gruppverksamhet som riktar sig till separerade föräldrar som befinner sig i familjerättsliga konflikter. Syftet är att synliggöra barnets situation och behov och öka föräldrarnas fokus på vad som är bäst för barnet gällande vårdnad, boende och/eller umgänge. Målet är att synliggöra vad föräldrarna kan göra annorlunda för att förbättra barnets välmående, gruppen träffas vid tre tillfällen.

Barngrupp Hanna och Theo

Gruppverksamhet för barn vars föräldrar befinner sig i familjerättsliga konflikter. Ger barn möjlighet att sätta ord på sina känslor och tankar kring föräldrarnas konflikt samt hitta verktyg för att lättare kunna hantera sin situation och även träffa barn i liknande situationer, gruppen träffas vid 10 tillfällen.

Digitalt stöd till invånare efter skilsmässa

Socialnämnden ansvarar för att kommunens invånare har tillgång till det digitala verktyget SES – Samarbete efter skilsmässa.

Informationssamtal**Tabell 6.4 – Informationssamtal 2022-2023**

Källa: Lifecare

Ärende	2022	2023
Informationssamtal öppnade	84	124
Informationssamtal aktuella	84	131

Samarbetssamtal

Samarbetssamtal erbjuds till kommunens invånare för att komma överens i frågor om barns vårdnad, boende och umgänge. Samarbetssamtalen ger även stöd i ekonomiska frågor rörande barnet. Invånare bör erbjudas ett första samtal inom 14 dagar efter gjord ansökan enligt Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöds allmänna råd (HSLF-FS 2017:51). Samarbetssamtalen inkluderar enskilt samtal med respektive förälder, gemensamma samtal och barnsamtal. Socialnämnden i Norrtälje har tagit fram en egen metod, Norrtäljemodellen, för att öka barns delaktighet utifrån att inget barn känner sin situation bättre än barnet självt. Barn har också rätt att få information om frågor som rör dem samt att få komma till tals i alla beslut som rör dem.

Samarbetssamtal medför idag mer komplexa frågor än tidigare. Erfarenhet och statistik påvisar att föräldrar idag inte har ett område de vill ha hjälp med kring vårdnad, boende och umgänge. Tidigare rörde frågorna till exempel hur ett barn ska ha umgänge med den förälder som barnet inte bor med, vad skulle vara bäst för barnet utifrån behov av båda sina föräldrar och den konflikt det medför. Idag tenderar samtliga ärenden beröra svårigheter och utmaningar hos en eller båda föräldrarna kring att också skydda barnet från att ha umgänge med en förälder där missbruk, psykisk ohälsa och hot och våld förekommer samtidigt som hänsyn ska tas till barnets behov av båda sina föräldrar. Detta medför fler samtal i varje samtalsserie. Från att tidigare kunna nå en överenskommelse på ett till tre samtal är det idag nödvändigt att ha mellan fyra och sju samtal för att nå en hållbar överenskommelse som också anses vara till barnens bästa.

I samtliga ärenden görs Freda-kortfrågor⁴ för att identifiera och upptäcka hot och våld. Detta gör att det går att identifiera att det förekommit våld eller att pågående våld identifieras. Handläggare behöver därför vara extra och noga kring säkerhetsplanering kring hur och var samtal förs, vilket medför att tid läggs på planering inför och efter möte. Vidare tar mötena längre tid utifrån att parterna inte kan komma samtidigt med risk för utsatthet.

Familjerätten har arbetat fram en ny rutin i och med att Barnkonventionen blev lag. Barnkonventionen innebär att alla barn har rätt att komma till tals, uttrycka sin åsikt och få information om frågor som rör dem, liksom i alla beslut som de berörs av. Det går också i linje med de mål som socialnämnden har satt upp, att öka barns delaktighet i samarbetssamtal. Den nya rutinen innebär att samtalsserien startar på samma sätt som tidigare med var sitt enskilt samtal, ett gemensamt samtal, ett till två barnsamtal, återkopplande samtal utifrån vad barnet sagt och därefter ett till tre gemensamma samtal beroende på dignitet och hur nära en överenskommelse de är.

⁴ Standardiserade bedömningsfrågor för att upptäcka våld i enskilda ärenden

Tabell 6.5 – Samarbetsamtal 2022-2023

Källa: Lifecare

Ärende	2022	2023
Samarbetsamtal öppnade under året antal ärenden	99	111
Samarbetsamtal aktuella under året antal ärenden	104	123

Familjerådgivning

Kommunens skyldighet att erbjuda familjerådgivning fullgörs av externa utförare på uppdrag av socialnämnden. Familjerådgivningen är tillgänglig för alla kommunens invånare. Alla kan någon gång få bekymmer och behöva stöd i relationer till andra vilket familjerådgivningen kan bidra med. För Norrtälje kommuns räkning fattade Kommunfullmäktige 2014-04-14 beslut att socialnämnden ges möjlighet att inom ramen för nämndens ansvarsområde enligt reglemente inom familjerådgivning införa lag (2008:692) om valfrihetsystem (LOV), KF § 77, KS 2014-458. Idag finns 11 utförare dit invånare kan vända sig.

Socialförvaltningen har identifierat brister avseende hanteringen även med dessa avtal. Bland annat saknas ansvarig för avtalsuppföljningen, rutiner för uppföljningen av avtalen samt systematik i dokumentation och diarieföring.

Samverkan inom förvaltningen

Förebyggande arbete vidare sker genom att familjerättssekreterare bjuds in till informationsmöten där handläggare inom andra enheter inom förvaltningen identifierat en konflikt mellan föräldrarna som gäller vårdnad, boende och/eller umgänge. Vidare bjuds familjerättssekreterare ofta in av enheten för mottagning och Våld i nära relation samt av utredningsenheten för att ge information om vårdnad, boende och umgänge samt de olika processerna i hos dem pågående ärenden. Tidsåtgången är i snitt en timme i veckan för detta arbete.

Utöver att delta i möten genomför familjerätten även insatser tillsammans med öppenvården där en högkonflikt mellan föräldrarna har identifierats och där varken samarbetsamtal eller familjebehandling bedöms tillgodose behoven var för sig. Genom att bevilja denna insats kan tingsrättsprocesser undvikas. Under ett år kan det röra sig om cirka sex till åtta ärenden med mellan fem till 10 träffar samt uppföljningar och planering.

Samverkan med externa parter

Skatteverket och Försäkringskassan hör ofta av sig till socialförvaltningen och begär information kring vårdnad, boende och umgänge i sina ärenden (skyddade uppgifter, utredning om folkbokföring, underhåll) vilket medför att familjerättssekreterare ska yttra sig skriftligt. Tidigare skedde detta bara enstaka gånger.

Information om familjerätten

Socialförvaltningen informerar externa aktörer i kommunen samt samverkar med de som behövs. Information ges till BVC, skolor/förskolor, samtalsmottagning, öppna förskolan, familjerådgivning, kvinnojour) då de har frågor eller är i behov av information kring det familjerättsliga samt vad socialnämnden kan bistå med.

VERKSAMHET SOM BEDRIVS PÅ UPPDRAG AV TINGSRÄTTEN

Umgängesstödjare

Enligt 6 kap. 15 c FB får en domstol, när den beslutar om umgänge med en förälder som barnet inte bor tillsammans med och om barnet har behov av det, besluta att en person som utses av socialnämnden ska medverka vid umgänget (umgängesstöd).

Socialnämnden ska efter rättens beslut om umgängesstöd utse en viss person att medverka vid umgänget.

Socialnämnden ansvarar för umgängesstödsverksamheten och anlitar uppdragstagare för att utföra uppdraget. Uppdragstagarna deltar i vägledning och handledning. Utifrån komplexitet i ärenden är det oftast två personer som utses som umgängesstödjare då säkerheten ska kunna garanteras utifrån att det i ärenden kan förekomma att någon av parterna har kontaktförbud gentemot den andra parten och att en av parterna har skyddade personuppgifter och ibland vistas i skyddat boende.

Umgängesstödjare rekryteras vid behov, och rekryteringen sker inom familjerättsenheten. Familjerättsenheten ansvarar också för att ge umgängesstödjare handledning och vägledning en gång i månaden. Antalet uppdrag om umgängesstöd har ökat sedan 2021. Precis som med övriga ärenden inom familjerätten medför den ökade komplexitet en mer omfattande handläggning i form av fler möten, inskolning, uppföljning, motiverande samtal med föräldrar, stöd till föräldrar. Boendeförälder är generellt sett alltid placerad på skyddat boende eller har skyddade uppgifter, kontaktförbud. Utifrån detta tar handläggningen tid och kräver olika säkerhetsaspekter och arrangemang. Antalet samtal med boendeförälder ökar utifrån kraven på säkerhet liksom med umgängesföräldern som inte förstår eller förmår förhålla sig till angivna förutsättningar. Således ökar handläggningstiden för arbete med umgängesstödjarna och att introducera dem i nya arbetsplaner som behöver upprättas inför varje tillfälle utifrån förändrade omständigheter. Tidigare skedde en förändring hos föräldrarna och i de flesta ärenden kunde föräldrar efter insatsen genomföra umgänget själva enligt dom. Idag går detta sällan utifrån skyddade uppgifter, skyddat boende, kontaktförbud, motvilja, pågående våld etc.

Tabell 6.6 – Ärenden umgängesstöd 2022-2023

Källa: Lifecare

Ärende	2022	2023
Umgängesstöd enligt 6:15 c FB öppnade	20	15
Umgängesstöd enligt 6:15 c FB aktuella	35	30
Yttrande umgängesstöd	37	30

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

I och med förslaget till ny socialtjänstlag så kommer det förebyggande arbetet att öka även för familjerättsenheten. Vidare visar statistik åter på en uppgång vad gäller skilsmässor under december 2023 och januari 2024. Socialförvaltningen har identifierat att socialnämnden behöver arbeta mer förebyggande utifrån barns rättigheter och för att ge stöd till både barn och föräldrar som befinner sig i separation.

Den nya lagen om placering av barn i skyddat boende riskerar att öka antalet tvistemål om vårdnad, boende och umgänge i tingsrätten. Den förälder som placeras tillsammans med barnet kommer troligtvis ansöka om ensam vårdnad i högre utsträckning.

I dagsläget följer socialnämnden inte upp barnets situation efter att avtal mellan föräldrarna gällande vårdnad, boende och umgänge har ingåtts. Socialnämnden uppfyller inte heller skyldigheterna att följa upp barnets situation när vårdnaden om barnet har flyttats över till särskilt förordnade vårdnadshavare som tidigare varit familjehem åt barnet. Under 2023 har socialnämnden uppmärksammat bristerna och påbörjat ett arbete med att se över avtalens utformning.

Socialförvaltningen anser vidare att umgängesstödsverksamheten bör utvecklas för hur umgänget ska kunna ske utan umgängesstödjare efter att tingsrättens förordnande har löpt ut. Socialförvaltningen bedömer att det är sårbart att avsluta ett ärende efter att förordnandet har löpt ut utifrån att familjen ofta behöver mer stöd än vad som ryms inom det familjerättsliga området. Kontaktperson vid umgänge skulle vara nödvändigt att bevilja ibland för att barnet ska kunna ges möjlighet att fortsätta träffa sin förälder.

7. EKONOMISKT BISTÅND

SOCIALNÄMNDENS ANSVAR

Personer med försörjningsproblem är inte en grupp som omfattas av särskilda bestämmelser i 5 kap. SoL utan socialnämndens ansvar preciseras av bestämmelserna om rätten till bistånd i 4 kapitlet SoL.

Uppdraget för verksamhet med ekonomiskt bistånd innebär dels att hjälpa människor att komma till rätta med sina försörjningsproblem, dels att pröva den enskildes rätt till ekonomiskt stöd under tiden. Det ekonomiska stödet ska enligt 4 kap. 1 § SoL ge enskilda personer och familjer en skälig levnadsnivå. Socialtjänsten har till uppgift att bidra till långsiktiga lösningar på människors försörjningsproblem. För att lyckas med det behöver utredningarna och planering ha fokus på egen försörjning. Det innebär att handläggaren i samarbete med den biståndssökande skaffar sig en helhetsbild av personens resurser, försörjningshinder och behov av insatser för att komma i arbete.

Enligt 23 § FL ska en myndighet se till att ett ärende blir utrett i den omfattning som dess beskaffenhet kräver. Vidare åligger det en enskild part som inleder ett ärende att medverka genom att så långt som möjligt ge in den utredning som parten vill åberopa till stöd för sin framställning. Om det behövs ska myndigheten genom frågor och påpekanden verka för att parten förtydligar eller kompletterar framställningen. Detta innebär att det är socialnämnden som har det yttersta ansvaret för att underlaget i ett ärende är sådant att det leder till korrekt beslut. Enligt förarbeten till den nya förvaltningslagen är målsättningen med en rättssäker handläggning att bidra till att myndigheterna får ett så korrekt underlag för sitt beslutsfattande som möjligt och att beslutsfattandet präglas av objektivitet, saklighet och öppenhet (prop. 2016/17:80 s. 49). I Socialstyrelsens handbok om ekonomiskt bistånd anges följande gällande utredningsunderlaget (s. 92-93):

För att kunna göra en korrekt bedömning av biståndsbehovet är det viktigt att socialtjänsten har korrekta uppgifter. Noggranna kontroller före utbetalningen av bistånd kan förebygga felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. För att socialtjänsten ska kunna bedöma och fatta beslut om den enskildes rätt till ekonomiskt bistånd kan socialtjänsten behöva kontrollera olika uppgifter. De uppgifter som kan behöva kontrolleras är t.ex.

- *den eller de sökandes identitet (legitimation, pass)*
- *laglig vistelse i Sverige om den biståndssökande inte är svensk medborgare (uppehållstillstånd, uppehållsrätt)*
- *eventuella barns boende och vårdnad (folkbokföring, umgängesavtal etc.)*
- *boende (folkbokföring, hyreskontrakt)*
- *verifikationer på inkomster (t.ex. lön, arbetslöshetsersättning, ersättningar från Försäkringskassan, avtalsgruppsförsäkringar, arbetsmarknadsförsäkringar)*
- *eventuell pågående ansökan om förmån från t.ex. Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, CSN*
- *verifikationer på utgifter (t.ex. boende, hushållsel)*

- *uppgifter om eventuella tillgångar i form av t.ex. bil, fastighet, båt, bankmedel (t.ex. sparande, aktier, fonder, pensionsförsäkring)*
- *uppgifter om ändamålet för ansökan om behovet rör livsföringen i övrigt (verifikationer, inbetalningskvitton)*
- *uppgifter från Arbetsförmedlingen som styrker aktivt arbetssökande*
- *uppgifter om engagemang i företag t.ex. enskild firma, handelsbolag och aktiebolag.*

ARBETET MED FÖRSÖRJNINGSSTÖD OCH EKONOMISKT BISTÅND INOM SOCIALNÄMNDEN

Inom socialförvaltningen är arbetet med försörjningsstöd sedan mars 2021 uppdelat på två enheter, enheten för mottagning och ekonomiskt bistånd och enheten för förändring och integration. Enheten för mottagning och ekonomiskt bistånd tar emot och utreder ansökningar om försörjningsstöd och enheten för förändring och integration arbetar med förändringsarbete och insatser för att den enskilde ska nå egen försörjning.

På enheten mottagning och ekonomiskt bistånd finns en RPA-lösning⁵ som hanterar inkomna digitala ansökningar om försörjningsstöd. RPA-lösningen infördes första gången under hösten 2018, i samband med byte av verksamhetssystem behövdes en ny RPA byggas och denna togs i bruk hösten 2020. Under hösten 2022 gjordes en vidareutveckling av RPA för att öka effekten.

Digitala ansökningar om försörjningsstöd skickas in av invånare via en e-tjänst på kommunens hemsida. RPA-lösningen hämtar ansökningarna från denna e-tjänst, lägger in dem i verksamhetssystemet och skapar en beräkning samt förslag till beslut. Därefter kontrolleras detta av medarbetare på enheten mottagning och ekonomiskt bistånd som sedan tar det slutliga beslutet. Därefter kan ärendet skickas tillbaka till RPA-lösningen för utbetalning och expediering av beslut. När enheten införde RPA och invånare kunde söka digitalt gjordes ett medvetet val att de som ansöker om försörjningsstöd digitalt, vid återkommande ansökningar, inte behöver bifoga handlingar som styrker ansökta kostnader och inte heller behöver bifoga handlingar i form av kontoutdrag. Däremot behövs kravet på dessa handlingar vid ansökningar som lämnades in i pappersform. Detta innebär att socialnämnden inte behandlar alla invånare lika

Enheten för förändring och integration arbetar med att stötta aktuella kommuninvånare som har försörjningsstöd till ekonomisk trygghet genom självförsörjning och att underlätta för dessa att ha en försörjning som håller över tid. Detta ska ske i möjligaste mån genom en strävan efter att invånaren ska vara en del av det demokratiska samhället. För att uppnå en hållbar försörjning behöver socialnämnden visa tro på individens förmåga. En del i detta är ordets betydelse och vad vi förmedlar till individen. För att arbeta utifrån normaliseringsprincipen så benämner enheten individerna som kommuninvånare, invånare och hushåll (inte "klienter" eller "ärenden").

⁵ RPA betyder Robotiserad processautomatisering och innebär att automatisera rutinmässiga arbetsuppgifter som inte nödvändigtvis kräver mänsklig involvering. Detta genom att använda digital teknik som automatiskt följer förutbestämda steg i en process.

För att uppnå en hållbar försörjning som håller över tid måste principen om helhetssyn användas. Socialnämnden kan inte enbart se till invånarens behov av ekonomiskt stöd eller en självständig inkomst. Exempelvis kan socialnämnden behöva se till den sociala tryggheten eller ge stöd för att bryta isolering genom att uppmuntra ett aktivt deltagande i samhället. För att invånaren på sikt ska kunna uppnå en hållbar försörjning. En helhetslösning kräver också att socialnämnden kan arbeta med flera livsområden som inte enbart rör ekonomin eller arbetssökande. Detta i sin tur kräver individanpassade lösningar och flexibilitet. För att kunna arbeta med flera livsområden i strävan efter en hållbar försörjning över tid krävs även att socialnämnden aktivt strävar efter en samverkan både med andra enheter inom förvaltningen men också med externa aktörer som Arbetsförmedlingen, hälso- och sjukvården, men även med andra myndigheter och aktörer som är lämpliga för att vi ska uppnå vårt syfte.

Socialnämnden har höga förväntningar på invånaren och arbetar efter att invånaren ska ta ett eget ansvar över sin livssituation. Samtidigt måste socialnämnden utgå från invånarens unika behov, önskningsar och självbestämmanderätt. Det kan uppstå en balansgång mellan kravställande och motivationsarbete. Utgångspunkten måste därför vara att alla invånare är olika och har olika behov för att nå fram till en hållbar försörjning. Det kräver att socialnämnden gör individuella bedömningar av varje invånare, vilket ställer krav på en yrkesskicklighet hos medarbetarna. Det ställer också krav på att socialnämnden har kompetens att möta olika behov hos våra invånare.

Socialnämnden arbetar för att i första hand identifiera invånarens egna resurser samt stöder invånaren i att frigöra och utveckla dessa. Det kan innebära att medvetandegöra dessa resurser för invånaren själv som ett steg i utvecklingen. Detta ställer krav på att de som arbetar med invånaren har ett coachande och motiverande förhållningssätt som kan stötta en självinsikt och förståelseförändring.

METODER

Inom enheten för mottagning och ekonomiskt bistånd är flera medarbetare utbildade i metoden Motiverande samtal – MI. Vidare har medarbetare utbildning i FREDA kortfrågor som kan användas för att identifiera våld i nära relation. Enheten har också fått utbildning om våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck samt i suicidprevention.

Två medarbetare på enheten är också utbildade i metoden Bostad Först.

INDIVIDUELLA INSATSER FÖR ATT NÅ EGEN FÖRSÖRJNING

EGNA MEDEL

Egna medel är en insats som klienter kan beviljas med stöd av 4 kap. 1 § SoL. Insatsen innebär att klientens inkomster sätts in på ett konto hos socialnämnden, så kallat förmedlingskonto. Inkomsterna kan vara försörjningsstöd, men även andra ersättningar eller inkomster. Socialnämnden är därefter behjälplig att betala de fakturor som klienten och socialnämnden kommit överens om ska betalas, vilket oftast avser hyres- och el-kostnader. I uppdraget kan även ingå att socialnämnden betalar ut resterande inkomster på förmedlingskontot till invånaren efter att räkningarna är betalda. Insatsen är tidsbegränsad och ges oftast i avvaktan att klienten beviljas god man eller förvaltare. Egna medel kan också ses som en del av socialnämndens förebyggande arbete utifrån att det kan undvikas att klienten hamnar i skuldsättning.

Om en klient begär att få göra ett uttag från förmedlingskontot har socialnämnden inte rätt att neka klienten, även om fakturorna inte ännu betalats. Dock utför socialnämnden ett motivationsarbete i dessa fall.

LUMENA-PROJEKTET

Projektet ska verka för att öka möjligheterna till etablering och återinträde på arbetsmarknaden för kvinnor och män i arbetsför ålder som anses stå särskilt långt från arbetsmarknaden. Det ska genomföras genom bland annat individcentrerat stöd.

Projektet är till för deltagare som behöver ett förstärkt och samordnat stöd för att kunna börja arbeta eller studera och där ordinarie insatser inte räcker till. Deltagarna behöver också uttrycka en egen vilja att närma sig arbete eller studier.

Tiden som deltagare är med i projektet kan variera beroende på behov och förutsättningar. Allt från en månad till maxtiden på 12 månader.

De flesta av projektets deltagare kommer att fortsätta sin resa genom stöd och insatser från exempelvis Arbetsförmedlingen eller kommun. Vissa kommer till och med ta steget hela vägen fram till ett arbete eller börja studera.

Arbetsmarknadscenter – AMC

AMC genomför insatser till enskilda på uppdrag av enheten för förändring och integration, skadligt bruk och beroende samt Arbetsförmedlingen. Vidare kommer också uppdrag inom ramen för LUMENA-projektet.

Klienter beviljas insats på AMC efter en behovsprövning och beslut.

Insatserna på AMC kan avse coachning, praktikplats hos extern arbetsgivare samt praktik i AMC:s verksamhet. Verksamheten förmedlar externa praktikplatser till ca 100 personer per år i åldrarna 18-65. Inom AMC:s verksamhet kan klienter praktisera med bl.a. lokalvård, vaktmästeri, möbelförråd, verkstad, snickeri och återbruk.

Utöver detta tar verksamheten också emot invånare som beviljats OSA-anställning av Arbetsförmedlingen. Denna del av AMC:s verksamhet är inte socialtjänst utan aktuella invånare är att betrakta som anställda under tiden med OSA-anställning. Under 2023 tog AMC emot cirka 20 invånare för OSA-anställning.

Under 2024 kommer socialförvaltningen att lägga fram förslag till riktlinjer för AMC för socialnämnden.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Socialförvaltningen har identifierat att socialnämnden inte begär in handlingar som styrker ansökta kostnader eller kontoutdrag, vid digital ansökan (gäller endast återkommande ansökningar) och därmed kan det inte säkerställas att rätt bistånd utgår till den enskilde. Det innebär också att socialnämnden inte säkerställer likabehandling av invånarna.

Socialförvaltningen ska, under 2024, genomföra en utvärdering av organisationsförändringen som föranledde att en enhet delades upp i två. Utvärderingen ska identifiera vilka konsekvenser uppdelningen har fått för invånarna. Inom ramen för denna utvärdering ska även ovanstående identifierade brister beaktas.

Verksamheten ser ett behov av utveckling av statistikuttag från verksamhetssystemet. Detta innebär både ett kunskapsarbete kring systemet i sig för systemadministratörer men också för verksamheten för att minska andelen handhavandefel som påverkar den statistik som hämtas ut. Det gäller bland annat registrering av hushåll samt öppnande och stängande av insatser.

Verksamheten ser också att det i kommande uppföljningar och kvalitetsberättelser skulle vara av intresse att kunna redovisa antal digitala ansökningar i förhållande till totala antalet inkomna ansökningar samt även total mängd invånare i kommunen i förhållande till antal aktuella på försörjningsstöd. Gällande biståndsbehovet bör detta redovisas per familjetyp och inte per kön, för att bli mer representativt då män nu får en överrepresentation.

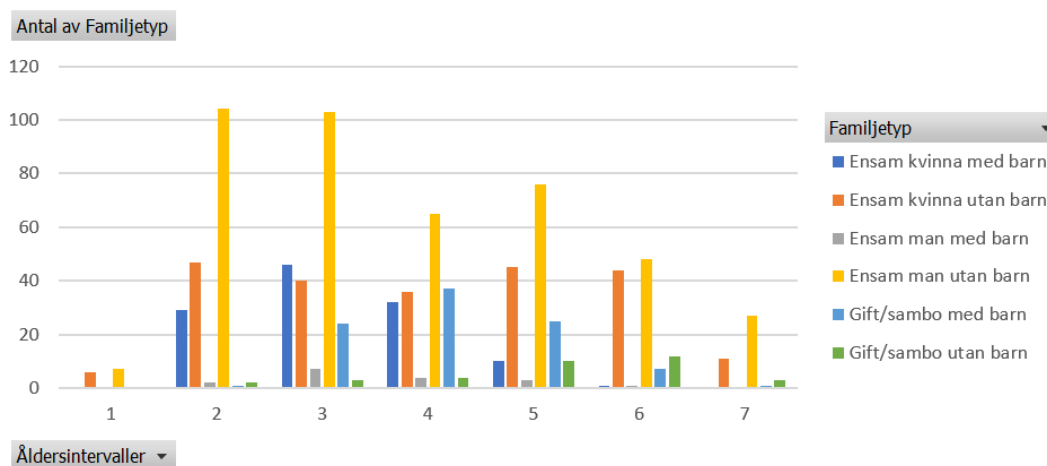
Biståndstider per unik invånare har ej kunnat redovisas i denna rapport på grund av kunskapsbrist om verksamhetssystemet. Detta är något som behöver åtgärdas då det är ytterst relevant statistik för såväl verksamheten i sig att arbeta utifrån samt för socialnämnden att följa upp.

Enheten för förändring och integration har identifierat ett behov av att hitta och implementera en metod för att i ett inledande skede kunna identifiera en invånares resurser och behov för att komma ut i en egen hållbar försörjning.

BESKRIVNING AV MÅLGRUPPEN

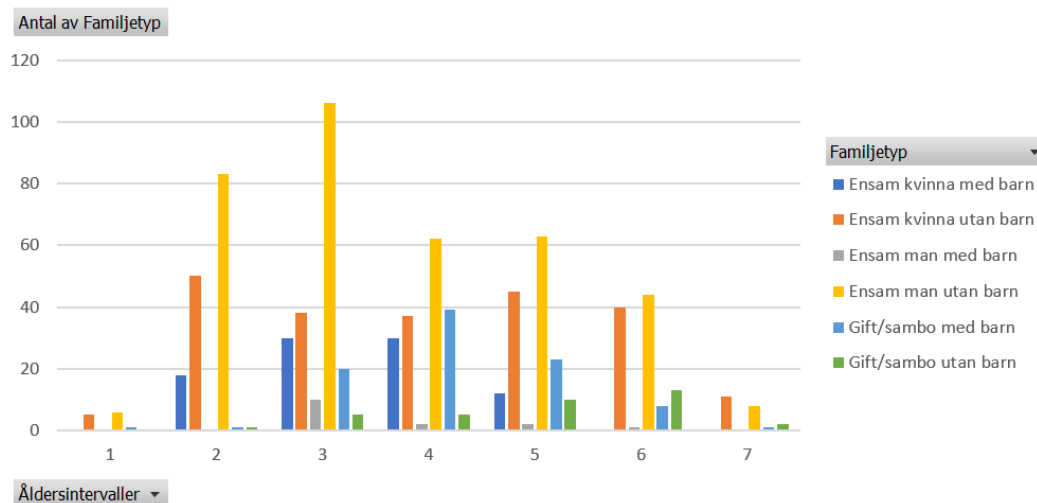
Figur 7.1 - Antal hushåll 2022, totalt 923 st.

Källa: Lifecare

Figur 7.2 - Antal unika hushåll 2023, totalt 832 st.

Källa: Lifecare

Kommentar

Statistiken ovan redovisar antal unika hushåll och deras sammansättning under 2022 och 2023 med någon av följande insatser; Försörjningsstöd/ek bistånd, försörjningsstöd nyanlända, försörjningsstöd framställda till Försäkringskassan.

Åldersintervallerna är indelade i 1-7, där 1 avser de som vid tiden för kontakten var 19 år eller yngre, intervallerna 2-6 avser respektive tiotal, dvs. 2 = 20-29, 3 = 30-39 osv. Åldersintervall 7 avser de som vid tiden för kontakten var 70 år eller äldre.

Den målgrupp som erhåller ekonomiskt bistånd i störst utsträckning är ensamman utan barn i stort sett i alla åldersgrupper.

Tabell 7.1 - Barn i hushåll aktuella på ekonomiskt bistånd, 2022

Källa: Lifecare

Ensam kvinna med barn	235
Ensam man med barn	21
Gift/sambo med barn	259
Totalsumma	516

Tabell 7.2 - Barn i hushåll aktuella på ekonomiskt bistånd, 2023

Källa: Lifecare

Ensam kvinna med barn	176
Ensam man med barn	23
Gift/sambo med barn	258
Totalsumma	457

Kommentar

Statistiken ovan visar att antal barn som lever i familjer med försörjningsstöd har minskat något mellan de jämförda åren. Barn är oftast aktuella inom försörjningsstöd tillsammans med en ensamstående mamma eller tillsammans med båda föräldrarna.

FÖREBYGGANDE ARBETE

Socialnämnden arbetar kontinuerligt med att förbättra tillgängligheten för kommuninvånare, bland annat förmedlas tider till klienter där det är störst chans för klienterna att komma fram på telefon och invånaren blir oftast uppringd samma dag som invånaren kontaktar nämnden, senast inom två arbetsdagar.

Från att socialnämnden tidigare inte har träffat klienter har arbets sättet ändrats under 2023. Numera träffar socialsekreterare klienterna i ett första möte när behov finns av att kunna ge stöd med att fylla i en ansökan eller när en klient behöver mer information kring ett beslut och normberäkning. Socialnämnden har ett uppdrag att hjälpa människor att komma till rätta med sina försörjningsproblem och samtidigt pröva rätten till ekonomiskt stöd under tiden. Handläggaren på enheten skaffar sig i utredningen en helhetsbild av personens ekonomiska resurser samt får information från handläggare på förändring och integration om klienten har följt den handlingsplan som upprättats för att komma i arbete/egen försörjning.

Ytterligare förebyggande arbete bedrivs genom att handläggaren i ett tidigt skede tillsammans med den enskilde försöker hitta andra långsiktiga lösningar på försörjningsproblemen t ex via ersättning från socialförsäkringen eller via arbetslöshetskassa m.m. Genom att träffa klienterna i ett tidigt skede och i fysiska möten kan handläggarna också identifiera eventuella andra behov hos klienterna som inte skulle upptäckas vid en telefonkontakt.

AKTUALISERINGAR

Tabell 7.3 - Antal inkomna ansökningar om försörjningsstöd 2022

Källa: Lifecare

Aktualiseringstyp	Kön	Kvinna	Man	Antal
Ansökan		3 185	4 668	7 853
	Antal	3 185	4 668	7 853

Tabell 7.4 - Antal inkomna ansökningar om försörjningsstöd 2023

Källa: Lifecare

Aktualiseringstyp	Kön	Kvinna	Man	Antal
Ansökan		2 974	4 267	7 241
	Antal	2 974	4 267	7 241

Kommentar

I statistiken redovisas totalt antal inkomna ansökningar om försörjningsstöd, såväl pappersansökningar som digitala ansökningar, för respektive år uppdelat på kön. En ansökan om försörjningsstöd inlämnas månadsvis. I vissa fall inlämnas fler ansökningar om personen behöver ansöka om något specifikt mellan månadsansökningarna. Under 2023 kom det in något färre ansökningar än under 2022.

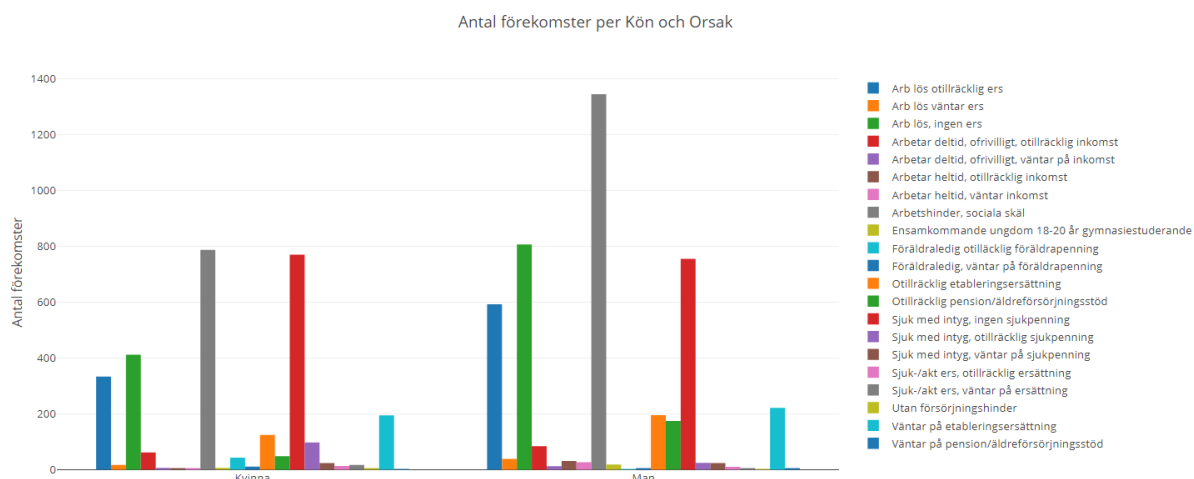
BESLUTSORSAKER

Försörjningsstöd är en ersättning som ansöks och beslutas om månadsvis och vid varje beslut registreras en beslutsorsak. I statistiken nedan redovisas beslutsorsaker för bifall och avslag, redovisat på antal och uppdelat på kön, för åren 2022 samt 2023.

De beslutsorsaker som omfattas i statistiken avser beslut om försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd, automatiska beslut samt beslut avseende nyanlända och framställan.

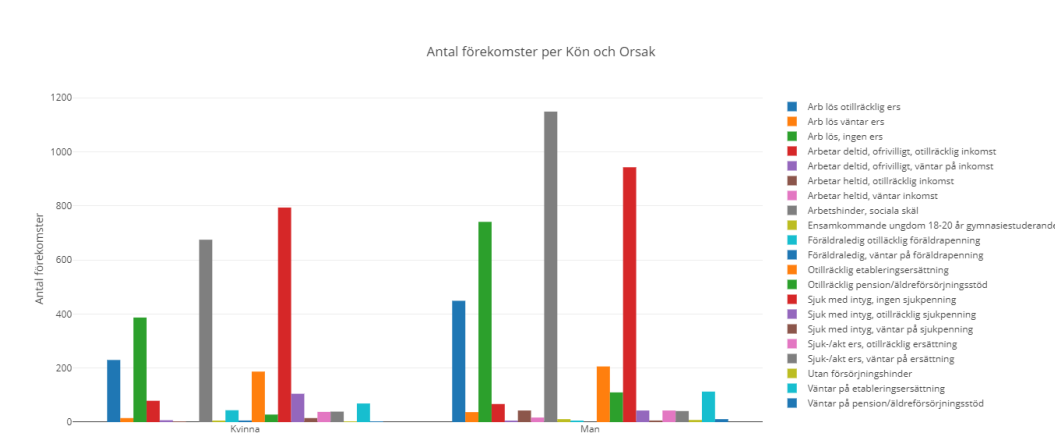
Figur 7.3 - Bifallsorsaker 2022

Källa: Lifecare

Figur 7.4 - Bifallsorsaker 2023

Källa: Lifecare

Kommentar

De fyra högsta staplarna på respektive år avser bifallsorsak sociala skäl (grå), sjuk med intyg ingen sjukpenning (röd), arbetslös ingen ersättning (grön) och arbetslös otillräcklig ersättning (blå). Statistiken bekräftar det höga ohälsotalet som finns i kommunen. Statistiken har sett likadan ut sedan Försäkringskassan förändrade kriterierna för sjukersättning.

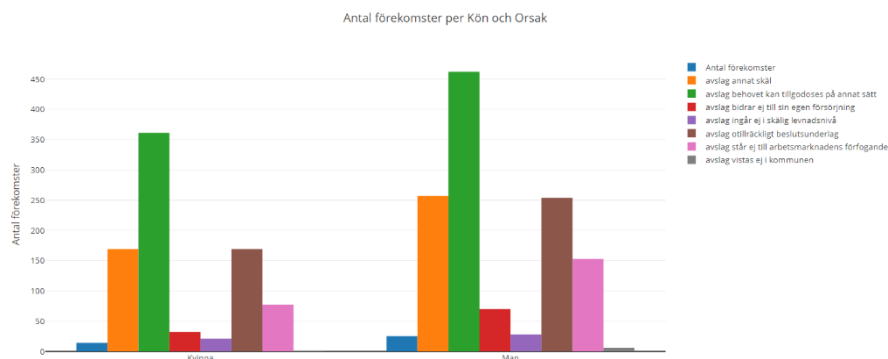
Socialstyrelsens definition av arbetshinder sociala skäl

Här registreras en person som för närvarande inte omedelbart står till arbetsmarknadens förfogande och som socialtjänsten bedömer ha nedsatt arbetsförmåga eller vars arbetsförmåga inte är klarlagd. Arbete kan bli aktuellt i framtiden men först efter utredning och social eller medicinsk rehabilitering etc. Det kan röra sig om en person som har eller är i behov av ytterligare insatser i form av exempelvis utredning av arbetsförmåga, arbetsträning, social eller medicinsk rehabilitering innan ett arbete kan bli aktuellt. Det kan också avse en person som för närvarande är förhindrad att arbeta på grund av familjeskäl eller en ungdom 18-20 år där socialtjänsten övertagit föräldrarnas försörjningsansvar för att denne ska få möjlighet att avsluta sina gymnasie studier.

En utmaning för socialtjänsten är att utredningar om arbetsförmåga ligger inom Arbetsförmedlingens ansvarsområde. Arbetsförmedlingen har långa väntetider för sådana utredningar vilket innebär att dessa personer uppbär försörjningsstöd i avvaktan på utredning. Vidare påverkas socialtjänsten av att det är långa köer till psykiatri avseende utredningar.

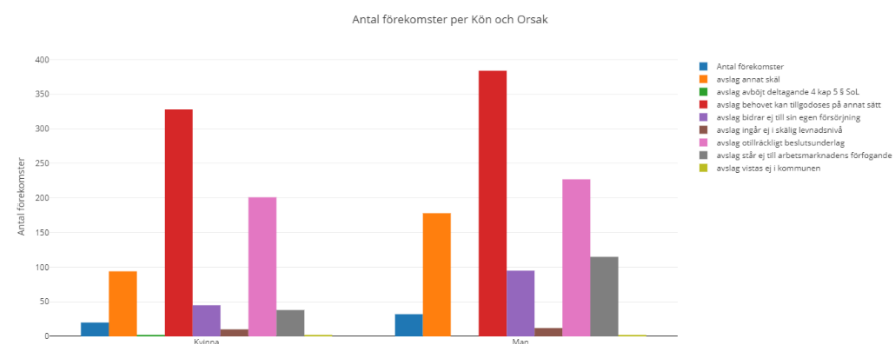
Figur 7.5 - Avslagsorsaker 2022

Källa: Lifecare

Figur 7.6 - Avslagsorsaker 2023

Källa: Lifecare

Kommentar

Anledningen till att färgerna på orsakskoderna skiljer sig åt mellan åren är att det 2023 tillkom orsakskoder. Den vanligaste avslagsorsaken under 2022 och 2023 är att behoven hos den enskilde kan tillgodoses på annat sätt (grön 2022 och röd 2023). Detta kan handla om att den enskilde har tillgångar som kan realiserats eller har fått ersättningar/inkomster som påverkar rätten till bistånd.

UTBETALNINGAR

Statistiken nedan omfattar utbetalningar gjorda i insatserna Försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd, framställan, nyanlända samt tandvård.

Figur 7.7 - Utbetalt bistånd i kronor uppdelat på kön 2022

Källa: Lifecare

Statistiken nedan omfattar utbetalningar gjorda i insatserna Försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd, framställan, nyanlända samt tandvård.

Figur 7.8 - Utbetalt bistånd i kronor uppdelat på kön 2023

Källa: Lifecare

Kommentar

Statistiken visar att storleken på utbetalt ekonomiskt bistånd har minskat marginellt mellan åren.

BISTÅNDSTIDER

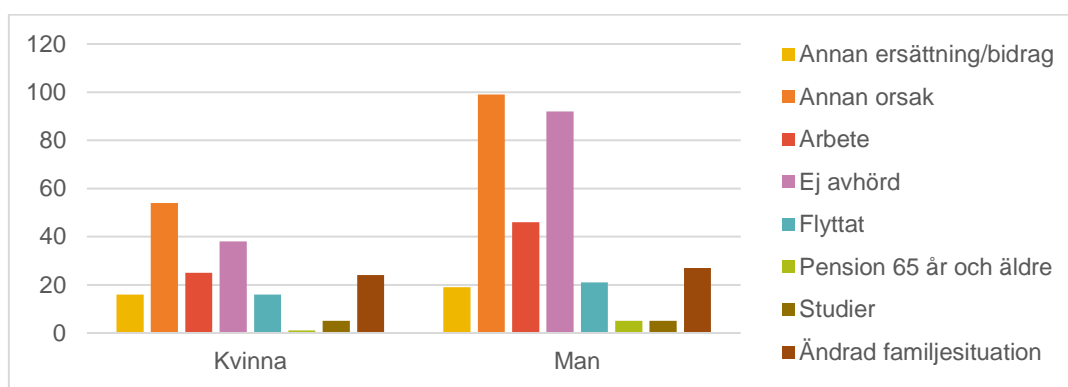
Det går idag inte att få fram tillförlitliga siffror i verksamhetssystemet angående hur lång tid unika individer erhållit försörjningsstöd. Liknande siffror har dock i andra sammanhang redovisats men dessa är alltså inte helt korrekta, enligt information från leverantör av verksamhetssystemet. Det pågår ett arbete med att upprätta funktioner för att denna information ska bli möjlig att ta fram. Förhoppningsvis kommer arbetet bli klart under 2024. Det är en förutsättning för att socialnämnden ska kunna få fram önskad information avseende långvarigt bidragsberoende i kommunen.

AVSLUT AV ÄRENDE

Försörjningsstöd betraktas av Socialstyrelsen som en insats och registreras därför så i verksamhetssystemet. Insatsen avslutas när behov av försörjningsstöd ej längre bedöms föreligga och i samband med avslut registreras en orsak. Dock kräver systemet att insatsen avslutas och en ny insats öppnas när det sker någon form av förändring i hushållet eller när en klient söker ersättning från annan myndighet. Detta för att rätt information ska ligga till grund för pågående insats. Det innebär att avslutsorsakerna *Ändrad familjesituation* samt *Annan orsak*, inte per automatik innebär att personen ej längre erhåller försörjningsstöd. Det kan innebära att en insats avslutats och en annan öppnats, för att förutsättningarna förändrats. Den kopplingen går dock inte att spåra i systemet som det ser ut idag, varför viss felmarginal är att räkna med i redovisningen gällande avslutade insatser och dess orsaker.

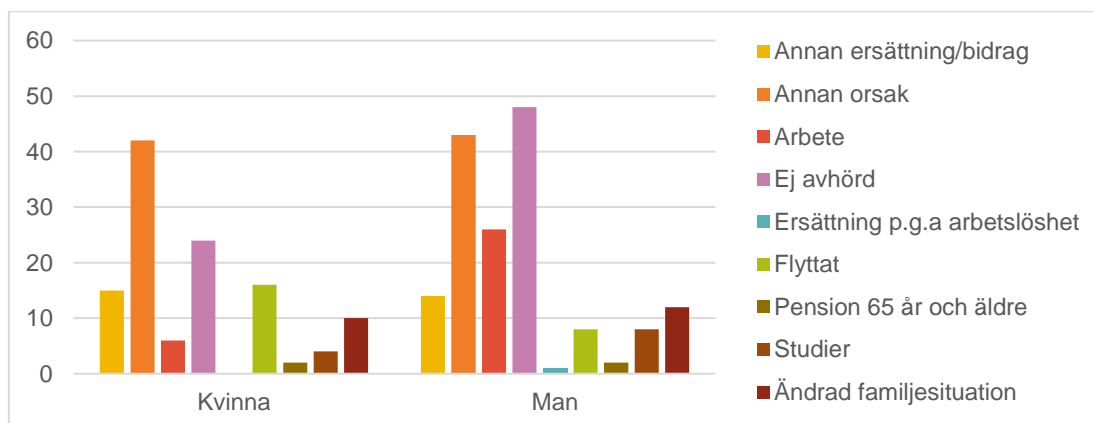
Figur 7.9 - Antal avslutade insatser per avslutsorsaker, uppdelat på kön 2022

Källa: Lifecare

Figur 7.10 - Antal avslutade insatser per avslutsorsaker, uppdelat på kön 2023

Källa: Lifecare

Kommentar

Statistiken visar att det är förhållandevis få kvinnor som avslutas med orsaken att den enskilde har fått arbete vilket är anmärkningsvärt och skulle behöva analyseras. Avslutsorsaken Ej avhörd används när den enskilde på tre månader inte har avhört. Denna avslutsorsak är den främsta för män under 2023.

ÅTERAKTUALISERINGAR

Nedan statistik är hämtad från Kolada där förvaltningen årligen redovisar hur många insatser/utredningar om försörjningsstöd som avslutades under specifika 6 månader ett år och hur många av dessa som sedan återaktualiserats på försörjningsstöd inom ett år därefter samt hur många procent av de avslutade som därmed ej återaktualiserats inom samma tid.

Tabell 7.5 - Återaktualiseringar rapporterade för år 2022

Källa: Kolada

Personer med försörjningsstöd KKIK-mått	Totalt	Kvinnor	Män
A. Antalet vuxna personer med försörjningsstöd vars insatser/ utredningar avslutades under första halvåret 2021	158	60	98
B. Antal av dessa vuxna personer som återkommit inom ett år	40	19	16
Resultat för inmatning i Koladas inmatningsfunktion:			
Ej återaktualiserade vuxna personer med försörjningsstöd ett år efter avslutat försörjningsstöd, andel (%) (U31462)	75	68	84

Tabell 7.6 - Återaktualiseringar rapporterade för år 2023

Källa: Kolada

Personer med försörjningsstöd KKIK-mått	Totalt	Kvinnor	Män
A. Antalet vuxna personer med försörjningsstöd vars insatser/ utredningar avslutades under första halvåret 2022	191	74	117
B. Antal av dessa vuxna personer som återkommit inom ett år	39	12	27
Resultat för inmatning i Koladas inmatningsfunktion:			
Ej återaktualiserade vuxna personer med försörjningsstöd ett år efter avslutat försörjningsstöd, andel (%) (U31462)	80	84	77

Kommentar

Statistiken visar att det är ungefär en fjärdedel av de individer som avslutas som återkommer inom ett år.

FRAMSTÄLLAN FÖRSÄKRINGSKASSAN OCH PENSIONSMYNDIGHETEN

Socialnämnden kan få ersättning från Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten för bistånd som nämnden beviljat, när någon beviljas en retroaktiv periodisk socialförsäkringsersättning för motsvarande tidsperiod enligt 107 kap. 5 § SFB.

En sådan socialförsäkringsersättning kan vara någon av de flesta förmåner som betalas ut av Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten. Återsökning kan bli tillämplig när den enskilde får retroaktiva utbetalningar från Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten och ekonomiskt bistånd enligt 4 kap 1 § SoL har utbetalats för samma period t.ex. när personen väntar på beslut om en socialförsäkringsförmån.

Då kan socialnämnden begära av Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten att få tillbaka det belopp som nämnden betalat ut som ekonomiskt bistånd. Socialnämnden kan i princip få tillbaka vad den har lämnat i ekonomiskt bistånd under den period som den retroaktiva ersättningen avser under förutsättning att den enskilde inte återbetalat biståndet och att beloppet överstiger 1000 kronor.

FELAKTIGA UTBETALNINGAR (FUT), ÅTERKRAV OCH BIDRAGSBROTT

SOCIALNÄMNDENS ANSVAR

Ovan har beskrivits socialnämndens ansvar för att de utredningar om försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd är så fullständiga att de kan leda till korrekta beslut (se under Ekonomiskt bistånd och socialnämndens ansvar). Utöver detta har socialnämnden också ett ansvar för att utreda misstänkta felaktiga utbetalningar och fatta beslut om återkrav av felaktiga utbetalningar. Vidare har socialnämnden en skyldighet att anmäla misstänkta bidragsbrott enligt bidragsbrottslagen (2007:612).

Principen för ekonomiskt bistånd är att den enskilde som huvudregel får bistånd utan att han eller hon är skyldig att återbetala det. De undantag som finns från denna princip regleras av bestämmelser dels i socialtjänstlagen, dels i socialförsäkringsbalken.

Enligt 9 kap. 1 § SoL får socialnämnden återkräva bistånd som den enskilde fått felaktigt eller med för högt belopp på grund av

- oriktiga uppgifter
- underlåtenhet att lämna uppgifter
- på annat sätt förorsakat att ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § utgetts obehörigen eller med för högt belopp.

Enligt 9 kap. 2 § SoL får socialnämnden också återkräva bistånd som lämnats

- som förskott på en förmån eller ersättning
- till den som är indragen i en arbetskonflikt
- till den som på grund av förhållanden som han eller hon inte kunnat råda över hindrats från att förfoga över sina inkomster och tillgångar.

Slutligen kan socialnämnden också återkräva bistånd som har utbetalats med stöd av 4 kap. 2 § SoL. Socialnämnden får bara återkräva sådan hjälp om nämnden också gett den med villkor om återbetalning, dvs. beslutet måste innehålla ett förbehåll om att biståndet ska återbetalas.

Om den enskilde inte frivilligt betalar tillbaka det ekonomiska bistånd som avses i 9 kap. 1 och 2 §§ SoL, kan socialnämnden enligt 9 kap. 3 § SoL väcka talan om ersättning hos förvaltningsrätten. Talan måste i så fall väckas inom tre år från det att biståndet betalades ut. Men förvaltningsrätten får inte bifalla socialnämndens krav om den ersättningskyldige genom att återbetala kostnaden eller en del av den inte kommer att klara sin försörjning eller sin livsföring i övrigt, eller om annars synnerliga skäl talar emot ersättningsanspråket. Innan talan väcks behöver socialnämnden på nytt utreda den enskildes möjlighet att återbetala det ekonomiska biståndet. En sådan utredning gör nämnden på samma sätt som andra utredningar om ekonomiska förhållanden. Det som utreds är alltså om den enskilde kan klara sin försörjning om nämnden vidhåller sitt ersättningsanspråk. Det är socialnämnden som ska visa att den enskilde kan återbetala det ekonomiska biståndet. Om nämndens utredning visar att den enskilde saknar betalningsförmåga kan nämnden överväga att efterge återkravet enligt 9 kap. 4 § SoL.

Utgångspunkten vid handläggning av ekonomiskt bistånd är att felaktiga utbetalningar förebyggs så långt det är möjligt. Om felaktiga utbetalningar trots allt uppstår är

målsättningen att nämnden får tillbaka det felaktigt utbetalda biståndet med stöd av 9 kap. 1 § SoL och att handläggningen motverkar att bistånd fortsatt beviljas på felaktig grund. För att fatta korrekta beslut om ekonomiskt bistånd kan det därför vara viktigt att handläggare uppmärksammar felaktigheter och om en utredning om felaktig utbetalning behöver inledas (Socialstyrelsens handbok om ekonomiskt bistånd s. 162).

Enligt lag (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen har socialnämnden dessutom en skyldighet att underrätta andra myndigheter och arbetslöshetskassor om felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen.

Slutligen är socialnämnden skyldig enligt bidragsbrottslagen (2007:612) att anmäla till polisen om det kan misstänkas att ett bidragsbrott har begåtts. En anmälan görs när det finns en välgrundad anledning att anta att brott har begåtts. Det innebär att kommunen ska göra en uppsåtsbedömning i syfte att sälla bort fall där det står helt klart att inget brott har begåtts. Däremot ska den anmälade myndigheten inte göra någon bedömning av om den bevisning som finns är tillräcklig för lagföring. JO har t.ex. uttalat att socialnämnden inte ska genomföra hembesök som syftar till att utreda om den enskilde kan misstänkas för brott. Bestämmelsen om återkrav enligt SoL varken ersätter eller inskränker skyldigheten att göra polisanmälan om huruvida ett bidragsbrott misstänks ha begåtts. Socialnämnden kan återkräva felaktigt utbetalat ekonomiskt bistånd även om inte straffrättslig påföljd kan utdömas. Beslutet om återkrav är därmed självständigt i förhållande till polisanmälan och eventuellt skadeståndsyrkande. Nämnden kan däremot inte begära dubbel återbetalning vilket innebär att om skadeståndet blir fastställt i en bidragsbrottsdom så kan återkravet efterges för motsvarande belopp.

SOCIALNÄMNDENS VERKSAMHET

Enheten för mottagning och ekonomiskt bistånd har en handläggare som arbetar med att utreda felaktiga utbetalningar. Arbetet kring FUT ska fortsätta att utvecklas bland annat vad gäller att upprätta en handbok för arbetet med att utreda felaktiga utbetalningar och bidragsbrott. Under 2023 öppnades åtta ärenden om felaktiga utbetalningar och ett ärende avslutades.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Enheten utför stickprov på ansökningar månadsvis, idag bara på digitalt inkomna ansökningar. Framöver behöver vi ta ställning till huruvida vi ska fortsätta med dessa kontroller samt hur dessa ska gå till för att uppnå likvärdighet och likabehandling.

8. SKADLIGT BRUK OCH BEROENDE

SOCIALTJÄNSTENS ANSVAR

Socialnämnden ska enligt 3 kap. 7 § SoL arbeta för att förebygga och motverka missbruk av alkohol och andra beroendeframkallande medel. Socialnämnden ska även arbeta för att förebygga och motverka missbruk av spel om pengar. I detta ansvar ligger bl.a. att genom information till myndigheter, grupper och enskilda och genom uppsökande verksamhet sprida kunskap om skadeverkningar av missbruk och om de hjälpmöjligheter som finns.

Förutom ansvaret för förebyggande insatser har socialnämnden också ett särskilt ansvar för att missbrukare får erforderlig hjälp och vård för att komma ifrån missbruket. Vården av vuxna missbrukare bör så långt som möjligt ges i frivilliga former. Detta förutsätter att socialtjänsten aktivt söker upp och motiverar enskilda missbrukare för insatser.

Socialnämnden ska dessutom enligt 5 kap. 9 § SoL aktivt sörja för att den enskilde missbrukaren får den hjälp och vård som han eller hon behöver för att komma ifrån missbruket. Nämnden är vidare skyldig att i samförstånd med den enskilde planera hjälpen och vården och noga bevaka att planen fullföljs.

I de fall det inte är möjligt med vård på frivillig väg kan det bli aktuellt med omhändertagande och vård enligt LVM, lagen om vård av missbrukare i vissa fall. Socialnämnden ska inleda utredning när det kan finnas skäl att bereda någon tvångsvård enligt LVM. Nämndens ansvar för att inleda utredning innebär även ett ansvar för att utredningen fullföljs. En utredning enligt LVM kan pågå samtidigt som personens behov av olika frivilliga insatser utreds enligt SoL.

Enligt 4 § LVM ska tvångsvård beslutas om,

1. någon till följd av ett fortgående missbruk av alkohol, narkotika eller flyktiga lösningsmedel är i behov av vård för att komma ifrån sitt missbruk,
2. vårdbehovet inte kan tillgodoses enligt socialtjänstlagen eller på något annat sätt, och
3. han eller hon till följd av missbruket
 - a) utsätter sin fysiska eller psykiska hälsa för allvarlig fara,
 - b) löper en uppenbar risk att förstöra sitt liv, eller
 - c) kan befaras komma att allvarligt skada sig själv eller någon närstående.

KRAV PÅ ÖVERENSKOMMELSE MED REGIONEN

Enligt 5 kap. 9 a § SoL ska kommunen ingå en överenskommelse med regionen om ett samarbete i fråga om personer som missbrukar alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel, dopningsmedel eller spel om pengar.

Norrtälje socialnämnd fattade 2016-12-15 beslut om att anta "Samverkan kring personer med missbruk/beroende", § 130 SN 2016-389. Överenskommelsen kring personer med missbruk/beroende av spel om pengar, SN 2018-957, antogs av kommunstyrelsen 2019-09-16, KS 2019-847. Överenskommelsen gäller tills vidare. Syftet med överenskommelsen är att förbättra förutsättningarna för personer med ett missbruk/beroende av spel om pengar att få vård, stöd och behandling, att förbättra

information, råd och stöd till anhöriga/närstående samt att utveckla samverkan mellan kommunerna och Regionen.

Överenskommelsen om samverkan kring personer med missbruk börjar gälla från parternas undertecknande och gäller tills vidare (§ 116, KS 2019-847). Syftet med överenskommelsen är att uppnå bästa möjliga livskvalitet och funktionsnivå i vardagslivet för den enskilde som är i behov av huvudmännens insatser samt bidra till att minska sjuklighet och dödlighet samt förebygga suicid för målgrupperna.

BESKRIVNING AV MÅLGRUPPEN

De klienter som främst är aktuella hos enheten för skadligt bruk och beroende har ett omfattande missbruk kombinerat med flera olika sociala problem som brustna relationer, arbetslöshet och samsjuklighet (skadligt bruk och beroende tillsammans med annan psykisk funktionsnedsättning). Många har debuterat redan i tidiga tonår och har en otillräcklig skolgång bakom sig. Många har inte heller kunnat etablera sig på bostads- eller arbetsmarknaden. Skadligt bruk finns i alla samhällsklasser och åldersgrupper, men så länge det finns ett någorlunda skyddsnät kring personen, är det i första hand insatser som erbjuds genom öppenvården samt beroendevården inom Tiohundra i Norrtälje kommun. Få av klienterna har barn som bor med dem. Många har barn som är placerade eller där klienten inte har vårdnad eller kontakt.

FÖREBYGGANDE ARBETE

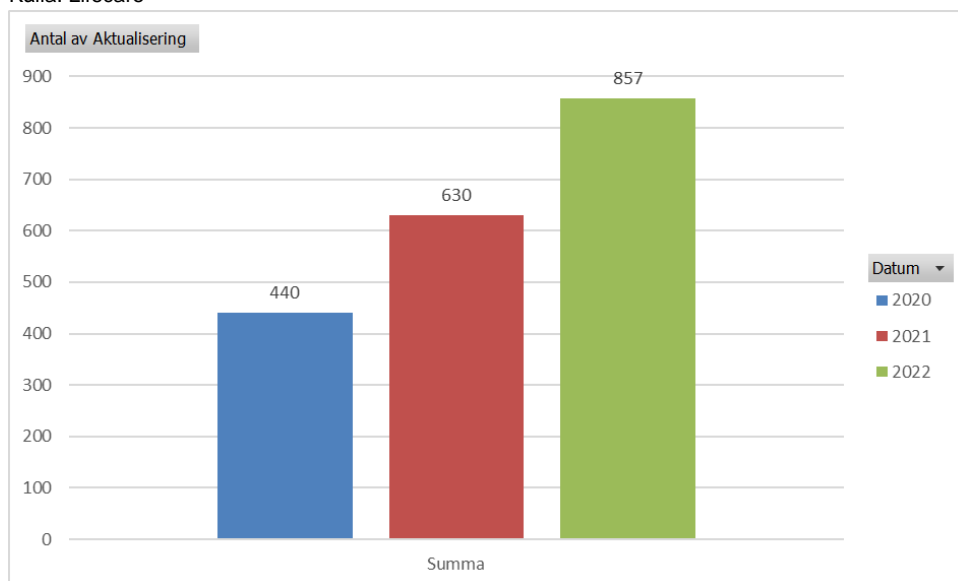
I Norrtälje kommun sker övervägande delen av det förebyggande arbetet för att minska användningen av alkohol, narkotika, dopning och spel vid kommunstyrelsen och TiNK (Trygg i Norrtälje kommun).

AKTUALISERINGAR

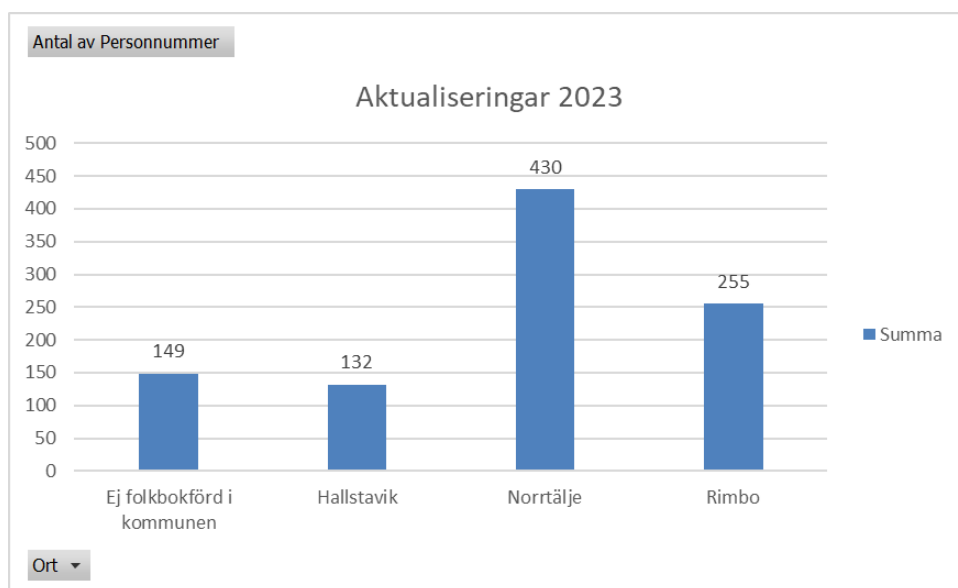
Många klienter blir återaktualiserade även efter tidigare insatser. Fler ansöker igen främst om behandlingshem, vilket inte alltid blir aktuellt då insatsen inte bedöms lämplig utifrån klientens motivation. Ofta efterfrågar klienten en lösning på boendesituationen. En betydande del av enhetens klienter befinner sig i hemlöshet eller i osäkra boendesituationer.

Figur 8.1 - Aktualiseringar 2020-2022, ej unika individer

Källa: Lifecare

Figur 8.2 - Aktualiseringar 2023, per ort, ej unika individer

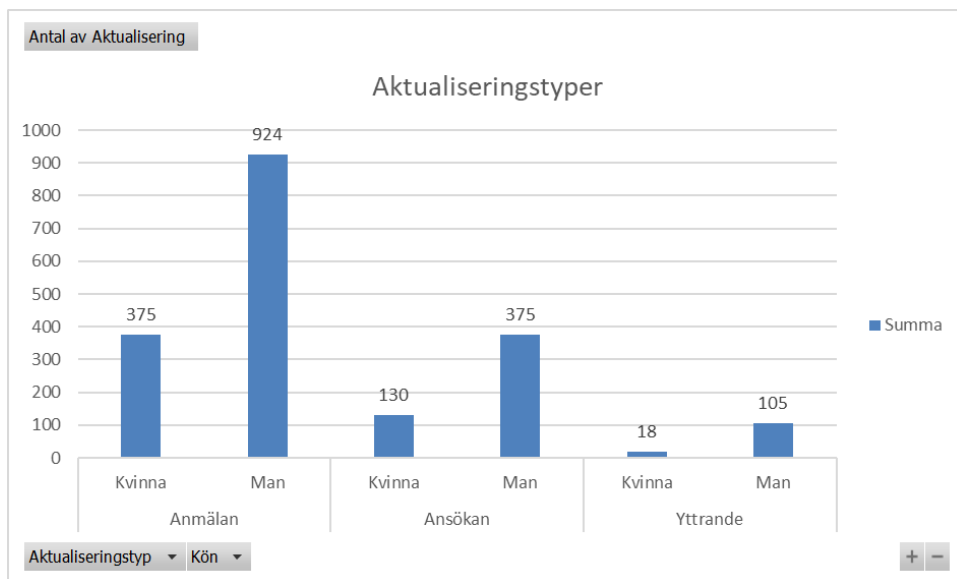
Källa: Lifecare

Kommentar

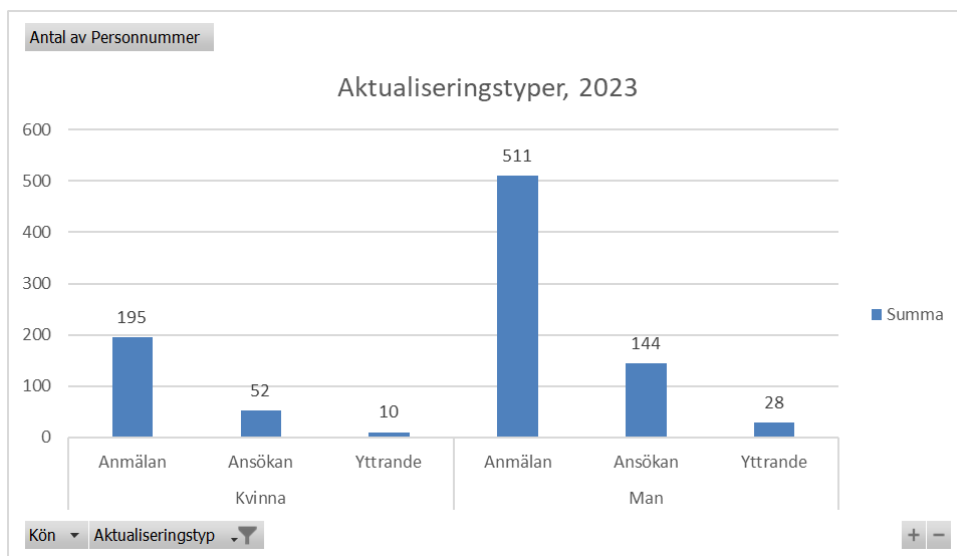
Antalet aktualiseringar avser inte unika individer. Totalt har 966 aktualiseringar gjorts under 2023. Statistiken visar att antalet aktualiseringar ökar stadigt.

Figur 8.3 - Aktualiseringstyper 2020-2022

Källa: Lifecare

Figur 8.4 - Aktualiseringstyper 2023

Källa: Lifecare

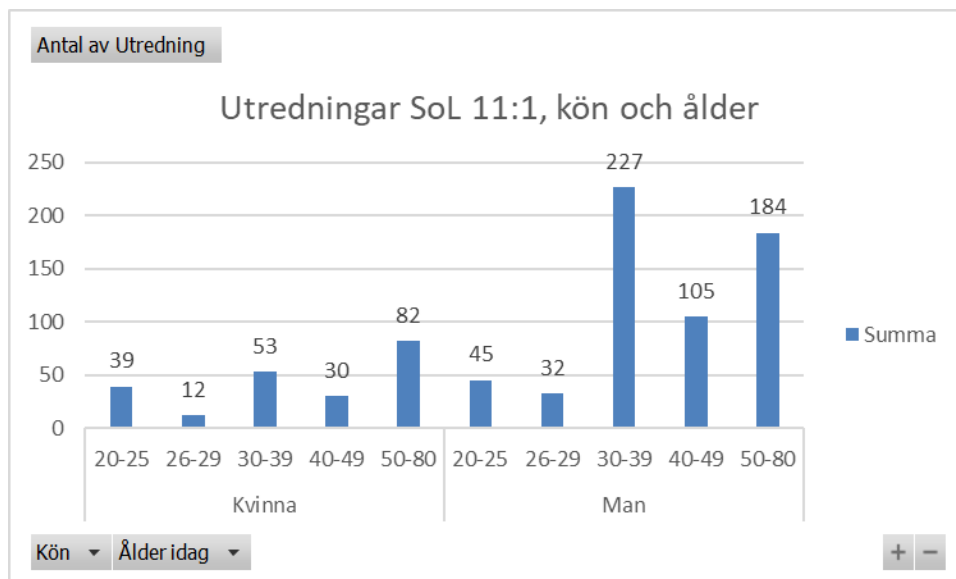
Kommentar

Statistiken visar att anmälningar är den vanligaste aktualiseringstypen avseende både män och kvinnor.

UTREDNINGAR

Figur 8.5 - Antal utredningar 2020-2023, uppdelat på kön och ålder

Källa: Lifecare

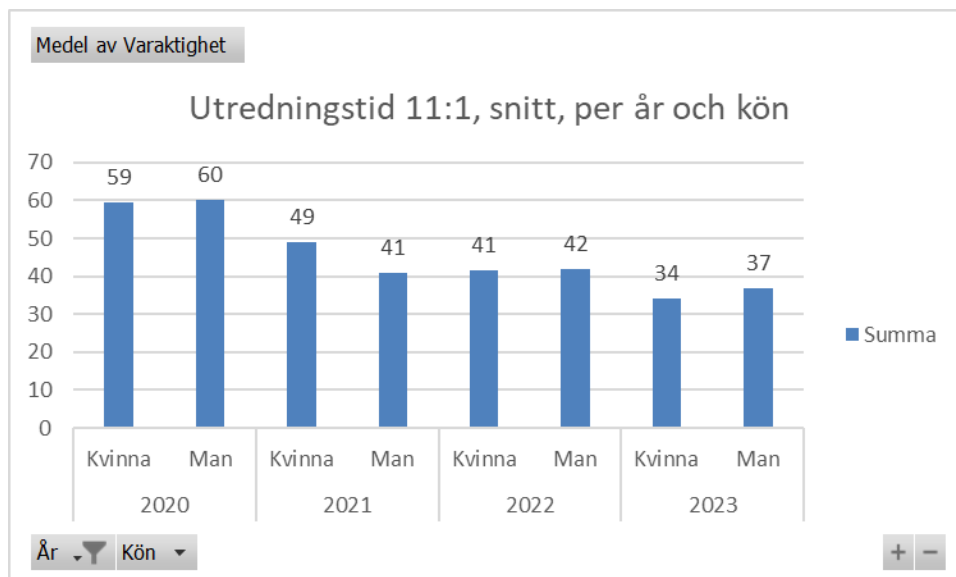

Kommentar

Statistiken visar att majoriteten av utredningarna rör män mellan 30-39 och 50-80 år och att dessa åldersgrupper även är vanligast avseende kvinnor.

Figur 8.6 - Utredningstid, snitt per år och kön

Källa: Lifecare

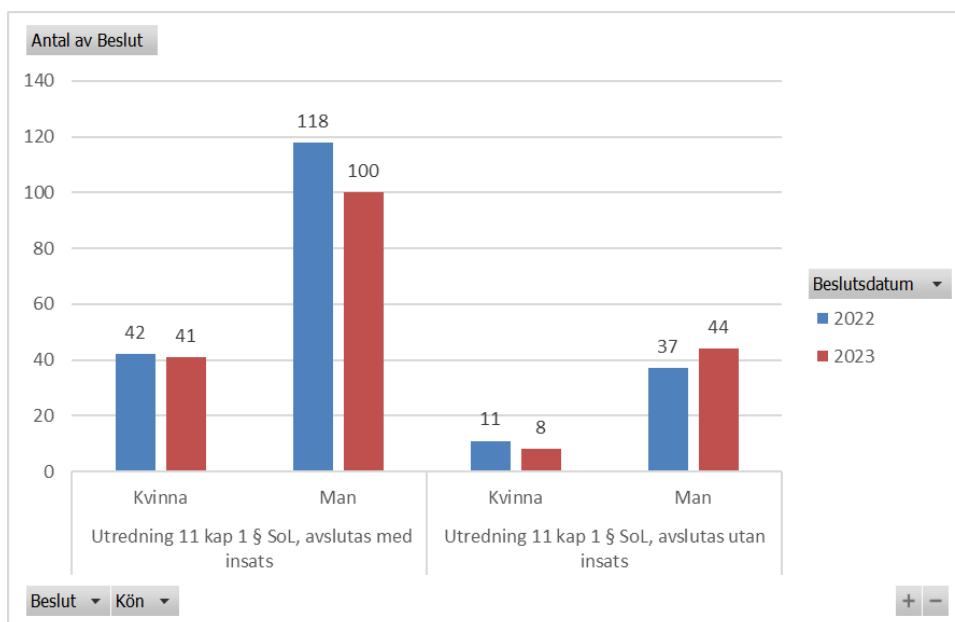

Kommentar

Statistiken visar att kvinnor och män utreds relativt lika lång tid och att utredningstiden nästan har halverats sedan 2020.

Figur 8.7 - Utredningar som avslutats med/utan insats per kön

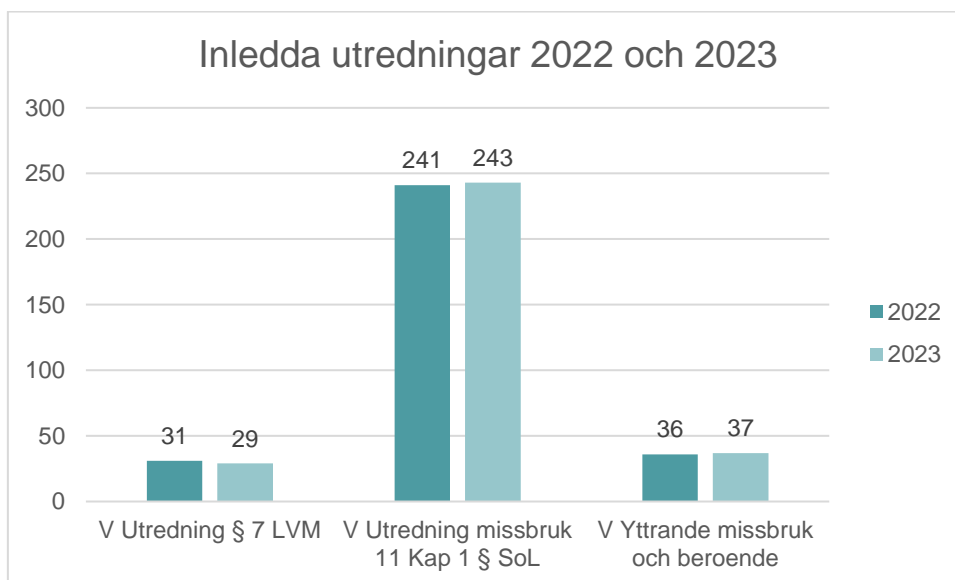
Källa: Lifecare

Kommentar

Statistiken visar att majoriteten av utredningarna leder till att den enskilde beviljas insats.

Figur 8.8 - Inledda utredningar enligt SoL/LVM/yttranden

Källa: Lifecare

Kommentar

Statistiken visar att det antalet utredningar enligt SoL, LVM och yttranden ligger relativt stadigt mellan åren.

INDIVIDBASERAD SYSTEMATISK UPPFÖLJNING AV VERKSAMHETEN

Under hösten 2023 genomfördes en individbaserad systematisk uppföljning, ISU, på enheten skadligt bruk och beroende, (SN 2024-261). Uppföljningen genomfördes som en åtgärd med anledning av avvikelser som har uppstått inom enheten. Uppföljningen genomfördes på hela processen, från aktualisering till utredning samt från beslut om, och avslut, av insats. I uppföljningen undersöktes hanteringen av LVM-anmälningar, SoL-utredningar, uppföljning och genomförande av insatser utifrån ett antal indikatorer.

Resultatet visade på brister utifrån att utredningar, beslut och uppföljningar inte görs i enlighet med lag och föreskrifter. Undersökningen ska presenteras för arbetsgruppen under 2024 för att vidare arbeta med åtgärder utifrån detta.

METODER

Addiction Severity Index (ASI) är en standardiserad bedömningsmetod i intervjuform avsedd för användning i missbruks- och beroendeverksamhet. Den finns i två varianter, en grundintervju (ASI Grund) och en uppföljningsintervju (ASI Uppföljning). ASI används i utredningsarbetet för att utreda, kartlägga och bedöma en invånares behov av stöd för sin beroendeproblematik. ASI har genomförts i vissa ärenden och socialförvaltningen har för avsikt att börja använda metoden i samtliga ärenden där det är möjligt.

NATIONELLA RIKTLINJER FÖR VÅRD OCH STÖD VID MISSBRUK OCH BEROENDE - STÖD FÖR STYRNING OCH LEDNING – SOCIALSTYRELSEN 2019

Nedan följer en sammanfattning av Socialstyrelsens nationella riktlinjer gällande missbruksvård. Dessa riktlinjer är hämtade från Socialstyrelsens hemsida 2023-12-27.

Riktlinjerna innehåller ett antal centrala rekommendationer om vård och stöd vid missbruk och beroende som Socialstyrelsen bedömer är särskilt viktiga för hälso- och sjukvården och socialtjänsten ur ett styr- och ledningsperspektiv.

Bedömningsinstrument och medicinska tester

Bedömningsinstrument kan underlätta beslut om behandling och kan användas för att följa utfall av åtgärder. De bedömningsinstrument som Socialstyrelsen rekommenderar är AUDIT och DUDIT för identifiering av alkohol- och narkotikaproblem, och ADDIS, SCID I och MINI som underlag för diagnostik av skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol och narkotika. SCID I och MINI kan också ge viktig information om psykiatrisk samsjuklighet. För att bedöma hjälpbehov rekommenderas ASI för vuxna och ADAD för ungdomar.

Psykologisk och psykosocial behandling

Vid missbruk eller beroende av alkohol rekommenderas i första hand motivationshöjande behandling (MET), kognitiv beteendeterapi (KBT) eller återfallsprevention, community reinforcement approach (CRA), social behaviour network therapy (SBNT) eller tolvstegsbehandling, eftersom dessa metoder har bäst bevisad effekt.

Vid missbruk eller beroende av bensodiazepiner, cannabis, centralstimulerande preparat eller opioider bör hälso- och sjukvården och socialtjänsten erbjuda psykologisk och psykosocial behandling. Socialstyrelsen rekommenderar exempelvis KBT, återfallsprevention och CRA.

Enligt Socialstyrelsens rekommendation bör hälso- och sjukvården och socialtjänsten erbjuda MET, KBT eller återfallsprevention, CRA, tolvstegsbehandling eller SBNT vid missbruk eller beroende av alkohol.

Riktlinjerna belyser också par- eller nätverksterapi som tillägg till annan behandling vid missbruk eller beroende av alkohol och narkotika.

Sociala stödinsatser

Riktlinjerna rekommenderar insatser som främjar boendestabilitet och sysselsättning och samordnade insatser från olika aktörer. Socialt stöd till vuxna anhöriga rekommenderas även. Enligt Socialstyrelsens rekommendation bör hälso- och sjukvården och socialtjänsten erbjuda boendeinsatser i form av vårdkedja eller bostad först till personer med missbruk eller beroende av alkohol och narkotika som är hemlösa.

Vidare bör hälso- och sjukvården och socialtjänsten erbjuda personer med missbruk eller beroende av alkohol och narkotika och behov av samordning individuell case management enligt strengths model.

Behandling vid samsjuklighet

Definitionen av samsjuklighet är att någon har både ett diagnostiserat missbruk eller beroende och någon annan form av psykisk störning. Dessa personer har en ökad risk för ett sämre förlopp och därför är det viktigt att behandla båda tillstånden samtidigt genom en integrerad behandlingsmetod. Inom en sådan behandlingsmetod fokuseras behandlingen på både det psykiska tillståndet och missbruket eller beroendet.

ÖPPENVÅRDSINSATSER I EGEN REGI

CRA

Community reinforcement approach (CRA) kombinerar insatser riktade mot personens missbruk eller beroende med insatser som handlar om boende, arbete, fritid och sociala kontakter. Kontakter och insatser i närmiljön används som förstärkande moment för att uppnå en förändring av missbruket eller beroendet.⁶

MI – MOTIVERANDE SAMTAL

En samtalsmetod som används i rådgivning och behandling för att underlätta förändringsprocesser.

ÅTERFALLSPREVENTION

Återfallsprevention är en form av kognitiv beteendeterapi (KBT) och bygger på social inlärningsteori och kognitiv psykologi.⁷

⁶ Socialstyrelsen (2019) Metodguiden

⁷ Socialstyrelsen (2019) Metodguiden

PREVICT

Previct är en insats i form av digitalt stöd och beviljas efter behovsprövning. Insatsen består av en app som klienten laddar ner i sin mobil, en trådlös alkoholmätare i fickformat och en behandlingsplattform. Klienten blåser dagligen i alkoholmätaren, som kopplar upp mot mobilen och skickar resultatet till handläggaren. Klienten och handläggaren gör tillsammans upp en plan och en tydlig målbild.

PROGRAM FÖR SPELBEROENDE

En manualbaserad behandling för hasardspel (spel om pengar). Behandlingen innehåller åtta sessioner om faktorer som utlöser och vidmakthåller spelandet och fyra sessioner återfallsprevention.

AMC – SYSSELSÄTTNING

Klienter kan beviljas insats i form av sysselsättning på AMC.

BOENDESTÖD

Socialnämnden har tidigare haft boendestödare inom verksamheten för skadligt bruk och beroende. Detta genomfördes som ett projekt och finansierades via stimulansmedel. Efter avslutat projekt kvarstår behovet av insatsen och den genomförs idag av familjebehandlare på öppenvården.

INSATSER VÅRD OCH PLACERING UTANFÖR EGNA HEMMET

SOCIALNÄMNDENS ANSVAR

Enligt 6 kap. 6 § SoL ska socialnämnden sörja för att den som behöver vårdas eller bo i ett annat hem än det egna tas emot i ett familjehem eller hem för vård eller boende (HVB). Socialnämnden ansvarar för att den som genom nämndens försorg har tagits emot i ett annat hem än det egna får god vård. Vården bör utformas så att den främjar den enskildes samhörighet med anhöriga och andra närstående samt kontakt med hemmiljön. Enligt 6 kap. 2 § SoL ansvarar socialnämnden för att det finns tillgång till familjehem och HVB. Gällande tvångsvård som bedrivs med stöd av LVM ansvarar Statens institutionsstyrelse för att det finns tillgång till hem som är särskilt avsedda för att lämna vård och för att det finns LVM-hem som är anpassade för missbrukare som behöver stå under särskilt noggrann tillsyn (22 och 23 §§ LVM).

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Socialförvaltningen kommer att arbeta med att genomföra ASI-intervjuer med alla klienter som har kontakt med skadligt bruk och beroende och som uppfyller kriterier och lämplighet att genomföra denna intervju. Syfte är att kvalitetssäkra utredningsarbetet och genomföra likvärdiga bedömningar baserat på samma informationsinhämtning.

Socialförvaltningen ser också ett behov av riktlinjer för verksamheten och har för avsikt att lägga fram förslag till socialnämnden under 2024.

Socialförvaltningen ser att andelen personer med samsjuklighet ökar. Där krävs det en samverkan på ett sätt som föreslås i samsjuklighetsutredningen då den enskilde ofta behöver samlade insatser. Idag samverkar socialnämnden med regionen och med KSON i dessa ärenden den behöver utvecklas. En stor utmaning är också boendesituationen för klienterna och boendestödare är oftast en nödvändig insats för att klienterna ska kunna bostad. I och med ökade bostadsmöjligheter med Bostad först och akutboendet som startats möter socialnämnden upp hemlöshetsfrågan på ett bättre sätt.

SAMSJUKLIGHETSUTREDNINGEN – SOU 2021:93 OCH 2023:5

Samsjuklighetsutredningen föreslår i betänkandet Från delar till helhet - En reform för samordnade, behovsanpassade och personcentrerade insatser till personer med samsjuklighet (SOU 2021:93) en genomgripande reform av samhällets insatser till personer med samsjuklighet som också förutsätter ett förändrat huvudmannaskap för vård och stöd till alla personer med skadligt bruk eller beroende. Bland annat föreslår utredningen att all behandling av skadligt bruk och beroende ska vara ett ansvar för regionernas hälso- och sjukvård och att behandling för skadligt bruk och beroende ska ges samordnat med behandling för andra psykiatriska tillstånd.

Socialtjänstens uppdrag när det gäller personer med skadligt bruk eller beroende ska enligt förslaget kvarstå och förtydligas för följande huvudsakliga områden:

1. Kartläggning av levnadsförhållanden, uppsökande verksamhet, information om och förmedling till samhällets stöd och annat förebyggande arbete för att motverka skadligt bruk och beroende.
2. Sociala stödinsatser för försörjning, boende, sysselsättning, trygghet och sociala sammanhang, med fokus på att stärka den enskildes resurser, funktionsförmåga och möjligheter till självständigt liv.
3. Stöd till anhöriga.
4. Insatser för att barn och unga ska växa upp under goda och trygga förhållanden.

Vidare föreslås att det ska bli obligatoriskt för kommuner och regioner att gemensamt bedriva en samordnad vård- och stödverksamhet för personer som har behov av både hälso- och sjukvård- och socialtjänstinsatser på grund av en psykisk funktionsnedsättning av sådan art att det är nödvändigt med särskild samordning under längre tid för att insatserna ska kunna genomföras. Syftet med verksamheten är att genom samordnade och kontinuerliga vård- och stödinsatser som utgår från deltagarens individuella mål, behov, resurser och sociala sammanhang främja deltagarnas hälsa, trygghet och levnadsvillkor. Den samordnade vård- och stödverksamheten ska innehålla uppsökande arbete, socialtjänst- och hälso- och sjukvårdsinsatser, och samordning av insatser.

I samsjuklighetsutredningens slutbetänkande Från delar till helhet - Tvångsvården som en del av en sammanhållen och personcentrerad vårdkedja (SOU 2023:5) föreslås att lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) ska upphävas. Tvångsvård för skadligt bruk eller beroende ska ges samordnat med annan psykiatrisk vård och vara en del av en sammanhållen och personcentrerad vårdkedja. Tvångsvård för skadligt bruk och beroende ska användas för att förhindra dödsfall och allvarlig sjukdom och vara en uppgift för regionerna inom ramen för lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård (LPT).

9. BROTTSFÖREBYGGANDE ARBETE, STÖD TILL BROTTSOFFER OCH BARN OCH UNGA SOM BEGÅR BROTT

KOMMUNENS ANSVAR FÖR BROTTSFÖREBYGGANDE ARBETE GENERELLT

Kommunstyrelsen har sedan 1 juli 2023 ansvar för kommunens brottsförebyggande arbete enligt lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Lagen innebär att kommunerna ska bidra i samhällets brottsförebyggande arbete genom att utföra vissa närmare beskrivna uppgifter, som att ta fram lägesbild och en åtgärdsplan. Vidare ska kommunen verka för att strategiska brottsförebyggande frågor hanteras i ett särskilt forum där kommunen och relevanta aktörer ingår. Rådet ska ledas av kommunen. Kommunen ska också utse en samordningsfunktion för brottsförebyggande frågor. Syftet med lagen är att säkerställa att kommunerna utifrån ett kunskapsbaserat underlag tar ställning till behovet av brottsförebyggande åtgärder och tar visst ansvar för samordningen av det brottsförebyggande arbetet inom kommunen. Kommunstyrelsen och Trygg i Norrtälje kommun ansvarar idag för det brottsförebyggande arbetet i kommunen utifrån den nya lagen.

I promemoria S2023/03181 föreslås att socialtjänstens brottsförebyggande ansvar tydliggörs genom ny bestämmelse i SoL. I promemorian anges bland annat följande. Socialtjänsten har redan i dag ett förebyggande ansvar. Socialtjänsten har stor kunskap om sociala problem och möter enskilda i utsatta situationer. Det finns dock en rad utmaningar och utvecklingsområden inom socialtjänstens förebyggande verksamhet, som berör det brottsförebyggande arbetet. I denna promemoria föreslås därför bestämmelser för att tydliggöra socialtjänstens brottsförebyggande ansvar. Vid sidan av det breda förebyggande arbetet behövs insatser med ett tydligt brottsförebyggande fokus. Den sociala brottspreventionen är central, vilken syftar till att minska individens risk och benägenhet att begå brott. Förslagen i promemorian är en komplettering till betänkandet En hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47). Lagändringarna föreslås träda i kraft samtidigt som eventuella ändringar med anledning av förslagen i det betänkandet träder i kraft.

SOCIALNÄMNDENS ANSVAR FÖR BROTTSOFFER

Enligt 5 kap. 11 § SoL hör det till socialnämndens uppgifter att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp.

Socialnämnden ska särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation.

Socialnämnden ansvarar för att ett barn, som utsatts för brott, och dennes närstående får det stöd och den hjälp som de behöver.

Socialnämnden ska också särskilt beakta att ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående är offer för brott och ansvarar för att barnet får det stöd och den hjälp som barnet behöver.

Kommunen ska enligt 5 kap. 1 c § SoL sörja för att medling enligt lagen ([2002:445](#)) om medling med anledning av brott kan erbjudas när brottet har begåtts av någon som är under 21 år. Medling innebär att en gärningsperson och en målsägande möts inför en

opartisk medlare för att tala om brottet och följderna av detta. Syftet med medlingen är att:

- gärningspersonen får ökad insikt om brottets konsekvenser
- målsäganden ges möjlighet att bearbeta sina upplevelser.

Den 1 april 2024 förtydligades socialnämndens ansvar i socialtjänstlagen för att säkerställa att den som till följd av hot, våld eller andra övergrepp kan tas emot i ett skyddat boende. Ansvaret är inte begränsat till målgruppen för våld i nära relation utan gäller alla barn och vuxna. Ansvaret omfattar således även personer som har levt i gängkriminalitet och deras anhöriga.

SOCIALNÄMNDENS ANSVAR FÖR BARN OCH UNGA SOM BEGÅR BROTT

När det gäller barn som inte fyllt 15 år och som begår brott vilar hela ansvaret för att vidta åtgärder på socialtjänsten. För unga mellan 15–20 år delas ansvaret mellan socialtjänst, polis, åklagare och domstol samt i vissa fall Kriminalvården. Socialnämndens arbete med barn och unga som begår brott styrs till stor del av samma bestämmelser i SoL och LVU som nämndens arbete med barn och unga generellt. Men nämnden har också särskilda uppgifter i arbetet med unga lagöverträdare.

Enligt 5 kap. 1 b § SoL ska socialnämnden sörja för att påföljden ungdomstjänst kan verkställas så snart det kan ske och socialnämnden ska bestämma det närmare innehållet i en utdömd ungdomstjänst i en arbetsplan och utse en handledare för den unge. Socialnämnden ska kontrollera att arbetsplanen följs.

Enligt 5 kap. 1 c § SoL ska socialnämnden sörja för att medling enligt lagen (2002:445) om medling med anledning av brott kan erbjudas när brottet har begåtts av någon som är under 21 år.

Enligt 6 § lagen (1964:167) om unga lagöverträdare (LuL) ska socialnämnden genast underrättas om någon som inte har fyllt 18 år är skäligen misstänkt för ett brott som kan leda till fängelse. Av underrättelsen ska det framgå huruvida den misstänkte har tillfrågats om han eller hon vill delta i medling enligt lagen (2002:445) om medling med anledning av brott och hur den misstänkte ställt sig till ett deltagande.

Enligt 11 § LuL ska åklagare i fråga om den som misstänks för att ha begått brott innan han eller hon fyllt arton, innan beslut fattas i åtalsfrågan, inhämta yttrande från socialnämnden, om den unge har erkänt gärningen eller det annars finns skälig misstanke att han eller hon har begått brottet och sådant yttrande inte inhämtats under förundersökningen. Ett yttrande ska innehålla en redogörelse för vilka åtgärder som nämnden tidigare har vidtagit i fråga om den unge samt en bedömning av om den unge har ett särskilt behov av åtgärder som syftar till att motverka att han eller hon utvecklas ogynnsamt. Yttrandet ska i förekommande fall även innehålla en redovisning av i vilken utsträckning den unge fullgjort en sådan tidigare utdömd ungdomsvård eller ungdomstjänst som nämnden har uppgift om. Vidare ska yttrandet innehålla en redovisning av de åtgärder som nämnden avser att vidta. Åtgärderna ska redovisas i ett ungdomskontrakt om de vidtas med stöd av socialtjänstlagen och i en vårdplan om de vidtas med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga. Arten, omfattningen och varaktigheten av åtgärderna ska framgå av kontraktet eller vårdplanen. Yttrandet ska, om undersökningsledaren eller, i de fall som avses i första stycket, åklagaren begär det eller om nämnden finner det nödvändigt, även innehålla en

redogörelse för den unges personliga utveckling och levnadsomständigheter i övrigt. Ett yttrande ska också innehålla en bedömning av om ungdomstjänst är en lämplig påföljd med hänsyn till den unges person och övriga omständigheter. Nämnden ska även utan samband med yttrande lämna den som har ansvar för att inhämta yttrande de upplysningar som denne begär i fråga om den unge.

Enligt 31 § LuL gäller att om någon kan misstänkas för att före femton års ålder ha begått ett brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år eller ett straffbelagt försök, en straffbelagd förberedelse eller en straffbelagd stämpling till ett sådant brott ska en utredning om brottet inledas, om inte särskilda skäl talar emot det. På begäran av socialnämnden får en utredning om brott även inledas i andra fall avseende någon som inte har fyllt femton år, om socialnämnden bedömer att utredningen kan antas ha betydelse för att avgöra behovet av socialtjänstens insatser för den unge. Vid denna bedömning ska det särskilt beaktas om det är fråga om ett brott som innebär att den unge äventyrar sin hälsa eller utveckling eller om brottet kan antas utgöra ett led i en upprepad brottslighet begången av den unge. Socialnämnden ska närvara vid förhör i en utredning enligt 31 § LuL om det inte finns synnerliga skäl mot det (34 § LuL).

Sedan 1 januari 2021 kan barn och unga dömas till påföljden ungdomsövervakning. Den som är under 21 år, och som har begått ett brott, får dömas till ungdomsövervakning om varken ungdomsvård eller ungdomstjänst är tillräckligt ingripande påföljder med hänsyn till brottslighetens straffvärde och art samt barnet eller den unges tidigare brottslighet. Det är Kriminalvården som har ansvaret för att påföljden verkställs. Kriminalvården har ansvar för att samverka med socialnämnden och för att utreda och fastställa en verkställighetsplan inom fyra veckor från det att en dom vunnit laga kraft. Barn och unga som har dömts till ungdomsövervakning kan vara i behov av stöd från socialtjänsten. Sådant stöd kan också bli en del i ungdomsövervakningen genom att regleras i verkställighetsplanen. I verkställighetsplanen kan det därför ingå föreskrifter om sådant som ligger inom socialtjänstens ansvarsområde. Föreskrifterna kan tex. handla om barnet eller den unges boende eller deltagande i missbruksbehandling eller någon form av påverkansprogram inom socialtjänsten. En förutsättning för att verkställighetsplanen ska kunna innehålla sådana föreskrifter är att socialnämnden bedömer att barnet eller den unge är i behov av sådana insatser enligt SoL eller att det finns förutsättningar för vård enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU. Beviljas den enskilda insatser enligt SoL eller fattas det beslut om vård med stöd av LVU så har socialnämnden ett ansvar att följa upp detta. När socialnämnden får information om att någon har dömts till ungdomsövervakning ska en utredning inledas. Enligt lagen (2020:616) om verkställighet av ungdomsövervakning ska socialnämnden vidare utse en särskild handläggare för barnet eller den unge. Den särskilda handläggaren ska medverka vid verkställighetsplaneringen. Handläggaren ska redovisa socialtjänstens bedömning av vilka åtgärder och insatser som bör ingå i den individuella verkställighetsplanen. Det innebär att handläggarens roll är att företräda socialnämnden vid Kriminalvårdens verkställighetsplanering. Under verkställigheten ska den särskilda handläggaren också vara Kriminalvårdens kontaktperson och den som Kriminalvårdens koordinator kan vända sig till när det uppkommer frågor som berör socialtjänsten. Handläggaren ska också medverka vid uppföljning och ändring av verkställighetsplanen.

FÖREBYGGANDE ARBETE

Barn och unga som utsätts för brott erbjuds psykologiskt och socialt stöd i form av enskilda samtal. Vårdnadshavare till den brottsutsatte kan även erbjudas anhörigstöd.

Vuxna brottsoffer ges stöd genom ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) med brottsofferjouren (BOJ), vilka har upptagningsområden nordostkommunerna och Gotland.

Under hösten 2023 beviljades socialnämnden utvecklingsmedel från BRÅ i syfte att utforma en kunskapshöjande kampanj riktad till unga som utövar våld. Kampanjen mynnade ut i planerade föreläsningar riktade till professionella och föräldrar till barn och unga i högstadiet. Inom ramen för projektet genomfördes även en nyhetsartikel med information om barn och ungas utsatthet för våld i en nära relation.

Det finns dock ett stort behov av att utforma ett stödcentrum som är riktade till unga brottsoffer och där även medlingsverksamhet ingår. Detta då det är starkt sammankopplat med ett brottsförebyggande arbete.

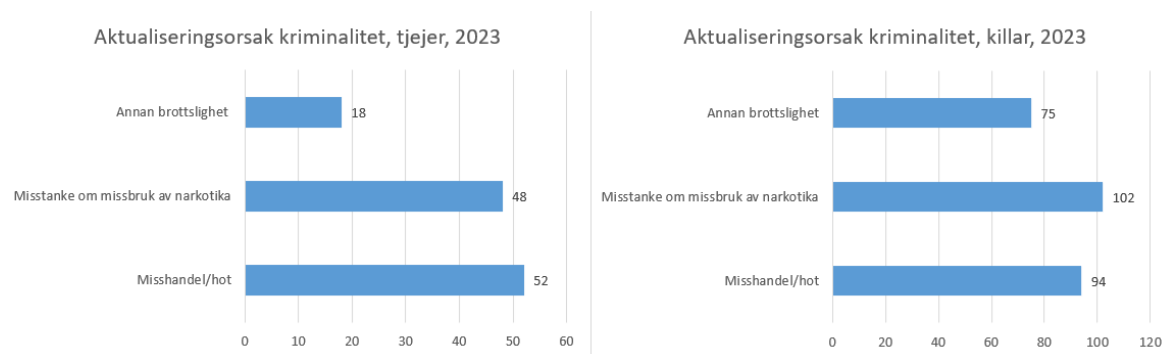
OM STATISTIKEN

Statistiken har hämtats från verksamhetssystemet. Aktualiseringsorsaken kriminalitet började användas under hösten 2023.

BESKRIVNING AV MÅLGRUPPEN

Figur 9.1 - Ärenden aktualiserade utifrån kriminalitet, killar och tjejer 2023

Källa: Lifecare

Kommentar

Statistiken visar de tre vanligaste aktualiseringsorsakerna utifrån kriminalitet. Statistiken visar att den vanligaste aktualiseringsorsaken utifrån kriminalitet för killar var misstanke om missbruk av narkotika och för tjejer misshandel/hot.

AKTUALISERINGAR

Yttranden enligt lagen LuL

Antalet aktuella klienter inom ramen för yttranden enligt LuL 2022 var 60. Andelen pojkar var 70 % och andelen flickor var 30%.

Antalet aktuella klienter inom ramen för yttranden enligt LuL 2023 var 81, av dessa var 74% pojkar och 26% flickor.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Socialförvaltningen bedömer att socialnämnden inte uppfyller socialtjänstlagens krav på det brottsförebyggande arbete. Bland annat saknas insatsen medling och processerna för yttranden, ungdomsövervakning, ungdomskontrakt och ungdomstjänst behöver kvalitetssäkras.

Under 2023 genomförde PWC en genomlysning av kommunens brottsförebyggande arbete där även socialt förebyggande arbete ingick. PWC har överlämnat sin rapport till kommunstyrelsen som ska fatta inriktningsbeslut kring organiseringen av det förebyggande arbetet inom kommunen.

10. VÅLD I NÄRA RELATION

SOCIALNÄMNDENS ANSVAR VID VÅLD I NÄRA RELATION

Enligt 5 kap. 11 § SoL hör det till socialnämndens uppgifter att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp. Socialnämnden ska särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation.

Socialnämnden ansvarar för att ett barn, som utsatts för brott, och dennes närstående får det stöd och den hjälp som de behöver. Socialnämnden ska också särskilt beakta att ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående är offer för brott och ansvara för att barnet får det stöd och den hjälp som barnet behöver.

Socialstyrelsen har utfärdat föreskrifter och allmänna råd som ska tillämpas av socialnämnden i arbetet med våld i nära relationer (HSLF:FS 2022:39). Enligt dessa föreskrifter ska socialnämnden bland annat analysera om utbudet av insatser och andra sociala tjänster som erbjuds våldsutsatta, barn som bevittnat våld och våldsutövare svarar mot behoven i kommunen.⁸ Vidare finns regler om att socialnämnden ska erbjuda en våldsutsatt vuxen insatser, akut och på kort och lång sikt, med utgångspunkt av den vuxnas behov av skydd, stöd och hjälp. Enligt allmänna råden bör socialnämnden kunna erbjuda den våldsutsatta vuxna information och råd, stödsamtal, hjälp att ordna stadigvarande boende, stöd i föräldraskap, förmedling av kontakt med frivilligorganisationer och andra aktörer, hjälp vid kontakt med hälso- och sjukvården, och hjälp vid kontakt med andra myndigheter, som t.ex. Polismyndigheten och Skatteverket.

Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (HSLF 2022:39) ska socialnämnden vid behov erbjuda en våldsutsatt vuxen, stöd och hjälp i form av ett lämpligt, tillfälligt boende som motsvarar den vuxnas behov av skydd med utgångspunkt i nämndens utredning, inklusive den aktuella riskbedömningen. Om den våldsutsatta behöver stöd och hjälp i ett skyddat boende, bör boendet ha tillräcklig bemanning och tillräckliga skyddsanordningar för att kunna erbjuda skydd mot hot, våld

⁸ 2 kap. 8 § HSLF-FS 2022:39.

och andra övergrepp. Boendet som erbjuds den våldsutsatta bör vara lämpligt för eventuellt medföljande barn, oavsett ålder och kön. I boendet bör det finnas personal med kunskap om barns behov.⁹

Många som utsätts för våld och hot behöver stöd, både akut och på längre sikt, exempelvis när det gäller boende. En insats i form av skyddat boende kan behövas.¹⁰ De flesta kommuner erbjuder någon form av skyddat boende, främst för kvinnor. I vissa fall driver kommunen ett eget skyddat boende, i andra fall drivs det av ideella föreningar, ofta kvinnojourer, eller av privata aktörer. Socialtjänstinsatsen "skyddat boende" definieras i Socialstyrelsens termbank som en boendeinrättning som tillhandahåller platser för heldygnsvistelse avsedda för personer som behöver insatser i form av skydd mot hot, våld eller andra övergrep tillsammans med andra relevanta insatser.

SOCIALNÄMNDENS ANSVAR FÖR VÅLDSUTÖVARE

Enligt 5 kap. 11 a § SoL hör det till socialnämndens uppgifter att verka för att den som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende.

Enligt föreskrifter från Socialstyrelsen ska socialnämnden efter en utredning enligt 11 kap. 1 § SoL erbjuda en våldsutövare insatser med utgångspunkt i dennes förutsättningar och behov. Enligt allmänna råd bör socialnämnden vid bedömningen av vilken insats som är lämplig ta hänsyn till bl.a. våldsutövarens individuella mottaglighet för insatsen och risken för återfall. Vidare bör socialnämnden, enligt allmänna råden, kunna erbjuda våldsutövare stödsamtal, information om våld och andra övergrepp, påverkans- och behandlingsinsatser, stöd i föräldraskap, stöd vid sociala problem med bl.a. missbruk, ekonomi, bostad och arbete, och hjälp vid kontakt med hälso- och sjukvården.¹¹

FÖREBYGGANDE ARBETE

Socialnämnden träffar polisens BIN-grupp (brott i nära relationer) regelbundet för att samverka, utbyta kunskap och arbeta tillsammans gällande frågor om våld i nära relation.

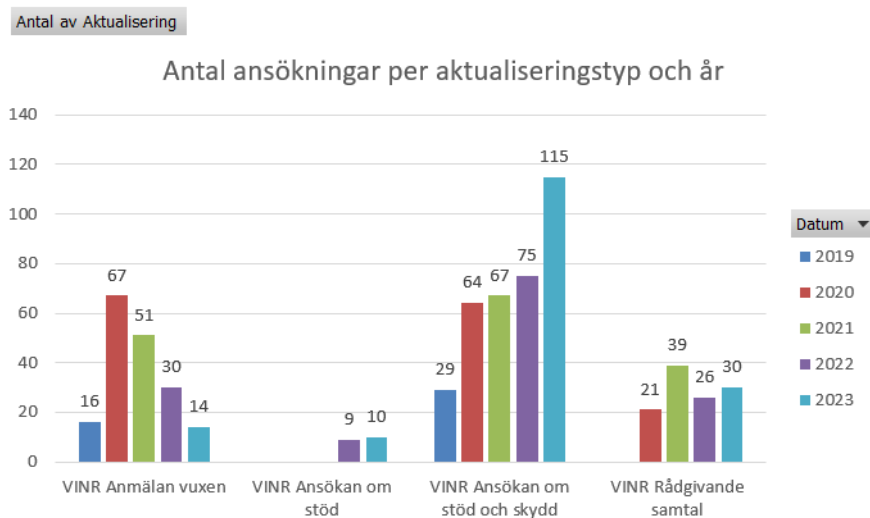
⁹ Allmänna råd till 6 kap. 2 § HSLF-FS 2022:39.

¹¹ 6 kap. 5 § och AR till 6 kap. 5 § HSLF-FS 2022:39

AKTUALISERINGAR

Figur 10.1 - Antal ansökningar våld i nära relation per aktualiseringstyp och år

Källa: Lifecare

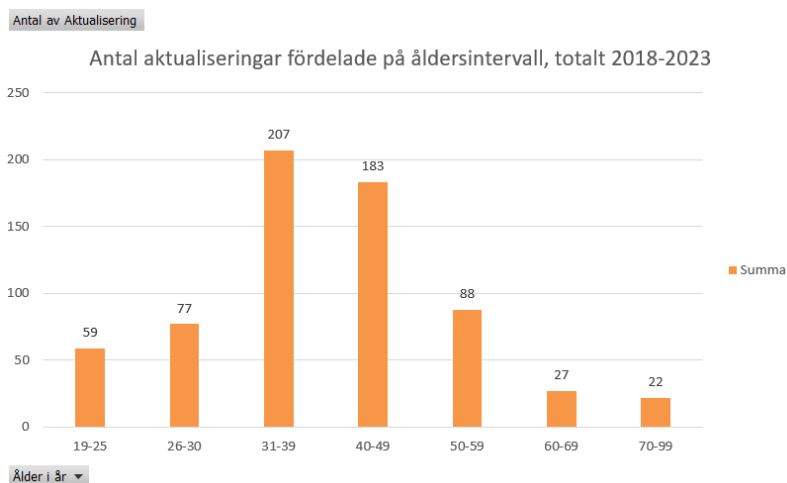

Kommentar

Ansökningar om stöd och skydd har ökat markant mellan åren 2022 och 2023. På grund av att det är få sökande män kan det inte redogöras för könsfördelningen i tabellen. Emellertid visar det att det är få män som söker stöd för att upphöra med att utöva våld och hot.

Figur 10.2 - Totalt Antal aktualiseringar fördelade på åldersintervall

Källa: Lifecare

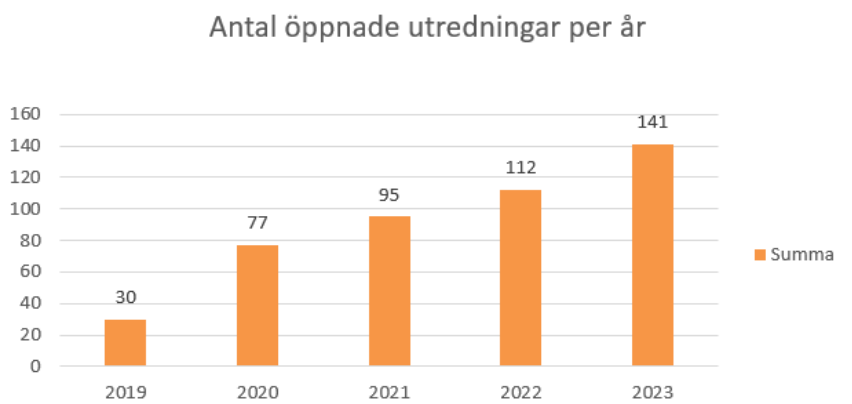
Kommentar

Statistiken visar att det främst är personer i åldrarna 31-49 år som aktualiseras i verksamheten för våld i nära relation.

UTREDNINGAR

Figur 10.3 - Antal öppnade utredningar per år

Källa: Lifecare

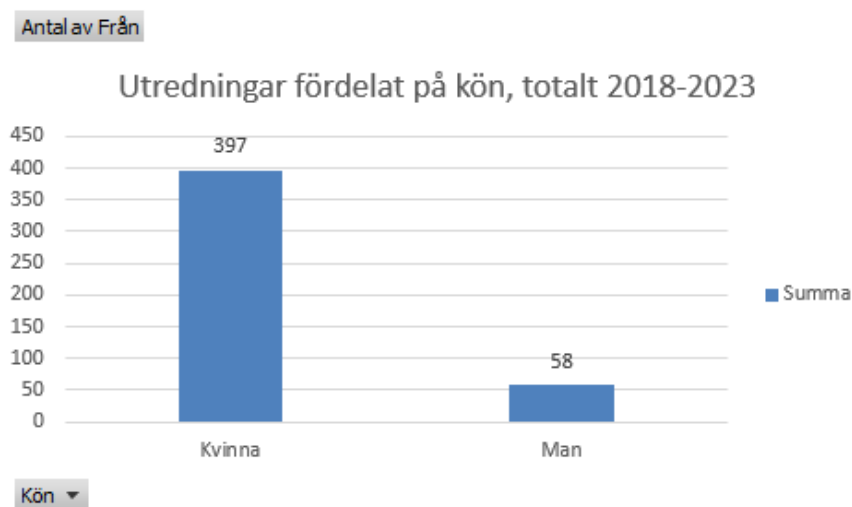

Kommentar

Under 2019 skedde en förändring i sättet på vilket utredningar genomfördes vilket kan påverka statistiken. Statistiken visar att antalet utredning ökar kontinuerligt.

Figur 10.4 - Antal utredningar fördelat på kön

Källa: Lifecare

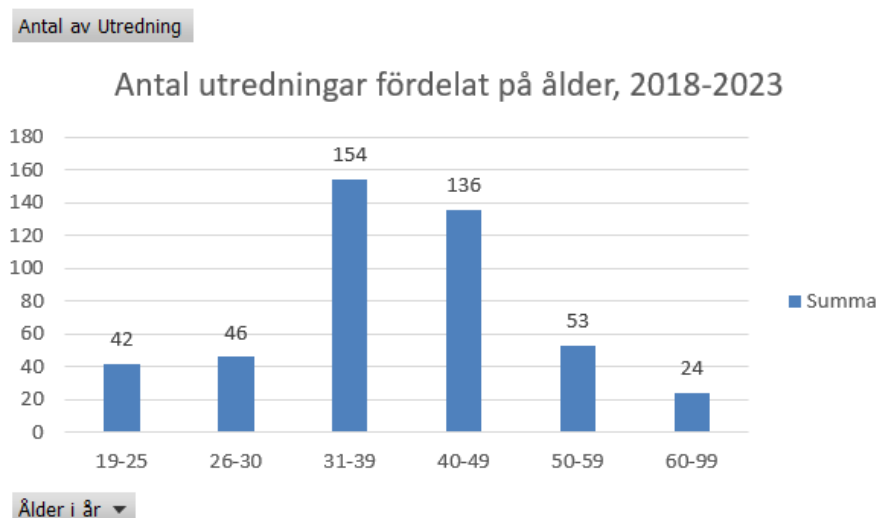

Kommentar

Bilden visar att det är betydligt fler kvinnor som har varit aktuella för utredning inom våld i nära relation.

Figur 10.5 - Antal utredningar fördelat på ålder

Källa: Lifecare

Kommentar

Statistiken visar ålder i år och inte ålder när utredningen genomfördes. Dock är det övervägande antalet personer som är aktuella för utredning mellan 31-49 år.

INSATSER**STÖDSAMTAL**

Under 2023 har en omorganisation gjorts inom förvaltningen för att bättre kunna tillgodose invånares behov av stöd. Förändringen innebär att stödsamtalen nu ges via öppenvården, de tar emot både våldsutsatta och våldsutövare för stödsamtal. Stödsamtalen för våldsutsatta kan ges både enskilt samt i grupp och väntetiden är kort, en behandlare tilldelas i de flesta fall inom en vecka. Våldsutövare kan ta del av stödsamtal individuellt enligt en modell som "MÄN" tillhandahåller, även för våldsutövare är väntetiden för behandling kort.

PLACERING I JOURLÄGENHET

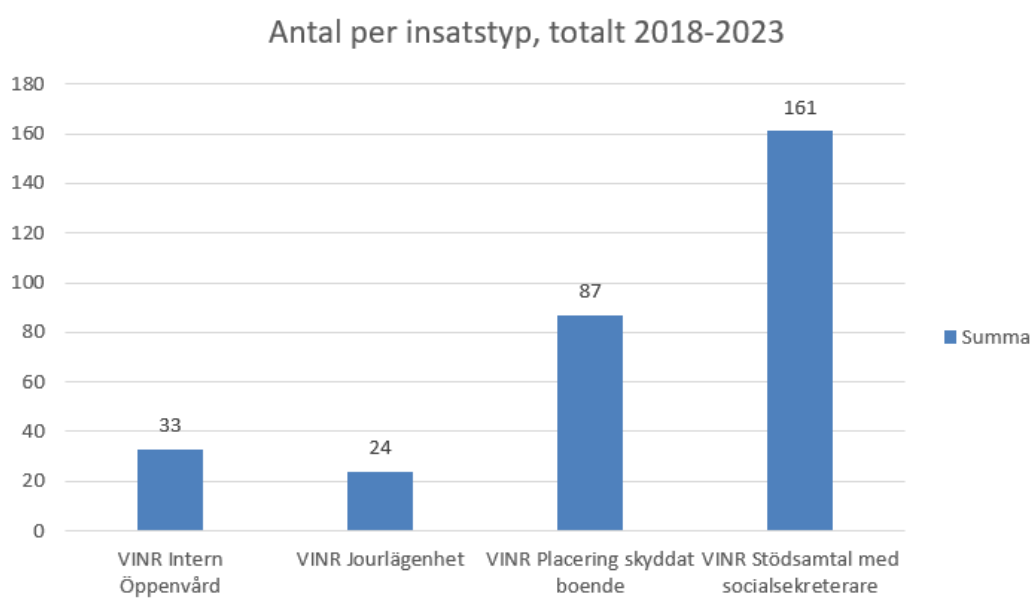
En del våldsutsatta är i behov av placering utifrån sitt skyddsbehov. Socialnämnden har ett antal jourlägenheter att tillgå för våldsutsatta. Dessa lägenheter finns på olika orter i kommunen och kan beviljas de som inte har behov av att lämna kommunen i första hand.

SKYDDAT BOENDE

Om behov av mer ingripande skydd föreligger kan placering på skyddat boende vara ett alternativ, under 2023 har en upphandling gjorts för målgruppen. Upphandlingen färdigställdes i november. Kommunen har också under 2023 blivit del av ett kommunnätverk vilket i korthet innebär att högriskärenden kan omfördelas mellan kommuner. En samverkan mellan två andra kommuner finns också på plats om det finns behov av att omfördela ärenden.

Figur 10.6 - Antal per insatstyp, totalt 2018-2023

Källa: Lifecare

Kommentar

Bortfall placering familjehem och kvinnojour på grund av för få (mindre än 10).

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Socialförvaltningen bedömer att socialnämnden behöver ha resurser för att delta på plats vid polisförhör med våldsutsatta.

Under 2022-2023 har stadsbidrag beviljats för att arbeta med stadigvarande boende för våldsutsatta, detta arbete har bedrivits i projektform och en bred samverkan sker i detta forum. Samverkan inom området sker nationellt, med angränsande kommuner men också inom kommunen för att inhämta kunskap, vara rådgivande samt samverka i frågor rörande våld och bedriva kampanjer i samverkan med andra.

Under 2024 finns behov av att fortsätta arbeta med bostäder för våldsutsatta, både i egen regi genom jourlägenheter och för att kunna erbjuda målgruppen stadigvarande boende. För att socialnämnden ska kunna bevilja våldsutsatta permanenta bostäder krävs att socialnämnden fastställer riktlinjer för det.

Socialförvaltningen ser även att socialnämnden behöver analysera statistiken och jämföra den med polisens statistik över anmälningar om våld i nära relation.

Vidare finns behov av att förbättra samverkan med andra enheter inom förvaltningen och inom kommunen för att öka kunskap om våld samt öka sannolikheten att fler våldsutsatta söker stöd och hjälp.

NYA BESTÄMMELSER OM STÄRKTA RÄTTIGHETER FÖR BARN OCH VUXNA I SKYDDAT BOENDE

Sedan 1 april 2024 regleras skyddat boende i socialtjänstlagen som en boendeinsats till den som behöver stöd och skydd till följd av hot, våld eller andra övergrepp. Barn som följer med en vårdnadshavare till ett skyddat boende ska bedömas och beviljas insatsen individuellt, och socialnämnden ska ansvara för att tillgodose barnets behov av stöd- och hjälpinsatser. När det finns samtycke från båda vårdnadshavarna ska barnet beviljas insatsen med stöd av socialtjänstlagen. Saknas samtycke från den vårdnadshavare som barnet inte placeras tillsammans med, kan socialnämnden, efter ansökan hos förvaltningsrätten, bevilja barnet en insats i form av skyddat boende med stöd av en ny lag, lag (2024:79) om placering av barn i skyddat boende.

SOCIALNÄMNDENS ARBETE MED ATT FÖRBEREDA INFÖR DEN NYA LAGEN

Socialnämnden har genomfört en utredning med anledning av lagändringarna avseende barn och vuxna i skyddat boende (SN23-32). Utredningen bedömde att lagförslaget kommer stärka barnrättsperspektivet genom att öka förutsättningarna för att barnets behov av stödinsatser, utbildning och rehabilitering tillgodoses och följs upp. Vidare stärker det barnrättsperspektivet att skyddade boenden får tydliga kvalitetskrav och krav på att personal har kompetens om barn som upplevt våld. I sin helhet stärker lagförslaget möjligheterna för att barn placerade i skyddade boenden får det skydd och stöd de behöver. Konsekvenserna för verksamheterna bedömdes vara en ökad arbetsbelastning, handläggning och administration. Lagförslaget bedömdes också vara kostnadsdrivande både avseende handläggning av ärenden och i placeringskostnader.

Under hösten 2023 genomfördes en offentlig upphandling gällande skyddade boenden. Upphandlingen mynnade ut i ramavtal med 10 skyddade boenden, vilka kan tillgodose barns behov av skydd och erhåller HVB tillstånd. Dessa verksamheter måste söka tillstånd från IVO innan den 1 augusti 2024 för att få bedriva verksamhet i form av skyddat boende.

Under februari och mars 2024 har förvaltningen arbetat med att förbereda för den nya lagstiftningen. Bland annat har verksamhetssystemet anpassats, mallar för utredningar och beslut har upprättats, rutiner har upprättats, delegationsordningen har reviderats och utbildningsinsatser har genomförts.

11. STÖD TILL ANHÖRIGA

SOCIALNÄMNDENS ANSVAR

Socialnämnden ska enligt 5 kap. 10 § SoL erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Socialnämnden erbjuder inte något anhörigstöd i dagsläget och det finns således ett behov av att tillhandahålla anhörigstöd till nämndens målgrupper.

12. BISTÅND I FORM AV BOENDE OCH HEMLÖSHET

SAMHÄLLET ANSVAR FÖR BOSTADSFÖRSÖRJNING

Vikten av att ha en bostad avspeglas i flera svenska lagar och samhället har ett uttalat ansvar för bostadsförsörjningen för landets invånare. Enligt 1 kap. 2 § regeringsformen ska det allmänna särskilt trygga rätten till arbete, bostad och utbildning. Att kommunerna har huvudansvaret för bostadsförsörjningen framgår av lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar, bostadsförsörjningslagen. Varje kommun ska med riktlinjer planera för bostadsförsörjningen. Syftet med planeringen för bostadsförsörjningen är att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och att främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs.¹² Vare sig bostadsförsörjningslagen, socialtjänstlagen, eller svensk grundlag innefattar dock någon allmän skyldighet för kommunen att tillhandahålla bostäder för den som önskar eller behöver eller en preciserad och utkrävbar generell rätt till bostad för enskilda.

SOCIALTJÄNSTENS ANSVAR ATT FÖREBYGGA OCH MOTVERKA HEMLÖSHET

I förarbeten till den tidigare socialtjänstlagen (1980:620) ansågs rätten till bland annat bostad ha en så avgörande betydelse för den enskildes sociala situation att det tydligt skulle framgå i lagen.¹³ Socialnämnden ska enligt 3 kap. 2 § SoL i sin verksamhet främja den enskildes rätt till arbete, bostad och utbildning. I samma paragraf finns också allmänt hållna bestämmelser om socialnämndens medverkan i samhällsplaneringen och påverkan av utformningen av nya och äldre bostadsområden i kommunen. Socialtjänsten har härutöver enligt 5 kap. SoL ett särskilt ansvar för vissa grupper, exempelvis barn, våldsutsatta- eller brottsutsatta personer och personer med missbruk och beroende.

Socialtjänsten har vidare en viktig roll när det gäller stöd och insatser för att förebygga avhysningar med inriktningen att finnas med så tidigt som möjligt i processen.¹⁴

¹² 1 § bostadsförsörjningslag.

¹³ Prop. 1979/80:1 s. 140.

¹⁴ Se bland annat Förebygga och motverka hemlöshet, Socialstyrelsen, 2021.

Socialtjänsten kan ge stöd under olika faser i processen vid risk för avhysning. Socialtjänsten bör bedriva förebyggande arbete och ge indirekta insatser mot avhysningar, ge stöd till enskilda vid risk för avhysning för att förhindra avhysning samt om avhysning inte kan avvärjas, stöd i samband med att avhysningen verkställs och uppföljning och stöd efter avhysningen.¹⁵

RÄTT TILL BISTÅND FÖR BOENDE

Vad rätten till bostad faktiskt innebär framgår ytterst av hur reglerna för enskilds rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL tillämpas. För att få rätt till bistånd krävs enligt 4 kap. 1 § SoL att den sökande inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt. Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå och socialtjänstens stöd ska utformas så att det stärker den enskildes möjligheter att leva ett självständigt liv.

Socialnämnden har emellertid inte någon skyldighet enligt socialtjänstlagen att tillgodose behovet av bostad åt bostadslösa i allmänhet.¹⁶ Den person som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har däremot rätt till bistånd för bland annat skäliga kostnader för boende.

Av praxis från Högsta förvaltningsdomstolen – HFD, framgår dock att när den enskilde har speciella svårigheter att på egen hand skaffa bostad, helt saknar tak över huvudet och behovet inte kan tillgodoses på annat sätt så är nämnden skyldig att tillhandahålla en bostad som uppfyller krav på skälig levnadsnivå.¹⁷ Att det generellt sett är svårare att få ett hyreskontrakt om personer har skulder eller betalningsanmärkningar är exempelvis inte i sig en självklar anledning till att bevilja bistånd. Att det är brist på bostäder på den öppna bostadsmarknaden är inte heller i sig skäl nog för bistånd till bostad från socialtjänsten. Det är inte socialnämndens skyldighet att tillgodose behov av bostad i allmänhet.

HFD har i RÅ 1990 ref. 119 uttryckt att: ”I sådana fall, där den biståndssökande står helt utan tak över huvudet och behovet inte kan tillgodoses på annat sätt, är socialnämnden skyldig att ordna logi. Detta kan innebära att socialnämnden försäkras sig om att den enskilde verkligen blir inhyst någonstans och/eller bistår med kostnaden.” I samma referat uttalar sig HFD även om socialnämndens skyldighet att tillgodose krav på mer permanent bostad och anger bl.a. att biståndet då kan utformas på flera olika sätt. I det aktuella målet ansågs den sökande tillhöra en sådan utsatt grupp av hjälpsökande som enligt förarbetena till socialtjänstlagen kan behöva särskilt hjälp t.ex. för att anskaffa bostad. HFD ansåg inte heller att husvagn som permanent boende uppfyllde kraven på skälig levnadsnivå som den enskilde har rätt till.

HFD har dock sett det som godtagbart att boendestandarden i vissa fall är lägre än vad som anses skäligt på längre sikt. När en akut situation föreligger eller när ett lämpligt boende inte kan beredas den biståndssökande för en rimlig kostnad kan boende på härbärge godtas under en övergångsperiod.¹⁸

¹⁵ Stöd för socialtjänsten i arbetet med att förebygga avhysningar, Socialstyrelsen, 2022.

¹⁶ Jmf prop. 1979/80:1 s. 200 och 356.

¹⁷ RÅ 1990 ref 19.

¹⁸ RÅ 1994 not. 574.

När personer utsatts för våld i nära relationer ska socialtjänsten erbjuda stöd och hjälp i form av lämpligt, tillfälligt boende till den som behöver det.¹⁹ Socialtjänsten bör också kunna erbjuda våldsutsatta personer stöd och hjälp att ordna stadigvarande boende.²⁰

RIKTLINJER FÖR BOENDE OCH RIKTLINJER FÖR BOSTAD FÖRST

Socialnämnden har 2021-10-21 antagit riktlinjer för bistånd till boende inom socialnämndens verksamhetsområde (SN § 106, dnr 19-776. Dessa riktlinjer ska revideras under 2024.

Vidare har socialnämnden 2023-11-30 antagit riktlinjer för bistånd i form av Bostad först (SN § 190, dnr 23-622).

MÅLGRUPP OCH ANTAL HEMLÖSA

Kartläggningen inför införande av Bostad först och Akutboendet visade att socialtjänsten hade 74 personer registrerade som hemlösa i kommunen. Av dessa var 36 personer hemlösa utan någon bostadslösning, sex personer hade tillfälliga lösningar genom socialtjänsten, nio personer hade egna tillfälliga lösningar, tre personer hade korttidskontrakt, 10 var inneboende, 12 placerade genom missbruksenheten och två var placerade genom enheten för våld i nära relationer.

ANTAL INDIVIDER SOM ERHÅLLIT EKONOMISKT BISTÅND FÖR TILLFÄLLIGT BOENDE

Under 2023 har 54 personer beviljats ekonomiskt bistånd till tillfälligt boende. Flera av dessa har beviljats biståndet vid flera tillfällen under året.

Under januari 2024 har sju personer beviljats tillfälligt boende inom socialtjänstens akutboende och sju personer har beviljats tillfälligt boende på externa boenden.

FÖREBYGGANDE OCH UPPSÖKANDE VERKSAMHET HEMLÖSHET

Enskilda med hyres- och/eller el-skulder informeras via brev om möjligheten att kontakta socialförvaltningen för stöd och rådgivning.

Utöver detta bedriver Stadsmissionen en dagverksamhet som övergår i socialnämndens regi 31 maj 2024.

¹⁹ 6 kap. 2 § HSLF-FS 2022:39.

²⁰ Allmänna råd till 6 kap. 1 § HSLF-FS 2022:39.

INSATSER

BOSTAD FÖRST

Socialnämnden fattade 2023-06-07 om att införa Bostad först. Bostad först erbjuds till personer i långvarig hemlöshet med psykosocial problematik och som har behov av stöd i egen bostad. Idén bakom Bostad först är att individen ska bo kvar i sin bostad och att bostad ska vara utgångspunkten i en eventuell livsförändring.

AKUTBOENDE

Socialnämnden startade upp akutboende i egen regi den 15 januari 2024. I dagsläget kan Akutboendet erbjuda män, från 20 år och äldre, en plats. Beslutet fattas enligt 4 kap 1 § SoL och grundar sig i att det bedöms föreligga en akut nöd utifrån individens hemlöshet och att hen inte kan ordna boende på annat sätt.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Socialförvaltningen ser att det finns ett behov av att socialsekreterare finns på plats på akutboende och i den dagliga verksamheten när den bedrivs i egen regi. Detta för att möjliggöra för förändringsarbetet och kunna fatta beslut om tillfälligt boende.

Socialförvaltningen ser också ett behov av att fler hyresvärdar ansluter sig till socialnämndens koncept för Bostad först för att det ska vara möjligt att bevilja insatsen.

Det behövs också genomföras en översyn av samtliga lägenheter som socialnämnden förfogar över för att säkerställa att insatserna är korrekta samt att, i de fall hyreskontrakt ska upprättas, säkerställa att hyreskontrakten är i enlighet med hyreslagen.

Socialförvaltningen har uppmärksammat att befintliga riktlinjer för bistånd till boende behöver ses över och revideras och har för avsikt att lyfta ärende till socialnämnden under 2024.

13. PRIVATA UTFÖRARE AV SOCIALTJÄNSTINSATSER PLACERING UTOM EGNA HEMMET

SOCIALNÄMNDENS ANSVAR

Socialnämnden har enligt 6 kap. 2 § SoL ett ansvar för att tillgodose behovet av familjehem, HVB och stödboenden (barn och unga mellan 16-21). Idag tillgodoses behovet genom att socialnämnden anlitar externa aktörer.

Socialnämnden ska vidare i fråga om de barn som vårdas i ett familjehem, jourhem, stödboende eller hem för vård eller boende lämna dem som vårdar sådana barn råd, stöd och annan hjälp som de behöver.

BOENDEINSATSER ENLIGT SOCIALTJÄNSTLAGEN

HVB

Med hem för vård eller boende avses enligt 3 kap. 1 § SoF ett hem inom socialtjänsten som tar emot enskilda för vård eller behandling i förening med ett boende.

STÖDBOENDE

Med ett stödboende avses enligt 3 kap. 1 a § en verksamhet inom socialtjänsten som tar emot enskilda i ålder 16-20 år i ett eget boende med individanpassat stöd.

För att socialnämnden ska få överlåta genomförandet av en placering via extern aktör krävs det att verksamheten i fråga har tillstånd från IVO att bedriva verksamheten.

SKYDDAT BOENDE

1 april 2024 trädde ny lagstiftning i kraft för att öka kvaliteten i skyddade boenden. Bland annat regleras insatsen skyddat boende i socialtjänstlagen och det krävs tillstånd av IVO för att få bedriva sådan verksamhet (läs mer under kapitlet Våld i nära relation).

UPPHANDLINGAR AV HVB OCH STÖDBOENDEN FÖR BARN OCH UNGA

HVB Barn och unga 2022 – Adda

Ramavtalet, gäller för perioden 2023-04-01 - 2027-04-09, och syftar till att uppfylla socialtjänstens huvudsakliga behov av HVB för barn och unga samt ungdomar och familjer. Ramavtalet omfattar nio delområden:

- HVB akutplacering barn 0-17 år
- HVB akutplacering barn 0-17 år med förälder
- HVB utredning barn 0-17 år
- HVB utredning barn 0-17 år med förälder
- HVB behandling barn 0-17 år
- HVB behandling barn 0-17 år med förälder
- HVB akutplacering unga 18-20 år
- HVB utredning unga 18-20 år

- HVB behandling unga 18-20 år

Stödboende för barn och unga 2022 – Adda

Ramavtalet, gäller för perioden 2023-04-01 - 2027-03-31, och ska tillgodose kommunernas huvudsakliga behov av externa placeringar för ungdomar i åldern 16-20 år. Ramavtalet är indelat i fyra olika anbudsområden, vilka är prissatta var för sig av leverantörerna:

- Stödboende, ålder 16-17 år
- Stödboende, ålder 18-20 år
- Stödboende för ensamkommande, ålder 16-17 år
- Stödboende för ensamkommande, ålder 18-20 år

HVB Barn och unga 2017 – STIC (inklusive tillståndspliktiga stödboende för unga)

Ramavtalet, gällde för perioden 2019-08-15 - 2023-08-14. Tidigare gjorda löpande placeringar kan fortgå till de avslutas.

UPPHANDLING AV HVB FÖR VUXNA

HVB Vuxna med missbruk 2019 – Adda

Ramavtalet, gäller för perioden 2021-09-15 - 2025-09-14, och ska tillgodose kommunernas huvudsakliga behov av placeringar för vuxna med missbruk och/eller beroende på boende som tillhandahåller platser för heldygnsvistelse tillsammans med behandlingsinsatser och/eller omvårdnadsinsatser. Avtalet är indelat i tre olika delområden, vilka är prissatta var för sig av HVB-hemmen:

- HVB Utredning
- HVB Behandling
- HVB Omvårdnad

HVB Missbruk vuxna 2019 – STIC

Ramavtalet, gällde för perioden 2019-12-12 - 2023-12-10. Tidigare gjorda löpande placeringar kan fortgå till de avslutas.

Stödboende för vuxna 2021 – STIC (icke tillståndspliktiga verksamheter)

Ramavtalet, gäller under perioden 2022-07-01 - 2026-06-30, och omfattar externa placeringar för vuxna med missbruk och omfattar enbart svenska verksamheter belägna i Sverige. Ramavtalet omfattar

- Stödboende
- Träningslägenheter
- Stödboende med drogtolerans

UPPHANDLING SKYDDADE BOENDEN

Ramavtal skyddat boende – KS 23-602

Med hjälp av upphandlingsavdelningen har socialnämnden gjort en egen upphandling. Ramavtalet gäller under perioden 2023-11-01 – 2025-09-30, och ska tillgodose kommunens behov av skyddade boenden inom följande kategorier:

1. Skyddat boende (inom 3 timmar) från Norrtälje med HVB-tillstånd, för vuxna med medföljande barn
2. Skyddat boende i hela Sverige med HVB tillstånd för vuxna med medföljande barn. Inga aktörer lämnade svar på denna kategori så eventuellt behov av detta an vi inte tillgodose.
3. Skyddat boende för vuxna
4. Skyddat boende för vuxna som drivs av kvinnojourer med anställd personal.

Det behöver säkerställas att de verksamheter som socialnämnden anlitar för att genomföra insatsen skyddat boende ansöker om tillstånd från IVO innan den 1 augusti 2024.

UPPFÖLJNING AV AVTAL

Inom verksamheten för barn och unga finns en HVB-samordnare som är ansvarig för att följa upp avtalen. Under 2023 har det pågått ett arbete med att utveckla den enkät som används för att följa upp kvaliteten på HVB och stödboende. Målet är att HVB ska få ut enkäten en gång per år och rapportera ett antal kvalitetsmarkörer. Många HVB återkopplar att de uppskattar att vi är noggranna och att vi följer vården på ett bra sätt. Under 2024 kommer e-tjänsten att fortsätta implementeras även i för de skyddade boenden som förvaltningen placerar i.

Vidare pågår ett arbete för att utveckla samverkan med upphandlingsavdelningen i syfte att inte missa viktiga upphandlingar för HVB/stödboende/extern öppenvård framgent.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Socialförvaltningen bedömer att socialnämnden behöver systematisera arbetet med externa utförare av socialtjänst. Det behöver säkerställas systematik avseende upphandling, användande av befintliga ramavtal, uppföljningar av avtal samt dokumentation och diarieföring.

14. UPPDRAGSTAGARE

SOCIALNÄMNDENS ANSVAR

Socialnämnden är enligt 6 kap. 2 § SoL skyldig att säkerställa tillgången till de familjehem och jourhem som behövs för att tillgodose behoven hos dem som behöver vårdas eller bo i ett annat hem än deras egna. För placering av barn och unga i familjehem och jourhem finns därutöver särskilda bestämmelser som innebär att socialnämnden inte får placera ett barn i ett sådant hem utan att hemmet är utrett av socialnämnden, att socialnämnden ska ingå avtal med det tilltänkta hemmet, att socialnämnden är skyldig att tillhandahålla den utbildning som behövs för de tilltänkta hemmen samt ge hemmen råd, stöd och annan hjälp som de behöver.²¹ Socialstyrelsen har utfärdat föreskrifter och allmänna råd om socialnämndens ansvar för barn och unga i familjehem, jourhem, stödboende och hem för vård eller boende.²² Av dessa framgår bland annat att socialnämnden ska kartlägga och analysera behovet av familjehem, stödboenden och hem för vård eller boende för placeringar av barn och unga på kort och lång sikt och med kartläggningen och analysen som utgångspunkt, planera för och vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa tillgången till hem och stödboenden som kan erbjuda vård som är trygg, säker, ändamålsenlig och präglad av kontinuitet.²³

Vidare förtydligar dessa föreskrifter bland annat hur en utredning av tilltänkt familjehem ska genomföras samt vilka underlag som ska finnas med inför ett beslut om att placera ett barn i familjehem.²⁴

UTBILDNING OCH STÖD TILL DEM SOM VÅRDAR BARN PÅ UPPDRAG AV SOCIALNÄMNDEN

Socialnämnden ska enligt 6 kap. 6 c § SoL tillhandahålla den utbildning som behövs för dem som nämnden avser att anlita för vård av barn i familjehem eller jourhem.

Socialtjänsten ska arbeta för att familjehemsföräldrar genomgår utbildning innan ett barn placeras, eller i nära anslutning till placeringen. Socialtjänsten kan också ställa krav på genomgången utbildning innan ett hem godkänns.

Enligt 6 kap. 7 a § ska socialnämnden i fråga om de barn som vårdas i ett familjehem, jourhem, stödboende eller hem för vård eller boende lämna dem som vårdar sådana barn råd, stöd och annan hjälp som de behöver.

Om vårdnaden av ett barn har flyttats över till en eller två särskilt förordnade vårdnadshavare som barnet tidigare varit familjehemsplacerad hos, får socialnämnden fortsätta att betala dessa vårdnadshavare skälig ersättning. Vid sådan överflyttning av vårdnaden ska socialnämnden ge särskilt förordnade vårdnadshavare råd och stöd (6 kap. 11 § SoL).

²¹ 6 kap. 6-7 a §§ SoL.

²² SOSFS 2012:11.

²³ 3 kap. 1 § SOSFS 2012:11.

²⁴ 4 och 5 kap. SOSFS 2012:11.

BESKRIVNING AV VERKSAMHET FÖR UPPDRAGSTAGARE BARN OCH UNGA

TYP AV UPPDRAGSTAGARE

Familjehem och jourhem

Enligt 3 kap. 2 § socialtjänstförordningen definieras familjehem som ett enskilt hem som på uppdrag av socialnämnden tar emot barn för stadigvarande vård och fostran eller vuxna för vård och omvårdnad och vars verksamhet inte bedrivs yrkesmässigt. Ett jourhem är enligt 6 kap. 6 § 3 st. ett enskilt hem som vid upprepade tillfällen tar emot barn för tillfällig vård och fostran. Det som utmärker ett jourhem är att det är ett enskilt hem som vid upprepade tillfällen tar emot olika barn under en begränsad vårdtid.

Kontrakterade familjehem och jourhem

Ett kontrakterat familjehem och jourhem är ett enskilt hem som socialnämnden har avtal med som förbinder sig att ställa en eller flera platser till förfogande. Kontrakterade familjehem och jourhem utreds och godkänns som andra familjehem och jourhem. Under 2023 hade socialnämnden inte några egna kontrakterade familjehem eller jourhem.

Konsulentstödda familjehem och jourhem

Ett konsulentstött familjehem och jourhem är ett hem som är anknutet till en privat verksamhet, konsulentverksamheten. Konsulentverksamheterna erbjuder stöd och handledning till de enskilda hemmen. Många av verksamheterna rekryterar och utreder och bedömer också familjehem och jourhem och föreslår sedan tänkbara hem till socialnämnden. Samtliga regler gällande socialnämndens ansvar avseende jourhem och familjehem är tillämpliga även på dessa familjehem och jourhem. Det innebär bland annat att socialnämnden är skyldig att genomföra en familjehemsutredning innan beslut om placering och detta oavsett om konsulentverksamheten har utrett hemmet eller inte.

Kontaktfamiljer och kontaktpersoner

Att vara kontaktfamilj är ett engagemang som en familj åtar sig. Familjen tar emot barnet eller ungdomen i sitt hem, oftast en eller två helger i månaden. Kontaktperson är ensam uppdragstagare och fungerar som ett vuxet stöd för ett äldre barn eller en ungdom.

Inför ett uppdrag som kontaktfamilj eller kontaktperson kommer görs en utredning. Därefter görs en bedömning av om familjen/personen är lämplig som kontaktfamilj/kontaktperson. Utredningen kan innefatta frågor om vilka som bor i hemmet och livssituationen. Den kan även röra frågor kring hälsotillstånd, personlighet, intressen, motiv till att bli kontaktfamilj eller kontaktperson, synen på barnuppfostran, omsorgsförmåga och inställning till barn.

REKRYTERING AV UPPDRAGSTAGARE

Familjehem- och insatsenheten har i uppdrag att rekrytera och utreda nya familjehem. För att intressera nya uppdragstagare krävs att socialnämnden marknadsför uppdraget. Socialnämnden konkurrerar på samma sätt som landets övriga socialtjänster med de konsulentstödda företagen som har fler resurser och som erbjuder mer stöd och högre arvode till sina familjehem. I en omvärldsbevakning som socialförvaltningen gjort så framkommer det att en konsulent vid ett konsulentföretag i snitt har sex familjehem att

handleda. Detta kan jämföras med socialförvaltningens familjehemssekreterare som har mellan 12-15 familjehem och kontaktfamiljer att handleda.

Under 2022 och 2023 så utvecklade familjehemsenheten ett stort arbete i att försöka nå ut och marknadsföra socialnämndens verksamhet med uppdragstagare i kommunen. Bland annat genomfördes riktade kampanjer på sociala medier, närvaro på Norrtälje och Rimbo marknader, Julmarknad i Norrtälje, närvaro på Norrtäljes Pridefestival samt genom att bjuda in till informationsträffar en gång per termin. Detta har lett till ett ökat intresse och det inkommer regelbundet ansökningar från familjer som är intresserade av att bli familjehem.

UTREDNING AV UPPDRAGSTAGARE

Socialnämnden behöver ha en flexibilitet och snabbhet när det gäller att möta upp de intresseanmälningar som inkommer från familjer som vill bli uppdragstagare. Familjehemsenheten utreder familjehemmen enligt modellen En varaktig relation. Det är en omfattande modell med sex till åtta träffar, individuella intervjuer, registerutdragsinhämtning samt referenstagning. En familjehemsutredning tar mycket tid i anspråk och när det i perioder är många akuta ärenden får utredningarna stå tillbaka.

Under året har ett arbete med att utveckla modulen "Uppdragstagare" i vårt verksamhetssystem Lifecare pågått. Familjehemsgruppens verksamhetsstöd har under flera år varit eftersatt. Det har inte funnits funktionella beslut, eller avtal jämförbart med modulen för socialsekreterare för barn.

Intresseanmälningar och utredningar

Under 2023 aktualiserades det 87 intresseanmälningar om att bli uppdragstagare.

Under 2023 inleddes 102 utredningar om jourhem/familjehem, kontaktfamiljer och kontaktpersoner.

UTBILDNING TILL FAMILJEHEM

Under 2024 kommer familjehemsenheten utveckla arbetet med utbildning för uppdragstagare. Tanken är att utbildningen ska genomföras på ett systematiskt sätt. Under 2023 har tre medarbetare genomgått Socialstyrelsens utbildning "Ett hem att växa i" med syftet att kunna erbjuda våra nya familjehem denna grundutbildning under 2024 och fortsatt en gång per år. För att säkerställa att familjehemmen kan genomgå denna utbildning har förvaltningen identifierat behov av att nämnden tar beslut om ersättning för inkomstbortfall. Utöver det planeras fortsatta tematräffar med inbjudna talare där familjehemmen får träffas och utbyta erfarenheter på kvällstid.

Stöd till uppdragstagare

Familjehemsenheten leder och stödjer familjehemmen genom uppföljningar en gång i månaden, genom att medverka vid hembesök och uppföljning av barnets placering samt genom att ha kontinuerlig kontakt med varje familjehem om något uppstår i vardagen.

SAMVERKAN

Under året har familjehemsenheten deltagit i projektet med Psykisk hälsa och i samband med det fördjupat samverkan med KSON som även de har uppdragstagare i form av kontaktfamiljer. I detta arbete har socialnämnden försökt likrikta ersättningar och avtal så att förvaltningarnas villkor och ersättningar i högre grad liknar varandra. KSON:s kontaktsekreterare har bjudits in på familjehemsgruppens metodmöten för att samverka närmre.

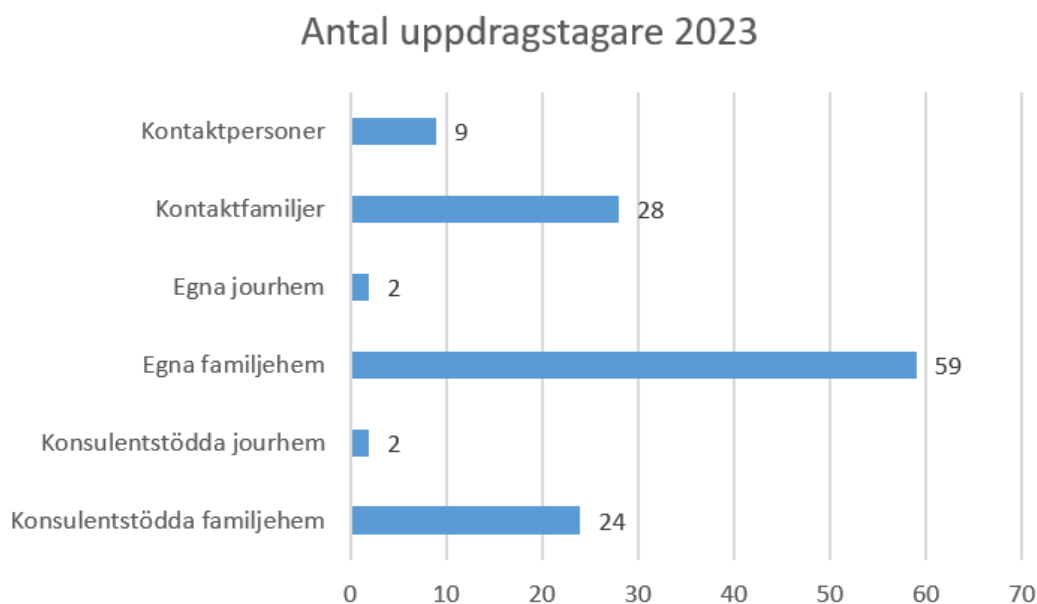
METODER

Socialförvaltningen använder metoden "En varaktig relation" för att utreda familjehem och jourhem. Utredningen är en process där den/de sökande får möjlighet att utvecklas under utredningens gång. Modellen fokuserar på detta kontinuerliga lärande och växande med samtidig tonvikt på att bekräfta den information som framkommer.

ANTAL UPPDRAGSTAGARE

Figur 14.1 - Antal uppdragstagare 2023

Källa: Lifecare

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Socialförvaltningen ser ett behov av att utse två familjehemssekreterare som kan prioritera utredning av nya familjehem. Detta för att kunna vara flexibel och snabbt utreda dessa som anmäler intresse av att bli uppdragstagare. Den utredningsmetod som socialförvaltningen använder sig av vid utredning av familjehem är en omfattande modell med 6-8 träffar plus individuella intervjuer, registerutdragsinhämtning samt inhämtande av referenser.

Socialförvaltningen ser även ett behov av att utveckla umgängesstödsverksamheten för hur umgänget ska kunna ske utan umgängesstöd efter förordnandets slut. Kontaktperson vid umgänge skulle vara nödvändigt ibland för att barnet ska kunna och ges möjlighet att fortsätta träffa sin förälder samt behålla och skapa en relation till sin förälder. Det är sårbart att avsluta efter förordnandets slut då familjen ofta behöver mer stöd än vad som ryms inom det familjerättsliga.

FÖRSLAG FÖR ATT STÄRKA KVALITETEN I VÅRDEN NÄR BARN OCH UNGA PLACERAS I FAMILJEHEM, JOURHEM, STÖDBOENDE OCH HVB

I utredningen För barn och unga i samhällsvård (SOU 2023:66) föreslås ett antal åtgärder för att kvaliteten i vården ska öka när barn och unga placeras i bland annat familjehem. Bland annat föreslår utredaren:

- en enhetlig definition av familjehem som kompletteras med familjehemskategorier som anger skillnaderna mellan nätverkshem, allmänt familjehem, jourhem och förstärkt familjehem,
- att det ska införas ett krav på tillstånd i SoL för familjehem. Tillstånd ska ges i en eller flera familjehemskategorier och endast beviljas om hemmet har förutsättningar för att medverka till socialnämndens ansvar för att ge god vård till barn och unga i samhällsvård. Tillstånd att vara familjehem ska enligt förslaget ges av socialnämnden. Vidare föreslås att en utredning efter ansökan om att bli familjehem ska inledas skyndsamt och vara slutförd inom sex månader. Nämnden ska vara skyldig att inleda utredning om det inkommer en intresseanmälan om att bli familjehem,
- socialnämnden bara får använda handläggare som har avlagt svensk socionomexamen eller annan relevant examen på minst grundnivå i högskolan för utförande av sådana uppgifter inom socialtjänsten rörande barn och unga som innefattar utredning av ansökningar om att bli familjehem.
- en skyldighet för socialnämnden att genast anmäla till IVO om den får kännedom om något som skulle kunna föranleda återkallelse av ett tillstånd att vara familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende
- att IVO ska återkalla tillstånd om det inte längre finns förutsättningar för tillståndet och att IVO ska underrätta socialnämnden om utredning eller beslut av återkallelse,
- att IVO ska föra ett register över familjehem för barn och unga under 21 år med undantag för nätverkshem ska inrättas.

15. BUDGET- OCH SKULDRÅDGIVNING

SOCIALNÄMNDENS ANSVAR

Enligt 5 kap. 12 § SoL ska kommunen lämna budget- och skuldrådgivning till skuldsatta personer. Skyldigheten föreligger även under ett skuldsaneringsförfarande och till dess beviljad skuldsanering eller F-skuldsanering är helt avslutad. Konsumentverket ska stödja och ge vägledning för den budget- och skuldrådgivning som kommunerna ska svara för. Genom en lagändring som trädde i kraft i november 2016 fördes skyldigheten för kommunerna över till socialtjänstlagen för att förtydliga att budget- och skuldrådgivning är att anse som socialtjänst. I förarbetena anges att med budget- och skuldrådgivning avses att invånarna ska ha tillgång till kvalificerad rådgivningsverksamhet. Kommunerna måste också se till att rådgivningsverksamheten har sådan kapacitet att en hjälpsökande kan få bistånd utan oskäligt dröjsmål.²⁵

BESKRIVNING AV VERKSAMHET

Socialförvaltningen har två budget- och skuldrådgivare som erbjuder råd och stöd till invånare som har ekonomiska problem. Stödet inkluderar allt från ett telefonsamtal till en långvarig kontakt med ett aktivt förändringsarbete för att tillsammans med invånaren hitta lösningar på de uppkomna ekonomiska problemen och sträva mot en ekonomisk rehabilitering.

ANTAL ÄRENDEN

Under 2023 hanterade socialnämnden 225 ärenden om budget- och skuldrådgivning.

AVSLUT AV ÄRENDE

Under 2023 avslutades 176 ärenden.

16. SOCIALNÄMNDENS ANSVAR FÖR NYANLÄNDA

SOCIALNÄMNDENS ANSVAR

Enligt § 2 i reglemente för socialnämnden fullgör socialnämnden kommunens uppgifter enligt lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA). Vidare ingår det i nämndens uppgifter enligt § 5 i reglementet att ansvara för mottagandet av flyktingar enligt avtal med Migrationsverket.

Ansvar enligt reglementet innebär bland annat att socialnämnden fullgör kommunens uppgifter avseende kommunens mottagande av ensamkommande barn. Socialnämnden ansvarar för boende, daglig omsorg, eventuellt särskilt stöd, anmäla behov av god man och skolgång för ensamkommande barn. När Migrationsverket anvisat en kommun ska det anses att barnet vistas i den kommunen i den mening som avses i 2 a kap. 1 §

²⁵ Prop. 2015/16:125 s. 276.

socialtjänstlagen, se 3 § andra stycket LMA. Ensamkommande barns behov ska utredas utifrån samma regler som gäller för utredningar av andra barn som kan behöva socialtjänstinsatser. Det innebär att socialnämnden utan dröjsmål ska inleda utredning enligt 11 kap. 1 § SoL när ett barn anvisats till kommunen. En omedelbar skyddsbedömning enligt 11 kap. 1 a § SoL ska också göras och utredningen ska bedrivas skyndsamt och slutföras inom fyra månader om det inte finns särskilda skäl, se 11 kap. 2 § SoL. När ett ensamkommande barn fyller 18 år eller registreras som 18 år övergår ansvaret från kommunen till Migrationsverket.

Migrationsverket har huvudansvaret för mottagandet av vuxna asylsökande, se 2 § första stycket LMA. Migrationsverket ansvarar för den asylsökandes logi och försörjning och betalar ut ekonomiskt stöd i form av dagersättning och särskilt bidrag enligt LMA. När en person har beviljats uppehållstillstånd upphör som huvudregel rätten till LMA-ersättning från Migrationsverket. Vid behov kan den enskilde härefter beviljas kompletterande bistånd enligt SoL utöver andra ersättningar från t ex Arbetsförmedlingen eller CSN.

Enligt 5 § lagen (2016:38) om mottagning av vissa nyanlända invandrare för bosättning (bosättningslag) är kommunen skyldig att, efter anvisning från Migrationsverket, ta emot en nyanländ för bosättning i kommunen. Bosättningslagen innehåller inga bestämmelser om hur länge anvisningskommunen ansvarar för bosättningen av nyanlända. Några särskilda krav på typ av bosättning uppställs inte, utan det är upp till kommunen att avgöra hur skyldigheten ska fullgöras i ett enskilt fall (prop. 2015/16:54 s. 39). Av förarbetena till lagen framgår att regeringens intention är att kommunen i så stor utsträckning som möjligt ska erbjuda permanenta boendelösningar (prop. 2015/16:54 s. 18).

Nyanlända barn är i behov av en särskilt förordnad vårdnadshavare om de ankommer utan vårdnadshavare till Sverige. Alla barn ska ha en vårdnadshavare i Sverige som kan fatta beslut och föra deras talan fram till dess att de är myndiga. Familjerätten utreder vem som kan tänkas vara lämplig som särskilt förordnad vårdnadshavare. Därefter fattar socialnämnden beslut om att ansöka om särskilt förordnad vårdnadshavare hos tingsrätten.

BESKRIVNING AV MÅLGRUPPER

ASYLSÖKANDE

En asylsökande är en utländsk medborgare som tagit sig till Sverige och begärt skydd. Personen är asylsökande till dess att ärendet prövats av Migrationsverket. Då får personen antingen beslut om uppehållstillstånd eller avvisning. Under tiden personer väntar på att få sitt ärende prövat ansvarar Migrationsverket för att den asylsökande har någonstans att bo. De asylsökande kan inte folkbokföra sig, jobba eller läsa svenska för invandrare (SFI). Asylsökande barnen har rätt att gå i skolan.

Som asylsökande är det vanligast att bosätta sig hos släkt eller vänner, dessa benämns ofta EBO (eget boende). Kan den asylsökande inte hitta eget boende kan hen bli beviljad att bo på ett av Migrationsverkets anläggningsboenden.

KVOTFLYKTINGAR

Kvotflykting är en person som får uppehållstillstånd i Sverige genom UNHCR:s program för vidarebosättning. Det är människor som Sverige tar emot från FN:s flyktingläger. Deras asylstatus har utretts av FN och de får därför permanent uppehållstillstånd direkt. Dessa omfattas också av bosättningslagen.

SAMVERKANSMÖTEN

LOKAL ÖVERENSKOMMELSEMÖTEN (LÖK-MÖTEN)

En gång i månaden hålls samverkansmöten där socialförvaltningen är sammankallande, så kallade LÖK-möten. Detta i enlighet med en lokal överenskommelse mellan socialförvaltningen, Arbetsförmedlingen och utbildningsförvaltningen. Utöver dessa bjuds även aktuella samverkanspartners in, vilka inte har obligatorisk närvaro. Däribland finns i dagsläget flyktinghälsan, rektorerna för de största SFI-skolorna, med flera.

BESKRIVNING AV VERKSAMHET - INTEGRATIONSPROCESS

Nedan följer en övergripande beskrivning av hur socialnämnden arbetar med nyanlända.

När anvisning inkommer påbörjas omgående planering inför ankomst. I planeringen ingår bl.a. att se över behovet av bostad och informera barn- och utbildningskontoret om barn finns i hushållet, för att de ska kunna förbereda närliggande skola.

Det fortsatta arbetet består av att vid behov hämta de nyanlända från flygplatsen. De nyanlända får en genomgång av sin nya bostad, bland annat med stöd av informationsmaterial från Roslagsbostäder. Under genomgången blir klienten även informerad om att de har fått ett kontrakt på totalt två år, i enlighet med bosättningslagen och att de efter denna tid behöver ha hittat eget boende. Under första veckan får de nyanlända träffa socialsekreterare som förklarar rätten till försörjningsstöd samt genomför ekonomisk utredning, socialsekreterare som genomför en social kartläggning och upprättar handlingsplan mot självförsörjning samt folkbokför dem i Sverige för att de ska få sitt personnummer. De nyanlända får också genomgå en hälsoundersökning hos flyktinghälsan.

När den nyanlända har fått personnummer stödjer verksamheten i att anmäla försäkringstillhörighet och att skaffa svenskt ID-kort. Vidare anmäls den nyanlända till Arbetsförmedlingen och skrivs in i etableringsprogrammet samt SFI.

Den nyanlända stöds fortlöpande i att söka egen bostad samt att nå egen försörjning.

Om den nyanlända har ordnat boende på egen hand i kommunen får socialförvaltningen inte vetskap om detta per automatik. I vissa fall, om den nyanlända lämnat samtycke till detta, får socialförvaltningen ett brev från Migrationsverket som meddelar att en nyanländ som varit asylsökande nu fått uppehållstillstånd och är bosatt i kommunen. I de fallen skickar socialförvaltningen ut samma informationsmaterial till den egenbosatta som lämnas till andra nyanlända deras första dag i Norrtälje kommun.

AKTUALISERINGAR

Tabell 16.1 - Sammanställning nyanlända, 2020-2024

Källa: Intern manuell statistik

SAMMANSTÄLLNING NYANLÄNDA					
Faktiskt år	2020	2021	2022	2023	2024
Kommuntal	78	74	68	36	27
Kvar att ta emot från faktiskt år	-	-	-	14	27
Anvisade under faktiskt år	51	74	58	21	0
Varav barn	24	42	30	10	0
Mottagna nyanlända anvisade faktiskt år	18	67	55	21	0
Varav barn	6	39	29	10	0
Mottagna nyanlända anvisade tidigare år	24	33	7	0	1
Varav barn	11	18	3	0	0
Mottagna nyanlända, oavsett anvisningsår	42	100	62	21	1
Varav barn	17	57	32	10	0

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Socialnämnden ser ett behov av att i reglemente tydliggöra att socialnämnden ansvarar för kommunens uppgifter enligt bosättningslagen. Vidare bör det fastställas huruvida rätten till boende enligt bosättningslagen avser en permanent bostad i Norrtälje kommun.

17. DÖDSBOFÖRVALTNING, DÖDSBOANMÄLAN OCH GRAVSÄTTNING

SOCIALTJÄNSTENS ANSVAR

Enligt 18 kap. 2 § ska socialnämnden förvalta ett dödsbo om det behövs och det inte finns någon som tar hand om den dödes egendom. Nämnden kan då vara skyldig att föranstalta om bouppteckning eller ta initiativ till en dödsboanmälan. För kostnaderna med anledning av förvaltningen har kommunen rätt till ersättning av dödsboet.

Enligt 20 kap. 1 § ska en bouppteckning förrättas senast tre månader efter ett dödsfall. Enligt 20 kap. 8 a § ärvdabalken behöver inte en bouppteckning förrättas om den dödes tillgångar inte räcker till annat än begravningskostnader och andra utgifter med anledning av dödsfallet och socialnämnden gör en dödsboanmälan till Skatteverket.

Kommunen är vidare skyldig att ordna med gravsättning av en avlidne om den avlidne inte efterlämnar någon som ordnar med gravsättningen enligt 5 kap. 2 § begravningslag (1990:1144). Enligt reglemente för socialnämnden i Norrtälje kommun är socialnämnden den som ska fullgöra kommunens skyldighet i detta avseende.

STATISTIK FÖRVALTNING DÖDSBO OCH DÖDSBOANMÄLNINGAR

Under 2023 förvaltade socialnämnden 14 dödsbon och 60 dödsboanmälningar genomfördes.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Förvaltningen har idag endast en handläggare som hanterar dödsboanmälningar. Det innebär att det är sårbart och det finns ett behov av att säkerställa att fler kan handlägga dessa ärenden. Vidare finns ett behov av att utveckla verksamhetssystemet i denna del.

18. FÖRVALTNINGSGEMENSAMMA VERKSAMHETER

ARKIVET

SOCIALNÄMNDENS ANSVAR

En myndighet ska enligt 4 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) – OSL ta hänsyn till rätten att ta del av allmänna handlingar när den organiserar hanteringen av sådana handlingar och vid övrig hantering av allmänna handlingar. Myndigheten ska särskilt bland annat se till att allmänna handlingar kan lämnas ut med den skyndsamhet som krävs enligt tryckfrihetsförordningen och att allmänna handlingar kan skiljas från andra handlingar.

Vidare ska en myndighet särskilt beakta att det bör framgå när uppgifter har tillförts en allmän handling och, om de har ändrats eller gallrats, vid vilken tidpunkt detta har skett, samt att allmänna handlingar inte bör innehålla förkortningar, koder eller liknande som kan försvåra insynen enligt tryckfrihetsförordningen.

Varje myndighet ska upprätta en beskrivning som ger information om

1. myndighetens organisation och verksamhet i syfte att underlätta sökande efter allmänna handlingar,
2. register, förteckningar eller andra sökmedel till myndighetens allmänna handlingar,
3. tekniska hjälpmedel som enskilda själva kan få använda hos myndigheten för att ta del av allmänna handlingar,
4. vem hos myndigheten som kan lämna närmare upplysningar om myndighetens allmänna handlingar, deras användning och sökmöjligheter,
5. vilka bestämmelser om sekretess som myndigheten vanligen tillämpar på uppgifter i sina handlingar,
6. uppgifter som myndigheten regelbundet hämtar från eller lämnar till andra samt hur och när detta sker, och
7. myndighetens rätt till försäljning av personuppgifter.

I beskrivningen ska uppgifter utelämnas om det behövs för att beskrivningen i övriga delar ska kunna hållas tillgänglig för allmänheten.

I 5 § arkivlagen (1990:782) regleras att myndigheterna som grund för arkivvården vid framställning av handlingar ska använda materiel och metoder som är lämpliga med hänsyn till behovet av arkivbeständighet. Enligt 6 § arkivlagen ingår det i arkivvården att myndigheten ska

1. organisera arkivet på ett sådant sätt att rätten att ta del av allmänna handlingar underlättas,
2. upprätta dels en arkivbeskrivning som ger information om vilka slag av handlingar som kan finnas i myndighetens arkiv och hur arkivet är organiserat, dels en systematisk arkivförteckning,
3. skydda arkivet mot förstörelse, skada, tillgrepp och obehörig åtkomst,
4. avgränsa arkivet genom att fastställa vilka handlingar som skall vara arkivhandlingar, och
5. verkställa föreskriven gallring i arkivet.

Avseende anteckningar och andra uppgifter i en personakt hos socialnämnden gäller reglerna i 12 kap. socialtjänstlagen (2001:453) – SoL. Där regleras vilka personakter som ska gallras, vilka som ska bevaras samt tidpunkt för gallring. Kommunfullmäktige har vidare antagit reglemente för hantering av arkiv i Norrtälje kommun 2017-12-18 (KS 2016-875). I reglementet regleras att förvaring av handlingar ska ske i enlighet med kommunens klassificeringsstruktur. Utifrån klassificeringsstrukturen ska nämnden upprätta hanteringsanvisningar och arkivförteckning. Strukturen ska också fungera som en diarieplan. Klassificeringsstrukturen beskriver vad en verksamhet gör och hanteringsanvisningar beskriver bland annat vilka handlingar som skapas i verksamheten, hur de ska förvaras samt om de ska gallras eller bevaras.

Socialnämnden beslutade 2019-02-21 att införa verksamhetsbaserad informationsredovisning och hanteringsanvisningar för socialnämnden (SN § 27, SN 18-776). Hanteringsanvisningarna har därefter reviderats vid ett antal tillfällen, senast 2022-09-15 (SN § 109, SN 18-776).

Under 2023 antog socialnämnden riktlinjer för digitala underskrifter och riktlinjer för ersättningskanning. Detta för att möjliggöra införande av digital personakt, digital ärendehantering och digital arkivering (SN § 188, dnr 2023-592).

BESKRIVNING AV ARKIVET

I arkivets arbete ingår att säkerställa att lagkraven följs dvs. att nämndens handlingar bevaras, gallras och förvaras enligt lag. I det dagliga arbetet ingår det att lägga upp nya personakter, sortera in handlingar i personakter samt att vägleda verksamheten i frågor kopplat till arkivet.

Under 2023 har gallring av personakter skett vid två tillfällen, handlingar är gallrade till och med 2018-06-30. Under 2023 har 767 nya akter lagts upp och totalt har 36 016 stycken handlingar sorterats in i personakter.

DIGITAL PERSONAKT

En förstudie genomfördes för att undersöka om det var möjligt att införa digital personakt utifrån de lagstiftningar som styr socialnämndens verksamhet.

Under 2023 har socialnämnden antagit riktlinjer för ersättningsskanning och digitala underskrifter. Dessa reglerar vilka handlingar som kan skannas in till personakt och vilka som behöver fortsätta att hanteras fysiskt. I riktlinjerna regleras också vilken typ av handling som enligt lag kräver analog underskrift samt vilka handlingar som kan skrivas under digitalt.

UTMANINGAR

Under året har avvikelser upprättats som främst har kopplats till brister i hanteringen av personakter och handlingar. Till exempel har personakter inte kunnat återfinnas samt att gallring har skett felaktigt eller inte alls. För att komma till rätta med avvikelserna har åtgärder som utbildning, utökning av resurser, information till verksamheterna, upprättande och/eller revidering av processer genomförts.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Arbetet mot ett helt digitalt arkiv fortsätter under 2024, socialförvaltningen ser ett behov av att utveckla gallring av personakter till en mer digital process. För detta krävs det utökning av de personella resurserna. Vidare behöver resurser i arkivet beaktas i takt med att inflödet av ärenden till förvaltningen ökar.

REGISTRATUR

SOCIALNÄMNDENS ANSVAR

Enligt 4 kap. offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) – OSL ska en myndighet ta hänsyn till rätten att ta del av allmänna handlingar när den organiserar hanteringen av sådana handlingar och vid övrig hantering av allmänna handlingar. Vidare är myndigheten skyldig att registrera allmänna handlingar så snart de har kommit in till eller upprättats hos en myndighet enligt 5 kap. 1 § OSL. Enligt 5 kap. 2 § OSL ska det av registret över allmänna handlingar framgå

1. datum då handlingen kom in eller upprättades,
2. diarienummer eller annan beteckning handlingen fått vid registreringen,
3. i förekommande fall uppgifter om handlingens avsändare eller mottagare, och
4. i korthet vad handlingen rör.

Uppgifter enligt första stycket 3 eller 4 ska utelämnas eller särskiljas om det behövs för att registret i övriga delar ska kunna hållas tillgängligt för allmänheten.

Socialnämnden omfattas av ett undantag från kravet på registrering enligt 3 § offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641) – OSF, som innebär att om en allmän handling hör till en personakt hos nämnden så behöver handlingen inte registreras utan kan i stället tillföras personakten.

BESKRIVNING AV REGISTRATUREN

Registraturen hanterar handlingar som inkommer till eller upprättas inom förvaltningen. Handlingar som inkommer/upprättas registreras eller diarieförs i ärendehanteringssystemet Platina. Registrator är med i ett ärendes start och avslut och kontrollerar att rätt dokument är registrerade innan ett ärende kan avslutas. Registraturen är även behjälpliga med att ta fram handlingar vid förfrågan från medarbetare inom förvaltningen.

Registraturen ansvarar för att den fysiska posten delas ut till berörda samt ansvarar för socialförvaltningens officiella e-postbrevlåda. Antalet handlingar som inkommer digitalt via den officiella e-postbrevlådan ökar. Under 2023 har det registrerats 1 548 st ärenden, 11 134 st handlingar samt 3 203 st meddelanden.

I början av maj 2023 genomfördes ett systembyte från Diabas Ciceron till Platina. Nya arbetssätt togs fram. Inför systembytet gjordes en översyn av ärenden som låg öppna som borde vara stängda. Beslut fattades om att migrera ärenden 5 år tillbaka i tiden till Platina. Vidare genomfördes en översyn av den verksamhetsbaserade informationsredovisningen.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Det pågår ett arbete med att digitalisera samtliga ärendeflöden. I dagsläget är processerna för avvikelshantering och begäran om utlämnande av allmän handling helt digitaliserade.

NÄMNDSEKRETARIAT

SOCIALTJÄNSTENS ANSVAR

Nämndernas arbete regleras i 6 kap. i kommunallagen (2017:725) – KL. Där finns regler om bl.a. ledamöter och ersättare, mandattider, ordförande och vice ordförande, tidpunkt för sammanträden, deltagande på distans, offentlighet och närvarorätt vid nämndsammanträden, beslutsförhet, jäv, hur ärenden avgörs, delgivning, delegering av ärenden, anmälan av beslut som fattats på delegation och reglementen. Bestämmelserna kompletteras i kommunen av reglemente för samtliga nämnder, A-delen (KF § 124, KS 2022-659) och riktlinjer för ersättningar till förtroendevalda (2022-12-19 § 206). Vidare har val- och demokratinämnden antagit riktlinjer för avdrag för grundarvode för förtroendevalda i Norrtälje kommun (VN 2109-41) som också reglerar nämndsekretariatets uppgifter. Slutligen har socialnämnden 2020-11-12 antagit riktlinjer för distansdeltagande på nämnden (SN § 127, SN 20-729). Riktlinjerna har reviderats senast 2020-12-15 och ska ses över under våren 2024.

BESKRIVNING AV NÄMNDSEKRETARIAT

Socialförvaltningens nämndsekretariat arbetar med beredning, utskick och genomförande av nämndens och arbetsutskottets sammanträden. Vidare hanteras ersättningar till nämndledamöter samt expediering av protokoll i individärenden.

Tabell 18.1 – Antal ärenden SN och AU 2022 och 2023

Källa: Intern manuell statistik

Sammanträde	2022	2023
Socialnämnden	160	209
Arbetsutskottet	450	548

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Enligt 6 kap. 40 § KL ska nämnden besluta i vilken utsträckning beslut som har fattats med stöd av uppdrag enligt 37 § ska anmälas till den. Beslut som inte anmäls ska protokollföras särskilt, om beslutet får överklagas enligt bestämmelserna i 13 kap. I skrivande stund pågår ett arbete med att ta fram förslag till beslut rörande vilka beslut som fattats på delegation som ska anmälas till socialnämnden och hur detta ska ske. Ärendet planeras att tas upp vid socialnämndens sammanträde i april 2024.

EKONOMI- OCH VERKSAMHETSSTYRNING

SOCIALNÄMNDENS ANSVAR

Regler gällande den ekonomiska förvaltningen för kommuner finns bland annat i 11 kap. kommunallagen (2017:725) – KL. Där anges i 1 § bland annat att kommuner ska ha en god ekonomisk hushållning och att fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning. I 11 kap. 5-11 §§ KL finns regler gällande budget, budgetens innehåll och budgetprocessen.

Kommunfullmäktige har 2019-11-11 antagit styrmodell för Norrtälje kommun med riktlinjer för ekonomi- och verksamhetsstyrning (KF § 259). Riktlinjerna har reviderats 2021-09-30. Riktlinjerna reglerar bland annat hur kommunen ska arbeta med mål och budget, uppföljningar och intern kontroll.

BESKRIVNING VERKSAMHET MÅL OCH BUDGET

Socialnämnden följer den av kommunfullmäktige antagna styrmodellen för mål och budget.

BESKRIVNING AV DEN LÖPANDE HANTERINGEN AV EKONOMI

Verksamheten ansvarar för löpande ekonomi, uppföljning, inköp och viss internkontroll inom området avtal och fakturerade kostnader. Verksamheten hanterar dagligen utbetalningar av till exempel försörjningsstöd, bokföring av inkommande inbetalningar, effektivering, upprättande av fakturor och internfakturor. Vidare sker uppföljning av fakturor till exempel gällande felaktiga utbetalningar, vårdavgifter och egenavgifter. Verksamheten ansvarar även för inköp av presentkort, kontantkort och SL-kort. Verksamheten hanterar också fakturering i samband med utlämnande av allmänna handlingar. Under 2023 har verksamheten granskat och registrerat i genomsnitt 400 fakturor per månad.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Socialförvaltningen ser ett behov av att utveckla det systematiska arbetet med nulägesanalys till analys av resultat.

Socialförvaltningen arbetar med att upprätta en inventarieförteckning över vilka inventarier som finns inom socialnämndens olika verksamheter, vilket är en nödvändighet för att säkerställa en hållbar och ekonomiskt effektiv verksamhet.

INTERNKONTROLL

BESKRIVNING AV VERKSAMHET

Den interna styrningen och kontrollen är en del av kommunens styrsystem och ett redskap för kommunens ledning att främja en effektiv ledning av organisationen, hantering av risker, utveckling av verksamheten och utvärdering av verksamhetens resultat - ytterst för att säkerställa att verksamhetens syfte och mål nås.

Målet med internkontroll är:

- ändamålsenlig verksamhet
- kostnadseffektiv verksamhet
- tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten
- efterlevnad av tillämpliga lagar, förordningar, föreskrifter, riktlinjer mm

Kommunfullmäktige har beslutat om tre övergripande internkontrollområden:

- Effektiva arbetsmetoder och hög kvalitet
- Informationssäkerhet
- Ekonomi och hushållning av kommunens resurser.

Socialnämnden utformar egna specifika kontrollområden som beslutas i nämnd.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Det finns ett behov av att systematisera processen från riskanalys till analys av resultat. Utifrån riskanalysen prioriteras och bestäms vilka åtgärder som ska vidtas och vilka uppföljande kontroller som ska göras. Arbetet med internkontroll behöver bli en tydligare integrerad del av socialnämndens verksamhetsplanering och styrning för att skapa mer träffsäkra åtgärder. Vidare finns ett behov av att förtydliga processen för internkontroll för att effektivisera arbetet inom kommunen.

BEGÄRAN OM ATT FÅ TA DEL AV ALLMÄNNA HANDLINGAR

SOCIALNÄMNDENS ANSVAR

Enligt 2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen (1949:105) – TF, har var och en rätt att ta del av en myndighets allmänna handlingar. Rätten att ta del av allmänna handlingar får begränsas enligt 2 kap. 2 § TF bland annat om det krävs med hänsyn till skyddet för enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden. En sådan begränsning finns för socialtjänstens del avseende uppgifter om enskildas personliga förhållanden i 26 kap. offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) – OSL. Det innebär att dessa uppgifter

omfattas av sekretess och inte får röjas för obehörig. Enligt 2 kap. 15 § TF har den som begär att få ut en allmän handling rätt att genast eller så snart det är möjligt och utan avgift få ta del av handlingen på stället på ett sådant sätt att den kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på annat sätt. Om handlingen inte kan tillhandahållas utan att en sådan del av handlingen som inte för lämnas ut, röjs, ska den i övriga delar göras tillgänglig för sökanden. En sökande har också enligt 2 kap. 16 § TF rätt att mot en fastställd avgift få en kopia av en allmän handling. En sådan begäran ska behandlas skyndsamt. Om socialnämnden bedömer att handling eller delar av en handling inte ska lämnas ut för att handlingen eller uppgifter i den omfattas av sekretess, har den enskilde rätt att få ett överklagbart beslut (6 kap. 3 § OSL). Justitieombudsmannen (JO) har uttalat att beslut om att lämna ut en allmän handling normalt ges samma dag som begäran gjorts. Någon eller några dagars fördröjning kan dock godtas om det är nödvändigt för att ta ställning till om handlingen får lämnas ut. Om framställningen avser eller fordrar genomgång av ett omfattande material, kan det också vara ofrånkomligt med ytterligare dröjsmål (JO 2002/03 s. 501).

AVSEENDE AVGIFT FÖR KOPIOR AV ALLMÄNNA HANDLINGAR

Enligt beslut i kommunfullmäktige 2013-10-28 (KF § 162, KS 13-1591) ska kommunen följa den statliga avgiftsförordningen (1991:191) gällande avgifter för kopior av allmänna handlingar. Gällande avgiften för kopior av allmänna handlingar är de första nio sidorna gratis, den tionde sidan kostar 50 kronor och varje sida därutöver kostar 2 kronor. Kostnad för porto överstigande 20 g tillkommer. De flesta önskar betala via Swish men det går även bra att betala via faktura.

BESKRIVNING AV VERKSAMHETEN

Under 2023 inkom 266 begäran om att få ut allmänna handlingar till socialförvaltningen.

Under året 2023 har fyra överklagan inkommit varav en är klagande från privatperson där kammarrätten bedömde till socialförvaltningens fördel. Av de fyra inkomna överklaganden kom tre från överförmyndarnämnden. Begäran avsåg viss information om viss person förekommer eller inte. Kammarrätten bedömer att uppgifter som begärts ut omfattas av sekretess och dömer till socialförvaltningens fördel i alla tre fall. Överförmyndaren nekades prövningstillstånd i Högsta förvaltningsdomstolen.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Det går idag inte att få fram tillförlitlig statistik i verksamhetssystemet avseende handläggningstiden för begäran vilket är en identifierad utvecklingsmöjlighet.

Socialförvaltningen ser vidare ett behov av att kommunen fastställer riktlinjer för avgifter för utlämnande av digitala kopior av allmänna handlingar. I dag kan socialnämnden endast ta ut avgift för papperskopior. Även om den enskilde inte har rätt att kräva att en kopia ska tillhandahållas digitalt får socialnämnden tillhandahålla en handling på det sättet under förutsättning att det kan ske säkert.

UPPGIFTSSKYLDIGHET ENLIGT LAG OCH FÖRORDNING

SOCIALNÄMNDENS ANSVAR

Socialnämnden är skyldig att på begäran av andra myndigheter lämna ut vissa uppgifter om enskilda. Bland annat föreligger en uppgiftsskyldighet för socialnämnden gentemot andra socialnämnder enligt 14 kap. 1 § SoL gällande alla uppgifter som kan vara av betydelse för utredning av ett barns behov av stöd och skydd samt gällande uppgifter som kan behövas i utredningar om vårdnad, boende och umgänge enligt 6 kap. 20 b § FB.

BESKRIVNING AV VERKSAMHET

Under 2023 inkom 560 gällde begäran om upplysningar ur socialregistret. Statistiken avser bl.a. begäran från andra kommuner samt privatpersoner.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Socialförvaltningen ser ett behov av att kartlägga processerna för utlämnande av uppgifter och fastställa vad som är ett utlämnande av uppgifter samt vad som är ett ärende där socialnämnden ska avge yttrande och därmed inleda utredning.

Efter det kan det fastställas vilka regler som gäller för respektive process vilket är en förutsättning för att kunna övergå till digital ärendehantering även i dessa ärenden.

BEGÄRAN OM ATT FÅ TILLGÅNG TILL PERSONUPPGIFTER – REGISTERUTDRAG ENLIGT GDPR

SOCIALNÄMNDENS ANSVAR

Enligt artikel 15 i GPDR²⁶ har en person vars personuppgifter behandlas (en registrerad) rätt att få bekräftelse på huruvida personuppgifter som rör honom eller henne behandlas och i så fall få tillgång till personuppgifterna. Enligt artikel 12.3 ska rätten till tillgång tillmötesgåas utan onödigt dröjsmål, senast inom en månad eller vid behov två månader och enligt artikel 12.5 ska som huvudregel all kommunikation och samtliga åtgärder som vidtas för att tillgodose rätten till tillgång tillhandahållas kostnadsfritt. Den enskilde har rätt att få ett överklagbart beslut på ett avslag av en begäran om rätt till tillgång.

²⁶ EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning)

BESKRIVNING AV VERKSAMHET

2023 inkom endast en begäran om att få registerutdrag enligt GDPR. En utredning genomfördes för att se om personen förekom i något av socialförvaltningens register. Sökande fick svar efter 12 dagar.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Socialnämnden arbetar med att omvandla innevarande register av personuppgiftsbehandlingar till att bli processbaserat. Detta kommer effektivisera utredningen om huruvida personens uppgifter behandlas, vilket ger invånaren en förbättrad service genom snabbare svarstid. Vidare förväntas förändringen minska arbetsbördan för handläggaren som ska hantera begäran av registerutdraget.

STIFTELSEMEDEL

SOCIALNÄMNDENS ANSVAR

Enligt § 6 i reglemente för socialnämnden (KF 2022-12-19 § 209, KS 2022-1429) ansvarar socialnämnden för förvaltningen av de donationer som lämnats till nämnden. Kommunstyrelsen har dock rätt att besluta om föreskrifter för nämndens donationsförvaltning.

BESKRIVNING AV VERKSAMHET

Socialnämnden förvaltar för närvarande tre stiftelser. Varje år genomförs två förvaltmöten där medel från stiftelserna fördelas. I förvaltmötet ingår tre ledamöter som utsetts av socialnämnden.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Inom kommunen pågår ett arbete med att digitalisera ansökningsprocessen. Socialförvaltningen ser emellertid utmaningar med att socialnämnden hanterar dessa stiftelser utifrån nämndens uppdrag att också ta emot ansökningar om och besluta om ekonomiskt bistånd.

ÅTERSÖKNING AV STATS BIDRAG FRÅN MIGRATIONSVERKET

SOCIALNÄMNDENS ANSVAR

Kommunen har rätt till ersättning från staten för vissa av de kostnader som kommunen har för asylsökande m.fl. Kommunen har även rätt till ersättning för vissa kostnader de har för personer som ansökt om eller fått uppehållstillstånd. En del av de statliga ersättningarna betalas ut utan ansökan och en del behöver kommuner ansöka om. Detta regleras i förordning (2017:193) om statlig ersättning för asylsökande, förordning (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar och förordning (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m.

BESKRIVNING AV VERKSAMHET

Den administrativa enheten återsöker kostnader som avser mottagande av nyanlända i samarbete med de verksamheter som tar emot nyanlända och ensamkommande barn. Återsökning sker via Migrationsverkets e-tjänster.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Migrationsverket har aviserat om förändring som innebär att fler kostnader inte kommer att behöva återsökas utan i stället ges till kommunerna som schabloner. Exakt vad det innebär för socialnämnden är oklart i dagsläget men behöver bevakas.

SOCIALFÖRVALTNINGENS RECEPTION

SOCIALTJÄNSTENS ANSVAR

Enligt 6 § förvaltningslagen ska en myndighet se till att kontakterna med enskilda blir smidiga och enkla. Myndigheten ska lämna den enskilde sådan hjälp att han eller hon kan ta till vara sina intressen. Hjälpen ska ges utan onödigt dröjsmål. Vidare ska en myndighet enligt 7 § förvaltningslagen vara tillgänglig för kontakter med enskilda och informera allmänheten om hur och när sådana kan tas. Kravet på tillgänglighet är inte begränsat till enbart vissa former av kontakter som besök, telefonsamtal, e-post eller en digital tjänst på myndighetens webbplats.

BESKRIVNING AV VERKSAMHET

Socialförvaltningens reception bemannas av externa medarbetare via Securitas. Öppettiderna på socialförvaltningen är mellan 08.00-16.30 med stängt för lunch 12.00-13.00. Arbetsuppgifterna som åligger receptionspersonalen är bl.a. att ta emot besökare, ta emot handlingar, lämna ut handlingar, samt hjälper invånare att ansöka om försörjningsstöd vid behov. Ytterligare arbetsuppgifter som åligger receptionspersonalen är att kontrollera brandsskyddsutrustning och utrymningsvägar inom ramen för det systematiska brandskyddsarbetet.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Under 2023 identifierades det behov av arbetsledning för receptionspersonalen i deras dagliga arbete utifrån att de utför socialtjänstuppgifter. Därav utseddes enhetschef för administrativa enheten som ansvarig för detta.

SÄKERHET

SYSTEMATISKT SÄKERHETSARBETE

Det systematiska säkerhetsarbetet utgör en grundläggande förutsättning för att säkerställa att socialnämndens verksamhet bedrivs med hög driftssäkerhet och kvalitet, både för medarbetare och invånare. Arbetet utförs i enlighet med Norrtälje kommuns policy och riktlinjer för systematiskt säkerhetsarbete, vars övergripande syfte är att: "skydda Norrtälje kommuns verksamhet och ytterst till att skydda den samhällsviktiga och säkerhetskänsliga verksamhet som är kritisk för kommunens invånare och organisationer samt, i förlängningen, för Sverige" – KS 2020–1901. Socialnämndens systematiska

säkerhetsarbete innefattar följande områden: *Operativ säkerhet, risk- och sårbarhetsanalys, kontinuitetsplanering, välfärdsbrott och informationssäkerhet och dataskydd.*

Under 2023 har socialnämnden främst fokuserat på att etablera en långsiktig hållbar struktur inom säkerhetsarbetet. Detta påbörjades genom att skapa en nulägesbild av socialnämndens systematiska säkerhetsarbete. Resultatet visade främst på bristen av resurser för att möta de rättsliga förpliktelseerna och säkerhetskrav som verksamheten står inför. Baserat på nulägesbilden har flera åtgärder vidtagits, inklusive skapandet av en ny enhet med namnet "Enheten för säkerhet, beredskap och systemförvaltning", där det systematiska säkerhetsarbetet nu kommer att bedrivas. Dessutom har två nya medarbetare rekryterats till enheten för att fokusera på säkerhetsfrågor. Detta representerar en ökning från cirka 25% av en årsarbetstid till 200%. Vidare arbetade socialnämnden särskilt med att upprätta en förvaltningsgemensam risk- och sårbarhetsanalys, med tillhörande kontinuitetsplanering, i enlighet med lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

OPERATIV SÄKERHET

Det operativt säkerhetsarbete är socialnämndens dagliga säkerhetsarbete i verksamheterna. Däribland inkluderas systematiskt brandskyddsarbete, personalsäkerhet, lokalsäkerhet och förebyggande arbete för att förhindra och ytterst hantera pågående dödligt våld.

Socialnämnden har under många år arbetat säkerhetsinriktat för att minska riskerna för både medarbetare och klienter. Arbetet har innefattat att skapa och implementera rutiner och planer för att minska risken för incidenter och mildra konsekvenserna vid händelser. Säkerhetsaspekterna har också varit en integrerad del av utvecklingen och förvaltningen av socialnämndens kvalitetsledningssystem, "Fyren". Detta har skapat en kultur där medarbetare regelbundet utför säkerhetsbedömningar vid lämpliga tillfällen, som exempelvis inför klientmöten eller vid hanteringen av information.

Under 2023 har socialnämnden arbetat utifrån gällande processer och rutiner avseende det operativa säkerhetsarbetet. Utrymningsrutinen aktiverades vid ett tillfälle på Baldersgatan 17 och bedöms ha fungerat bra. På Hantverkaregatan 20 har enheterna övat på hur de ska agera vid både brandlarm och överfall, även detta med goda resultat.

Den 17 augusti 2023 höjdes terrorhotnivån i Sverige vilket föranledde en genomgång och uppdatering av säkerhetsrutiner på socialförvaltningen. De uppdaterade rutinerna beslutades av förvaltningsledningsgruppen och implementerades i oktober 2023. Däribland ingår att samtliga medarbetare alltid ska bära sin namnbricka eller sitt passerkort väl synligt. Dessutom ska samtliga besökare till Baldersgatan 17 ankomstregistrera sitt besök och bära sin besökslapp synligt. Alla besök ska ledsagas av besöksmottagaren under hela besöket och när besökaren lämnar lokalen ska denne "checka ut" sitt besök.

Under 2024 kommer de operativa säkerhetsfrågorna prioriteras ytterligare för att öka säkerheten i socialförvaltningens arbete. Särskilt ska samtliga säkerhetsrutiner uppdateras och spridas i förvaltningen.

RISK- OCH SÅRBARHETSANALYS

Kommunen ska enligt lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap rapportera in en risk- och sårbarhetsanalys till länsstyrelsen senast 31 oktober året efter ett ordinarie val till kommunfullmäktige. Kommunen har i 2023-års risk- och sårbarhetsanalys analyserat vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa, identifierat prioriterade åtagande för kommunkoncernen och vilka av dessa som är samhällsviktiga verksamheter och dess beroenden, analyserat risker och sårbarheter samt identifierat behov av åtgärder.

Socialnämndens Risk- och sårbarhetsanalys upprättades på avdelningsnivå genom workshops, för att sedan sammanställas på förvaltningsövergripande nivå. Avdelningarnas workshops samordnades av resurser från avdelningen Stöd och utveckling och samtliga enheter var representerade på workshoptillfällena. Den förvaltningsövergripande risk- och sårbarhetsanalysen skapades genom diskussioner i förvaltningsledningsgruppen, vilka dessutom beslutade att färdigställa rapporten innan den skickades till kommunstyrelsekontoret.

De risker, sårbarheter och behov av åtgärder som identifierats i risk- och sårbarhetsanalysen har delvis hanterats under 2023 och åtgärder förväntas fortsätta under första halvåret av 2024. Vidare används de identifierade riskerna och sårbarheterna som mätvärden för socialnämndens förberedelser inför extraordinära händelser och kriser i 2024 års internkontroller.

KONTINUITETSPLANERING

Kontinuitetsplanering syftar till att stärka verksamhetens förmåga att upprätthållas på en tolerabel nivå oavsett inträffad händelse. Uppbyggnad av kontinuitetssäkerheten i verksamheterna utgör en väsentlig del av kommunens förstärkning av totalförsvaret för att skydda och värna individens trygghet och säkerhet, samhällets grundläggande värden, samhällets funktionalitet samt miljö och egendom i vardag, kris och krig.

Under 2023 har socialförvaltningen, genom risk- och sårbarhetsanalysen, identifierat vilka processer som ska prioriteras i kontinuitetsplaneringen. Dessa processer benämns samhällsviktiga och förväntas påverka samhället i betydande utsträckning om de inte fungerar på en tolerabel nivå. Ett sådant exempel är förmågan att tillgodose ekonomiskt bistånd. Kontinuitetsplaneringen är en del av det systematiska säkerhetsarbetet och socialnämnden avser att under 2024 stärka arbetet för att upprätthålla en god servicenivå vid störningar och kriser. Detta genom att upprätta en förvaltningsövergripande kontinuitetsplan med tillhörande verksamhetsanpassade rutiner utifrån de samhällsviktiga processerna.

INFORMATIONSSÄKERHET OCH DATASKYDD

Inom socialnämndens verksamhet hanteras en omfattande mängd sekretessbelagda och i övrigt integritetskänsliga personuppgifter. I syfte att skydda informationen från otillåten påverkan, röjande för obehörig och att säkerställa så informationen finns tillgänglig när den behövs så krävs adekvata säkerhetsåtgärder. Informationssäkerhetsarbetet regleras av Norrtälje kommuns riktlinjer för säkerhet. Där framgår Norrtälje kommuns klassificeringsmodell vilken tydliggör hur behandling av information får ske utifrån informationens grad av känslighet. Gällande skyddet av personuppgifter har socialnämnden antagit riktlinjer för behandling av personuppgifter inom socialnämndens

verksamhet. Där framgår hur personuppgifter ska hanteras i socialnämndens verksamhet, samt hur det systematiska dataskyddsarbetet ska bedrivas.

Socialnämnden har under 2023 arbetat med att upprätta ett systematiskt informationssäkerhetsarbete. Vissa åtgärder, exempelvis förvaltningsgemensam utbildning, har genomförts. Vidare har ett antal säkerhetsåtgärder implementerats i olika IT-system. Arbetet förväntas intensifieras under 2024 i förberedelserna till det nya EU-direktivet "NIS2" som träder i kraft under oktober 2024. Direktivet förväntas höja kraven på informationssäkerhetsarbetet inom bland annat offentlig verksamhet.

Vad gäller det systematiska dataskyddsarbetet så har det under 2023 delvis bedrivits i enlighet med gällande processer inom socialnämndens verksamhet. Bland annat har utbildningar inom dataskydd genomförts för nya medarbetare. Därutöver har en förvaltningsgemensam utbildning genomförts. Registerförteckningar har upprättats vid behov och personuppgiftsbiträdesavtal har tecknats vid nyanskaffning av system eller vid betydande förändringar i befintliga avtal. Det som inte prioriterats inom det systematiska dataskyddsarbetet är det proaktiva arbetet, vilket är det arbete som bedöms ge störst effekt på skyddet för personuppgifterna.

En av socialnämndens styrkor i det systematiska dataskyddsarbetet är att avvikelser rapporteras och utreds i hög utsträckning. Ansatsen är att upprätta en avvikelseanmälan vid osäkerheter och sedan utreda för att se huruvida händelsen är att betrakta som en personuppgiftsincident. Under 2023 rapporterades 39 avvikelser avseende personuppgiftsbehandlingsåtgärder, av vilka 7 bedömdes allvarliga och anmäldes till integritetsskyddsmyndigheten. Avvikelseanmälningarna har föranlett förändringar i rutiner och processer, vidareutbildning avseende dataskydd och information till verksamheten för att undvika liknande incidenter i framtiden.

VÄLFÄRDSBROTT

Ett välfärdsbrott har skett om en organisation eller privatperson otilbörligen utnyttjar offentliga medel för sin egen eller andras vinning. Medel i detta anseende är exempelvis bidrag, stöd, insatser, service och information. Otillåten påverkan är samlingsbegrepp för handlingar som syftar till att påverka en tjänsteperson eller förtroendevald att agera på ett annat sätt än denne tänkt. Otillåten påverkan utgör inte bara handlingar som är brottsliga i juridisk mening, utan också diffusa handlingar som tjänstepersonen uppfattar har ett syfte att påverka tjänsteutövningen i en annan riktning.²⁷

Under februari 2023 genomfördes en kommunövergripande förstudie kring kommunens arbete med att förebygga, förhindra och upptäcka välfärdsbrott av PWC. Förstudien omfattade föreningsbidrag, ekonomiskt bistånd samt inköp och upphandling. Tre huvudsakliga risker identifierades:

- Det genomförs inte riskanalyser för att identifiera prioriterade områden med hög risk för välfärdsbrott, varken på kommunövergripande nivå eller verksamhetsnivå
- Det saknas styrdokument som förklarar hur kommunen ska arbeta i frågan
- Det saknas en central samordningsfunktion med fokus på välfärdsbrott

²⁷ Välfärdsbrott och otillåten påverkan, SKR 2021

I verksamhetsplanen för 2024 får Enheten för säkerhet, beredskap och systemförvaltning i uppdrag att ta fram en handlingsplan mot välfärdsbrott. Med anledning av det påbörjas arbetet med en förstudie under januari 2024, med syfte att göra en kartläggning över välfärdsbrott inom socialförvaltningen och identifiera vilka områden som handlingsplanen mot välfärdsbrott behöver omfatta. Förstudien kartlägger också i vilken utsträckning medarbetare blir utsatta för påverkansförsök genom otillåten påverkan. Förstudien pågår i skrivande stund och målet är att förstudien ska utgöra ett underlag för den kommande handlingsplanen mot välfärdsbrott.

SYSTEMFÖRVALTNING OCH DIGITALISERING

SYSTEMFÖRVALTNING

Socialförvaltningen använder digital teknik i stor utsträckning som stöd i arbetet. För att säkerställa så socialförvaltningens investeringar i digital teknik genererar värde till kärnverksamheten, och förlängningen invånaren, har socialförvaltningen under 2023 prioriterat att upprätta en systematisk systemförvaltning. Denna syftar till att öka socialnämndens effektivitet, rättssäkerhet och kvalitet genom att stödja verksamheten i användandet och anpassningen av IT-systemen. Arbetet sker i samverkan med kommunstyrelsekontorets IT-avdelning och utgår från en gemensamt utvecklad metodik som grundas på styr- och samverkansmodellen PM3. En gång per månad träffas styrgruppen för socialförvaltningens systematiska systemförvaltning vilken består av beslutsfattare från socialförvaltningen och IT-avdelningen.

Socialförvaltningens systematiska systemförvaltning bedöms vara en direkt förutsättning för att säkerställa så IT-miljön är anpassad efter verksamheternas behov, har en hög driftssäkerhet och rättssäkerhet, samt är kostnadseffektiv. Vidare är den systematiska systemförvaltningen en möjliggörare för fortsatt verksamhetsutveckling med stöd av digitalisering, vilket förväntas vara en katalysator för att möta välfärdens utmaningar avseende såväl kompetensförsörjning som besparingskrav.

Upprättandet av en systematisk systemförvaltning är tidskrävande då socialnämndens IT-miljö har tekniska skulder som kräver mycket resurser för att åtgärda. Vidare tillkommer nya externa krav till följd av samhällsutvecklingen och ny ambitionshöjande lagstiftning, vilket även det är tidskrävande att hantera. Mot bakgrund av detta förväntas upprättandet av en systematisk systemförvaltning pågå under hela 2024 och därefter bedöms socialnämnden vara redo för att intensifiera det redan påbörjade digitaliseringsarbetet.

VERKSAMHETSSYSTEMET FÖR HANDLÄGGNING AV KLIENTÄRENDEN

Socialnämnden använder i huvudsak ett systemstöd, Lifecare, för handläggning av klientärenden. Detta i syfte att öka effektiviteten, rättssäkerheten och kvaliteten i handläggningsprocessen. Inför 2023 genomfördes en problem- och behovsanalys avseende hela socialförvaltningens IT-miljö. Där framkom att Lifecare inte var anpassat efter verksamheternas behov vilket medförde en känsla av hinder snarare än stöd vid användningen av systemet. Bland annat framkom att systemet saknade flera funktioner som var nödvändiga, systemets flöden för respektive enhet var ologiskt och följde inte den verkliga processen, systemet upplevdes rörigt då det fanns många olika dokument och mallar med samma innebörd och verksamheten upplevde en stark känsla av osäkerhet vid användningen av systemet. Mot bakgrund av detta upprättades en planering för att säkerställa så Lifecare skulle bidra med de effekter som förväntas.

Planeringen föll inte ut som tänkt av flera anledningar, inledningsvis för att socialförvaltningens objektspecialist av Lifecare avslutade sin tjänst i januari 2023 vilket medförde en betydande kompetensförlust. Därför inleddes året med att rekrytera en ny objektspecialist parallellt som socialförvaltningens digitaliseringsstrateg utbildades för att förvalta Lifecare så det fortsatt fungerade. Därefter har både den nya objektspecialisten och digitaliseringsstraten fortsatt utbildningen i Lifecare, samt påbörjat de nödvändiga förändringarna av Lifecare. Under genomförandet av förändringarna har flera betydande problem identifierats. Dessa problem har varit resurskrävande att åtgärda och resultatet har varit att förändringarna dragit ut på tiden.

Anpassningsarbetet av Lifecare har inneburit en betydande rensning av systemet, anpassning av verksamhetens processer och systemets flöden, anskaffning och implementation av nya funktioner, utbildningsinsatser och upprättande av annat handläggarstöd som lathundar, guider och utbildningsfilmer. Därutöver har processen för användarstöd förändrats avsevärt, vilket har medfört både mer tillgänglig support och mindre behov av support hos medarbetarna. Inflödet av supportärenden har minskat från cirka 60 ärenden per månad till ungefär 20 ärenden per månad.

Anpassningsarbetet av Lifecare förväntas pågå under hela 2024 för att sedan övergå till ett ökat fokus på digitalisering. Effekthemtagningen av anpassningsarbetet sker löpande med viss förskjutning. Detta innebär att anpassningsarbetet är kostnadsdrivande men det långsiktiga arbetet bedöms vara effektiviserande för såväl förvaltningens kvalitet som ekonomi.

DIGITALISERING

Under året 2023 har en översyn genomförts gällande förvaltningens samtliga e-tjänster, där identifierades bland annat att sju e-tjänster riktade sig mot orosanmälan på BoV. Som ett resultat av detta byggdes en ny e-tjänst för orosanmälan där sex av de sju slogs ihop för att möjliggöra enklare hantering av inkomna anmälningar.

Vidare kunde fyra e-tjänster som ej längre fyllde någon funktion avslutas och en ny byggdes för förvaltningens grupp som arbetar med budget och skuld. Detta för att ytterligare skapa digitala förutsättningar för invånarna i kommunen att söka hjälp hos socialförvaltningen samt för att effektivisera hanteringen av inkomna ansökningar.

Under första delen av 2023 gjordes även en översyn av de RPA:er som kör inom förvaltningen, försörjningsstöd samt mottagning Barn och vuxna. Där påvisades att det fanns stor utvecklingspotential för RPA på mottagning Barn och vuxna och nämnden godkände förslag om projekt för vidareutveckling av denna. Arbetet med utvecklingen av RPA på mottagning har pågått under hösten 2023 och förväntas bli klart för lansering första kvartalet under 2024. Några av de nya funktionerna som utvecklingen omfattar att sammanställning av ärenden vid avslut, kontroll av syskon vid ny orosanmälan samt automatisk överföring mellan enheten mottagning samt utredningsenheten, för de ärenden där utredning inleds.

För att hitta och utveckla digitala lösningar inom förvaltningen, med fokus på att avlasta medarbetare från repetitiva och tidskrävande arbetsuppgifter, inhämtades tankar och idéer från förvaltningens samtliga verksamheter. Detta resulterade i 18 olika förslag på områden/uppgifter att digitalisera på olika sätt. Ungefär en tredjedel kunde lösas med inköp av moduler till verksamhetssystemet Lifecare, vilka har påbörjats att implementeras under hösten 2023 och fortsätter under hela 2024. Några av de inkomna idéerna har

utretts som potentiella nya RPA-projekt, där investeringspengar tilldelats förvaltningen för fortsatt arbete med detta under 2024. För några av de inkomna idéerna har någon tillräckligt säker eller fungerande lösning ännu ej kunnat identifieras, men omvärldsbevakning för dessa pågår.

Som ett led i att säkerställa effektiva och kvalitetssäkra processer inom socialnämndens verksamhet har socialförvaltningen arbetat med ett antal nämndinitiativ och kommungemensamma uppdrag. Däribland en övergång från analoga till digitala ärendeflöden genom att implementera dokument- och ärendehanteringssystemet Platina, samt digitala personakter. Övergången till digitalt ärendeflöde har medfört omfattande digitalisering av flertalet processer så som exempelvis socialförvaltningens avvikelseprocess. Vidare har socialförvaltningen påbörjat implementeringen av den kommungemensamma digitala lärplattformen "Mitt lärande" i syfte att främja förvaltningens arbete med kompetensförsörjningen.

SOCIALFÖRVALTNINGENS MEDARBETARE

Medarbetarna i förvaltningen är kommunala tjänstepersoner i en politiskt styrd organisation, där en tydlig delegationsordning styr vem som får fatta vilka beslut. Trygghet i att lagstiftning och den demokratiska processen följs och värnas om är en av de viktigaste hörnstenarna i socialförvaltningen tillsammans med en god förvaltning och ett gott bemötande.

Socialförvaltningen leds av en förvaltningsdirektör. Inom socialförvaltningen finns tre avdelningar, avdelningen för försörjning och arbete, avdelningen för barn och vuxna och avdelningen för stöd och utveckling. Varje avdelning leds av en avdelningschef. Inom avdelningarna finns sedan enheter som leds av en enhetschef. Inom några av enheterna finns dessutom gruppleddare.

Avdelningschefer och enhetschefer ansvarar för att kvalitetssäkra verksamhet, budget i balans och arbetsmiljö inom sina respektive avdelningar och enheter. Gruppleddare ansvarar för att leda och fördela arbetet inom sin arbetsgrupp.

Inom socialförvaltningen arbetar bland annat socialsekreterare, behandlare, coacher och administratörer.

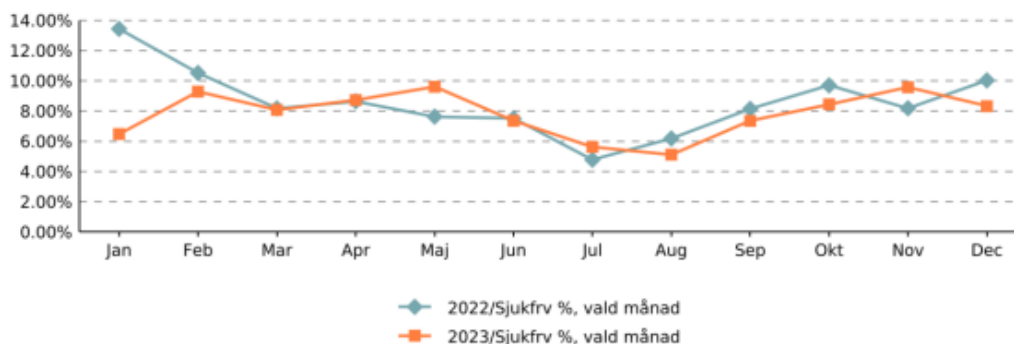
SJUKFRÅNVARO OCH PERSONALOMSÄTTNING

Figur 18.1 - Sjukfrånvaro, 2022 och 2023

Källa: Verksamhetsberättelse 2023

Sjukfrånvaro

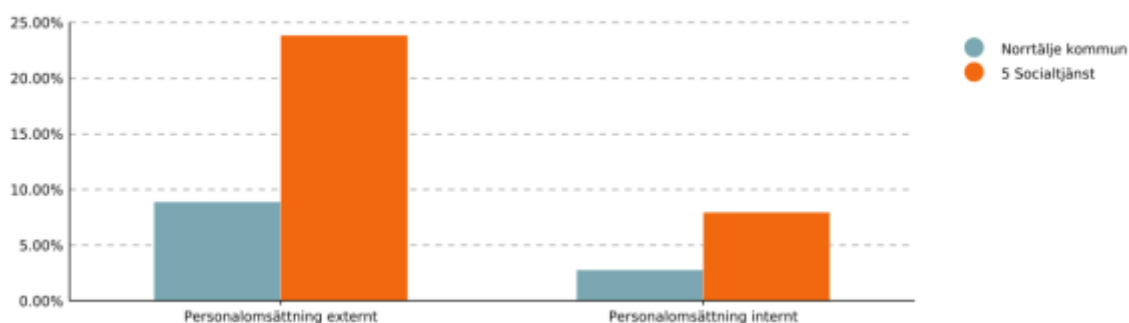
Periodens sjukfrånvaro

Figur 18.2 - Periodens personalomsättning

Källa: Verksamhetsberättelse 2023

Akkumulerad personalomsättning

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Kravet på den gemensamma sociala välfärden ökar samtidigt som vi går mot sämre ekonomiska förutsättningar och stora svårigheter i att möta framtidens ökande behov. Desinformationskampanjer, gängkriminalitet, våld i nära relation, skadligt bruk och beroende som går långt ner i åldrarna samt utbredd hemlöshet är några av de faktiska utmaningar som socialtjänsten står inför. Hot och våld mot socialsekreterare har ökat och är en utmaning när det handlar om att säkra tjänstepersoners arbetsmiljö då det behöver ske på ett nytt sätt. För att hantera de utmaningar som socialtjänsten står inför finns behov av en stabil personalsituation.

Socialförvaltningen har tagit fram en strategisk kompetensförsörjningsplan (SN 2023-562) där förvaltningens gemensamma och största utmaningar bedöms vara:

1. Personalomsättningen
2. Svårigheten att rekrytera socionomer

3. Höja den generella kompetensen om systematiskt arbetsmiljöarbete
4. Höja den generella kompetensen om systematiskt kvalitetsarbete
5. Ställa om och identifiera behovet av ny kompetens inom socialt arbete med anledning av kommande lagförändringar, komplexa behov/ärenden som dessutom kräver samverkan mellan flera aktörer
6. Hot och otillåten påverkan mot tjänstepersoner

KONSULTER

Socialnämnden har rätt att avropa på ramavtalet Bemanningstjänster Socialsekreterare STIC 2021. Detta i och med att Norrtälje kommun är medlem i Stockholms Inköpscentral (STIC), som är ett fördjupat avtalsreglerat regionalt samarbete, förvaltad av Adda Inköpscentral. Ramavtalet Bemanningstjänster Socialsekreterare STIC 2021 är framtaget för att möta STIC-medlemmarnas behov av socialsekreterare för att tillgodose löpande behov av socialsekreterare vid t.ex. arbetstoppar eller ordinarie personals frånvaro. Ramavtalet gäller från 2021-08-16 till 2025-08-15.

ÅTGÄRDER SOM VIDTAS

I en strävan att komma till rätta med kompetensförsörjningen och få fler att söka sig till socionomprogrammet och på sikt förse socialnämnden med bra medarbetare har två enhetschefer, under 2023, kontaktat Rodengymnasiets samhällsvetenskapliga linje och varit där på "föreläsningar" kring vad socialtjänsten gör och varför man ska söka socionomprogrammet på högskolan efter avslutat gymnasium. Återkopplingen har varit positiv.

För att öka chanserna att nytexaminerade socionomer söker sig till socialförvaltningen som arbetsplats har socialnämnden ingått ett avtal om samverkan avseende fältanknytning och kursen Verksamhetsförlagd Utbildning med Högskolan i Gävle. Avtalet reglerar ett gemensamt utbildningsansvar avseende försörjningen till yrkesfältet med välutbildade socionomer och är en strävan att utveckla relationerna mellan praktik, utbildning och forskning i det sociala arbetet. Det är ett gemensamt intresse för parterna att samarbetet relaterar till evidens- och kunskapsbaserad av socialt arbete i regionen samt att parterna ömsesidigt har kontakt och utbyte mellan sina respektive verksamheter. Avtalet syftar till att parterna gemensamt verkar för att socionomutbildningen främjar god kvalitet och verksamhetsutveckling, bidrar till kompetensutveckling, samt bygger på vetenskap och beprövad erfarenhet. Ett uttryck för denna strävan är genomförande av till exempel examensarbeten som relaterar till det sociala fältets praktik, samt att utveckla och på sikt förankra ett mentorsprogram inom utbildningen gemensamt med yrkesverksamma socionomer. Avtalet (SN 2024-410) gäller från och med 2024-06-01 till och med 2027-06-01. Om inte uppsägning sker senast sex månader före avtalets utgång förlängs avtalet tre år vid varje tillfälle.

KOMPETENSUTVECKLING OCH STÖD

Yrkesresan är ett samarbete mellan SKR, Socialstyrelsen och Regionala samverkans- och stödstrukturer (RSS). Det är en nationell satsning med ett regionalt genomförande för lokal kompetens och är ett koncept för introduktion och kompetensutveckling för socialtjänstens myndighetsutövande medarbetare inom enheterna mottagningen barn och unga, utredningsenheten samt familjehems- och insatsenheten. Målet med Yrkesresan är att stärka kompetens och yrkesstolthet för både medarbetare och chefer

inom socialtjänsten, samt öka kvaliteten i mötet med invånarna, genom att erbjuda bästa tillgängliga kunskap på ett samlat och pedagogiskt sätt. Yrkesresan erbjuder introduktion och kompetensutveckling inom tre olika steg, NY, VAN och ERFAREN. Det finns fem olika resor, varav socialförvaltningen ingår i Yrkesresan barn och unga, samt Yrkesresan missbruk och beroende (skadligt bruk och beroende), som ännu inte har startat.

I dagsläget är det endast steget NY för barn och unga som har lanserats, alla kurser är ännu inte släppta inom steget. Under 2023 har tolv medarbetare gått kursen Handläggning med barnet i centrum (i steget NY) och två har gått kursen Samtal och delaktighet.

SKR och Socialnämnden ingick 2021-07-01, SN 2021-192, avtal om Yrkesresan. Avtalet gäller för en sjuårsperiod med start 2021-07-01. Kommunen ska ersätta SKR för tjänsten som tillhandahållits enligt Omfattning. Ersättningen är 2.28 SEK per kommuninvånare och år. Faktureringsunderlaget, d.v.s. antalet kommuninvånare, justeras årligen av SKR utifrån befolkningsstatistiken från 1 november föregående år.

SOCIALNÄMNDENS LOKALER

DIAMANTEN

På Baldersgatan 17 inryms den del av socialnämndens verksamhet som utför myndighetsutövning. I fastigheten finns även socialnämndens arkiv, administrativa stödfunktioner, strateger samt förvaltningsledning.

Lokalerna är inte anpassade för socialnämndens behov, dels i förhållande till medarbetarnas arbetsmiljö, dels i förhållande till klientarbete utifrån brist på besöks- och mötesrum.

RODRET

På Hantverkargatan ligger socialnämndens öppenvårdsenhet för barn, unga och vuxna.

HANTVERKARGATAN

På Hantverkargatan finns även socialnämndens verksamhet för förändring och integration.

AMC

Arbetsmarknadscenter ligger i campus-området.

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Socialförvaltningen har ett stort behov av större och mer ändamålsenliga lokaler som motsvarar förvaltningens behov.

19. FÖRKORTNINGAR

Förkortning	Förklaring
ABO	En asylsökande som får uppehållstillstånd och som bor på Migrationsverkets anvisningsboende.
ACC	Assertive Continuing Care Protocol - en manualbaserad metod för eftervård av ungdomar och unga vuxna med skadligt bruk eller beroende av alkohol eller narkotika, utvecklad utifrån metoden CRA.
A-CRA	Adolescent Community Reinforcement Approach - en manualbaserad metod för behandling av skadligt bruk eller beroende hos ungdomar, utvecklad utifrån metoden CRA.
ADDIS	Alkohol Droг Diagnos Instrument
AMC	Arbetsmarknadscenter
AU	Arbetsutskottet
AUDIT	Alcohol Use Disorders Identification Test
BBIC	Barns behov i centrum
BRÅ	Brottsförebyggande rådet
BUFPH	Tiohundra AB verksamhetsområde Barn Ungdom Familj Psykiatri och Habilitering
BOJ	Brottsofferjouren
BoU	Socialnämndens barn- och ungdomsavdelning
BSFT	Brief Strategic Family Therapy - en manualbaserad metod för familjer med ungdomar som har missbruks- och beteendeproblem.
BUMM	Barn- och ungdomsmedicinsk mottagning
BUS	Lokal/Regional överenskommelse om samverkan kring barn och ungdomar i behov av särskilt stöd.
CRA	Community Reinforcement Approach
DUDIT	Drug Use Disorders Identification Test
EBO	Eget boende. En asylsökande eller en nyanländ som ordnar boendet på egen hand, till exempel hos släkt eller vänner.
FB	Föräldrabalk (1949:381)
FFT	Funktionell familjeterapi
FINSAM	Lag (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser
FL	Förvaltningslag (2017:900)
GDPR	Dataskyddsförordning /General Data Protection Regulation
HFD	Högsta förvaltningsdomstolen
HSLF:FS	Gemensam författningssamling avseende hälso- och sjukvård, socialtjänst, läkemedel, folkhälsa m.m., där Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd ges ut.
HVB	Hem för vård eller boende
HÖK	Huvudöverenskommelse om samverkan kring hälsa, vård och omsorg.
IMY	Integritetsskyddsmyndigheten
IOP	Idéburet offentligt partnerskap
IVO	Inspektionen för vård och omsorg
ISU	Individbaserad systematisk uppföljning
JO	Justitieombudsmannen
KBT	kognitiv beteendeterapi
KF	Kommunfullmäktige
KKIK	Kommunens kvalitet i korhet - ett nationellt utvecklingsnätverk som omfattar cirka 180 kommuner.
KL	Kommunallag (2017:725)
KOMPOTTEN	Nationellt nätverk i syfte att underlätta för kommuner att samverka i ärenden där det finns en allvarlig hotbild som innebär att den våldsutsatta inte kan bo kvar i kommunen.
KS	Kommunstyrelsen
KSON	Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje
Lex Sarah	Regler i socialtjänstlagen som innebär att den som bedriver en verksamhet inom SoL inklusive så kallade SiS-hem och LSS är skyldig att rapportera missförhållanden eller risker för det. Syftet med rapporteringskyldigheten är att komma till rätta med brister i den egna verksamheten och förhindra att liknande missförhållanden uppkommer igen.
LC	Lifecare verksamhetssystem
LMA	Lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.
LOU	Lag (216:1145) om offentlig upphandling
LPT	Lag (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård
LSS	Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.
LUL	Lag (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare
LVM	Lag (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall
LVU	Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga

	Lag (2024:79) om placering av barn i skyddat boende
LÖK-möten	Lokal överenskommelse möten
MDFT	Multidimensional Family Therapy. En familjebaserad terapimetod för ungdomar med substansbruk, missbruk eller beroende samt utåtagerande och antisociala problem.
MET	Motivationshöjande behandling
MI	Motiverande samtal. En samtalsmetod som används i rådgivning och behandling för att underlätta förändringsprocesser.
MINI	Mini International Neuropsychiatric Interview - en kortfattad diagnostisk intervju som följer kriterierna för de vanligaste psykiatriska tillstånden i enlighet med DSM-5.
Mölnålsmodellen	Ett cykliskt och teambaserat arbetssätt
OSA	Offentligt Skyddat Arbete - en anställning i rehabiliterande syfte som på sikt ska leda till ett arbete på den öppna arbetsmarknaden.
OSL	Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)
RPA	Robotic process automation
RA	Referat av rättsfallen från Högsta förvaltningsdomstolen i Sverige när denna gick under benämningen Regeringsrätten, se Regeringsrättens årsbok.
SCB	Statistikmyndigheten
SBNT	Social Behaviour Network Therapy
SCID I	Structured Clinical Interview for DSM-IV-Axis I Disorders - en semistrukturerad intervju som används som underlag för att diagnostisera personer med psykiska symtom inklusive missbruk eller beroende av alkohol eller andra substanser.
SFB	Socialförsäkringsbalk (2010:110)
SFI	Svenska för invandrare
SFV	Särskilt förordnad vårdnadshavare
SIP	Samordnad Individuell Planering
SIS	Statens institutionsstyrelse
SKR	Sveriges Kommuner och Regioner
SN	Socialnämnden
SoL	Socialtjänstlag (2001:453)
SOSFS	Socialstyrelsens författningssamling
SOU	Statens offentliga utredningar
SRMH	Södra Roslagens miljö- och hälsoskyddsnämnd
TF	Tryckfrihetsförordningen
UNIC	Unga Norrtälje i centrum
VN	Val- och demokratinämnden